



Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



ells

Byre

65

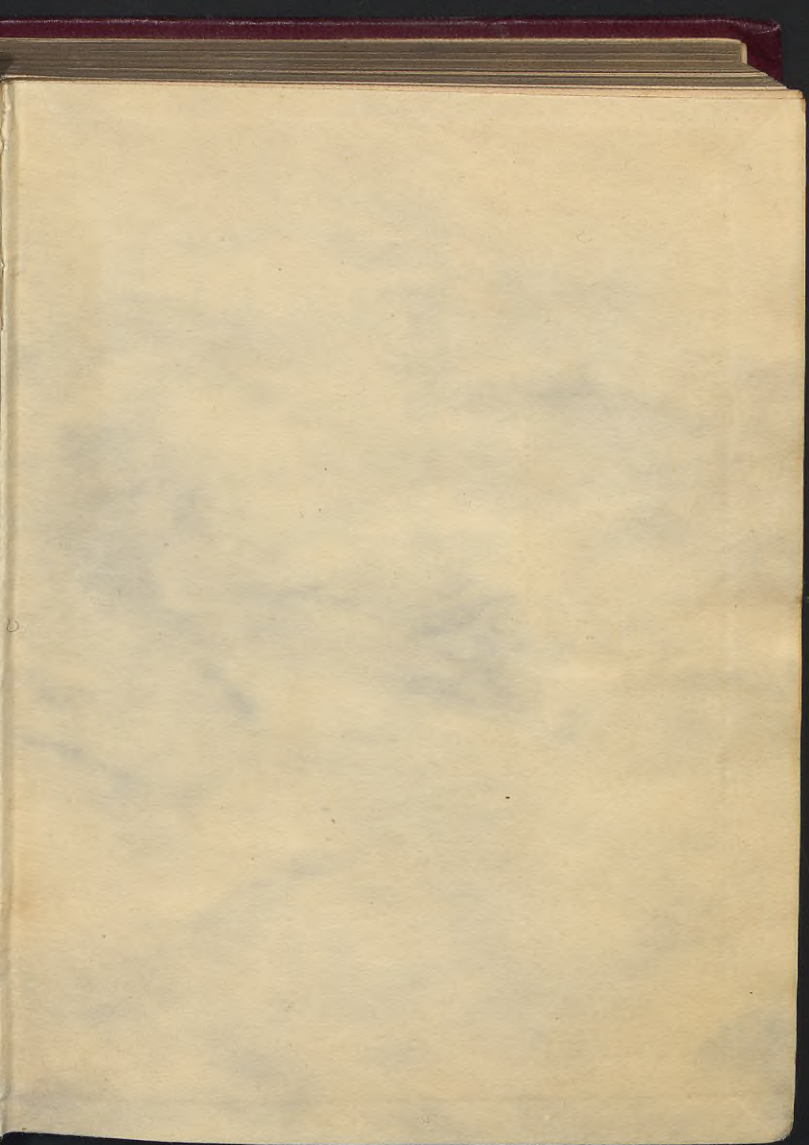


[faint handwritten text]



TILLHÖR

GÖTEBORGS  
STADS-BIBLIOTEK





Allmänna Sektionen

---

Litt.

Eng.

Övers. Sv.

*Brontë, Ch.*

# JANE EYRE.

EN SJELF BIOGRAFI

FÖRFATTAD OCH UTGIFVEN AF

CURRER BELL.

I TVÅ DELAR.

Del. II.

(Öfversatt af C. J. Buckman, PH. M.)



UPSALA,  
C. A. LEFFLER.  
1855.





JANE WALKER

PROFESSOR

1880





## JANE EYRE.

### KAPITLET I.

Det är någonting eget med aningar, sympathier och förebud; och alla dessa tre tillsammantagna utgöra en gåta, som det hittills icke lyckats menskligheten att lösa. Jag har aldrig skrattat åt aningar, ty jag har sjelf haft sådana, som varit ganska besynnerliga. Jag tror äfven på sympathier, hvilkas hemlighetsfulla verksamhet intet menskligt förstånd kan förklara: till exempel mellan anförvandter på vidt skiljda orter, som på långa tider ej sammanträffat och som blifvit helt och hållet främmande för hvarandra; sympathier, som, oakadt denna söndring, visa tillbaka på den gemensamma källan, från hvilken hvar och en af dem leder sitt ursprung. Och förebud torde, när allt kommer omkring, icke vara något annat, än den sympathi, som förenar naturen med menniskan.

Då jag var en liten flicka, endast sex år gammal, hörde jag en natt Bessie Leaven säga åt Martha Abbot, att hon drömt om ett litet barn, och att en sådan dröm vore ett säkert förebud till någon olycka, antingen för en sjelf eller för ens slägt. Detta yttrande hade jag väl

ej kommit att lägga på minnet, om ej omedelbart derpå en händelse inträffat, som gjorde det omöjligt för mig att glömma det. Dagen derpå blef Bessie genom ett bud hemkallad till sin lilla systers dödssäng.

På sednare tider kom jag ofta att erinra mig denna händelse, ty under hela den förlidna veckan hade knappast en natt förflutit, utan att jag drömt om ett litet barn. Än tyckte jag att jag vyssjade det på mina armar, än att jag gungade det på mitt knä, än att jag såg på hur det lekte med liljekonvaljer på en gräsplan, eller hur det plaskade med sina små händer i en bäck. Den ena natten tyckte jag att det gret, den andra att det skratade; än tyckte jag att det kärligt omslöt mig med sina armar, och än att det sprang ifrån mig; men hurudan dess sinnesstämning än var, antingen det den ena gången såg så ut och den andra annorlunda, sju nätter å rad visade sig för mig samma syn, så snart jag inträdde i drömmarnas värld.

Detta upprepande af samma idé — denna besynnerliga företeelse, att ständigt förföljas af samma drömbild, föreföll mig litet hemskt. Jag började blifva orolig då det led mot natten, och jag väntade att få se synen i drömmen. Äfven den der natten, då månen sken så klart och jag väcktes af det fruktansvärda skriket, hade det lilla spökelset visat sig för mig, och följande dagen på eftermiddagen fick jag ett bud att komma ned till Mrs Fairfax, hos hvilken någon vore, som ville tala med mig. Då jag inträdde i rummet fann jag der en man, som såg ut som en betjent i ett bättre hus; han var klädd i djup sorgdrägt och höll i handen en hatt, omlindad med svart flor.

«Ni lär väl knappast kunna erinra er mig, Miss,» sade han, och steg upp då jag inträdde; «mitt namn är Leaven, jag var kusk hos Mrs Reed, då ni, för en sju

eller åtta år sedan, vistades på Gateshead, och jag tje-  
nar ännu på samma ställe.»

«Ah, Robert! hur står det till? Jag kommer mycket  
väl ihåg er; ni plögade ibland låta mig få rida ut på  
Miss Georginas kastaniebruna lilla häst. Hur står det  
till med Bessie? Ni är ju gift med Bessie?»

«Ja, Miss: tackar för efterfrågan, hustru min är  
ganska kry, och för omkring två månader sedan förökade  
hon min familj med ännu en medlem — vi hafva nu  
tre — och både moder och barn befinna sig förträffligt.»

«Och hur står det till med familjen Reed, Robert?»

«Det gör mig ondt att de nyheter, jag om dem har  
att berätta, ej äro särdeles hugneliga; det står mycket illa  
till der i huset för närvarande — en svår sorg har drab-  
bat dem.»

«Det måtte väl ingen ha dött?» sade jag, med en  
blick på hans svarta kläder. Äfven han såg på floret  
kring sin hatt och svarade:

«Det var i går en vecka sedan Mr John dog i sin  
våning i London.»

«Mr John?»

«Ja.»

«Och hur bär hans mor sin olycka?»

«Ja, ser ni, Miss Eyre, det är ingen liten olycka.  
Han har fört ett mycket vildt lif; isynnerhet på de tre  
sista åren har han öfverlemnadt sig åt alla slags utsväf-  
ningar, och ett ohyggligt slut tog det med honom.»

«Jag har hört Bessie nämna, att han inte ville arta  
sig väl.»

«Arta sig väl! Han hade aldrig kunnat uppföra sig  
sämre; han ruinerade sin helsa och sin förmögenhet i  
sällskap med de liderligaste karlar och de dåligaste frun-  
timmer. Han satte sig i skuld och blef bysatt; hans  
mor hjälpte honom tvenne gånger ur klämman, men



knappast var han åter fri, förrän han vände tillbaka till sina förra kamrater och sina förra vanor. Inte hade han något särdeles att skryta med på hufvudets vägnar, och de skurkarna, med hvilka han umgicks, lurade honom på ett alldeles oerhördt sätt. Han kom ned till Gateshead för tre veckor sedan, och ville att frun skulle afstå åt honom alltsammans. Frun nekade, ty hennes tillgångar hade blifvit förminskade genom hans utsväfningar; han måste således gå med oförrättadt ärende, och sedan hördes han ej vidare af, förrän underrättelsen kom att han var död. Hur han dog — det vete Gud! — det säges, att han skulle ha gjort af med sig.»

Jag kunde ej få fram ett ord. Den förskräckliga nyheten förlamade min tunga. Robert Leaven återtog: «Frun har utomdessa en längre tid varit illamående; hon hade blifvit mycket fet, men var derföre ingenting mindre än stark, och penningeförlusten och fruktan för att bli alldeles utarmad, ha helt och hållet undergräfat hennes helsa. Underrättelsen om Mr Johns död, och de omständigheter, under hvilka den egt rum, kom så plötsligt, att ett slaganfall blef följden. I tre dagar var hon alldeles mållös; men förliden Tisdag tycktes hon vara något bättre; det såg ut som om hon velat säga något, och hon gjorde beständigt tecken åt min hustru, och framstammade något, som ingen kunde förstå. Först i går morse kom Bessie underfund med, att det var ert namn hon uttalade, och till slut kunde hon urskilja dessa ord: «skaffa hit Jane — hemta hit Jane Eyre: jag måste tala med henne.» Bessie var inte rätt säker på, om hon hade sina sinnen i behåll, eller om hon menade något med hvad hon sade; men hon berättade det för den äldre Miss Reed och för Miss Georgina, och rådde dem att skieka efter er. De hade i början ingen lust dertill, men modren blef så orolig, och ropade så många

gångar: 'Jane, Janel' att de slutligen samtyckte. Jag lemnade Gateshead i går, och om ni kan hinna att göra er i ordning till dess, så skulle jag önska att föra er med mig tidigt i morgon bittida.»

«Godt, Robert, jag lofvar att vara i ordning; jag tror det blir nödvändigt att jag följer med er.»

«Det tror jag också, Miss. Bessie sade, att hon var öfvertygad om att ni inte skulle neka. Men jag kan väl tro, att ni först får lof att be om tillåtelse, innan ni ger er utaf?»

«Det är klart; och det skall jag göra straxt.»

Derpå följde jag honom till betjentkammaren, anmodade John och Johns hustru att draga försorg om hans förplägning, och gick sedan att uppsöka Mr Rochester.

Han var icke i något af rummen på nedra botten, icke heller på gården, i stallet eller ute på egorna. Jag frågade Mrs Fairfax om hon sett honom; hon trodde att han spelade biljard med Miss Ingram, var hennes svar. Till biljardrummet begaf jag mig således, och hörde redan på afstånd slamret af bollarna och sorlet af röster; Mr Rochester, Miss Ingram, de båda Misserna Eshton och deras beundrare deltogo alla ifrigt i spelet. Jag fick lof att taga litet mod till mig, för att våga störa ett så intressant parti; mitt ärende var emellertid ett sådant, som ej medgaf något uppskof, och jag gick derföre fram till min husbonde, som stod tätt bredvid Miss Ingram. Hon vände sig om, då jag nalkades, och såg på mig med en stolt blick; i hennes ögon låg ett uttryck, som tycktes säga: «jag undrar just, hvad det der kräket vill?» och då jag helt sakta sade: «Mr Rochester!» gjorde hon en rörelse, liksom hon haft god lust att visa mig på dörren. Jag kan ännu erinra mig hennes utseende i detta ögonblick — det var mycket be-



hagfullt och snart sagdt bländande. Hon var klädd i en morgonrock af himmelsblått crêpe, och en hårklädsel af himmelsblå gas prydde hennes lockar. Det ansträngande spelet hade uppjagat blodet på hennes kinder, och känslan af sårad stolthet bidrog i icke ringa mån att gifva hennes majestätiska anletsdrag ett ännu mer befallande uttryck.

«Männro den der menniskan vill er någonting?» frågade hon Mr Rochester, och Mr Rochester vände sig om för att se hvem «menniskan» var. Han gjorde en besynnerlig grimas — en af sina vanliga, besynnerliga, tvetydiga miner — släppte sin *queue* och följde mig ut ur rummet.

«Nå, Jane, hvad är det frågan om?» sade han, stödjande sig med ryggen mot dörren till läsrummet, hvilken han hade stängt.

«Jo, Sir, jag skulle anhålla om tillåtelse att få bege mig bort på en vecka eller två.»

«För hvad ändamål? Och hvarthän?»

«Till ett sjukt fruntimmer, som skickat efter mig.»

«Hvad för ett sjukt fruntimmer? Hvar bor hon?»

«I Gateshead, i grefskapet \* \* \*.»

«I grefskapet \* \* \*? det är ju hela hundra mil dit. Hvem kan det vara som skickar och hemtar folk en sådan väg?»

«Hennes namn är Reed, Sir — Mrs Reed.»

«Reed af Gateshead? Jag har känt en magistratsperson med det namnet.»

«Det är hans enka, Sir.»

«Och hvad har ni att göra med henne? Hur känner ni henne?»

«Mr Reed var min onkel — min egen morbror.»

«För tusan, var han det! och det har ni aldrig talt om för mig; ni sade alltid att ni inte hade några släktingar.»

«Inga, som bry sig om mig. Mr Reed är död, och hans hustru försköt mig.»

«Hvarföre det då?»

«Emedan jag var fattig och låg henne till last, och hon inte kunde tåla mig.»

«Men Mr Reed har ju lemnat efter sig barn? — ni måste ha kusiner? Sir George Lynn talade i går om en Reed af Gateshead — han skall, som denne påstår, vara en bland de största skojare i hela London. Ingram talade också om en Georgina Reed, som för en vinter sedan eller två skall hafva varit mycket beundrad i London för sin skönhet.»

«John Reed är nu också död, Sir; han ruinerade sig sjelf och äfven till hälften sin familj, och tros hafva begått sjelfmord. Underrättelsen härom angrep hans mor så häftigt, att hon fick ett anfall af slag.»

«Och hvad nytta kan ni göra henne? Hvad ni är barnslig, Jane! Det skulle just falla mig in att löpa en hundra mil för att helsa på en gammal fru, som kan vara död, förrän man hinner fram! Dessutom försköt hon er ju, efter hvad ni nyss sade.»

«Ja, Sir, men det är längesedan, och då voro hennes omständigheter helt annorlunda än nu; jag skulle aldrig kunna få någon ro, om jag nu inte efterkom hennes önskan.»

«Hur länge tänker ni bli borta?»

«Så kort tid som möjligt.»

«Lofva mig att inte dröja längre än en vecka.»

«Det är bäst att ingenting lofva; jag kunde bli nödsakad att bryta mitt löfte.»

«Men det är säkert att ni kommer tillbaka, och att ni på inga vilkor låter förmå er att för beständigt kvarstanna hos henne?»

«Nej, det försäkrar jag. Jag återvänder bestämdt så snart allt är i ordning.»



«Och hvem följer med er? Ni tänker väl inte resa hundra mil ensam?»

«Nej, Sir, hon har skickat sin kusk efter mig.»

«Är det en pålitlig person.»

«Ja, Sir, han har tjenat tio år der i huset.»

Mr Rochester besinnade sig en stund. «När tänker ni resa?» frågade han sedan.

«Tidigt i morgon bittida.»

«Godt, ni får lof att ha litet pengar med er; ni kan inte resa utan pengar, och er kassa kan väl ej vara så stor, kan jag tro. Hur stort är ert kapital, Jane?» frågade han, småleende.

Jag tog fram min börs, som just inte kunde sägas vara särdeles väl späckad. «Fem riksdaler, Sir.»

Han tog börsen, utskakade dess innehåll i sin hand, och log, liksom om det gladt honom att den innehöll så litet. Derpå tog han fram sin plånbok: «Se här,» sade han, och räckte mig en sedel.

Det var en femtio punds sedel, och han var blott skyldig mig femton. Jag sade honom, att jag icke kunde vexla den.

«Jag vill inte ha den vexlad, det kan ni väl förstå. Tag emot er lön.»

Jag nekade att mottaga mer än som tillkom mig. Han såg ond ut i början, derpå sade han, liksom om han erinrat sig något:

«Det är santt, det är santt! det är bäst att inte ge er allt på en gång; om ni hade femtio pund, skulle ni kanhända dröja borta i tre månader. Här är tio; räcker det inte till?»

«Jo, Sir, men då är ni skyldig mig fem.»

«När ni kommer tillbaka skall ni få dem. Tilldess är jag er bankir för femtio pund.»

«Mr Rochester, jag har god lust att begagna mig af tillfället för att uppgöra en annan affär med er?»

«En affär? Det skulle vara roligt att få veta hvad det kan vara.»

«Ni har nästan formligen underrättat mig om att ni ämnar gifta er, Sir.»

«Nå, än se'n?»

«I fall så är, bör Adèle sättas i pension; jag är säker på, att ni sjelf inser nödvändigheten deraf.»

«För att laga att hon inte går i vägen för min fäst-mö, som eljest torde behandla henne något hårdhänt. Ert råd är inte så oäfvat; ni har mycket rätt; Adèle, som ni säger, måste i en pension, och ni, naturligtvis, dra rakt åt — fanders.»

«Det skulle jag inte tro, Sir, men jag måste se mig om efter någon annan plats.»

«Naturligtvis!» utropade han med en i hög grad fantastisk och löjlig förvrängning af röst och anletsdrag. Han såg på mig några minuter, derefter fortfor han:

«Och gamla Mrs Reed, eller Misserna Reed, hennes döttrar, lära väl bli ombedda att skaffa er en plats, kan jag förstå?»

«Nej, Sir; jag står inte på så god fot med dessa mina släktingar, att jag skulle kunna bedja dem om att göra mig en tjänst — men jag skall annoncera.»

«Åh, ni skulle väl kunna spatsera uppför Egyptens pyramider!» brummade han. «Understå er bara att annoncera! Jag skulle önska att jag endast erbjudit er ett pund i stället för tio. Gif mig tillbaka nio pund, Jane; jag behöfver dem.»

«Jag också, Sir,» genmälte jag, och stack händerna tillika med börsen bakom ryggen. «Jag kan ej undvara dessa pengar på något vilkor.»

«Sådan liten smulgråt,» sade han, «som kan neka mig ett penninglån! Gif mig fem pund, Jane.»

«Inte fem shilling, Sir, inte fem pence engång.»

«Låt mig bara få se på pengarne.»

«Nej, Sir, jag törs inte lita på er.»

«Jane!»

«Hvad befaller ni, Sir?»

«Lofva mig en sak.»

«Jag lofvar er allt, Sir, som jag tror mig om att kunna hålla.»

«Annoncera inte och öfverlemna åt mig omsorgen att skaffa er en plats. Jag skall ha en sådan i beredskap åt er i sinom tid.»

«Det går jag gerna in på, Sir, såvida ni, å andra sidan, lofvar mig, att jag och Adele få komma härifrån, innan er tillkommande hustru flyttar hit.»

«Godt, godt! det ger jag er mitt ord på. I morgon således reser ni?»

«Ja, Sir, och det bittida.»

«Kommer ni ned i förmaket efter middagen?»

«Nej, Sir, jag måste göra mig i ordning till resan.»

«Vi måste således taga afsked af hvarandra för en kort tid?»

«Ja, jag förmodar det, Sir.»

«Och hur brukar man bära sig åt vid afskeds-ceremonier, Jane? Lär mig det: jag har inte riktigt reda på det.»

«Man säger farväl, eller begagnar något annat talesätt, alldeles som det faller sig.»

«Nå så gör det då.»

«Farväl sålänge, Mr Rochester.»

«Och hvad skall jag svara?»

«Detsamma, om ni behagar, Sir.»



«Farväl så länge, Miss Eyre: är det allt?»

«Ja.»

«Hvad det förekommer mig kallt, sträft och ovänligt. Jag skulle vilja ha det annorlunda: ett litet tillägg till ceremonien kunde inte skada. Om vi skulle skaka hand med hvarandra, till exempel; men nej — det skulle inte heller tillfredsställa mig. Således vill ni inte göra någonting vidare, än säga 'farväl', Jane?»

«Det är tillräckligt, Sir; det kan ligga lika mycken välmening, i ett enda ord, som kommer från hjertat, som i många.»

«Det är mycket möjligt; men det ligger någonting så kallt och tomt i det der nakna ordet — 'farväl'.»

«Hur länge ämnar han väl stå med ryggen mot dörren?» sade jag för mig sjelf; «jag måste skynda mig att packa in mina saker.»

Middagsklockan ringde i detsamma, och han rusade plötsligt ut genom dörren, utan att yttra ett ord vidare. Jag såg ej mera till honom på hela dagen, och följande morgon var jag redan på väg innan han ännu hunnit stiga upp.

Jag framkom till portvaktarstugan vid Gateshead omkring klockan fem på eftermiddagen den första Maj, och uppehöll mig der en god stund, innan jag begaf mig till sjelfva hufvudbyggnaden. Der var särdeles snyggt och treligt; fina, hvita gardiner prydde de små fönsterna; golfvet var vitt och utan minsta fläck; spiselgallret, eldgaffeln och eldtången voro blankpolerade, och i spiseln flammade en munter brasa. Framför densamma satt Bessie och gaf den lilla nyfödda di, och i ett hörn sutto Robert och hans syster helt tysta och lekte.

«Gud signe er, Miss! jag visste väl att ni skulle komma!» utropade Mrs Leaven då jag inträdde.

«Ja, Bessie,» sade jag, sedan jag omfamnat och kysst henne, «och jag vill hoppas, att jag inte kommer för sent. Hur står det till med Mrs Reed? Hon är väl ännu vid lif?»

«Ännu lefver hon, och är nu vida redigare och förständigare än förut. Doktorn säger att hon möjligen kan släpa sig fram ännu en vecka eller två, men han tror inte att hon någonsin kan komma sig igen.»

«Har hon talat om mig på sista tiden?»

«Det är inte längre sedan än i morse, som hon talade om er, och önskade att ni skulle komma; men nu sofver hon; åtminstone gjorde hon det för tio minuter sedan. Hon ligger för det mesta i en slags dvala hela eftermiddagen, och vaknar upp omkring klockan sex eller sju. Vill ni inte hvila er hos oss en timma, Miss? Sedan skall jag föra er till Mrs Reed.»

I detsamma inträdde Robert, hvarvid Bessie lade sitt sofvande barn i vaggan, och sedan gladt skyndade emot sin man. Derefter öfvertalade hon mig att taga af mig hatten och dricka en kopp thé; det kunde jag behöfva, menade hon, ty jag såg blek och trött ut. Jag mottog med nöje hennes välvilliga anbud, och lät henne taga af mig mina reskläder, lika passivt som jag låtit henne afkläda mig då jag var barn.

Förflutna tiders minnen vaknade åter upp i min själ, då jag såg Bessie trippa omkring, taga fram thébrickan och sitt bästa porslin, breda smörgåsar, rosta bröd, och emellanåt gifva lilla Robert eller lilla Jane en liten puff eller stöt, alldeles som hon i fordna dar brukade göra med mig. Bessie hade bibehållit sitt häftiga lynne likaväl som sin lätta gång och sitt vackra utseende.

Då théet var färdigt, ville jag gå fram till bordet; men hon tillsade mig att sitta stilla, alldeles på sitt gamla, befallande sätt. «Jag skall servera er, der ni



sitter vid spisel.» sade hon, och ställde framför mig ett litet rundt bord med en kopp och en tallrick smörgåsar, alldeles som hon förr i barnkammarn plägat sätta mig på en liten stol, och traktera mig med någon för min räkning undansnillad läckerbit. Jag log och lydde henne, alldeles som i forna dagar.

Hon ville veta, om jag kände mig lycklig på Thornfieldhall, och hvad frun i huset var för en person, och då jag svarade, att der endast fanns en herre, frågade hon, om det var en hygglig karl, och hur han behagade mig. Jag sade henne, att han, hvad utseendet angick, var temligen ful, men en fulländad gentleman, att han bemötte mig mycket väl, och att jag hade all anledning att vara belåten. Derpå beskref jag det glada sällskap, som på sista tiden uppehållit sig i huset, och till dessa berättelser, som just voro i hennes smak, lyssnade Bessie med särdeles intresse.

Under dylikt samspråk förflöt en timma; Bessie satte åter på mig min hatt och öfriga klädespersedlar, hvarpå vi lemnade portvaktarlugan och begåfvo oss af till herrgårdshuset. Det var nu nio år sedan jag, äfven åtföljd af henne, gick ned utför samma väg, upp för hvilken jag nu vandrade. En mörk, dimmig, kulan Januarimorgon hade jag lemnat ett fiendtligt hus, med bitterhet och förtviflan i hjertat — i ungefär samma sinnestämning som en brottsling eller en af verlden förskjuten — för att begifva mig till det kalla och dystra herberget i Lowood, denna så aflägsna och obekanta vrå af jorden. Samma fiendtliga hus såg jag nu åter framför mig; mina närvarande utsigter voro ännu ej de bästa, och mitt hjerta hade ännu ej upphört att blöda. Ännu kände jag mig till mods som om jag varit en främling på den vida jorden; men jag hade större förtroende till mig själf och min egen förmåga; jag var nu mera oberoende, och vida

mindre utsatt för förtryck och orättvisa; och det sår som lidna oförrätter slagit, hade nu grott ihop, och det läggande agget sloknat.

«Gå först in i frukostrummet,» sade Bessie, under det hon gick framför mig, «der sitta förmodligen de unga fruntimmerna.»

Ögonblicket derefter befann jag mig i nysshämnad rum. Allt, som der fanns, från det minsta till det största, hade alldeles samma utseende, som det haft den morgon, då jag blef föreställd för Mr Brocklehurst; till ocb med mattan framför kaminen var densamma, som han då stått på. Då jag kastade en blick på bokskåpet, varseblef jag Bewicks Beskrifning öfver Englands fåglar på dess gamla plats på tredje hyllan, och straxt ofvån för denna Gullivers resor och Tusen och en natt. De döda tingen voro desamma som förr; men de lefvande varelserna voro så förändrade, att man knappast kunde känna igen dem.

Jag såg framför mig tvenne unga damer; den ena af dem var mycket lång — nästan lika lång som Miss Ingram — och mycket mager derjemte, med ett blekgult ansigte och en sträf min. Det låg något asketiskt i hennes utseende, som ännu mer förhöjdes genom den utomordentliga enkelheten i hennes drägt: den bestod af en oveckad, tätt åtsittande, svart ylleklädning, och en smal, stärkt lärftskrage; hennes hår var bortstruket från tinningarne, och kring halsen bar hon, liksom en nunna, en svart rosenkrans med ett krucifix. Jag såg genast att det var Elise, ehuru jag i detta långlagda och färglösa ansigte återfann högst få drag, som erinrade om hennes utseende i yngre åren.

Den andra var lika säkert Georgina; men icke mer den Georgina, jag påminde mig — den gängliga, sylflike, elfva års flickan. Den jag nu såg framför mig,



var en fullt utvecklade dam, med mycket yppiga former, fin och fager, som om hon varit gjuten af vax, med vackra och regelbundna anletsdrag, smäktande blå ögon, och blondt, lockigt hår. Färgen på hennes klädning var också svart, men dess snitt var helt olika systemens; den var mycket mera vid och modern, och rörde lika mycket koketteri, som Elises ett väl långt drifvet verldsförakt.

Hos hvar och en af dessa tvenne systrar fanns ett drag af deras mor — men också blott ett enda: den magra och bleka äldre dottern hade sin mors stela, själslösa öga; den blomstrande, yppiga Georgina hade samma läggning på nedra delen af ansigtet, som, om den ock ej var fullt lika skarpt markerad, dock gaf detta eljest så vällustiga och fylliga anlete ett uttryck af obeskriflig hårdhet.

Båda stego upp för att helsa på mig, då jag gick fram till dem, och båda tilltalade mig med namnet: «Miss Eyre». Elises helsning var snäf och kall, och beledsagades ej ens af ett småleende; hon satte sig genast åter ned, fäste ögonen på brasan, och tycktes ej vidare tänka på mig. Georgina framkom efter sitt: «hur står det till?» med åtskilliga vanliga fraser om min resa, om väderleken och så vidare; alltsammans i en viss tillgjord, släpig ton, under tiden mätande mig från hufvud till fot med åtskilliga sidoblickar, hvarvid hon än skarpt granskade hvarje veck på min ljusgrå merinopelis, än forskande dröjde vid min enkelt klädda, landliga halmhatt. Unga damer hafva en märkvärdig förmåga att låta andra flickor veta att de anse dem för «dantlollor», utan att precis utsäga ordet. Med en stolt, öfverlägsen blick, en viss köld i sitt sätt, och en likgiltig och vårdslös ton uttrycka de till fulla sina tankar i detta afseende, utan



att just visa dem genom någon direkt ohöflighet hvarken i ord eller handling.

Ett gäckande löje, vare sig förstulet eller öppet, gjorde numera ej samma intryck på mig, som i forna dagar; och medan jag satt mellan mina båda kusiner, förundrade jag mig sjelf öfver, hur föga den enas fullkomliga likgiltighet och den andras till hälften sarkastiska uppmärksamhet rörde mig — Elise kunde ej förödmjuka mig, Georgina ej förtreta mig. Förhållandet var, att jag hade andra saker att tänka på. Under loppet af de sista månaderna hade mäktigare känslor vaknat i mitt hjerta, än de förmådde framkalla; och jag hade erfårit både sorg och glädje i vida högre grad, än det stod i deras makt att bereda mig. Deras uppförande kunde därför ej på mig göra minsta intryck, vare sig angenämt eller obehagligt.

«Hur står det till med Mrs Reed?» frågade jag, och såg helt lugnt på Georgina, som rynkade på näsan och såg stött ut, liksom om hon ansett min fråga särdeles närgången.

«Mrs Reed? Ack! ni menar väl mamma kan jag tro; hon är rätt illa sjuk; jag tviflar på, att ni kan få träffa henne i qväll.»

«Jag skulle vara er särdeles förbunden,» sade jag, «om ni ville vara så god och gå upp till henne, och säga henne att jag är kommen.»

Georgina for upp och stirrade på mig, alldeles utom sig af förvåning.

«Jag vet,» fortfor jag, «att hon längtar att få träffa mig, och jag skulle ej vilja uppskjuta med att efterkomma hennes önskan längre, än som är oundgängligt nödvändigt.»

«Mamma tycker inte om att man stör henne om aftuarne,» anmärkte Elise.

Jag steg emellertid genast upp; tog, utan att vänta på någon inbjudning, helt lugnt af mig hatt och handskar, och sade att jag ämnade uppsöka Bessie — som sannolikt vore i köket — och bedja henne förfråga sig hos Mrs Reed, huruvida hon var benägen att mottaga mig i qväll eller icke. Jag gick ut, träffade Bessie, och anförtrodde henne mitt ärende, samt vidtog derefter åtskilliga andra mått och steg. Ett ohöfligt bemötande hade jag aldrig kunnat fördraga: om jag för ett år sedan blifvit så emottagen som i dag, då skulle jag följande morgon hafva lemnat Gateshead; nu deremot insåg jag genast att ett sådant beteende skulle vara högst dåraktigt. Jag hade gjort en resa af hundra mil för att se min tant, och måste nu stanna qvar tilldess hon tillfrisknade eller dog; hvad åter beträffade hennes döttrars högfärd eller dårskap, så insåg jag att jag måste låtsas som om jag alls inte märkte den, och ställa mig helt och hållet oberoende deraf. Jag vände mig derföre till husbållerskan; bad henne anvisa mig ett rum; sade henne, att jag sannolikt skulle komma att uppehålla mig här en vecka eller två, lät bära upp min kappsäck på mitt rum, och följde sjelf efter: i trappan mötte jag Bessie.

«Frun är vaken,» sade hon; «jag har berättat för henne, att ni är här; kom, så få vi se, om hon känner igen er.»

Jag hittade rätt väl, på egen hand, till detta välkända rum, dit jag som barn så ofta blifvit kallad för att erhålla aga eller mottaga en tillrättavisning. Jag skyndade Bessie i förväg, och öppnade sakta dörren. Ett ljus med skärm stod på bordet; ty det var redan mörkt. Der stod ännu den gamla stora imperialsängen med sina gula förhängen, toilettbordet, länstolen och pallen, på hvilken jag otaliga gånger måst knäfalla och



bedja om förlåtelse för fel, som jag aldrig begått. Jag tittade bort åt en viss vrå, till hälften väntande att få se min gamla buse: det långa, smala riset, som plögade ligga på lur der, och, innan jag visste ordet af, rusa på mig och hudflänga min darrande hand och böjda nacke. Jag närmade mig sängen, sköt undan gardinerna, och lutade mig ned öfver de högt uppstaplade kuddarna.

Jag erinrade mig mycket väl Mrs Reeds ansigte, och jag var nyfiken att återse de välbekanta dragen. Det är rätt väl, att tiden släcker törsten efter hämnd och tystar förbittringens och motviljans ingifvelser; med hat och bitterhet i hjertat hade jag lemnat denna kvinna, och nu kom jag tillbaka till henne med ingen annan känsla, än medlidande för hennes sorgliga öden, och en allvarlig vilja att glömma och förlåta allt framfaret, att bjuda henne handen till försouing och vänskap.

Der hade jag nu det välbekanta ansigtet, lika strängt och känslolöst som alltid — der detta märkvärdiga öga, som intet kunde aftvinga ett tecken till mild rörelse; der det något högt hvälfda, stolta, befallande ögonbrynet. Huru ofta hade ej, då hon såg på mig, hotet och hatet rynkat det! hur återvaknade ej minnet af min barndoms kval och smärtor, då jag med blicken följde dess skarpa konturer! Och likväl böjde jag mig ned och kysste henne: hon såg på mig.

«Är det Jane Eyre?» såde hon.

«Ja, tant Reed. Hur mår ni, kära tant?»

Jag hade en gång svurit på att aldrig kalla henne tant: jag ansåg det dock för ingen synd att nu bryta denna ed. Jag hade omfattat hennes hand, som låg ofvanpå lakanet; om hon blott gifvit mig en enda vänlig handtryckning, så skulle jag i detta ögonblick hafva känt en verklig glädje. Men hårda sinnen vekna ej så lätt, och medfödda antipathier låta ej så snart utrota

sig: Mrs Reed drog undan sin band, vände nästan helt och hållet bort ansigtet, och gjorde den anmärkningen, att det var en mycket varm afton. Änjo betraktade hon mig, med en så iskall blick, att jag genast insåg, att i hennes tänkesätt om mig, i de känslor hon hyste för mig, ingen förändring inträffat eller ens kunde inträffa. Hennes förstenade öga — som aldrig kunde upplysas af en ömhetens stråle, aldrig försmälta i tårar, sade mig tydligt, att hon ända till sin sista stund föresatt sig att anse mig för en dålig varelse; ty att tro mig om godt skulle icke hafva kunnat skänka henne någon tillfredsställelse; det skulle endast hafva plågat och förödmjukat henne.

Först blef jag bedröfvad och sedan förbittrad, och slutligen föresatte jag mig att kufva henne — att beherrska henne, i trots af hennes natur och förhärdade hjerta. Tårarna hade kommit mig i ögonen, liksom i min barndom; jag gjorde våld på mig, för att tillbaka hålla dem. Jag drog fram en stol till hufvudgården, satte mig ned, och lutade mig öfver kudden.

«Ni har skickat efter mig,» sade jag, «och här är jag, och det är min afsigt att stanna qvar här, tilldess jag får se huruvida ni blir bättre.»

«Det förstås! du har väl träffat mina döttrar?»

«Ja.»

«Det är bra; du kan då säga dem, att jag önskar, att du stannar qvar, tilldess jag blir i stånd att meddela dig åtskilligt, som jag har på hjertat. I qväll är det för sent, och jag bjuder förgäfves till att erinra mig det. Men det var något jag ville säga — låt mig tänka efter —»

Hennes vilda blick och osammanhängande tal rörde mer än tillräckligt, hvilken svår stöt denna engång så starka kropp erhållit. Hon kastade sig af och an i sän-



gen, och försökte slutligen att draga täcket omkring sig; men min armbåge, som hvilade på en flik af detsamma, hindrade henne deruti; genast utbrast hon förbittrad:

«Stig upp! Sitt inte der och förarga mig med att hålla fast täcket. Är du Jane Eyre?»

«Ja, jag är Jane Eyre.»

«Ingen människa kan föreställa sig, hvad jag haft för ledsamheter af den flickan. Det är minsann inte det roligaste att ha en sådan börda på halsen, och vara utsatt för så mycket obehag! Hvarje dag, ja, hvarje timma, gjorde hon mig någon ny förtret, med sitt lynne, som ingen kunde bli klok på, sina plötsliga utbrott af ouska och den onaturliga uppmärksamhet, hvarmed hon ständigt följde ens minsta rörelser. Jag försäkrar, att hon en dag tilltalade mig, som om hon varit vansinnig, eller besatt af en ond ande; aldrig har något barn talat eller sett ut som hon då gjorde. Jag var riktigt glad då jag äntligen fick henne ur huset. Nå, hur tror ni det gick med henne i Lowood? En smittsam feber utbröt der och många af pensionärerna dogo; men hon dog inte, ehuru jag sade att hon gjorde det. Jag skulle önska, att det varit sant!»

«En besynnerlig önskan, Mrs Reed. Hvarför hatar ni henne så?»

«Jag hatade hennes mor också; ty hon var min mams endå syster, och hans synnerliga favorit: han ensam motsatte sig den öfriga familjen, som ville förskjuta henne, då hon ingick den der mesalliancen; och då underrättelse kom om hennes död, gret han som om han blifvit barn på nytt. Han ville nödvändigt skicka efter flickan, ehuru jag tiggde och bad att han skulle lemna bort henne att skötas och betala för hennes underhåll. Jag hatade det från första stund jag såg det, det lilla sjukliga, jemrande, eländiga kräket! Hela natten i

ända kunde det gråta i sin vaggå; men det skrek inte med full hals, som andra barn, utan bara qved och gnällde. Reed behandlade det med mycken ömhet; han brukade pyssla om det och göra lika mycken affär af det, som om det varit hans eget, ja mycket mer än han gjort af sina egna barn vid den åldern. Han ville förmå mina barn att vara vänliga mot den lilla tigger-skan; men mina älsklingar kunde ej tåla henne, och visade henne sin motvilja, och då blef han riktigt ond. Under hans sista sjukdom hade han henne ständigt bredvid sängen, och en timma förrän han dog, aftvang han mig en ed, att behålla kräket hemma i huset. Jag hade lika gerna tagit till mig en tiggerunge från ett arbetsbus; men han hade en svag, en mycket svag karakter. John liknar alls icke sin far, och det gläder mig: John är lik mig och mina bröder — en äkta Gibson. O! jag skulle endast önska, att han upphörde att pina mig med sina bref om penningar. Jag har ingenting mer att ge honom: vi börja att bli fattiga. Jag måste afskeda hälften af tjenstfolket och stänga till en del af huset, eller hyra ut det. Det sednare kan jag dock aldrig besluta mig till — men hvad annan utväg finnes? Två tredjedelar af mina inkomster åtgå för att betala intresset på inteckningslån. John är en förskräcklig spelare, och tappar alltid — stackars gosse. Han har råkat i händerna på nedriga bedragare, han är djupt sjunken, han är mycket förfallen — han ser ryslig ut — jag blyges på hans vägnar, när jag ser honom.»

Hon började nu blifva mycket upprörd.

«Jag tror att det är bäst, att jag lemnar henne nu,» sade jag åt Bessie, som stod midt emot mig, på andra sidan om sängen.

«Kanske det vore bäst, Miss; men hon talar ofta på



det der sättet, då det lider mot qvällen — på morgonen är hon alltid lugnare.»

Jag steg upp. «Vänta!» utropade Mrs Reed. «Det är ännu något, jag vill säga. Han hotar mig — han hotar mig beständigt med sin egen död eller med min, och ibland drömmer jag att jag ser honom utställd som ett lik, med ett stort sår i halsen, eller ett blått och uppsväldt ansigte. Det står mycket illa till med mig; jag har djupa sorger. Hvad är att göra? Hur skall jag kunna anskaffa pengarne?»

Bessie försökte nu öfvertala henne, att intaga en kylande dryck, men det var endast med möda hon kunde förmå henne dertill. Straxt derefter blef Mrs Reed något lugnare och försjönk i ett slags medvetslöst tillstånd, hvarefter jag lemnade henne.

Omkring fjorton dagar förflöto innan jag hade något nytt samtal med henne. Hon antingen yrade eller låg i en medvetlös dvala, och läkaren befallde strängeligen, att man skulle undvika allt, som på minsta sätt kunde oroa henne. Emellertid sökte jag att taga mig fram så godt jag kunde med Georgina och Elise. I början visade de mig mycken köld. Elise kunde sitta halfva dagen och sy, läsa eller skriva, och knappast yttra ett ord till mig eller sin syster. Georgina kunde stå timtals och pladdra med sin kanariefågel, utan att det minsta bry sig om mig. Men jag hade beslutit, att aldrig visa mig förlägen öfver hvilken sysselsättning jag skulle tillgripa, eller hvilken förströelse jag skulle hitta på. Jag hade tagit med mig mina ritsaker och de förskaffade mig begge delarne.

Försedd med en liten ask med ritpenor och några ark papper, plögade jag sätta mig afsides från dem, nära fönstret, och rita fantastiska utkast, föreställande det första bästa, som visade sig i min inbillnings ständigt



vexlande kaleidoskop: en skymt af hafvet, mellan tvenne klippor; den uppgående månen och ett skepp, som tycktes segla genom dess skifva; ett snår af vass och neckblomster, ur hvilket hufvudet af en najad, bekransadt med lotus-blommor, framstack; en liten elfva, som satt i ett kungsfågelsnäste, under en guirland af hagtorns-blommor.

En morgon föll det mig in att teckna ett ansigte; hvem det skulle komma att föreställa, hvarken tänkte jag på eller brydde mig om. Jag tog en mjuk, svart ritpena, formerade den med en bred spets, och arbetade raskt undan. Snart hade jag på papperet tecknat en höghväld och framstående panna, och de starkt markerade nedersta linierna af ett ansigte. Utkastet behagade mig, och jag fortskred oförtrutet till utförandet af de öfriga anletsdragen. Yfviga, raka ögonbryn måste tecknas under denna panna, derpå följde naturligtvis en ädelt formad näsa, med rakt näsben och vidgade näsborrar, vidare en uttrycksfull, ingalunda liten mun, och slutligen en kraftfull haka, med en märklig fördjupning i midten; svarta polissonger felades naturligtvis ej heller; håret var kolsvart, hopvridd vid tinningarna, och fallande vågigt öfver pannan. Nu skulle jag börja med ögonen. Dem hade jag gömt till sist, emedan de utgjorde det svåraste partiet. Jag tecknade dem stora och välformade, försåg dem med långa, mörka ögonhår, och stora lysande pupiller. «Bra, men ändå inte precis som det borde vara,» tänkte jag, då jag såg efter, hur det tog sig ut i sin helhet; «de behöfva mera eld och själ;» och jag gjorde nu skuggorna starkare, på det att ljuspartierna skulle framträda så mycket lifligare — ett eller par lyckliga streck gjorde sedan min framgång fullständig. Der hade jag nu framför mig ett välbekant ansigte. Och hvad rörde det mig väl nu, att de unga damerna vände mig ryggen? Jag smålog åt det ansigte, jag så lefvande återgifvit; jag fördjupade mig i dess åskådande, och jag var lycklig.

«Är detta ett porträtt af någon, som ni känner?» frågade mig Elise, som oförmärkt närmat sig mig. Jag svarade att det endast var ett phantasistycke, och stack skyndsamt in det bland de andra ritningarne. Naturligtvis narrades jag likväl deri: denna teckning var i sjelfva verket ett ganska väl träffadt porträtt af Mr Rochester. Men hvad rörde det henne eller någon, utom mig sjelf. Äfven Georgina kom fram för att se mina arbeten. Ritningarna behagade henne alla, men porträttet, sade hon, föreställde en «bra ful karl». De tycktes båda vara förvånade öfver min skicklighet. Jag erbjöd mig att porträttera dem, och utförde af hvar och en en liten teckning i svartkrita. Derpå tog Georgina fram sitt album; jag lofvade att rikta det med en aquarell-målning, och detta försatte henne genast i ett särdeles godt lynne. Hon föreslog att vi skulle göra en promenad ut åt egorna. Innan vi varit ute två timmar, voro vi stadda i ett förtroligt samtal. Hon gjorde mig den äran att beskrifva sina lysande nöjen under den vinter, för tvenne år tillbaka, då hon vistades i London — den beundran hon der väckt — den uppmärksamhet, man slösat på henne; ja, hon lät till och med vinkar falla, att hon gjort en förnäm eröfring. Under loppet af eftermiddagen började hon att blifva ännu mindre förbehållsam: ömma samtal och sentimentala uppträden meddelades mig; med få ord, en romantisk skildring af lifvet i stora världen improviserades af henne till min uppbyggelse. Samma berättelser förnyades hvarje dag; ämnet var oföränderligt det samma: hon sjelf, hennes kärlek och lidanden. Besynnerligt var det att hon aldrig nämnde något om sin mors sjukdom eller sin brors död, eller det bedröfliga tillstånd, hvari familjens angelägenheter för närvarande befunno sig. Hela hennes själ tycktes vara upptagen af erinringen om förflutna nöjen och längtan efter framtida



förströelser. I sin mors sjukrum uppehöll hon sig på sin höjd fem minuter hvarje dag.

Elise talade högst litet; hon hade synbarligen ingen tid att tala. Jag har aldrig sett en flitigare menniska än hon tycktes vara, och dock var det svårt att säga, hvad hon egentligen gjorde, eller att upptäcka frukterna af hennes flit. Hon hade en väckar-klocka, för att kunna stiga tidigt upp hvarje dag. Jag vet inte, hvarmed hon sysselsatte sig före frukosten, men efter detta mål indelade hon sin tid i bestämda afdelningar, och hvarje timma hade sin särskildta bestämmelse. Tre timmar om dagen läste, hon i en liten bok, som jag vid närmare betraktande fann vara kyrkohandboken. En dag frågade jag, hvad det var i boken, som förekom henne så fångslande, hvarpå hon svarade: «kyrkoceremonierna.» Tre timmar använde hon, för att med guldtråd brodera borderna af ett fyrkantigt, purpurrödt kläde, af en golfmattas storlek. På min fråga, hvad det var ämnadt till, erhöll jag till svar, att det var ett altar-täcke för den nyligen i närheten af Gateshead uppbygda kyrkan. Två timmar egnade hon åt sin dagbok; två timmar arbetade hon i köksträdgården, och en timma granskade hon sina räkenskaper. Hon tycktes aldrig känna behof af sällskap eller ett förtroligt samspråk. Jag tror att hon var lycklig på sitt vis; denna enformiga slentrian var just i hennes smak, och ingenting förtretade henne mer, än om något kom emellan, som störde hennes utomordentliga punktlighet, hvilken verkligen liknade ett urverks.

En qväll, då hon tycktes vara mer böjd för förtrolighet än vanligt, berättade hon för mig, att Johns uppförande och de hotande utsigterna för familjen, hade varit henne en anledning till bittra bekymmer, men att hon nu lugnat sig, och fattat sitt beslut. Sin egen förmögenhet hade hon bragt i säkerhet, och när hennes mor



dog — och det fanns ej minsta sannolikhet för, hvarken att hon kunde komma sig eller släpa sig fram särdeles länge — så ville hon utföra en plan, hvilken hon länge med förkärlek omfattat: draga sig undan till ett ställe, der punktliga vanor kunde följas i ostörd ro, och uppställa oöfverstigliga skrankor mellan sig och en tanklös, lättsinnig verld. Jag frågade om Georgina skulle följa med henne.

«Nej, på inga vilkor. Georgina och hon hade ingenting gemensamt med hvarandra. För intet pris i verlden, skulle hon vilja vara belastad med hennes sällskap. Georgina kunde gå *sin* väg och hon, Elise, ville gå *sin*»

Georginas sysselsättning deremot, så ofta hon icke utgöt sitt hjerta för mig, bestod för det mesta i, att ligga på soffan och beklaga sig öfver, att det var så tråkigt hemma, och ideligen upprepa den önskan, att tant Gibson måtte skicka efter henne och hemta henne till sig, till London. «Det allra bästa vore,» sade hon, «om jag bara kunde komma hemifrån på en månad eller två, tilldess allt vore förbi.» Jag frågade inte, hvad hon menade med de sista orden, men jag kan väl förstå, att de hade afseende på modrens väntade frånfalle och de derpå följande begrafningsceremonierna. Elise gaf vanligtvis lika litet akt på sin systers tröghet och klagolåt, som om aldrig någon sådan knotande, sysslolös varelse funnits till i verlden. En dag likväl, sedan hon slagit igen sin annotationsbok och vecklat upp sitt broderi, yttrade hon sig plötsligen till henne i följande ordalag:

«Georgina, ett mera fåfängt och enfaldigt kräk än du, har väl aldrig trampat denna jord. Du borde aldrig ha blifvit född, ty du vet inte att göra något bruk af lifvet. I stället för att lefva i, för och med dig sjelf, som en förnuftig varelse borde, söker du endast ett stöd för din egen svaghet i någon annan persons kraft, och om då ingen har lust att få sig en sådan der

stör, lunsig, slapp och onyttig varelse på halsen, börjar du genast skrika, att du är försummad, misshandlad, olycklig. Dessutom måste lifvet för dig vara en kedja af ständigt vexlande nöjen, eljest anser du verlden för ett fångelse; du måste bli beundrad, fjäsad, smickrad — du måste ha musik, dans och sällskaper, eljest trånar du alldeles bort. Har du inte så pass mycket vett, att du kan inrätta åt dig ett bestämdt lefnadssätt, som gör dig oberoende af all annan vilja än din egen? Tag en dag; indela den i sina bestämda afdelningar; anslå för för hvarje afdelning ett bestämdt göromål; låt inte en fjerdedels timma, tio minuter, fem minuter, förflyta obegagnade, — tag dem alla med i räkningen, och allt hvad du gör, gör det efter bestämd method och med den punktligaste noggrannhet. Då skall dagen vara slut, innan du vet ordet af, och du är ingen förbunden för, att ha hjälpt dig att fördrifva tiden; du har ej behöft söka någons sällskap, eller taga någons sympathi, någons öfverseende i anspråk; kortligen sagdt: du har lefvat som en oberoende menniska bör lefva. Följ detta råd: det första och sista, som jag ger dig; då skall du aldrig behöfva mig eller någon annan, hända hvad som hända vill. Följ det icke — gå på som du hittills gjort — poeka, gråt, öfverlemna dig åt din lättja, och bär sedan, hvad ditt eget vanvett bragt öfver dig, hur tungt och odrägligt det än må vara: jag säger detta rent ut, och jag ber dig, lägg det på minnet; ty ehuru jag ej mer kommer att upprepa hvad jag sagt, kommer jag dock att handla derefter. När mamma är död, tvär jag mina händer, och vill ingenting ha att göra med dig. Från den dag hennes kista är förd till grafkoret i Gatesheads kyrka, äro du och jag lika främmande för hvarandra, som tvenne fullkomligt obekanta personer. Tro aldrig att jag, derföre att vi händelsevis äro födda af



samma föräldrar, tänker tillåta dig att göra ens det minsta anspråk på mig; och jag vill försäkra dig, att om hela människoslägtet, med undantag af oss, ginge under, och vi två stodo ensamma på jorden, så skulle jag lemna dig i den gamla världen, och begifva mig sjelf till den nya.»

Härmed slutade hon.

«Du hade kunnat spara dig hela denna långa litanian,» genmälte Georgina. «Hvar och en vet, att du är den mest sjelfviska och hjertlösa varelse, som jorden bär, och jag känner den illvilja och det hat, du hyser till mig. Jag har haft ett litet nätt prof derpå i det elaka spratt du spelade mig med afseende på lord Edvin Vere: den tanken var dig odräglig, att jag skulle stiga så mycket högre än du, få en adlig titel, och bli upptagen i sällskapskretsar, dit du aldrig kunde få sticka din näsa, och derföre spelade du rolen af spion och angifvare, och förstörde alla mina utsigter för framtiden.»

Hon drog härvid fram sin näsduk, och grät och snyftade nära nog en hel timma derefter. Elise fortfor att som vanligt, sitta kall, känslolös, och i oafbruten verksamhet.

Sådana människor finnas visserligen, som ej vilja tillerkänna ädla känslor något särdeles högt värde; men här hade jag framför mig tvenne naturer, af hvilka den ena var lika obehaglig genom sin bitterhet, som den andra var fadd och smaklös just genom sin fullkomliga brist på alla skarpere kryddor. Känsla utan förstånd är en temligen smaklös och vattenhaltig dryck; men förstånd utan känsla är också något så bittert och segt, att ingen människa förmår att smälta det.

På eftermiddagen hade vi storm och regn. Georgina hade somnat på soffan under läsningen af en roman: Elise hade gått till den nya kyrkan, der någon



gudstjänst firades — ty i religiösa saker var hon en sträng formalist: ingen väderlek kunde afhålla henne att uppfylla, hvad hon ansåg för en from pligt; antingen vädret var vackert eller fult, gick hon tre gånger i kyrkan om söndagen, och om hvardagarna lika ofta som der hölls bön.

Jag beslöt emellertid, att gå och se hur det stod till med den döende modren, som låg deruppe utan synnerlig vård. Till och med tjänstfolket var ej särdeles träget i sin uppassning, och den lejda sköterskan, som just ingen hade ögonen på, smög sig ur rummet, så ofta hon kunde. Bessie utgjorde härvid ett aktningvärd undantag; men hon hade sin egen familj att tänka på, och kunde endast en och annan gång göra ett besök i hergården. Jag fann den sjuka, såsom jag förmodat, alldeles ensam; ingen sjuksköterska såg jag till. Hon låg alldeles tyst, och, efter allt utseende, försunken i dvala; hennes gulbleka ansigte var djupt nedsjunket i kuddarna; brasan i kaminen var nära att slockna. Jag lade på mera ved, och blåste upp elden; ordnade sängkläderna; betraktade en stund den olyckliga, som nu ej kunde se mig, och gick derefter fram till fönstret.

Regnet piskade på rutorna och stormen tjöt ursinnigt. «Hon, som ligger här,» tänkte jag, «skall snart vara der, hvarest inga jordens stormar nå henne. Hvertän skall väl den själ, som nu sträfvar att lösrycka sig från sitt jordiska fängsel, komma, då hon slutligen friggjort sig?»

Under det jag begrundade denna djupa hemlighet, erinrade jag mig Helena Burns, hennes sista ord, och hennes lära om människosjälarnas jemnlikhet efter döden. Jag hörde ännu i inbillningen de välbekanta tonerna af hennes röst, såg ännu framför mig hennes vålnadslika gestalt, hennes bleka, utmagrade ansigte med de mot

himlen höjda ögonen, då hon, mild och lugn, låg på sin dödssäng, och hviskande omtalade för mig sin längtan, att blifva återupptagen till sin evige Skapare och Fader. I detsamma hörde jag från sängen en svag röst, som frågade: «hvem är der?»

Jag visste att Mrs Reed ej talat på flera dagar. Skulle hon komma sig igen? Jag gick fram till henne.

«Det är jag, tant Reed.»

«Hvilken — jag?» sade hon. «Hvem är ni?» återtog hon, och såg på mig med en förvånad och orolig, men likväl icke vild blick. «Ni är helt och hållet obekant för mig; hvar är Bessie?»

«I portvaktarstugan, tant.»

«Tant!» upprepade hon; «ni är icke någon af Gibsonska släkten; och likväl tycker jag att jag vill känna er; detta ansigte, dessa ögon, denna panna, har jag ofta sett; ni är lik — kors, ni är ju lik Jane Eyre.»

Jag sade intet. Jag fruktade att gifva anledning till något farligt utbrott, genom att erkänna mig vara den person, hon omnämnt.

«Det lär väl ändå vara ett misstag,» sade hon; «mina tankar äro så orediga. Jag önskade se Jane Eyre, och tycker mig nu märka en likhet, der ingen finnes; dessutom måste hon på de åtta åren ha blifvit mycket förändrad.»

Jag försäkrade henne nu vänligt, att jag vore den person, hon väntat, och då jag såg, att jag var förstådd och att hon var vid full sans, berättade jag att Bessie genom sin man låtit hemta mig från Thornfield.

«Jag är mycket sjuk, jag vet det,» sade hon efter en stunds uppehåll: «jag försökte vända mig för ett par minuter sedan, och finner, att jag inte kan röra en lem. Det är bäst, att jag lättar mitt samvete förrän jag dör. Hvad vi anse af föga vigt, då vi äro friska,



blir oss en tung börda i en stund som denna. Är sjuk-sköterskan i rummet, eller någon annan än du?»

Jag försäkrade henne, att vi voro allena:

«Nå väl; jag har två gånger tillfogat dig en oförrätt, som jag nu ångrar. Första gången, då jag bröt det löfte, jag gaf min man, att uppfostra dig med samma kärlek som om du varit mitt eget barn; andra gången —» hon tystnade. «När allt kommer omkring så har det ingenting att betyda,» sade hon halfhögt, «och så kanske jag blir bättre, och att förödmjuka mig för henne är så pinsamt.»

Hon gjorde ett försök att vända sig i sängen, men det misslyckades; hennes ansigte förvred sig; hon tycktes känna en inre smärta, en försmak, kanske, af döds-kampen.

«Men nej, det lär väl inte kunna hjälpas. Jag har evigheten framför mig. Gå till min toilett-låda, öppna den och tag fram ett bref, som ligger der.»

Jag efterkom hennes uppmaning.

«Läs brefvet!» sade hon.

Det var kort, och af följande innehåll:

«Min Fru!»

«Jag får anhålla, att ni täcktes hafva den godheten och sända mig min brorsdotters, Jane Eyre's, adress, och låta mig veta, hur det står till med henne: det är min afsigt att med det första skrifva till henne, och bedja henne komma till mig, till Madeira. Försynen har välsignat mig med förmögenhet, och som jag är ogift och barnlös, ämnar jag adoptera henne under min lifstid, och när jag dör, skall hon ärfva allt, hvad jag lemnar efter mig.

Jag har den äran etc.  
JOHN EYRE, Madeira.»



Brefvet var skrivet för tre år sedan. «Hvarför har jag aldrig fått höra något om detta förr!» frågade jag.

«Emedan jag hatade dig alltför djupt för att på något sätt vilja bidra till din lycka. Jag kunde icke glömma ditt uppförande mot mig, Jane; det raseri, med hvilket du en gång vände dig emot mig; den ton, hvari du förklarade, att det funnes ingen på jorden som du afskydde så mycket som mig; denna blick och denna röst, så föga liknande ett barns, hvarmed du påstod, att blotta tankan på mig gjorde dig sjuk, och att jag behandlade dig obarmhertigt och grymt. Aldrig kan jag förgäta, hvad jag kände, då du på detta sätt rusade upp och gaf luft åt allt det giftiga hat, du hyste mot mig: jag blef rädd, liksom om ett djur, som jag slagit och trampat, sett på mig med mennisko-ögon, och förbannat mig med menniskoröst. — Låt mig få litet vatten! O! skynda dig!»

«Kära Mrs Reed,» sade jag, under det jag räckte henne glaset; «tänk inte mer på allt detta, låt det vara glömdt. Förlåt mig min lidelsefulla häftighet: jag var endast ett barn då; åtta till nio år hafva sedan dess förflutit.»

Hon gaf ej akt på hvad jag sade; men sedan hon druckit litet vatten, och hemtat andan, fortfor hon sålunda:

«Jag säger dig, att jag ej kunde glömma det, och jag hämnades: att du skulle bli adopterad af din farbror och komma i åtnjutande af rikedom och välmåga, var något, som jag inte kunde uthärda. Jag skref till honom, att det gjorde mig ondt, att jag måste tillintetgöra hans förhoppningar, men Jane Eyre var död; hon hade dött af typhus i skolan i Lowood. Gör nu som du behagar: skrif och vederlägg mig — afslöja mina ränkor för världen, så snart du behagar. Jag tror du blif-

vit född för att pina mig: äfven min sista stund förbittras genom minnet af en gerning, hvilken jag, om du ej varit till, aldrig blifvit frestad att begå.»

«Om ni blott kunde förmå er att glömma det framfarna, tant, och att se på mig med en vänlig och försönlig blick — »

«Du har en mycket elak karakter,» sade hon, «och ända intill denna dag har jag inte kunnat blifva riktigt klok på dig. Hur du uti tio år tåligt och stilla kunnat fördraga hvarje behandling, för att sedermera, det tionde året, på en gång bryta ut i eld och lågor, det öfvergår verkligen mitt förstånd.»

«Min karakter är inte så elak, som ni tror: jag är häftig, men icke hämndgirig. Mången gång då jag var barn, hade jag känt mig lycklig, om det varit mig tillåtet att älska er; men ni ville det inte; och ännu i denna stund önskar jag af allt mitt hjerta att bli försonad med er; vill ni gifva mig en kyss, tant?»

Jag närmade min kind till hennes läppar, men hon vidrörde den ej. Hon sade att hon ej kunde andas, om jag på detta sätt lutade mig öfver sängen. Då jag lade henne tillbaka i sängen — ty jag hade upplyft henne och stödde henne medan hon drack — tog jag hennes iskalla och fuktiga hand i min: de svaga fingrarna sökte att lösgöra sig, de slocknande ögonen undveko min blick.

«Älska då, eller hata mig,» sade jag; «i hvilket fall som helst, skänker jag er min fullkomliga och frivilliga förlåtelse: bed nu Gud också skänka er sin, och far hädan i frid.»

Stackars olyckliga qvinna! nu var det för sent för henne, att försöka ändra sina tänkesätt: i lifvet hade hon hatat mig, i döden måste hon ännu fortfara att hata mig.



Sjuksköterskan inträdde nu, åtföljd af Bessie. Ännu en halftimma stannade jag kvar, i förhoppning att få se något tecken till en försonligare sinnesstämning, men förgäfvades. Hon försjönk snart ånyo i dvala, och kom ej någonsin mera till medvetande; klockan tolf på natten afled hon. Jag var ej närvarande, för att tillsluta hennes ögon, och ej heller döttrarna. Följande morgon fingo vi genom tjänstfolket veta, att allt var förbi. Hon var nu redan iklädd sin svepning. Elise och jag gingo att se på henne: Georgina brast i gråt, och sade, att hon ej tordes gå med. Der låg nu, stel och orörlig, Sara Reeds en gång så kraftfulla kropp; öfver de brustna ögonen voro ögonlocken neddragna; pannan och de hårda anletsdragen buro ännu pregeln af hennes stränga, obevekliga karakter. Åsynen af detta lik gjorde på mig ett besynnerligt och högtidligt intryck. Jag såg på det med dyster smärta; inga milda och försonande känslor, ingen känsla af medlidande, hopp, eller ödmjukhet, uppväckte det, endast en bitter ångest för hennes själafrid, icke beledsagad af någon sorg öfver min förlust — och en dyster, tårlös fasa för det förskräckliga i en sådan död.

Elise betraktade lugnt sin mor. Efter några ögonblicks förlopp anmärkte hon:

«Med den kroppskonstitution, hon hade, borde hon ha uppnått en ganska hög ålder: Grämselse och bekymmer hafva dödat henne i förtid.»

En spasmodisk ryckning sammandrog för ett ögonblick hennes mun: då det var förbi, vände hon sig om och lemnade rummet, och jag följde med henne. Ingen af oss hade fällt en tår.



## KAPITLET II.

Mr Rochester hade blott gifvit mig tillåtelse att vara borta en vecka; men likväl förföt en hel månad innan jag lemnade Gateshead. Jag ämnade begifva mig af straxt efter begrafningen, men Georgina bad mig en-träget att stanna qvar, till dess hon skulle fara till London, dit hon nu ändtligen blifvit inbjuden af sin mor-bror, Mr Gibson, som hade kommit för att bivista sin systems begrafning och ordna familje-angelägenheterna. Georgina sade, att hon fruktade för att vara ensam med Elise, som hvarken deltog i hennes sorg, eller tröstade henne i hennes oro, eller ville på något sätt hjälpa henne med förberedelserna till hennes afresa. Jag åhörde der-före, så tålmodigt som möjligt, hennes jemmerliga klagolåt och utbrotten af hennes sjelfviska sorg, under det jag sydde åt henne och inpackade hennes kläder. Medan jag arbetade, gick hon emellertid sysslolös, och jag tänkte för mig sjelf: «Om jag och du, min kära kusin, voro bestämda att lefva tillsammans, så skulle du få se något helt annat. Jag skulle då ej längre beqväma mig att spela rolen af den undfallande: jag skulle anvisa dig dina bestämda göromål och tvinga dig att uträtta dem, eljest skulle de få bli ogjorda. Jag skulle slutligen yrka på att du qväfde de der långdragna, föga uppriktiga suckarna. Det är endast emedan vår bekantskap kommer att bli af så kort varaktighet, och emedan den inträffat under så särdeles bedröfliga omständigheter, som jag finner mig i att visa mig så tålmodigt och efter-gifvande.»

Slutligen såg jag mig lyckligt och väl befriad från Georgina. Men nu kom Elise och bad mig stanna qvar en vecka till. Utförandet af hennes planer toge all

hennes tid och uppmärksamhet i anspråk, sade hon. Hon ämnade resa till någon mig obekant ort, och hela dagen i ända uppehöll hon sig i sitt rum, hvars dörr var tillriglad innanför, och packade in saker i kappsäckar, tömde byråådor, brände upp bref, och hade ej minsta beröring med någon i huset. Hon bad mig sköta hushållet, mottaga besökande och besvara de bref, som innehöllo ett beklagande öfver familjens olycka.

En morgon tillkännagaf hon för mig att hon nu ej behöfde mig längre. «Jag är er mycket förbunden,» tillade hon, «för de värderika tjänster ni gjort mig, och den fina takt ni visat. Det är något helt annat att lefva tillsammans med en person sådan som ni, än med Georgina: ni gör hvad er pligt fordrar, och ligger ingen till last. I morgon,» fortfor hon, «reser jag öfver till kontinenten. Jag tänker taga min tillflykt till en religiös asyl nära Lille — ett nunnekloster torde ni väl kalla det: der tänker jag föra ett lugnt, fridsamt lif. För en tid ämnar jag sysselsätta mig med pröfningen af den romerska kyrkans lärosatser och ett omsorgsfullt studium af de verkningar, detta system åstadkommer: finner jag det sedan vara, hvad jag nästan anser att det är: det som bland alla religionssystemer bäst sätter meanniskan i stånd att göra allt med sans och ordning, då kommer jag att omfatta den katolska trosbekännelsen, och sannolikt taga slöjan.»

Jag hvarken uttryckte min förvåning öfver detta beslut, eller försökte afråda henne derifrån. «Dertill är du just klippt och skuren,» tänkte jag; «lycka till!»

Då vi skiljdes åt, sade hon: «Färväl, kusin Jane Eyre: må det gå dig väl; du är ej utan förstånd.»

Jag svarade: «Du är ej heller utan förstånd, Elise; men hvad du deraf eger, kommer väl inom ett år att vara lefvande begrafvet i ett franskt kloster. Men det



är en sak, som inte angår mig, och då ett sådant lif tyckes behaga dig, så har jag icke vidare något att bekymra mig öfver.»

«Du har rätt,» sade hon, och med dessa ord skiljdes vi åt. Som jag ej får tillfälle att vidare omnämna henne eller hennes syster, vill jag blott i korthet meddela, att Georgina gjorde ett förmånligt parti med en rik och utlevad man af verld, och att Elise verkligen tog slöjan, och ännu i denna stund är abedissa i samma kloster, der hon inträdde som novis, och åt hvilket hon öfverlät sin förmögenhet.

Huru man är till mods, då man återvänder hem efter en lång eller kort frånvaro, visste jag ej; ty jag hade aldrig erfarit en sådan känsla. Nog visste jag hvad det ville säga, när jag som barn kom tillbaka till Gateshead efter en lång promenad, och fick bannor för att jag såg frusen eller ledsen ut — väl erinrade jag mig, hvad det ville säga att komma tillbaka från kyrkan till Lowood, och längta efter ett godt mål och en varm brasa, utan att få någondera. I intetdera fallet hade återvändandet varit förknippadt med särdeles angenäma eller glada känslor; jag drogs då ej till någon bestämd punkt af en magnet, hvars attraktionskraft tilltog i styrka ju närmare jag kom. Hvilka känslor återvändandet till Thornfield skulle väcka, derom kunde först erfarenheten upplysa mig.

Min resa var tråkig, mycket tråkig. Efter att den ena dagen hafva hunnit femtio mil och om natten sofvit på ett värdshus, tillryggalade jag följande dagen åter femtio mil. Under de sednaste tolf timmarna tänkte jag på Mrs Reeds sista ögonblick; jag såg hennes bleka, vanställda ansigte, jag hörde det rosslande ljudet af hennes röst. Begravningsdagen, likkistan, bären, den svartklädda skaran af förpaktare och tjenare — släktlingarne



voro ej många — det djupa grifhvalfvet, den tysta kyrkan, den högtidliga ceremonien, allt stod lifligt för mina ögon. Derefter tänkte jag på Elise och Georgina: den ena såg jag framför mig som drottningen på en bal, den andra som invånarinna af en klostercell, och jag sysselsatte mig länge med att noggrant analysera och granska egenheterna i dessa tvenne så olika personer och karakterer. Ankomsten till den stora staden \*\*\* skingrade dessa tankar, och framkallade i stället andra; då jag om qvällen lade mig i min säng, öfvergick jag från minnena af det förflutna till tankarna på framtiden.

Jag återvände således till Thornfield; men hur länge skulle jag stanna der? Icke särdeles länge, det var jag säker på. Mrs Fairfax hade skrivit till mig under min frånvaro: alla gäster, berättade hon, hade rest sin väg; Mr Rochester hade begifvit sig till London för tre veckor sedan, men man väntade honom tillbaka inom fjorton dagar. Mrs Fairfax förmodade att han höll på med förberedelser till sitt bröllop, ty han hade talt om att köpa en ny vagn: hon sade, att hon inte riktigt kunde få i sitt huvud det der giftermålet med Miss Ingram, men af hvad hvar menniska sade, och af hvad hon sjelf hört, kunde hon icke betvifla att det inom kort skulle ega rum. — «Man måste verkligen vara i högsta grad mistrogen, ifall man tviflar på det,» sade jag för mig sjelf; «jag för min del gör det åtminstone inte.»

Nu blef frågan den: hvart skulle jag jag taga vägen? Jag drömde om Miss Ingram hela natten; på morgonen hade jag en mycket liflig dröm; jag tyckte att hon tillstängde grindarne vid Thornfield för mig, och förklarade att jag der ingenting vidare hade att göra, och att Mr Rochester såg på med korsade armar, hänleende både åt henne och mig.

Jag hade icke underrättat Mrs Fairfax om, hvilken

dag hon kunde vänta min ankomst; ty jag ville icke att man skulle skicka och hemta mig från Millcote med någon vagn eller annat åkdon. Jag föresatte mig att till fots tillryggalägga det lilla vägstycket till Thornfield, och sedan jag anförtrott min kappsäck åt en af värdshusdrängarne, smög jag mig, en Juniqväll klockan sex, helt tyst och stilla från värdshuset, der jag tagit in, och vandrade fram på vägen till Thornfield; en väg, som för det mesta gick genom ängar och fält, och på hvilken man nu ej behöfde frukta att möta många.

Det var just icke någon särdeles klar eller solig sommaraftron; men luften var mild och varm. Arbetsfolket var i full sysselsättning med höslåttern, och himmelen, ehuru långt ifrån molnfri, var sådan att den lofvade godt för morgondagen: dess blåa färg — der den var synlig — var ren och klar, och dess molnlager höga och genomskinliga. Äfven vestern hade en varm färgton — det såg ut som en stor eld der varit tänd, en offerlåga brinnande på ett altar, bakom dess förhänge af marmorhvit dimma, och genom öppningar här och der framstrålade ett rött, gyllene sken.

Jag blef allt gladare, ju närmare jag kom; ja, så glad, att jag plötsligen stannade för att fråga mig sjelf, hvad denna glädje kunde betyda, och påminna mig om att det ej var till mitt hem jag begaf mig, eller till en blifvande vistelseort, eller till något ställe, der ömma vänner längtansfullt afbidade min ankomst. «Mrs Fairfax kommernog emot dig med ett vänligt, välkomnande leende,» sade jag till mig sjelf, och lilla Adèle kommer nog att hoppa af glädje, då hon får se dig; men du vet alltför väl, att det är på någon annan du tänker, och att han icke tänker på dig.»

Men hvad är väl så envist, som ungdomen — så blindt som oerfarenheten? Och dessa båda försäkrade



mig, att njutningen att få återse Mr Rochester vore tillräckligt stor, antingen han bevärdigade mig med en blick eller ej; och de tillade: «Skynda dig! skynda dig! var hos honom så länge du kan: om några få dagar till, eller på sin höjd om några veckor, är du skiljd från honom för alltid!» Hvarpå jag qvafde en nyfödd själavända — en oredig, dunkel känsla, som jag hvarken ville erkänna såsom min eller gifva någon vidare näring — och fortsatte med snabba steg min vandring.

Äfven på Thornfields ängar är man sysselsatt med slåttern; eller, rättare sagdt, arbetarne hafva slutat sitt dagsverke och återvända hem med refsorna på axeln. Nu är jag framme; jag har blott ett eller två fält att vandra öfver, derpå går jag tvärt öfver vägen, och står vid grindarne. Hvad häckarna äro fulla af rosor! Men jag har ej tid att plocka några, jag måste skynda mig hem. Jag går förbi en hög och yfvig björnbärsbuske, hvars gröna och blomsterrika qvistar hänga ned mot marken; jag ser den smala stättan med stentrapporna, och jag ser — Mr Rochester, som sitter der med en bok och en blyertspenna, och skrifver.

Han är visserligen intet spöke, men likväl skälfter hvarje nerf i min kropp, och jag är för ett ögonblick knappast mig sjelf mäktig. Hvad betyder detta? Jag trodde ej att jag skulle komma att darra så, då jag fick se honom; att hans närvaro skulle göra mig stum och orörlig. Jag vill gå tillbaka, så fort jag kan röra mig ur stället. Jag behöfver väl inte göra mig till ett riktigt åtlöje, heller! Jag känner till en annan väg, på hvilken jag kan komma in i huset. Dock — det kan göra detsamma om jag också känner till tjugu vägar, ty han har redan sett mig.

«Halloh!» utropade han, och kastade ifrån sig boken



och blyertspennan. «Ni är således här nu! Var så god och gå på!»

Jag kan väl förmoda att jag går på, ehuru jag ej har begrepp om på hvad sätt; ty mina rörelser äro mekaniska, och det enda jag ännu har klart för mig, är, att jag bör synas lugn, framför allt att jag bör bjuda till att hämma det arbetande muskelspelet i mitt ansigte, hvilket, jag känner det, ej låter beherrska sig af min vilja, och sträfvar att uttrycka, hvad jag beslutit att dölja. Men jag har en slöja; nu är den nedfäld: jag kan ännu, med något hopp om framgång, försöka att se lugn och sansad ut.

«Jaså; detta är således Jane Eyre! Kommer ni från Millcote och till fots? Ja — det är just så likt edra vanliga infall. Af er får man minsann inte vänta, att ni skall skicka efter en vagn och komma rullande framåt vägen, som en annan dödlig; nej; ni skall komma smygande i skymningen, som en dröm eller en skugga. Hvad tusan har ni haft för er de sista fyra veckorna?»

«Jag har varit hos min tant, som är död!»

«Nå, det var då ett riktigt svar à la Jane! Mätte alla goda englar stå mig bi! Hon kommer från den andra verlden — från skuggornas rike, och det berättar hon för mig, då hon möter mig ensam här i sena qvällen! Om jag vågade, skulle jag vidröra er, för att öfvertyga mig om huruvida ni är en kropp eller en skugga; men jag kunde lika gerna försöka att taga fatt på ett af de irrbloss, som dansa omkring i träskan. Ni lilla landstrykerska!» tillade han, efter ett ögonblicks uppehåll. «En hel månad blir hon borta, och när hon äntligen kommer tillbaka, så har hon glömt mig helt och hållet, det kan jag svära på.»

Jag visste, att det skulle vara ett nöje att åter sammanträffa med min husbonde, om ock detta nöje

stördes af den föreställning, att han snart skulle upphöra att vara det, och genom medvetandet att jag var honom likgiltig; men Mr Rochester egde alltid en så obegränsad makt att lyckliggöra andra (åtminstone tyckte jag så,) att man kunde sägas lefva kräsligen, om man blott fick upplocka de smulor, som han strödde omkring åt sådana stackars kringirrande, främmande foglar, som jag. Hans sista ord voro liksom balsam för mitt sorgsna hjerta: de tycktes innebära att det för honom hade något att betyda, om jag glömde honom eller ej. Och han hade talat om Thornfield som mitt hem. — Ack, att det så varit!

Han aflägsnade sig ej från stättan, och jag ville icke gerna be honom gå undan. Efter några ögonblicks tystnad frågade jag honom om han varit i London.

«Ja; ni är andeskåderska och har förmodligen på det sättet fått veta det?»

«Mrs Fairfax har berättat mig det i ett bref.»

«Och underrättade hon er också om hvad jag hade för ärende?»

«Ja, det finnes knappast någon, som inte vet det.»

«Ni får lof att se vagnen, Jane, och säga mig, om inte Mrs Rochester har skäl att vara belåten med den, och om hon inte, då hon sitter tillbakalutad på de purpuröda kuddarna, kommer att likna drottning Boadicea sjelf. Jag skulle bara önska att jag, i afseende på det yttre, passade litet bättre tillsammans med min tillkommande hustru! Säga mig nu, ni som ändå har något trolskt i er natur — skulle ni inte kunna gifva mig en talisman, eller en kärleksdryck, eller någonting dylikt, som kunde förvandla mig till en vacker karl?»

«Jag tror knappast att det finns en trollkraft nog stark för att kunna åstadkomma det, Sir,» svarade jag, och tillade i tankarna: «ett älskande öga är all den troll-



kraft som behöfs; för ett sådant är ni tillräckligt vacker; eller, rättare sagdt, för ett sådant har ert sträfva utseende en tjuskraft, som vida öfvergår sjelfva skönhetens.»

Mr Rochester plögade ibland läsa mina innersta tankar med en för mig oförklarlig skarpsinnighet: i närvarande fall tycktes han dock ej gifva akt på mitt korta, afbrutna svar, han såg blott på mig med detta för honom egna småleende, som blott i sällsynta fall framskymtade på hans läppar. Det tycktes liksom om han ansett det vara för godt att användas under vanliga förhållanden: det var en solstråle af sann känsla — och han lät den i detta ögonblick fullt utgjuta sig öfver mig.

«Gå nu, Jane,» sade han och makade åt sig, så att jag kunde klifva öfver stättan, «gå hem och hvilade edra små trötta fötter under en väns tak.»

Allt hvad jag nu hade att göra var att tigande efterkomma hans uppmaning. Jag gick också öfver stättan utan att säga ett ord, och ville i allsköns lugn lemna honom. Men en oemotståndlig makt fasthöll mig — en osynlig hand tvang mig att vända om. Jag sade — eller snarare sade det en inre röst i stället för mig, och nästan mot min vilja:

«Jag tackar er, Mr Rochester, för er stora godhet. Jag är så hjertligt glad öfver att åter vara hos er, och hvarhelst ni är, är mitt hem — mitt enda hem.»

Jag gick på med så snabba steg, att till och med han ej skulle kunna hafva upphunnit mig, om han också försökt det. Lilla Adèle var alldeles utom sig af glädje, då hon såg mig. Mrs Fairfax emottog mig med sin vanliga okonstlade hjertlighet. Lea smålog, och äfven Sofi uttalade med mycken vänlighet sitt «*bon soir.*» Jag kände mig mycket lycklig: det finnes ingen högre säll-

het än den, att vara älskad af sina medmenniskor, och veta att man genom sin närvaro förhöjer deras glädje och trefnad.

Denna afton blundade jag med berådt mod för framtiden; jag tillstoppade mina öron för den varnande röst, som förebådade mig en snar skiljsmessa och kommande sorger. Då vi druckit the; då Mrs Fairfax tagit upp sin sticksöm; jag nedsatt mig på en pall vid hennes fötter; lilla Adèle knäfallit på mattan och lagt sitt hufvud i mitt knä — då uppfylldes mitt hjerta, vid tanken på den ömsesidiga välvilja som förenade oss, af innerlig glädje och frid, och jag uppsände till himmelen en stilla bön, att vi ej måtte blifva skiljda alltför snart. Men då Mr Rochester, under det vi sålunda sutto der, oanmäld inträdde och med synnerligt välbehag betraktade oss; då han anmärkte, att den gamla frun nu troligtvis vore fullkomligt belåten, sedan hon fått sin fosterdotter hem igen, och tillade, att han såg på Adèle att hon var *prête à croquer sa petite maman Anglaise* — vaknade hos mig ett svagt hopp att han, äfven efter sitt äktenskap, torde tillåta oss att vistas tillsammans någorstädes under hans beskydd, och icke helt och hållet undandra oss solskenet af sitt umgänge.

En fjorton dagar af tvetydigt lugn förflöto efter min återkomst till Thornfieldhall. Om Mr Rochesters giftermål nämnde ingen ett ord, och jag såg ej heller några förberedelser dertill göras. Nästan hvarje dag frågade jag Mrs Fairfax, om hon ej hört något bestämdt derom, och hon svarade alltid nekande. En gång, sade hon, hade hon verkligen ställt den frågan till Mr Rochester, när han ämnade hemföra sin brud, och ej fått något annat svar än ett skämt och en af hans vanliga besynnerliga blickar: «så att,» sade hon, «det var omöjligt för mig att bli klok på hvad han menade.»



En sak förvånade mig isynnerhet, nemligen att inga färder fram och åter mellan Thornfieldhall och Ingram-park egde rum. Till detta sednare ställe var det visserligen en väg af tjugu mil, ty det låg på gränsen af ett annat grefskap, men hvad betydde ett sådant afstånd för en svärmande älskare? För en så skicklig och outhärlig ryttare, som Mr Rochester, var det en ridt, som kunde vara gjord på en morgon. Jag begynte nu att nära förhoppningar, till hvilka jag ej hade någon rätt: än föreställde jag mig, att förlofningen var uppslagen, än att ryktet aldrig egt någon grund, än åter att begge parterna ändrat tankar. Jag plögade betrakta Mr Rochesters ansigte, för att se om jag kunde upptäcka några spår till sorg eller förbittring på detsamma; men jag kunde ej erinra mig att någonsin hafva sett det så klart, molnfritt och fullkomligt lugnt som nu. Om jag ibland, under de ögonblick som jag tillika med Adèle tillbragte nere hos honom, började blifva nedstämd och svärmodig, hände det ofta att han plötsligen blef helt glad. Aldrig hade han oftare kallat mig till sig, aldrig hade han visat sig vänligare och ömmare mot mig, än vid dessa tillfällen — och, tyvärr! aldrig hade jag älskat honom innerligare.

---

### KAPITLET III.

En herrlig midsommar utgöt sin glans öfver England; en så molnfri himmel, en sådan oafbruten följd af vackra solskensdagar plägar sällan gynna vår hafomflutna ö. Det var som om en skara af Italiens sköna sommardagar, likt en flock praktfulla foglar, gjort en utflygt från söder och slagit ned på Albions hvita klip-

por, för att der hvila ut efter resan. Allt hö var inbergadt, fälten kring Thornfield voro helt och hållet afmejade; vägarna voro hvita och torra; träden vaggade stolt sina lummiga kronor; häckar och skogar gjorde, med sin saftiga och rika grönska, ett angenämt afbrott mot de slagna och af solen förgyllda ängarnas mera ljusa färgton.

På midsommaraftonen hade Adèle, sedan hon tröttnat att plocka smultron i Hay-Lane, gått till sängs samtidigt med solen. Jag stannade kvar hos henne, till dess hon insomnat, och begaf mig sedan till trädgården.

Det var nu den skönaste timman af alla de tjugufyra; ty — «dagens qualm re'n flytt sin kos,» och dagen föll svalkande på törstande slätter och förbrända kullar. Der solen, ren och molnfri, nedgått i vester, spred sig en rand af ljus purpurfärg — på en enda punkt, vid toppen af en kulle, glödande med ett rubinrött, flammande sken — med ständigt mattare färgskiftningar, högt upp på halfva himlahalvfvet. Östra delen af himmelen hade sin egendomliga fägring, sin vackra, djupblåa färg, och sitt eget anspråkslösa smycke, en i detta ögonblick uppgående, enslig stjerna: snart skulle månen öka dess prakt; men ännu hade han ej höjt sig öfver horisonten.

Jag gick en stund omkring på platsen utanför huset, men en fin, välkänd doft — lukten af en cigarr — kom mig till mötes från ett fönster: jag såg fönstret till biblioteket stå på glänt, och som jag visste, att jag derifrån kunde bli sedd, begaf jag mig till fruktträdgården. Intet ställe i hela omgifningen låg så undan gömdt och ensligt som detta, eller var så likt ett paradis; det var uppfyllt af de skönaste träd och de praktfullaste blommor; en hög mur afstängde det från gården å ena sidan, och en björk-allé skiljde den från gårds-



planen å den andra. Längst bort i ändan af trädgården var ett förfallet plank, det enda som afskiljde den från de ensliga fälten: en slingrande gång, utefter hvilken lagerträd voro planterade, och som slutade med ett jättehögt kastanieträd, kringbygdt med ett rundt säte, ledde till nyssnämnda afplankning. Här kunde man vandra osedd. «Så länge en så mild aftondagg faller, en så djup tystnad och ett så hemlighetsfullt mörker råder,» tänkte jag för mig sjelf, «skulle jag med förtjusning kunna stanna här, vore det ock under ett helt lif.» Men under det jag vandrade omkring bland blomsterparter-rerna och fruktträden, ditlockad af det ljus, som den nu uppgående månen kastade på denna mera öppna del af trädgården, hejdade jag helt plötsligt mina steg — icke till följe af något ljud, eller någon syn, utan endast af det ännu en gång varnande doftet af en cigarr.

Nattviol, åbrodd, jasminer, nejlikor och rosor hafva hela qvällen uppsändt mot skyn sin doftande rökelse; men denna nya lukt är hvarken från buske eller blomma; det är — jag vet det ganska väl — Mr Rochesters cigarr. Jag ser mig om och lyssnar. Jag ser träd, hvars grenar svigta af mognande frukt; jag hör de ljufva slagen af en näktergal från en skog i närheten; jag ser ingen gestalt närma sig, jag hör intet steg nalkas; men doftet blir allt starkare. Jag måste fly. Jag skyndar bort till den lilla porten, genom hvilken man kommer in bland buskarna, och ser Mr Rochester inträda. Jag drager mig undan i den lilla murgrönsbersåen; han lär säkert inte dröja så länge: han går nog snart sin väg, och om jag håller mig stilla, så märker han mig ej.

Men nej — aftonen och den gamla trädgården tyckes för honom vara lika angenäm och behaglig som för mig. Han vandrar af och an, än upplyftande grenarne af en sticketbärsbuske, full med bär, så stora som plommon,

än plockande ett moget körsbär, än nedlutande sig öfver en grupp blommor, antingen för att inandas deras väl-lukt eller beundra daggerlorna, som glittra i deras kalkar. En stor nattfjäril surrar förbi mig; den slår ned på en blomma för Mr Rochesters fötter; han ser den och lutar sig ned för att undersöka den.

«Nu har han vändt mig ryggen,» tänkte jag, «och sysselsatt är han också; om jag nu bara går lätt och försigtigt, så torde jag nog kunna komma obemärkt härifrån.»

Jag satte foten på sjelfva gräsmattan, för att ej för-rådas af det knastrande ljudet af sanden på gångstigen; han stod bland blomstersängarna på en eller två alnars afstånd från det ställe, som jag måste gå förbi; och fjäriln tycktes helt och hållet taga hans uppmärksamhet i anspråk.

«Nu skall jag nog komma förbi honom,» tänkte jag. Under det jag framskred öfver den skugga, som hans kropp kastade i månskenet, sade han helt lugnt, utan att vända sig om:

«Kom hit, Jane, och se på det här kräket.»

Jag hade ej gjort minsta buller; han hade ej ögon på ryggen — var det då med sin skugga han sett mig? Jag spratt till i första ögonblicket, sedan gick jag fram till honom.

«Se på hans vingar,» sade han; «han påminner mig nästan om de Vestindiska insekterna; det är sällan man får se en så stor och grann nattfjäril i England; se så, nu har han flugit sin väg!»

Fjärilu fladdrade bort, och jag ämnade äfven, be-tagen af en barnslig fruktan, draga mig undan; men Mr Rochester följde mig, och då vi kommit fram till porten, sade han:

«Vill ni inte vända om? Under en så herrlig natt



är det riktigt synd att sitta instängd i kammaren, och ingen kan tänka på att gå till sängs ännu, då solen knappt hunnit att sjunka under horisonten, och månen just håller på att gå upp.»

Det är ett af mina fel, att, ehuru min tunga ibland raskt nog har ett svar till hands, tillfällen likväl finnas, då den till min stora förargelse nekar att komma fram med en undflygt; och sådant inträffar nästan alltid vid något viktigt ögonblick, då det blott behöfdes ett obetydligt ord eller en antaglig förevändning, för att undgå en pinsam förlägenhet. Jag tyckte ej om att så sent på aftonen ensam vandra omkring med Mr Rochester i trädgårdens mörka gångar, men jag kunde ej hitta på någon förevändning för att lemna honom. Jag följde honom med tröga steg, och ansträngde all min tankeförmåga för att uppfinna ett sätt att komma ur detta kinkiga läge; men han sjelf såg så lugn och tillika så allvarsam ut, att jag började blygas öfver min förlägenhet och förvirring. Det onda, ifall något sådant fanns eller kunde uppkomma af detta sammanträffande, tycktes helt och hållet ligga hos mig, ty hvad honom angick, såg han ut att vara fullkomligt lugn och utan aning om något sådant.

«Jane,» började han, då vi inträdde i lagerträdsalléen och långsamt framgingo mot det förfallna planket och kastanieträdet, «tycker ni inte att Thornfield är ett vackert ställe om sommaren?»

«Jo, Sir!»

«Ni, som har ett öga för naturskönheter, och tillgifvenhetens organ temligen utbildad, har säkert icke så litet fäst at er vid det här stället.»

«Ja, så förhåller det sig verkligen.»

«Jag märker äfven, ehuru jag inte riktigt kan be-

gripa af hvad anledning, att ni derjemte fattat en viss tillgifvenhet för den lilla narraktiga ungen Adele, och likaledes för der enfaldiga och beskedliga Mrs Fairfax.»

«Ja, Sir, jag håller verkligen af dem båda, ehuru på olika sätt.»

«Och det skulle göra er ondt att bli tvungen att skiljas från dem?»

«Ja.»

«Det är synd!» sade han suckande, och försjök derpå i tystnad. Efter en stunds uppehåll fortfor han: «Det går alltid så till här i lifvet: knappast har man hunnit bli rätt hemmastadd på ett trefligt ställe, förrän ödet upphäver sin röst och manar en att bryta upp och fortsätta resan, emedan hvilotiden är tilländalupen.»

«Måste jag då således bort, Sir?» frågade jag. «Måste jag lemna Thorufield?»

«Jag fruktar att det blir nödvändigt, Jane, det gör mig ondt; men det lär inte kunna hjälpas.»

Detta var ett hårdt slag, men jag dukade likväl ej under derfor.

«Näväl, Sir, jag skall vara färdig så snart jag får befallning derom.»

«Den får ni just nu; jag måste ge er den ännu i qväll.»

«Således skall ni nu gifta er, Sir?»

«All-de-les pre-cis; med ert vanliga skarpsinne har ni slagit spiken på hufvudet.»

«Snart, Sir?»

«Ganska snart, min — Miss Eyre, ville jag säga. Ni kommer väl ihåg, Jane, att första gången då jag — eller ryktet — i tydliga ordalag tillkännagaf för er, att jag ämnade lemna det glada ungarlifvet och taga äktenskapets ok på mina skuldror, eller inträda i det heliga äkta ståndet, eller trycka Miss Ingram till mitt



bröst (det är just ingen smal sak, ehuru jag medger att man aldrig kan få nog af en sådan vara som min sköna Blanche): men, för att komma till hvad jag egentligen ämnade säga — hör på mig, Jane! ni måtte väl inte se er om efter fjärlar nu? det var bara en liten trollsända, kära barn, som flyktar bort till hemmets frid'. Ja, ni kommer väl ihåg att det var ni, som först sade åt mig, med den fina takt, som jag så högt värderar hos er — med det förutseende, den klokhets och ödmjukhet som anstå er ansvarsfulla och beroende ställning — att, så snart jag blifvit gift med Miss Ingram, både ni och lilla Adele så fort som möjligt borde rymma huset. Jag förbigår den för min kära fästnös karakter icke så obetydligt sårande hänsyftning, som ligger i denna förklaring, och håller mig blott till klokhets af ert förslag, som jag anser vara så stor, att jag gjort den till ett rättensnöre för mitt handlingssätt. Adele måste i pension, och ni, Miss Eyre måste ha en ny plats.»

«Ja, Sir, jag skall genast annoncera, och emellertid hoppas jag — » jag ämnade säga, «jag hoppas, att jag måtte få stanna här, tilldess jag finner någon annan tillflyktsort;» men jag tystnade plötsligt, emedan jag kände att det ej ginge an att yttra för mycket på en gång; ty jag var för upprörd för att helt och hållet kunna beherrska min röst.

«Om en månad härefter, hoppas jag att vara en lycklig brudgum,» fortfor Mr Rochester, «och emellertid skall jag sjelf se mig om efter någon tjänst eller tillflyktsort åt er.»

«Jag tackar er, Sir, jag är verkligen ledsen att nödgas — »

«Jag ber, inga ursäkter! jag är af den åsigt, att när någon, som är i en beroende ställning, gör sin skyldighet så väl, som ni gjort er, så har han ett slags anspråk

på, att hans husbonde skall bistå honom efter bästa förmåga. Jag har också i sjelfva verket hos min tillkommande svärmor hört talas om en 'plats, som jag tror skall anstå er. Det vore frågan om att ni skulle åtaga er att uppfostra fem unga flickor, döttrar till Mrs Dionysius O'Gall, Bitternutt-Lodge, i Connaught i Irland. Jag tror nog att ni skall komma att tycka om detta land, folket der skall vara så godsint och hjertligt.»

«Men det ligger så långt bort,» invände jag.

«Hvad betyder det? — en så förständig flicka som ni, kan väl inte fästa någon vigt vid resan eller afståndet.»

«Ingenting mot resan, men så mycket mer mot afståndet; och så när jag tänker på att hafvet skall skilja mig —»

«Från hvad, Jane?»

«Från England, och från Thornfield, och —»

«Nå?»

«Från er, Sir.»

Jag sade detta nästan mot min vilja, och lika ofrivilligt strömmade tårarna ur mina ögon; jag gret likväl ej högt, och undvek att snyfta. En kall rysning gick öfver mig vid tankan på Mrs O'Gall och Bitternutt-Lodge, och ännu förfärligare syntes mig tanken på de stormiga salta böljor, som skulle brusa emellan mig och denne min husbonde, vid hvar's sida jag nu vandrade; men förfärligast af allt var föreställningen om det djupa svalg, som rikedom, bördsfördomar och konvensansens lag uppkastat mellan mig och den, som jag ej kunde undgå att högakta och älska.

«Det är långt dit,» sade jag än en gång.

«Det kan inte nekas, och har ni en gång kommit till Bitternutt-Lodge, Connaught i Irland, så se vi hvarandra aldrig åter, det kan man taga för afgjort, Jane.



Jag reser aldrig öfver till Irland, emedan jag just inte kan säga, att jag tycker särdeles mycket om det landet. Vi hafva varit goda vänner, Jane? inte sannt?»

«Jo, det är sannt, Sir.»

«Och när tvenne vänner äro så nära skiljmessaus ögonblick, så bruka de vanligen gerna i hvarandras sällskap tillbringa den lilla tid, som återstår dem. Låt oss derföre i all sköns lugn tala om resan och skiljmessan, en halftimma eller så, under det stjernorna framträda i strålände lif på himlafästet. Här ha vi kastanieträdet, med bänken kring sin gamla stam. Kom, låt oss sätta oss här i lugn och ro, kanske är det sista gången som vi sitta vid hvarandras sida.»

Han satte sig och drog mig ned bredvid sig.

«Det är en lång väg till Irland, Jane, och det gör mig ondt att skicka min lilla vän på en så besvärlig resa; men då ingen annan utväg finnes, hvad skall man göra? — Tror ni att ni på något sätt är beslägtad med mig, Jane?»

Jag kunde ej svara, mitt hjerta var för fullt.

«Jag frågar det,» sade han, «ty ni väcker ibland hos mig en så besynnerlig känsla, isynnerhet när ni sitter mig så nära som nu; det är som om jag skulle hafva en sträng någorstädes under mitt venstra refven, fast och oupplösligt sammanknuten med en dylik sträpp på ett motsvarande ställe af er egen lilla kropp. Och om nu den der stormiga irländska sjön, och en två hundra mil, eller så der omkring, till lands, skulle skilja oss åt, så befarar jag, att detta föreningsband skulle brista, och då blir jag riktigt ängslig till mods, och föreställer mig att jag ovilkorligen måste förblöda. Hvad er beträffar — ni kommer nog att glömma mig.»

«Det skall jag aldrig, Sir; ni vet —» det var mig omöjligt att fortsätta.

«Jane, hör ni hur näktergalen slår i skogen derborta?  
— Hör på!»

Jag lyssnade och snyftade öfverljudt, ty jag kunde ej längre beherrska mig; jag måste gifva luft åt mina känslor, och min smärta tog till den grad öfverhand, att jag skakade från hufvud till fot. Då jag slutligen öppnade min mun, var det endast för att med lidelsefull häftighet uttrycka den önskan, att jag aldrig blifvit född, eller aldrig kommit till Thornfield.

«Är det derföre att ni är ledsen öfver att behöfva lemna det? eller hur?»

Häftigheten af min rörelse, stegrad af sorg och kärlek, började nu blifva mig öfvermäktig; den lät ej längre tysta sig, utan fordrade såsom sin rättighet, att dess makt skulle erkännas, att allt motstånd skulle vika, att den skulle få lefva, höja sig och komma till välde — ja, och att få full frihet att yttra sig.

«Jag sörjer öfver att lemna Thornfield: — jag älskar det, ty jag har der lefvat ett lyckligt och njutningsrikt lif — åtminstone i vissa ögonblick. Jag har hvarken blifvit förtrampad, eller tvungen att förstena mitt eget hjerta. Jag har ej blifvit begrafven bland råa, hvardagliga själar, eller utestängd från all beröring med hvad som inom hjertats och förståndets verld är ljusst, kraftfullt och ädelt. Jag har, ansigte mot ansigte, fått tala med en person som jag högaktar, och hvars starka, originella, högstämda aude utgjort min glädje och förtjusning. Jag har lärt känna er, Mr Rochester, och ångest och förskräckelse griper mig vid föreställningen, att jag nödvändigt måste skiljas från er. Jag inser allt för väl att skiljsmessen är oundviklig; men det är med samma känsla, som om jag hade för ögonen min oundvikliga död.»



«Hvari ligger då just nödvändigheten?» frågade han plötsligt.

«Hvaruti? ni sjelf, Sir, har ju ställt den i min väg.»

«I hvad skepnad?»

«I skepnad af Miss Ingram, ett förnämt och vackert fruntimmer — er brud.»

«Min brud? hvad för en brud? jag har ingen brud.»

«Men ni skall snart få en.»

«Ja, det skall jag — jag skall det!» Han bet hårdt ihop tänderna.

«Då måste jag härifrån: — ni har sjelf sagt det.»

«Nej; ni måste stanna! jag svär det — och skall hålla min ed.»

«Jag säger er, att jag måste härifrån!» återtog jag, med lidelsefull häftighet. «Tror ni att jag kan stanna kvar här, nu då jag ingenting mer är för er? Tror ni att jag är en automat, en machin, utan all känsla? att jag kan utvärda, att man rycker den enda brödbiten ur min mun, och utspiller för mig den sista läskande vattendroppen? Tror ni kanske att jag, derföre att jag är fattig, af ringa härkomst, liten och oansenlig, äfven saknar både själ och hjerta? — Ni misstar er! jag har lika mycket själ som ni, och fullt ut lika mycket hjerta! Och om Gud hade begåfvat mig med litet skönhet och mycket rikedom, skulle jag ha gjort det lika svårt för er att skilja er från mig, som det nu är för mig, att skiljas ifrån er. Då jag nu talar till er, har jag höjt mig öfver alla små betänkligheter, öfver alla konvensansens lagar, öfver allt som hos mig är förgängligt — det är min ande, som tilltalar er ande, likasom om vi båda lemnat detta jordiska, och stodo inför Guds anlete, lika i alla afseenden — som vi också äro.»

»Som vi också äro!» upprepade Mr Rochester — «så här!» tillade han, och omfamnade mig, drog mig till sitt

bröst och tryckte sina läppar mot mina: «så här, Jane!»  
 «Ja, just så,» sade jag; «och likväl inte så; ty ni är gift, eller åtminstone så godt som gift — förlofvad med en person, som är vida underlägsen er — med hvilken ni ej har någonting gemensamt — för hvilken jag ej tror er hysa någon sann kärlek; ty jag har sett er hånle åt henne. En sådan förening föraktar jag; därför är jag bättre än ni — och nu, låt mig gå.»

«Hvarthän, Jane? till Irland?»

«Ja, till Irland. Jag har nu sagt hvad som låg mig på hjertat, och kan nu gå hvart som helst.»

«Jane, var stilla; slå ej ikring er så der, som en liten vild fogel, som råkat i fångenskap och i förtviflan strör omkring sig sina egna fjädrar.»

«Jag är ingen fogel, Sir, och intet nät snärjer mig. Jag är ett fritt meniskt väsende med egen vilja, som jag nu begagnar för att lemna er.»

Jag slet mig lös och stod upprätt framför honom.

«Er vilja skall också bestämma ert öde,» sade han. «Jag erbjuder er min hand, mitt hjerta, och andel i allt, som tillhör mig.»

«Nu spelar ni en farce, Sir, som endast väcker mitt åtlöje.»

«Ni skall bli min följeslagarinna genom lifvet, mitt andra jag, min bästa vän på jorden.»

«I detta afseende har ni redan gjort ert val, och dervid måste det förblifva.»

«Jane, bjud till att lugna er för några ögonblick, jag skall också göra detsamma.»

En vindstöt kom i detta ögonblick ilande genom lagerträdsalléen, skakade kastanieträdets grenar, och skyndade bort — långt bort, för att slutligen dö i ett aflägsset fjerran. Näktergalens sång var sedan det enda ljud, som afbröt nattens stillhet. Lyssnande dertill brast jag åter



i tårar. Rochester satt tyst, och såg på mig med mildhet och allvar. En god stund förflöt innan han talade. Slutligen sade han:

«Kom och sätt er bredvid mig, Jane, vi skola förklara oss och bjuda till att rätt förstå hvarandra.»

«Jag sätter mig aldrig mera bredvid er; jag är nu lösryckt ifrån er, och kan ej mera återvända.»

«Men, Jane, jag kallar er till mig som min brud: det är med ingen annan än er, jag vill gifta mig.»

Jag teg; jag trodde han endast gjorde gäck af mig.

«Kom, Jane — kom hit.»

«Er brud står emellan oss.»

Han reste sig upp och stod med ett steg vid min sida.

«Min brud är här,» sade han, och drog mig åter till sig, «emedan min jemnlige är här, och min maka, Jane, vill ni ha mig till er man?»

Ännu svarade jag ej och ännu försökte jag lösrycka mig ur hans famn; ty ännu satte jag ej tro till hans ord.

«Tviflar ni på mig, Jane?»

«Ja, helt och hållet.»

«Ni har då intet förtroende till mig?»

«Nej, inte det ringaste.»

«Anser ni mig då för en lögnare?» frågade han häftigt. «Lilla tviflerska, ni *skall* blifva öfvertygad. Hvad har jag väl för kärlek till Miss Ingram? Ingen, det vet ni. Hvad har hon väl för kärlek till mig? Ingen; derom har jag till fullo förvissat mig. Jag lät utsprida ett rykte, i afsigt att det skulle nå hennes öron, att min förmögenhet ej vore en tredjedel så stor, som den ansågs vara; och då jag sedermera besökte henne, för att se, hvad verkan detta gjort, bemöttes jag med köld både af mor och dotter. Jag vill ej — jag kan ej — gifta mig med

Miss Ingram. Er — ni besynnerliga — ni nästan öfvernaturliga varelse! — er älskar jag, så högt, som en meniska någonsin är i stånd att älska. Er — fastän fattig och af ringa härkomst, liten och oansenlig — er besvär jag, att taga mig till er man.»

«Hvem? — Mig?» utbrast jag, börjande att till följe af hans allvarliga utseende — men ännu mer i anledning af hans ohöflighet — att blifva öfvertygad om hans opprigtighet; «mig, som i hela världen ej har någon annan vän än er — ifall ni verkligen är min vän; mig som ej eger en skilling, utöfver hvad jag fått af er?»

«Ja, just dig, Jane. Du måste bli min — helt och hållet min. Vill du det? Säg ja, men säg det fort.»

«Mr Rochester, låt mig se er i ögonen; vänd ert ansigte så att månskenet faller derpå!»

«Hvarför det?»

«Jo, därför att jag vill läsa i ert ansigte.»

«Må ske då; men du torde knappast finna det mera läsligt än ett stycke hopkrummet, utnött pergament. Läs på; men skynda dig, ty jag lider.»

Hans anlete visade spår af en våldsamt sinneströrelse; ansigtsmusklerna arbetade häftigt, och en sällsam eld strålade i hans ögon.

«O, Jane! du pinar mig!» utbrast han. «Du plågar mig med denna forskande och dock så öppna och tillitsfulla blick.»

«Hur kan jag väl göra det? Om ni talat sannt, och ert anbud är allvarligt och ej blott ett skämt, så kan jag ej hysa några andra känslor för er än tacksamhet och hängifvenhet — och de kunna ej plåga.»

«Tacksamhet!» utropade han, och tillade derefter med vild häftighet: «Jane, säg fort ja. Säg: Edvard — nämna mig med mitt förnamn — Edvard, jag vill gifta mig med er.»



«Är det ert allvar? — Älskar ni mig verkligen? — Är det er upprigtiga önskan, att taga mig till er hustru?»  
 «Ja, ja, och om en ed behöfves, för att öfvertyga er, så svär jag derpå»

«Om så är, — Sir, så vill jag gerna gifta mig med er.»  
 «Edvard — min lilla hustru!»  
 «Älskade Edvard!»

«Kom till mig — kom i min famn nu,» sade han, och tillade hviskande i sin djupaste och sjäfullaste ton, och med sin kind pressad mot min: «gör mig lycklig — jag vill offra mitt lif för att göra dig lycklig.»

«Må Gud förlåta mig!» tillade han, «och må ingen människa ställa sig mellan mig och henne. Jag har henne, och jag skall veta att hålla henne fast.»

«Hvem skulle väl ställa sig emellan oss båda? Jag har inga släktingar, som kunde ha några invändningar att göra.»

«Ja — det är också det bästa,» sade han.

Hade jag älskat honom mindre, så skulle jag måhända tyckt, att det låg något vildt i den glädje, som gaf sig tillkänna i hans blick och i tonen af hans röst; men, under det jag nu satt bredvid honom, befriad från den förlamande ångest, som tankan på skilsmessan hade uppväckt — med den paradisiska utsigten af en nära förening för ögonen — tänkte jag endast på den sällhet som i så rikt mått blifvit mig beskärd. Den ena gången efter den andra frågade han: «är du lycklig, Jane?» och jag upprepade ständigt «ja!» hvarestefter han halfhögt sade: «då är allt försonadt — då är allt försonadt! Har jag icke funnit henne ensam i verlden, öfvergifven och utan glädje? Vill jag inte vaka öfver henne, älska och trösta henne? Finns det ingen kärlek i mitt hjerta, ingen fasthet i mina föresatser? Ja, det skall bereda mig tillgift för mina synder, då jag står inför Guds domstol. Jag vet att min skapare gillar mitt handlingssätt. Hvad

verldens dom beträffar — så tvär jag mina händer. Hvad menniskors omdöme angår — så trotsar jag det.»

Men hvart hade emellertid den vackra qvällen tagit vägen? Månen bade ännu ej gått ned, och likväl var mörkret så djupt, att jag knappast kunde se min älskade husbondes ansigte, så nära jag än var honom. Och hvad felades kastanieträdet? Det skälfdde, knakade och gnisslade, under det att en stormvind tjöt i lagerträdsalléen och for susande öfver våra hufvuden.

«Vi måste gå in,» sade Mr Rochester, «yädret har slagit om. Jag skulle eljest kunnat sitta här med dig ända till morgonen, Jane.»

«Och jag äfven med dig,» tänkte jag för mig sjelf, och jag hade måhända äfven sagt det, då i det samma en blekblå liflig blyxt framlungade ur ett moln, på hvilket jag just hade ögonen fastade; derpå följde ett åkslag, ett häftigt brak, och omedelbart derpå en länge uthållande skräll, och jag tänkte endast på att gömma mina bländade ögon mot Mr Rochesters skuldra. Regnet föll i strömmar. Han drog mig med sig genom alléen, genom gångarna och in i byggningen; men vi voro alldeles genomblötta förrän vi hunnit fram till trappan. Han tog af mig min schal i korridoren, och skakade vattnet ur mitt utslagna hår, just i detsamma som Mrs Fairfax kom ut ur sitt rum. Hvarken jag eller Mrs Rochester märkte henne i början. Lampan var tänd. Vägguret visade på slaget tolf.

«Tag fort af dig dina våta kläder,» sade han, «och förr än du går, så god natt — god natt, min älskade.»

Han kysste mig flera gånger. Då han gått, och jag såg upp, stod den goda enkan der, blek, allvarsam och slagen af häpnad. Jag log endast åt henne och sprang uppför trapporna. Förklaringen kommer tids nog en annan gång, täkte jag. Jag hade emellertid knappast upp-



kommit på mitt rum, förrän jag började oroas af den föreställning, att hon, om ock blott ett ögonblick, skulle misstyda hvad hon sett. Men glädjen utplånade snart hvarje annan känsla, och fastän vinden blåste våldsamt, ehuru åskan skrällde högt och nära, fastän bländande blixtar oupphörligt ljungade, och regnet nedföll i stört-sjöar, under en storm, som varade i tvenne timmar, kände jag dock ingen ångest, ingen farhåga. Mr Rochester kom tvenne gånger under loppet af natten till min dörr, för att fråga hur jag mädde och om jag var lugn, och detta tröstade mig, och gaf mig styrka att möta hvarje fara.

Innan jag uppstigit följande morgon, kom Adèle inspringande, och berättade för mig, att det stora kastanie-trädet längst ned i fruktträdgården blifvit träffadt af blixten och till hälften söndersplittradt.

---

#### KAPITLET IV.

Då jag steg upp och klädde på mig, genomgick jag i tankarna hvad som händt, och undrade om icke alltsammans var en dröm. Jag kunde ej känna mig öfvertygad att det var en verklighet, förrän jag ånyo sett Mr Rochester och ännu en gång hört honom försäkra mig om sin kärlek och upprepa sina löften.

Under det jag ordnade mitt hår, såg jag mitt ansigte i spegeln, och fann att det ej längre var fult: hoppet förskönade dess drag, glädjen gaf det färg, och mina ögon sågo ut som om de hade skådat nöjets och utjutningens källa, och lånat sin glans af dess klara, genomskinliga våg. Förut hade jag ofta ej velat se på min husbonde, af fruktan att min anblick kunde förefalla

honom obehaglig; men nu var jag säker på, att jag kunde fästa mina ögon på honom, utan att behöfva tro, att hans kärlek till mig derföre skulle kallna. Jag framtog ur min byrålåda en enkel, men ljus och lätt sommarklädnings; då jag hade satt den på mig tyckte jag att jag aldrig sett så bra ut i någon annan dräkt; och så var det ock, ty jag hade aldrig burit någon i en så glädjefull sinnesstämning.

Det förundrade mig icke det ringaste öfver att, då jag kom ner i korridoren, se att en herrlig Juni-morgon följt på den stormiga natten, och att genom den öppna glasdörr, känna en frisk, blomsterdoftande luft strömma mig till möte. Naturen kunde ju ej annat än vara glad och leende, då jag var så lycklig. En tiggerska och hennes lilla gosse — bleka och trasiga båda — kommo uppför alléen, och jag sprang emot dem, och gaf dem alla penningar jag hade i min börs — omkring tre eller fyra shilling: förtjenta af gåfvan eller icke, ville jag dock att de skulle dela min glädje. Kråkorna kraxade muntert och små glada sångare slogo i träden sina muntra drillar; men i hela naturen ljödo inga sådana glädjetoner, som de hvilka jublade i mitt eget klappande hjerta.

Mrs Fairfax tittade ut genom fönstret med ett sorgset och allvarligt utseende, och sade: «Miss Eyre, behagar ni inte komma och äta frukost?» Under måltiden var hon mycket tyst och iakttog en afmått och stel hållning; så påkostande detta än var för mig, kunde jag dock ej upplysa henne om rätta förhållandet. Det tillhörde min husbonde att afgifva en förklaring, och till dess han fann för godt att så göra, måste hon vänta. Jag åt obetydligt, och skyndade sedan uppför trapporna. I läsrummet mötte jag Adèle.

«Hvart ämnar du dig? Vi ha ju nu lektionstimma.»



«Mr Rochester har skickat bort mig till barnkammarn.»

«Hvar är han?»

«Derinne,» svarade hon, pekande på det rum, hvarifrån hon kommit. Jag gick in, och der stod han.

«Kom och helsa mig god morgon,» sade han. Jag sprang glad fram till honom; det var numera ej endast ett likgiltigt ord eller blott en handtryckning, som väntade mig, utan en omfamning och en kyss. Det föreföll mig så naturligt, så alldeles som det borde vara, att han skulle älska mig så innerligt, smeka mig så ömt.

«Du ser blomstrande, glad och söt ut i dag, Jane,» sade han; «ja, verkligen söt! Är väl detta min lilla bleka elfva? Är det väl mitt lilla senaps-korn? Denna lilla flicka med det strålande ansigtet, med groparna i kinden, med det silkeslena, glänsande bruna håret och de själfulla bruna ögonen? (Mina ögon voro gröna, kära läsare, men du bör ursäktas misstaget; i hans tycke hade de sannolikt antagit en helt och hållet ny färg).

«Det är Jane, Sir.»

«Som snart skall bli Jane Rochester,» tillade han. «Om fyra veckor härefter, icke en dag längre; hör du, hvad jag säger.»

Jag hörde, men kunde dock icke rätt fatta det: jag blef alldeles hufvudyr deraf. Jag uppskakades vid dessa hans ord af en känsla, mera döfvande än glädjen eljest plägar vara; den var smärtsam och tryckande, och närmade sig nästan till fruktan.

«Du rodnade nyss, och nu bleknar du, Jane; hvad skall det betyda.»

«Jo, det kom sig deraf att ni gaf mig ett nytt namn— Jane Rochester; det låter så besynnerligt.»

«Ja, Mrs Rochester,» sade han; «unga Mrs Rochester — Fairfax Rochesters unga brud.»

«Det är omöjligt, Sir: det låter för mycket osannolikt. Det är ingen människa gifvet att njuta en beständig sällhet i denna världen. Jag vet inte hvarför jag skulle vara född till en bättre lott än alla de öfriga af mitt kön. Jag kan inte föreställa mig, att något sådant skulle kunna hända mig; det låter ju som en féesaga — som en dröm.»

«Hvilken jag kan och vill förverkliga. Jag skall begynna dermed i dag. Jag skref redan i morse till min bankir i London, att han skulle skicka mig några juveler, som han fått i förvaring — brudsmeycken, som öfvergå i arf från den ena lady'n af Thornfield till den andra. Om en dag eller två hoppas jag att kunna nedlägga dem i ditt sköte, Jane; ty du skall af mig åtnjuta samma utmärkelse, samma uppmärksamhet, som jag skulle visa dottren till en pär, ifall jag skulle gifta mig med henne.»

«Ack, Sir! — tala aldrig om juveler! Jag vill inte ens höra talas om dem. Juveler för Jane Eyre, det låter så onaturligt och besynnerligt. Jag skulle helst önska att slippa dem.»

«Jag skall sjelf binda diamant-halsbandet kring din hals, sjelf sätta diademmet på din panna, hvilken det med rätta tillkommer; ty naturen sjelf har påtryckt den själsadelns pregel. Jag skall knäppa armbanden kring dessa smala handlofvar, och betäcka dessa fina, spåda fingrar med ringar.»

«Nej, nej, Sir! Tänk och tala för all del om något annat, och i en annan ton! Tala inte till mig som om jag vore en skönhet; jag är ju bara er tarfliga, qväkarlika guvernant.»



«Du är en skönhet i mina ögon, och en skönhet, just efter mitt hjertas önskan — fin och luftig.»

«Liten och mager, menar ni, Sir. Antingen drömer ni nu eller också vill ni göra narr af mig. För Guds skull, var blott icke ironisk.»

«Jag skall tvinga hela världen att erkänna dig för en skönhet,» fortfor han, under det att jag verkligen började känna mig mindre väl till mods öfver den ton, hvori han talade, emedan jag fruktade, att han antingen sökte bedraga sig sjelf eller mig. «Jag vill kläda min Jane i siden och spetsar, och hon skall hafva rosor i sitt hår, och detta hufvud, som jag älskar högre än något annat på jorden, skall jag betäcka med en slöja af omätligt värde.»

«Och då skulle ni ej längre känna igen mig, Sir, och jag skulle ej mera vara er Jane Eyre, utan en apa i en harlekings-tröja — en kaja med lånade fjädrar. Jag skulle lika gerna se er, Mr Rochester, utstyrd i en theaterkostym, som mig sjelf klädd i hofdams klädning; och jag säger inte, att ni är vacker, Sir, fastän jag älskar er högt och innerligt; alltför innerligt, för att vilja smickra er. Smickra ni inte heller mig.»

Han fortfor likväl i samma anda, utan att låtsa om mina förlägna böner. «Ännu denna dag skall jag taga dig med mig i vagnen och fara till Millcote, der du skall utvälja dig några klädningstyger. Jag har sagt, att vi gifta oss fyra veckor härefter. Vi skola i allsköns tysthet låta viga oss i kyrkan der borta, och se'n för jag dig genast med mig till London. Efter ett kort vistande derstädes ämnar jag föra min skatt till soligare, varmare nejder; till Frankrikes vingårdar och Italiens slätter, och hon skall se allt märkvärdigt, hyarom forntidens sagor, och nyare tiders häfder förtälja; hon skall

göra bekantskap med lifvet i de stora städerna, och lära att värdera sig sjelf genom en opartisk jemförelse med andra.»

«Skall jag resa? — och med er, Sir?»

«Vi skola uppehålla oss i Paris, Rom och Neapel; i Florens, Venedig och Wien; alla länder, som jag genomrest, skall också du besöka, och öfver hvarje fläck, på hvilken jag trampat med tunga steg, skall din lilla nätta, spenstiga fot sväfva. För tio år sedan genomströfvade jag Europa lik en vansinnig, med äckel och leda, hat och raseri till följeslagare; nu vill jag som en förbättrad människa, med renadt hjerta, besöka samma ställen, med en tröstande engel vid min sida.»

Jag skrattade åt honom då han sade detta. «Jag är ingen engel,» sade jag, «och vill inte heller vara någon, förrän jag dör. Jag vill vara den jag är. Mr Rochester, ni måste hvarken vänta eller fordra något himmelskt af mig — ni skulle lika litet kunna finna det hos mig, som jag hos er. Också räknar jag allsinte derpå.»

«Hvad väntar du då af mig, Jane?»

«För en liten tid — en mycket liten tid — kommer ni kanske att vara sådan, som ni nu är, och sedan kommer ni att bli kall, och sedan nyckfull, och derpå sträf och sträng, och jag kommer att få mycket besvär, att kunna behaga er; men när ni slutligen blir riktigt van vid mig, så skall ni kanske tycka om mig igen, — märk väl, jag säger, *tycka om mig*, inte *älska mig*. Er kärlek lär nog bortdunsta inom sex månader, eller ännu kortare tid. Jag har läst i böcker, som äro skrifna af karlar, att detta är den längsta tid som en makes kärlek kan utsträckas. Men som vän och sällskaparinna hoppas jag i alla fall, att aldrig bli helt och hållet missaglig för min 'älskade husbonde!'»



«Misshaglig! och tycka om igen! Var öfvertygad att jag aldrig skall upphöra att tycka om dig, och att du slutligen skall nödgas erkänna, att jag icke blott tycker om, utan äfven älskar dig — sannt, innerligt, trofast.»

«Men kan ni neka, att ni är nyckfull, Sir?»

«Mot qvinnor, som endast behaga mig genom sitt yttre, är jag en verklig satan, så snart jag kommer underfund med att de äro utan själ och hjerta — när jag hos dem ej kan upptäcka något annat, än platthet, hvardaglighet, och kanske till och med slöhet, råhet och elakt lynne; men det klara ögat, den vältaliga tungan, den själ, som är gjord af eld, den karakter som är böjlig men ej svag, — på en gång smidig och fast, eftergifvande och konsekvent — den älskar jag i nöd och lust, den sviker jag aldrig.»

«Har ni någonsin lärt känna en sådan karakter, Sir? Har ni någonsin älskat en sådan qvinna?»

«Jag älskar en sådan nu.»

«Men före mig? — om jag nemligen i något afseende kan motsvara ett sådant mönster af fullkomlighet.»

«Jag har aldrig råkat på din like, Jane: du på en gång tjusar och beherrschar mig — du tyckes ibland gifva efter, och den känsla denna böjlighet väcker hos mig är mera angenäm, än jag kan beskrifva; under det jag lindar den mjuka, silkeslena flätan kring mitt finger, går det liksom ett elektriskt slag genom armen ända fram till hjertat. Du har vunnit stort inflytande öfver mig — ja, eröfrat mig helt och hållet; och detta inflytande är mig ljufvare, än jag med ord kan uttrycka, och det nederlag, jag lidit, är mig kärare än alla triumfer, jag någonsin kunde vinna. Hvarför småler du, Jane? Hvad har denna oförklarliga, illfundiga min att betyda?»

«Jag kom att tänka (förlåt mig, Sir, men det föll mig in alldeles ofrivilligt) jag kom att tänka på Herkules och Simson, och deras förtjuserskor —»

«Verkligen? du lilla, trolska —»

«Tyst, Sir! nu talar ni inte särdeles klokt, inte mycket klokare än dessa herrar handlade. Emellertid tror jag nog, att de, ifall de blifvit gifta, genom sin stränghet som äkta män nog skulle utkräft ersättning för sin mildhet och foglighet som friare; och samma förhållande lär det väl äfven bli med er, fruktar jag. Jag undrar just, hvad ni skall svara mig ett år härefter, om jag då skulle anhålla om en ynnest, hvilken ni icke vore vid lynne att bevilja mig?»

«Bed mig om något nu, Jane — om hvad som helst; jag längtar att bli ombedd —»

«Jag skall så göra, Sir; jag har min ansökan redan i ordning.»

«Låt höra då! Men om du ser upp och ler på det der sättet, så svär jag redan på förhand på mitt samtycke, innan jag ännu vet hvarom frågan är, och det skulle göra mig till en narr.»

«Åh, det är ingen fara, Sir; jag ville endast be er om att inte skicka efter några juveler eller pryda mitt hår med rosor; ni kunde likaså gerna sätta guldfransar kring den simpla näsduken, ni håller i hand.»

«Jag kunde lika gerna låta 'förgylla fint guld,' det vet jag nog. Din begäran bifalles således — för ögonblicket. Jag skall återkalla det uppdrag, jag gifvit min bankir. Men ännu har du inte bedt mig om någonting, Jane. Du har endast undanbedt dig en gåfva. Har du ingenting annat att begära?»

«Nå väl då, Sir; vill ni ha' den godheten att tillfredsställa min nyfikenhet i afseende på en sak, hvarpå jag mycket grubblat?»



Han såg förlägen ut. «Hvad? Hvad menar du?» sade han hastigt. «Nyfikenheten är en vådlig böneman; det var väl att jag ej aflagt någon ed på att bevilja hvarje anhållan.»

«Men att bevilja denna kan inte ha minsta fara, Sir.»

«Nå, så låt höra då, Jane; men jag skulle mycket hellre önskat, att du, i stället för att fråga mig om något, som jag kanske har skäl att vilja hålla hemligt, bedt mig om hälften af min förmögenhet.»

«Nej, hör på konung Ahasverus! Hvad tror ni jag skulle göra med er halfva förmögenhet? Tror ni att jag är någon judisk ockrare, som söker komma öfver några säkra inteckningar i jordegendom? Jag skulle mycket hellre önska få ert fullkomliga förtroende. Vill ni utsluta mig från ert förtroende, sedan ni skänkt mig ert hjerta?»

«Mitt förtroende skänker jag dig helt och odeladt. Jane, så vidt jag vet, att det kan göra dig någon glädje; men för Guds skull, tag inte onödigtvis en alltför tung börda på dina skuldror! Bed inte om gift — förvandla dig ej på en gång till en ny Eva?»

«Hvarför icke, Sir? Ni sade ju nyss, att ni tycker så mycket om, att bli besegrad, och att ni finner det så angenämt, att bli öfvertalad. Kanske ni vill, att jag skall draga fördel af er bekännelse, och börja att smickra och bönfalla — och möjligen också, ifall det blir nödvändigt, gråta och visa mig dyster och mulen — blott för att försöka, huru långt min makt sträcker sig?»

«Försök bara på! Var djerf, pockande, och ert spel är förloradt!»

«Åh, verkligen, Sir? Ni gör minsann affären kort! Så ond ni ser ut nu. Edra ögon ha blifvit så tjocka som mitt finger, och er panna liknar, hvad som jag i ett högst kostligt poem såg kalladt, en åskors arsenal

med svartblå pelar-rad! Så kommer ni väl att se ut efter giftermålet, kan jag tro?»

»Och om ni, Jane, kommer att se så ut efter giftermålet, så måste jag, såsom en god christen, upp-gifva hvarje tanke på en förening med en sådan stygg hexa, en sådan salamander. Men ni hade ju något att be mig om, ni lilla kräk? — ut med det!»

«Se så; nu är ni då mindre än höflig. Men jag tycker verkligen mycket mer om er oartighet än ert smicker. Jag vill heldre vara ett kräk än en engel. Hvad jag ville fråga var: — hvarför har ni gjort er så mycken möda, att inbilla mig, att ni ämnade gifta er med Miss Ingram?»

«Var det ingenting annat än det? Gud vare lof, att det inte var något värre!»

Hans panna klarnade nu åter och han såg ned på mig småleende och strök mitt hår, liksom om han gladt sig öfver att hafva undslupit en fara.

«Jag skall väl bigta mig då,» fortfor han, «om ock med fara, att förarga dig litet, Jane — ty jag har sett hur du kan bli idel eld och lågor då man förtörnar mig. Du glödde som en ugn härom aftonen, i månskenet, då du gjorde uppror mot ödet och uttalade dina anspråk på jernlikhet oss emellan. I förbigående sagdt, Jane, så var det du, som friade till mig.»

«Ja visst, det förstås! Men låt oss komma till saken! Hur var det med Miss Ingram?»

«Jo, jag låtsade göra min kur för Miss Ingram, emedan jag ville att du skulle bli lika ursinnigt kär i mig, som jag var i dig; och jag visste, att svartsjukan skulle bli den bästa bundsförvandt jag kunde tillkalla, för att främja mitt ändamål.»

«Förträffligt! Hvad ni nu förekommer mig liten — inte en hårsman större än ändan af mitt lillfinger. Det



är verkligen både synd och skam att handla på det sättet. Fäste ni då inte det ringaste afseende på Miss Ingrams känslor, Sir?»

«Hennes känslor äro koncentrerade till en enda — högmodet; och detta behöfver alltför väl qväsas. Var du svartsjuk, Jane?»

«Hvartill skall den frågan tjena, Mr Rochester. Jag vet alls inte hvad det kan intressera er att veta det. Svara mig ännu en gång upprigtigt; är ni säker på att Miss Ingram ej skall lida af ert opassande gyckel, att hon inte anser sig öfvergifven och bedragen?»

«Omöjligt! jag har ju sagt dig, Jane, att det tvärtom var hon som försmädd mig. Hon hade fått höra att min förmögenhet ej var så stor, som hon föreställt sig, och genast var hennes låga afkyld, eller rättare sagt, utsläckt.»

«Ni har ett besynnerligt lynne och en viss fallenhet för ränker, Mr Rochester; jag fruktar att edra grundsatser äro nog mycket exentriska.»

«Mina grundsatser hafva aldrig blifvit upptuktade, Jane; det kan väl hända att de, af brist på omvårdnad, blifvit litet skefva.»

«Jag frågar er än en gång, på fullt allvar: kan jag lugnt njuta den stora lycka, som blifvit mig beskärd, utan att behöfva frukta, att en annan i detta ögonblick lider det bittra qval, jag sjelf känt för icke så länge sedan?»

«Det kan du, min egen goda lilla flicka; det finns ingen varelse på hela jorden, som hyser en så ren, oskrymd kärlek till mig, som du — ty jag kan inte låta bli att hysa den saliggörande tron, att du älskar mig, Jane.»

Jag vände om hufvudet och tryckte mina läppar på hans hand, som låg på min skuldra. Jag älskade ho-

nom innerligt — mycket mer än jag vågade tillstå — vida mer, än som med ord kunde uttryckas.

«Bed mig om något mer,» sade han, efter ett ögonblicks uppehåll; «det är mig ett så stort nöje att bli ombedd om något och att kunna bifalla det.»

Jag hade åter en anhållan i beredskap.

«Meddela Mrs Fairfax edra afsigter, Sir. Hon såg mig tillsammans med er i går afton i korridoren, och detta föreföll henne mycket stötande. Förklara för henne hur saken förhåller sig, innan jag återser henne. Det gör mig ondt, att bli misskänd af ett så aktningsvärdt fruntimmer.»

«Gå upp på ditt rum och tag på dig en hatt,» svarade han. «Jag vill att du skall följa med mig till Millcote denna morgon, och under det du gör dig i ordning till utfärden, skall jag laga att den gamla frun får ljus i saken. Trodde hon kanske, att du afsagt dig världen för kärleken, och att du ansåg dig ha vunnit på bytet?»

«Jag tror, att hon tänkte att jag glömt både min ställning och er, Sir.»

«Ställning! ställning! din ställning är i mitt hjerta, och på deras nacke, som våga förolämpa dig! — Men gå nu.»

Jag var snart färdigklädd, och såsnart jag hade Mr Rochester lemna Mrs Fairfax's rum, skyndade jag mig ned till henne. Den gamla frun hade, såsom hon hvarje morgon plägade, hållit på att läsa sitt kapitel i den heliga skrift. Hennes bibel låg uppslagen framför henne, och ofvanpå den hennes glasögon. Hennes läsning hade blifvit afbruten genom Mr Rochesters förklaring, och nu tycktes hon helt och hållet hafva glömt bort den; hennes ögon, som voro fästade på den hvita väggen midt emot, uttryckte förvåningen hos en lugn och stilla själ, som blif-



vit upprörd af en oföväntad underrättelse. Då hon varseblef mig, reste hon sig upp, bjöd till att le och försökte framstamma en lyckönskning; men leendet bortdog, och meningen kom aldrig till något slut. Hon satte derefter på sig sina glasögon, slog igen bibeln, och sköt stolen tillbaka från bordet.

«Jag är så förvånad,» började hon, «att jag knappast vet hvad jag skall säga er, Miss Eyre. Jag måtte väl inte ha drömt heller? Ibland sofver jag med halföppna ögon, när jag sitter så här allena, och då inbillar jag mig saker, som aldrig någonsin hafva händt. Det har förekommit mig mer än en gång, då jag sutit så här och halfslumrat, liksom om min salig man, som dog för femton år sedan, kommit in och satt sig ned bredvid mig; ja, jag har till och med tyckt, att han ropat mig vid mitt förnamn, Alice, alldeles som han i lifstiden brukade. Säg mig derföre om det verkliga är sannt, att Mr Rochester har friat till er? Skratta inte åt mig; men jag tyckte bestämdt att han kom hit in för fem minuter sedan, och sade, att ni om en månad skulle bli hans hustru.»

«Han har sagt detsamma åt mig,» svarade jag.

«Verkligen? Tror ni honom? Har ni samtyckt?»

«Ja.»

Hon såg på mig, alldeles förvirrad.

«Det kunde jag aldrig ha föreställt mig. Han är en stolt man: alla Rochestrar hafva så varit. Hans far åtminstone var dessutom rätt kär i penningen, och äfven han har alltid ansetts för ganska sparsam. Ämnar han gifta sig med er?»

«Han säger så.»

Hon mätte mig med ögonen från hufvud till fot: jag såg tydligt på henne, att hon icke hos mig kunde

upptäcka något behag, nog mäktigt, för att på ett rimligt sätt förklara gåtan.

«Det öfvergår mitt förstånd,» fortfor hon, «men utan tvifvel är det sannt, då ni säger det. Hvad slut saken skall få, vet jag likväl inte. Likhet i rang och förmögenhet är merändels nödvändig i sådana fall; och dessutom är det tjugo års skillnad i ålder er emellan. Han kunde så godt som vara er far.»

«Nej, förlåt mig, Mrs Fairfax!» utropade jag, stucken; «han ser allsinte ut, som om han kunde vara min far. Ingen, som ser oss tillsammans, kan för ett ögonblick falla på en sådan tanke. Mr Rochester ser lika ung ut, och är lika ungdomlig, som andra unga män vid tjugofem års ålder.»

«Och är det verkligen af kärlek han ämnar gifta sig med er?»

Hennes köld och tvifvelsmål sårade mig till den grad, att tårarna kommo mig i ögonen.

«Det gör mig ondt att bedröfva er,» fortfor hon; «men som ni är så ung, och känner så litet till karlarne, skulle jag gerna vilja varna er att vara på er vakt. Ett gammalt ordspråk säger, 'det är ej allt guld, som glimmar', och i detta fall fruktar jag, att utgången torde blifva helt olika, mot hvad både ni och jag väntar.»

«Hvarför det? — är jag då ett vidunder?» sade jag; «är det omöjligt, att Mr Rochester skulle ha fattat en upprigtig böjelse för mig?»

«Nej; ni är visserligen mycket hygglig, och ert utseende har på sednare tider icke obetydligt förändrats till er fördel, och jag tror nog, att Mr Rochester håller af er. Jag har redan länge märkt att ni står högt i gunsten hos honom. Ibland kände jag mig litet orolig på edra vägnar, i anledning af det afgjorda företräde han visade



er, och jag skulle gerna velat varna er; men det föreföll mig obehagligt, att uttala den minsta misstanka om möjligheten af onda afsigter. Jag visste, att en sådan hänsyftning skulle såra, möjligen till och med förolämpa er; och ni har alltid visat så mycken takt, varit så utmärkt blygsam och förståndig, att jag tyckte, att ni mycket väl kunde beskydda er sjelf. Ni kan aldrig tro, hvad jag led i går afton, då jag sökte er öfverallt, och ingenstädes kunde finna er, och inte herrn heller, och då jag slutligen klockan tolf såg er komma in med honom.»

«Ja, men låt oss ej mera tala om den saken,» afbröt jag henne, otålig; «ni vet ju nu att allt var som det borde vara.»

«Nå, jag vill väl hoppas att allt skall ta ett godt slut,» sade hon; «men trø mig, ni kan inte vara för mycket försigtig. Försök att hålla Mr Rochester på afstand: misstro er sjelf lika mycket som honom. Män af hans stånd bruka inte gerna gifta sig med sina guvernanter.»

Jag började nu blifva riktigt ond, men till all lycka kom Adèle i detsamma inspringande.

«Låt mig få följa med — låt mig också få följa med till Millcote!» ropade hon. «Mr Rochester vill inte tillåta det, fast det är så godt om rum i den nya vagnen. Bed honom, att jag får följa med, Mademoiselle.»

«Det skall jag göra, Adèle.» svarade jag, och skyndade ut med henne, glad att slippa höra den gamla fruns varningar och dystra spådomar. Vagnen körde just i detsamma fram, och utanför byggningen gick min kära husbonde af och an, följd i hälarerna af Pilot.

«Adèle får ju följa med oss, eller huru, Sir.»

«Jag har redan sagt nej: jag vet inte hvad ungen skall med att göra! — Jag vill vara ensam med er, Jane.»

«Åh, låt henne följa med, Mr Rochester; jag skulle så gerna vilja det.»

«Nej, det blir inte något utaf; jag vill inte underkasta mig något obehag för hennes skull.»

Det låg någonting bestämdt och befallande i både blick och röst.

Mrs Fairfax's varningar och tvifvelsmål lågo ännu öfver mig som en kall dimma och verkade nedtryckande på mitt lynne, och det förekom mig som om mina nyss så glada förhoppningar förlorat fotfäste och börjat att blekna. Jag kom knappast längre ihåg, att jag egde någon makt öfver honom. Jag ämnade just mekaniskt åtlyda honom, utan någon vidare invändning, men i detsamma han lyfte in mig i vagnen, kom han händelsevis att kasta en blick på mitt ansigte.

«Hvad står på?» frågade han, «allt solsken är ju borta. Önskar ni verkligen att barnet skall följa med, Jane? Skulle ni bli ledsen om hon fick stanna hemma?»

«Ja, nog såg jag helst, om hon fick följa med, Sir.»

«Skynda dig då, tag hatten på dig, och var tillbaka som en blix!» ropade han till Adèle.

Hon satte af med full fart.

«När allt kommer omkring,» sade han, «så har det föga att betyda, om jag för en enda morgon blir störd, då jag innan kort kommer att uteslutande vara i besittning af dig, Jane, dina tankar, ditt umgänge och sällskap — och det för hela lifvet.»

Då Adèle kommit in i vagnen, började hon, för att uttrycka sin tacksamhet öfver min bemedling, att kyssa mig: följdén blef den, att hon genast undanstufvades i ett hörn af vagnen, bredvid Mr Rochester. Derifrån tittade hon sedan oupphörligt fram till det ställe, der jag satt: att ha en så sträf granne bredvid sig tycktes ej falla henne i smaken: han var vid ett alltför retligt



lynne, att hon skulle vågat tillhviska honom sina anmärkningar eller göra honom några frågor.

«Låt henne få sitta bredvid mig,» bad jag; «hon bara besvärar er, Sir; det är godt om rum på den här sidan.»

Han tog i henne och räckte henne fram till mig, liksom hon varit en knähund.

«Jag kommer ändå, att skicka henne i pension,» sade han; men denna gång smålog han.

Adèle hörde det, och frågade, om hon skulle till pensionen «*sans mademoiselle?*»

«Ja, otvifvelaktigt *sans mademoiselle*: ty jag ämnar taga mademoiselle med mig upp till månen, och der skall jag uppsöka någon håla i en af de hvita dalarna bland de eldsprutande bergen, och i den ska' Mademoiselle bo med mig, och med ingen annan än mig.»

«Men der finns ju ingenting att äta, och då kommer hon att svälta ihjäl.»

«Jag skall samla manna åt henne morgon och afton; slätterna och bergsluttningarna i månen äro alldeles öfversållade med manna, Adèle.»

«Men om hon vill värma sig? hur ska hon kunna få sig en brasa?»

«Bergen i månen äro eldsprutande; när hon fryser skall jag bära upp henne till en af bergstopparna, och lägga ner henne vid kanten af en krater.»

«*Oh, qu'elle y sera mal — peu comfortable!* (Åh hvad hon der kommer att fara illa — och ha obeqvämt och otrefligt). Och hennes kläder sedan; när de bli utnötta, hvar ska hon kunna få andra?»

Mr Rochester låtsade som om han vore förlägen om ett svar.

«Hm,» sade han, «hvad skulle du göra Adèle; tänk rätt efter, så kanske du hittar på någon utväg. Hur

tror du ett hvitt eller rödt moln skulle taga sig ut som klädning? Af en regnbåge skulle man kanske kunna klippa till åt sig ett rätt yackert skärp.»

«Hon har det mycket bättre, som hon nu har det,» genmålde Adèle, och tillade, sedan hon besinnat sig ett ögonblick: «Dessutom skulle hon snart tröttna på att lefva ensam med er i månen. Om jag vore i made-moiselles ställe, skulle jag aldrig samtycka att följa med er dit.»

«Hon har samtyckt, hon har gifvit mig sitt ord derpå.»

«Men ni kan inte komma upp dit; det finns ju ingen väg till månen, ingen annan än genom luften, och hvarken ni eller hon kan flyga.»

«Se på det der fältet, Adèle!» sade han. Vi hade nu kommit utanför Thornfields grindar och rullade fram på den jemna vägen till Millcote. Den förlutna nattens regn hade bortsköljt allt dam, och de låga häckarna och höga löfträden sågo nu dubbelt så gröna och frodiga ut som förut.

«På detta fält, Adèle, vandrade jag sent en afton, för omkring fjorton dagar sedan — samma dag du hjälpte mig att reisa ihop hövålmor på de små gräsmattorna i fruktträdgården. Sedan jag tröttnat på detta arbete, gick jag framåt vägen, och satte mig ned på en stätta för att hvila. Derpå tog jag fram en liten bok och en blyertspenna, och började skriva om en olycka, som händt mig för lång tid sedan, jemte den förhoppning jag egde om att lyckligare dagar skulle komma. Jag var just som bäst i farten med att skriva, fast det redan hade blifvit temligen skumt, då någonting plötsligt kom framåt vägen, och stannade på två alnars afstånd ifrån mig. Jag betraktar det. Det var ett litet, litet ting, med en slöja af spindelväf på hufvudet. Jag vinkade



åt den lilla att hon skulle komma närmare, och hon stod snart framför mig, knappt så hög att hon nådde upp till mina knän. Jag talade inte ett ord till henne, och inte ett ord sade hon till mig; men jag läste i hennes ögon, och hon läste i mina, och genom vårt tysta samtal upplystes jag om hvad jag nu berättar:

'Hon var en fée,' sade hon, 'och hade kommit från elfvornas land; hon vore kommen i den afsigten att göra mig lycklig; men för att kunna bli det, skulle jag öfvergifva denna hvardagsverlden, och följa med henne till något ensligt ställe — såsom månen till exempel' — med detsamma nickade hon åt månskifvan, som just steg upp öfver Hayhill, hvarpå hon började tala om alabaster-hålan och silfverdalen, der vi skulle lefva tillsammans. Jag svarade, att jag med nöje skulle följa med henne, men anmärkte, liksom du, att jag inte hade några vingar att flyga med.

«Åh,' svarade féen, 'det har ingenting att betyda. Här är en talisman, som skall undanröjda alla svårigheter;' med dessa ord framräckte hon åt mig en vacker guldring. 'Tag den,' fortfor hon, 'och sätt den på fjerde fingret af min venstra hand, och jag tillhör dig, och du mig, och vi skola lemna jorden och deruppe hafva vårt eget himmelrike.' Hon nickade åter åt månen. Ringen, Adèle, ligger i min ficka, förvandlad till ett guldmünt; men jag ämnar snart åter förvandla detta till en ring.»

«Men hvad har mademoiselle att göra med allt der? Hvad bryr jag mig om féen: det var ju mademoiselle ni ämnade taga med er upp till månen?»

«Mademoiselle är en fée,» hviskade han henne hemlighetsfullt i örat.

Jag bad henne emellertid att ej bry sig om hans gyckel, och hon å sin sida ådagalade, som en äkta dotter

af Frankrike, sin medfödda böjelse att tvifla på allt; kallade Mr «*un vrai menteur*» (en riktig storljugare) och försäkrade honom, att hon icke satte den minsta tro till hans «*contes de fées,*» och att «*du reste, il n'y avait pas de fées, et quand même il y en avait,*» (att det för öfrigt ej fanns några féer, och att, äfven om sådana funnos) hon vore säker på att de hvarken visade sig för honom, eller gäfvö honom några ringar, eller erbjödo sig att lefva tillsammans med honom i månen.

Den timma vi tillbragte i Millecote var ganska obehaglig för mig. Mr Rochester tvang mig att följa med honom till en sidenkramhandel, och befallde mig der utvälja ett halft dussin tyger åt mig. Denna förrättning föreföll mig högst plågsam; jag anhöll om att få uppskjuta den till en annan gång; omöjligt — nu skulle det ske. Med enträgna, halfhögt uttalade böner förmådde jag honom dock att inskränka antalet till två; men dessa, förklarade han, måste han nödvändigt välja sjelf. Med ängslan följde jag hans blickar, under det att de snabbt mönstrade de praktfulla tygerna, af hvilka han slutligen stannade med sitt val på tvenne: det ena ett lysande amethistblått, och det andra ett rosenfärgadt sidentyg. I en ny rad af hviskningar sade jag honom, att han lika gerna kunde köpa mig en klädning af guld och en hatt af silfver: jag skulle ändå bestämdt aldrig våga begagna hvad han utvalt åt mig. Med utomordentlig svårighet (ty han var envis som en sten) förmådde jag honom slutligen att låta mig få taga i utbyte ett stycke af en anspråkslös svart, och ett annat af en perlgrå färg.

«Må gå för denna gång,» sade han, «men det ska' inte dröja länge, förrän jag skall göra dig så vacker och lysande som en blomsterparterr.»

Jag kände mig helt glad då jag slutligen lyckligt



och väl kommit ut, först ur sidenkramhandeln, och sedan ur en juvelerarbod: ju mer han köpte, desto mer steg mig blodet uppåt hufvudet, både af ledsnad och blygsel. Då vi stigit in i vagnen, och jag satt der, trött och feberhet, erinrade jag mig något, som under det vexlande intrycket af de sorgliga och glada tilldragelser, jag sednast på så kort tid upplefvat, helt och hållet försvunnit ur mitt minne — min farbrors, John Eyres bref till Mrs Reed, och hans afsigt att upptaga mig som eget barn och göra mig till sin arfving. «Det skulle verkligen vara en tillfredsställelse för mig,» tänkte jag, «att ha en, om ock aldrig så liten, förmögenhet: det är mig alldeles odrägligt att bli uppklädd som en docka af Mr Rochester, eller att sitta som en annan Danae midt uti ett guldregn. Jag skall skriva till Madeira så fort jag kommer hem, och underrätta min farbror om att jag ämnar gifta mig, och med hvem; om jag bara hade någon utsigt att en dag kunna skänka Mr Rochester en tillökning i förmögenhet, så skulle jag med större tålamod kunna åse de utgifter, han nu gör sig för mig.» Jag blef litet lättare om hjertat vid denna tanke (hvilken jag äfven samma dag satte i verket), och vågade åter se upp i min älskade husbondes öga, som med orubblig envishet sökte mitt, ehuru jag ständigt bortvände både min blick och mitt ansigte. Han log, och jag tyckte att hans leende var sådant som jag föreställde mig att en sultan i ett ömt ögonblick skulle skänka sin favoritslafvinna, som han smyckat med guld och juveler; jag kramade häftigt hans hand, som oupphörligt sökte min, och stötte den sedan ifrån mig, röd af den häftiga tryckningen.

«Jag får be er vara så god och inte se på mig på det der sättet,» sade jag; «i annat fall kommer jag al-

drig att nyttja några andra kläder än dem jag hade med mig från Lowood. Jag låter viga mig i den här gredelina gingham-klädningen — och ni får låta göra er en nattrock af det perlgård sidentyget, och vestar i parti af det svarta.»

Han skrattade och gned sina händer: «Åh, det är kostligt att se och höra henne!» utropade han. «Hvad hon är originell! hvad hon är pikant! Jag skulle inte vilja byta ut denna lilla engelska flicka mot Stor-Turkens hela seralj, med gazellögon, hourisformer och allsammans.»

Denna österländska liknelse förtröt mig åter. «Jag har alldeles ingen lust att tjena er till ersättning för en seralj,» sade jag; «en sådan ära undanber jag mig: ligger ert tycke åt det hållet, då gör ni bäst i att så fort ni kan begifva er af till Konstantinopels bazarer, och der, på uppköp af slafvar, använda litet af de öfverflödiga tillgångar ni ej vet hur ni skall bli af med.»

«Och hvad skulle ni göra, Jane, under det jag höll på att uppköpa så många tunnor människokött, och ett så stort lager af svarta ögon?»

«Jag skulle bereda mig på en missionsresa, för att predika frihet för alla dem, som lefva i trældom, invånarinnorña i ert harem inberäknade. Jag skulle skaffa mig inträde i er seralj och tillstålla ett uppror der, och ni, min herr pascha af tre hästsvansar, skulle, innan ni visste ordet af, vara i våra händer, belastad med tunga bojor, och jag skulle inte släppa er lös förrän ni under-tecknat en karta, den mest frisinnade, som någonsin blifvit beviljad af en despot.»

«Jag skulle anförtro mig åt er nåd, Jane.»

«Jag skulle ingen nåd visa, åtminstone icke så länge ni såg på mig med en sådan blick som nu. Så länge ni såg så ut, kunde jag vara öfvertygad om, att det



första ni skulle göra, då ni blef fri, vore att öfverskrida och upphäfvä den aftvungna kartan.»

«Hvad menar ni med det, Jane? det låter som ni ville att jag skulle underkasta mig en enskild vigselceremoni, utom den offentliga, och som om ni vid detta tillfälle ämnade förelägga mig några särskilda vilkor. — Hvilka kunna väl de vara?»

«Jag önskar endast ega ett lugnt sinne, Sir, fritt från bördan af de förbindligheter, med hvilka jag ständigt öfverhopas af er. Minns ni hvad ni sade om Celine Varens? — om de diamanter, de kaschmirrschalar ni gaf henne? Jag vill inte vara er engelska Celine Varens; jag vill fortfara att vara Adeles guvernant på samma vilkor som förut: kost, logis och trettio pund om året. Den summan räcker till att förse mig med garderob, och utom detta behöfver ni inte gifva mig något annat än —»

«Nå, hvad då?»

«Er aktning; och om jag ger er min tillbaka, så bli vi å ömse sidor hvarandra ingenting skyldiga.»

«Nå, det måste jag tillstå,» sade han, «hvad kallblodig, ingrodd stolthet beträffar, får man söka länge innan man finner er make.»

Vi nalkades nu Thornfield.

«Vill ni vara god och äta tillsammans med mig i dag, Jane?» frågade han, då vi kommit innanför grindarna.

«Nej, jag tackar, Sir.»

«Och hvarför inte, om jag får fråga?»

«Jag har aldrig ätit middag tillsammans med er förr, Sir, och jag ser intet skäl hvarför jag skulle göra det nu, så länge —»

«Säg rent ut! Ni är i dag särdeles fallen för att komma fram med halfqvädna visor.»

«Så länge jag kan slippa, ville jag säga.»

«Tror ni då att jag är en menniskoätare eller ett vilddjur, efter ni fruktar att göra mig sällskap vid middagsbordet?»

«Jag har inte alls gjort mig några föreställningar rörande den saken, Sir; jag ämnar bara fortsätta som vanligt, under de nästa fyra veckorna.»

«Ni måste genast upphöra med ert guvernantsbestyr.»

«Jag ber om förlåtelse, Sir; det kommer jag inte att göra. Jag tänker fortsätta alldeles på samma sätt som förr, och ämnar inte visa mig för er på hela dagen. På aftonen kan ni skicka efter mig, om ni har lust; men aldrig på någon annan tid.»

«Jag kunde behöfva en cigarr eller en pris snus för att trösta mig med, eller, *pour me donner une contenance*, som Adèle skulle säga. Men olyckligtvis har jag inte med mig hvarken mitt cigarrfodral eller min snusdosa. Men kom ihåg hvad jag säger,» tillade han hviskande, «nu är det er tid, ni lilla tyrann, men min kommer väl också en gång, och har jag en gång riktigt lagt beslag på er, då skall jag — figurligen taladt — fästa er vid en sådan här kedja (pekande på sin klockkedja). Ja, min lilla docka, jag skall gömma dig vid mitt bröst; och derifrån skall du aldrig slippa.»

Med dessa ord lyfte han mig ut ur vagnen, och under det han höll på att lyfta ut Adèle, skyndade jag in i huset och sprang så fort jag kunde uppför trap-porna.

På aftonen lät han ganska riktigt kalla mig till sig. Jag hade en sysselsättning i beredskap för honom, ty jag hade föresatt mig att ej tillbringa hela tiden i förtroligt samtal med honom. Jag kom ihåg att han hade en vacker röst, och jag visste att han, som alla goda sångare, gerna lät höra sig. Sjelf kunde jag icke sjunga,



och enligt hans kräsliga smak icke en gång traktera pianot; men jag njöt i alla händelser af att höra på, när ett musikstycke utfördes väl. Knappast hade skymningen, denna timma för romantiska älskare, börjat nedfälla sitt blå, stjernbestrodda täckelse framför fönstren, förrän jag steg upp, öppnade pianot och bad honom göra mig det stora nöjet att sjunga en sång för mig. Han svarade, att jag vore en liten nyckfull hexa, och att han helst såg om han fick skjuta upp dermed till en annan gång; men jag försäkrade honom, att intet tillfälle kunde vara lämpligare än det närvarande.

«Tycker ni om min röst?» frågade han.

«Mycket,» svarade jag.

Jag var visserligen i allmänhet icke så särdeles böjd för att kittla hans lätt uppvaknande fåfånga; men denna gång gjorde jag det af lätt insedda orsaker och för att uppnå min önskan.

«Då, Jane, måste ni ackompanjera mig.»

«Jag skall försöka, Sir.»

Jag försökte också, men han sköt mig genast åt sidan och kallade mig en liten fuskerska. Sedan jag på detta mindre artiga sätt blifvit undanstött — hvilket just var hvad jag åsyftat — intog han min plats och började ackompanjera sig sjelf; ty han spelade och sjöng med lika stor färdighet. Jag drog mig undan till fönstersmygen, och under det jag satt der och såg ut på de lugna träden och den i aftonskymningen insvepta gården, hörde jag honom i en ljuf, smältande mollton sjunga följande lilla visa:

*En kärlek mera ren och sann  
Ej någon dödlig såg,  
An den, som i mitt hjerta brann  
I varma blodets våg.*

Att möta henne var min fröjd,  
 Och bjöd hon mig farväl,  
 Och blef hon af en slump fördröjd,  
 Af ångst betogs min själ.

En enda dröm jag drömde då,  
 Jag lefde blott i den:  
 Att som jag älskade, också  
 Bli älskad af min vän.

Men mellan oss, djupt som en graf,  
 Ett svalg, omätligt, låg,  
 Så farligt som det salta haf  
 När storm rör upp dess våg,

Så hotfullt, som, på öde slätt,  
 På nattlig, dunkel stråt,  
 En röfvarborg; ty Makt och Rätt  
 Och Hat oss skiljde åt.

Men jag, jag gick mitt mål emot,  
 Trots dystra förebud,  
 Trots tusen dolda farors hot,  
 Och hemska varningsljud.

Ty himten rosig blef och ren,  
 Då hennes sköna bild,  
 Som väfd af luft och solens sken,  
 Emot mig log så mild.

Nu strålar genom dunkel sky  
 Min stjärna på mig ner;  
 Nu måste alla sorger fly;  
 Jag fruktar intel mer.



*Nu står jag lugn, om ock, hvad jag  
Har manat ut till fejd  
Sig reser upp mot mig en dag  
Med grymhet utan hejd.*

*Om Hat alltjemt förföljer mig,  
Rätt lyser mig i bann,  
Makt för med mig ett evigt krig,  
Jag intet frukta kan.*

*Ty hon mig gifvit har sin hand,  
En ed hon gått derpå,  
Att äktenskapets helga band  
Förenas skall oss två.*

*Med mig att dela lifvets lott  
Med mig att dö en dag;  
Som sjelf jag älskar — nu jag nått  
Mitt mål! — så älskas jag.»*

Han steg upp, och kom emot mig. Hans kinder blossade, hans öga blixtrade och hvarje drag uttryckte ömhet och passion. Jag blef i första ögonblicket litet illa till mods, men sansade mig snart. Omma uppträden och passionerade förklaringar voro något, som jag ville undvika, och nu hotades jag af begge delarne. På något sätt måste jag försöka att försvara mig. Jag spetsade derföre min tunga och frågade honom, då han kommit fram till mig, i en temligen snäf ton:

«Hvem ämnar ni nu gifta er med?»

«Det är besynnerligt, att en sådan fråga kan framställas af min egen älskade Jane?»

«Kors! jag tycker att det är en ganska naturlig och nödvändig fråga: ni talade ju om att er tillkommande

hustru skulle dö tillsammans med er. Hvad menade ni med en sådan hednisk tanke? Jag har ingen lust att dö med er — det kan ni lita på.»

«O! min innerligaste önskan, min varmaste bön är att du måtte få lefva med mig; döden är ej ämnad för sådana som dig.»

«Jo, det är den visst: jag måtte väl ha lika god rätt som någon annan att dö, när min tid kommer! Men inte ämnar jag i förtid bestiga bålet, som en indisk enka.»

«Förlåter du mig min sjelfviska tanke, Jane, och vill du gifva mig en kyss till bekräftelse derpå?»

«Nej, jag tackar, det anhåller jag om att slippa.»

Härpå fick jag höra kallas «ett litet hårdhertadt stycke,» hvarjemte han förklarade, att hvarje annan qvinna skulle försmält af förtjusning, om hon fått höra sådana till hennes ära diktade verser.

Jag tillstod att jag af naturen vore hård — hård som sten, och att han ofta skulle få tillfälle att öfvertyga sig derom. Jag hade dessutom, sade jag, fullt och fast föresatt mig att visa honom åtskilliga andra af mina karakterslyten under loppet af de nästa fyra veckorna; ty jag ville att han fullständigt skulle lära känna värdet af hvad han ämnade köpa, så att han kunde återkalla sitt anbud innan det blefve för sent.

«Vill ni vara lugn och tala förnuftigt, Jane?» frågade han.

«Jag är lugn, om ni så önskar, och hvad det beträffar att tala förnuftigt, så smickrar jag mig med att jag gör det nu.»

Han bet sig i läppen och fnös af förbittring.

«Så vill jag ha det,» tänkte jag; «du må gerna bli ond och förtretad; mitt sätt att behandla dig är dock det rätta, det är jag öfvertygad om. Jag älskar dig



outsägligt; men jag vill ej försjunka i känslsamhetens bottenlösa haf, och med udden af mina svar hindrar jag äfven dig att gå bråddjupet för nära. Med samma vapen håller jag dig dessutom på det helsosamma afstånd, som bäst kan betrygga vår gemensamma lycka.»

Så småningom lyckades jag att uppstegra hans förbittring till en temligen hög grad, och då han slutligen, i förtretet, dragit sig tillbaka till andra ändan af rummet, steg jag upp, bjöd honom, i min vanliga aktningsfulla ton, god natt, och gick ut genom en sidodörr.

Det system, jag sålunda påbegynt, fortsatte jag under hela pröfvotiden, och med bästa framgång. Mr Rochester blef visserligen derigenom något butter och tvär, men på det hela taget såg jag att han fann sig rätt road, och att ett lams undergifvenhet och en turturdufvas ömhet endast skulle mera närt hans herrsklystnad, men vida mindre tillfredsställt hans förstånd; ja, kanske till och med i det hela taget förefallit honom osmaklig.

I andras närvaro visade jag mig som förut, ödmjuk och tyst; hvarje annat beteende hade här icke varit på sin plats. Blott under våra möten om aftnarna tillät jag mig att på detta sätt förtreta och plåga honom. Alla dagar, utan undantag, skickade han efter mig precis på slaget sju; men när jag då infann mig, vankades ej mer sådana honingsljufva benämningar som «mitt hjerta,» och «min älskling,» utan nu undfägnades jag i stället med sådana ord som «retsamma stycke,» «svartalf,» «hexa,» «bortbyting,» etc. I stället för att smeka mig, gjorde han grimacer; i stället för att trycka min hand, nöp han mig i armen; i stället för att kyssa mig på pannan, ryckte han mig i örat. Detta var alldeles efter min önskan; för det närvarande voro dessa något hårdhändta ynnestbevis vida mer i min smak, än allt

hans ömma joller. Jag fann att Mrs Fairfax gillade mitt uppförande, och att den oro, hon hyst på mina vägnar, försvann; jag var derföre öfvertygad om att jag handlat rätt. Emellertid påstod Mr Rochester att jag plågade lifvet ur honom, och hotade att han vid en kommande och ej så särdeles långt aflägsen tidpunkt skulle kräfva en förfärlig hämd för mitt närvarande uppförande. Jag skrattade i mjugg åt hans hotelser: «jag kan hålla dig så der temligen i schack nu,» tänkte jag, «och tviflar alls icke på att äfven kunna göra det i framtiden: förlorar ett medel sin verkan, så hittar jag väl på något annat.»

Och detta oaktadt var min uppgift icke den lättaste. Min tillkommande man började blifva det dyrbaraste för mig på jorden, ja, dyrbarare till och med än min eviga salighet. Han stod mellan mig och religionen som en förmörkelse mellan solen och jorden. I dessa dagar kunde jag ej se Gud för hans skapade verk, af hvilket jag gjort mig en afgud.

---

#### KAPITLET V.

Förlofningstiden hade gått till ända och räknade nu sina sista timmar. På något uppskof af bröllopsdagen var ej att tänka, alla förberedelser dertill voro redan vidtagna. Jag åtminstone hade ingenting mer att göra; mina kappsäckar voro packade, lästa, omslagna med rep och ställda i en rad längs med väggen i min kammare: i morgon vid denna tid skola de redan vara långt fram på vägen till London, och desslikes äfven jag — eller, snarare, icke jag, utan en viss Jane Rochester, en person, som jag ännu icke kände. Det återstod endast att



fästa fast adresserna, som, fyra till antalet, lågo på min byrå. De voro skrifna af Mr Rochester sjelf med egen hand och lydde: «Mrs Rochester — Hotel London.» men jag kunde ej förmå mig hvarken att sjelf fästa dem på kappsäckarna, eller att låta någon annan göra det. Mrs Rochester! hon fanns ännu icke till: hon skulle ju födas först omkring klockan åtta följande morgon, och jag ville vänta och först öfvertyga mig om att hon kommit lefvande till världen, innan jag satte henne i besittning af sin egendom. Nog af, att i det der klädskaftet, midt emot mitt toilettbord, kläder, som påstodos tillhöra henne, undanträngt den svarta rock och den halmbatt, jag begagnat i Lowood; ty mig tillhörde ej denna bröllopskrud, denna perlfärgade sidenklädning och denna dyrbara spetslöja, som hängde der i stället. Jag tillstängde skåpdörren för att slippa se den sällsamma, spöklika drägten, från hvilken nu — klockan nio på qvällen — ett spöklikt skimmer föll in i mitt mörka rum. «Jag vill lemna dig ensam med dig sjelf, du bleka dröm,» sade jag; «jag är varm och feberspäänd; jag hör vinden brusa derute; jag vill gå ut och låta den blåsa på mig.»

Det som försatt mig i denna upprörda sinnesstämning, var icke blott den ansträngning förberedelserna till resan kostat mig; icke blott aningen om en stor förändring — om ett nytt lif, som skulle begynna med morgondagen: begge dessa omständigheter hade utan tvifvel sin andel i att uppväcka den oroliga, upprörda sinnesstämning, som förmådde mig att så sent på aftonen begifva mig ut på de mörka fältten; men det fanns en tredje, som utöfvade ett ännu större inflytande än de.

En besynnerlig, pinsam känsla hade gripit mitt hjerta. Det hade händt mig något, som jag icke kunde begripa; ingen mera än jag visste af det eller hade sett det; det hade egt rum förliden natt. Mr Rochester hade ej varit

hemma denna natt, och var ännu icke återkommen. Affärer hade kallat honom till ett litet landt gods, som han egde på trettio mils afstånd från Thornfield; affärer, som han nödvändigt i egen person måste afsluta före den tillämnade afresan till kontinenten. Jag afbidade nu hans återkomst, längtande att nedlägga mina bekymmer i hans sköt, och bedja honom om lösningen af den gåta, till hvilken jag omöjligt kunde finna någon ledtråd. Vänta till dess han kommer, min läsare, och då jag för honom avslöjar min hemlighet, skall du äfven få del af förtroendet.

För att skydda mig för den häftiga sydliga vind, som blåst hela dagen i ända, utan att en enda regndroppe fallit, begaf jag mig till fruktträdgården. I stället för att sakta sig, då det led mot natten, började stormen i dess ställe att allt mera tilltaga i våldsamhet och styrka: träden böjde sig oafbrutet åt ett och samma håll, och kastade knappast en gång i timman tillbaka sina grenar; så envist och med sådan oemotsändlig makt böjde orkanen deras lummiga kronor mot norr. Molnen jagade oafbrutet och i täta massor öfver fästet, från pol till pol, och ingen enda blå fläck syntes på himmelen hela denna Julidag.

Det var icke utan en viss känsla af vild njutning, som jag sprang framför vinden, öfverlemnande mitt hjertas oro åt den väldiga luftström, som dånade genom rymden. Då jag kom ned utför lagerträdsalléen, såg jag midt framför mig det af åskan träffade kastanieträdet. Der stod det, svart och splittradt: bålet, som blifvit klufvet midt itu, liknade ett gräsligt uppspärradt gap; dock voro ej de båda hälfterna fullkomligt skiljda från hvarandra; den starka, nedersta delen af stammen och de sega rötterna höllo dem ännu tillsammans; men lifskraften var borta, safven hade upphört att flyta, de



stora grenarne på ömse sidor voro förtorkade, och nästa vinters stormar skulle otvifvelaktigt falla en eller båda till marken. Till dess kunde de dock sägas bilda ett träd — visserligen en ruin, men som dock ej ännu fallit i spillror.

«J hafven gjort rätt i att hålla er så der fast vid hvarandra,» sade jag, liksom de jättelika spillrorne varit lefvande väsen och kunnat höra mig. «Så förstörda, förkolade och svedda J sen ut, ha'n J dock säkert ännu någon lifskraft kvar, eftersom J ännu hängen fast vid de gamla, trofasta rötterna; J skolen visserligen aldrig grönska mer; inga foglar skola bygga sina bon eller qvittra sina ömma sånger under edra grenar; kärlekens och nöjets tid är förbi för er; men J stån ej ensamma; den ena af er har i den andra en deltagande vän.» Då jag såg upp, varseblef jag månen genom öppningen på den klufna stammen; dess skifva var blodröd och till hälften öfverdragen af moln; den tycktes kasta en hemsk och dyster blick på mig, och begrof sig genast åter i sin djupa molnbädd. För ett ögonblick saktade sig vinden kring Thornfield och dess omgifningar; men fjerran ifrån, öfver skog och vatten, tjöt den i vilda, jemrande klagotoner. Jag blef ängslig till mods och vände åter skyndsamt tillbaka.

På återvägen ströfvade jag hit och dit genom trädgården, och plockade upp de äpplen, som lågo spridda öfverallt kring trädens rötter; derpå skiljde jag de mogna från de omogna, tog dem med mig in och lade undan dem i skafferiet. Sedan jag blifvit färdig härmed, gick jag in i biblioteket, för att se efter om det blifvit eldadt; jag visste att Mr Rochester äfven om somrarna, isynnerhet en så kulen afton som denna, tyckte om att få sig en treflig brasa. En sådan hade ock blifvit tänd för en stund sedan, och var nu i full låga. Jag ställde

hans länstol i ett hörn nära intill kaminen, sköt fram ett bord framför denna, släppte ned gardinerna och lät bära in ljusstakarna. Men knappt hade jag slutat dessa anstalter, förrän jag blef mera orolig än någonsin; det blef mig omöjligt att längre sitta stilla, eller stanna inom hus. En liten bordstudsare i rummet der jag var, och det stora vägguret i förstugan slogo på en gång tu.

«Hvad det blir sent!» sade jag för mig själf; «jag har lust att springa ner till grindarna; det är månlyst emellanåt, och jag kan se en god sträcka framåt vägen. Kanske han redan är i närheten, och om jag möter honom, så bespar jag mig några ögonblick af pinsam oviss-het.»

Vinden for hvinande genom de höga träden vid grindarna; men på vägen, till höger och till venster, så långt mitt öga kunde nå, var allt tyst och ödsligt, och ingen-ting rörde sig der, annat än skuggorna från molnen, då månen en och annan gång framtittade.

En barnslig tår uppsteg i mitt öga, under det jag på detta sätt stod och såg framåt vägen—en tår, framkallad af otålighet och sviken väntan: helt skamlig der-öfver, skyndade jag att borttorka den. Ännu stod jag kvar och väntade; af månen syntes ingen skymt, den hade dragit omkring sig ett förhänge af täta moln; det började blifva fullkomligt mörkt och med stormen följde nu äfven ett häftigt regn.

«Ack! om han kom ändå! Ack! om han kom ändå!» utropade jag, fattad af dystra aningar. Jag hade trott att han skulle komma hem till thedags; och nu var det mörkt: hvad kunde väl hålla honom borta så länge? Den förlidna nattens tilldragelse stod åter lifligt framför mig. Jag tolkade den som ett förebud till kommande olyckor. Jag fruktade, att mina förhoppningar varit allt för lysande för att kunna förverkligas, och jag



hade på sista tiden njutit så mycken sällhet, att jag föreställde mig, att min lycka uppnått sin höjdpunkt, och att ett omslag nu nödvändigt måste inträffa.

«Jag kan inte återvända hem nu,» tänkte jag. «Jag kan inte sitta och värma mig vid brasan, då jag vet, att han är ute i ett så ohyggligt väder. Det är bättre, att mina ben bli trötta, än att mitt hjerta svider. Jag har lust att gå ett litet stycke, för att möta honom.»

Jag begaf mig af, och gick fort, men hann dock icke långt: knappt hade jag tillryggalagt en fjerdedels mil<sup>\*)</sup>, förrän jag hörde trafvet af en häst; en ryttare sprängde fram i fullt galopp, åtföljd af en hund. Nu var det slut med alla onda aningar: det var han, på sin häst Mesrour, och hunden var Pilot. Han såg mig, ty på ett ställe, der molnslöjan remnat och det blåa himlahvalfvet framskymtade, framseglade månen, skimrande och klar. Han tog af sig sin hatt, och svängde den i luften. Jag sprang emot honom.

«Ser man bara på!» utropade han, under det han sträckte ut handen åt mig, och böjde sig ned från sadeln. «Du kan inte lefva utan mig, Jane; det är klart som dagen. Stig upp på spetsen af min stöfvel, räck mig nu båda händerna, och så upp med dig.»

Jag åtlydde honom: glädjen gjorde mig vig, och med ett språng var jag uppe på hästen. Jag fick mig en varm kyss, och bevittnade ett utbrott af förtjusning, med en liten tillblandning af skryt, hvartill jag försökte hålla så god min som möjligt. Sedan han sansat sig något litet, frågade han: «men hvad är på färde, Jane, efter du kommer mig till mötes så sent på qvällen? Har någonting händt?»

<sup>\*)</sup> Man torde observera, att här öfverallt menas engelska mil, af hvilka sex gå på en svensk. Ö. A.

«Nej, ingenting; men jag tänkte att ni aldrig skulle komma. Jag kunde inte stå ut med att vänta på er hemma: isynnerhet då det regnar och stormar som nu.»

«Ja, minsann; du är ju så våt som en hafsnymf; svep omkring dig min kappa: men jag tror du har feber, Jane; både din kind och din hand äro brännheta. Jag frågar ännu en gång, har det händt någonting?»

«Nej, nej; nu är jag hvarken ängslig eller orolig.»

«Du har ändå således varit det?»

«Ja, det kan jag inte neka till, och ni skall nog få veta allt i sinom tid, Sir; men jag fruktar att ni bara skrattar åt mig, när ni får höra det.»

«Så snart morgondagen är väl öfver, skall jag skratta af hjertans lust; men dessförinnan vågar jag inte, ty jag är ännu inte säker på att icke mitt byte undgår mig till slut. Jag menar just er, Jane, som hela denna månad på en gång varit hal som en ål, och full af taggar som en vild törnrosbuske. Jag kunde inte komma åt dig med ett finger, utan att sticka mig, och nu ser det ut som om jag tagit upp ett vilsegånget lam i mina armar: du har vandrat ut ur fällan, för att söka din herde; icke sannt, Jane?»

«Jag längtade efter er, Sir; men ni bör derföre inte skryta. Vi äro framme nu; var god och släpp ned mig.»

Han lyfte ned mig på stenläggningen. Sedan han öfverlemnadt hästen åt John, och vi kommit in i förstugan, bad han mig, att fort taga på mig torra kläder och sedan komma ned till honom i bibliotheket. Jag var redan på trappan, då han kom efter mig och fasthöll mig, för att aftvinga mig ett löfte att ej dröja länge. Jag höll ord: fem minuter derefter var jag åter nere. Han satt vid sin qvällsvard.

«Tag en stol och gör mig sällskap, Jane: Med Guds



hjälp är detta näst sista gången du på länge skall intaga en måltid här på Thornfieldhall.»

Jag satte mig ned bredvid honom; men förklarade, att jag ingenting kunde förtära.

«Är det derföre att du har i sigte en resa? Är det tanken på att fara till London, som förtar din aptit?»

«Ingenting af det som förestår mig, är mig klart i afton, Sir, och jag vet icke ens riktigt hvad jag tänker. Det förekommer mig som om i hela lifvet ingenting verkligt funnes.»

«Du undantar väl åtminstone mig, Jane? jag är väl verklig nog: rör vid mig bara, så känner du nog att jag inte är någon skugga.»

«Ni, Sir, är det spöklikaste af alltsammans: ni är ingenting annat än en dröm.»

Han skrattade och sträckte ut sin hand.

«Är detta en dröm?» sade han, och höll den tätt under mina ögon. Han hade en fint rundad, muskulös och kraftfull hand och en lång och senfull arm.

«Ja, fastän jag vidrör den, är den dock endast en dröm,» sade jag, och sköt tillbaka hans hand ifrån mitt ansigte. «Har ni slutat er måltid, Sir?»

«Ja, Jane.»

Jag ringde, och lät duka af bordet. Då vi åter voro ensamma, rörde jag om elden och satte mig der- efter på en pall, vid min husbondes fötter.

«Det är nära midnatt,» sade jag.

«Ja, men kom ihåg, Jane, att du lofvat att sitta uppe med mig natten före min bröllopsdag.»

«Det har jag gjort, och jag ämnar äfven hålla mitt löfte, åtminstone för en timma eller två: jag har ingen lust att gå till sängs ännu.»

«Äro alla dina saker i ordning?»

«Ja, allesammans.»

«Äfven jag,» sade han, «har allt i ordning, och vi skola lemna Thornfield i morgon, en half timme sedan vi återkommit ur kyrkan.»

«Det är bra, Sir.»

«Med hvilket besynnerligt leende du sade det der, Jane! Sådana röda fläckar du har på båda kinderna, och med hvilken besynnerlig glans dina ögon stråla! Mår du bra?»

«Det tror jag visst.»

«Tror! Hvad är på färde? Säg mig, hvad har du på hjertat?»

«Jag kan inte säga er det, Sir: inga ord kunna uttrycka hvad jag känner. Jag skulle önska, att denna stund räckte i evighet: hvem vet, hvad den nästa kan bära i sitt sköte.»

«Det der är ju mjeltsjuka griller, Jane. Du är för mycket upprörd, eller också kommer det af öfveranstängning.»

«Känner ni er lugn och lycklig, Sir?»

«Lugn? nej: men lycklig, utsägligt lycklig.»

Jag såg upp på honom för att på hans ansigte upptäcka något spår af den lycka han talat om. Det var varmt och strålande.

«Skänk mig ditt förtroende, Jane,» sade han; «afbönda dig allt, som nedtynger din själ, och meddela mig dina bekymmer. Hvad fruktar du? — Tror du kanske att jag inte kommer att bli en god man?»

«Detta är något, som minst af allt skulle kunna falla mig in.»

«Hyser du möjligen några farhågor i anledning af den nya verkningskrets i hvilken du kommer att inträda, den nya lefnadsbana, som öppnar sig för dig.»

«Nej.»



«Nu är du mig en riktig gåta, Jane: din dystra blick och den bestämda, men dock så sorgsna tonen i din röst både förvirrar och plågar mig. Du får lof att ge mig en förklaring.»

«Nå väl, Sir, — ni skall då få höra. Ni var ju inte hemma i går natt?»

«Nej; det är nog ganska riktigt. Du nämnde för en stund sedan, att något händt i min frånvaro: — förmodligen var det väl ingenting af vigt, men nogaf, det har oroat dig. Låt mig få höra hvad det är. Mrs Fairfax har väl sagt någonting, kan jag tro? eller också har du kanske hört tienstfolket hviska något, som sårat din lättretliga själfkänsla?»

«Nej, Sir, intet af allt detta.»

Klockan slog i detta ögonblick tolf — jag väntade till dess den lilla bordstudsarens fina silvertoner och det stora väggurets dofva malmklang upphört att genljuda, och fortfor sedan:

«Hela gårdagen var jag mycket sysselsatt, och mycket lycklig äfven under mina oupphörliga bestyr; ty jag är alldeles inte, som ni tyckes tro, plågad af någon spökrädsla för den nya verkningkrets, som öppnar sig för mig, med mera dylikt: jag anser tvärtom för någonting ljuft och herrligt att ega förhoppning, att få lefva tillsammans med er, Sir, emedan jag älskar er. — Nej, smek mig inte nu, utan låt mig ostörd få tala till slut. I går hyste jag full förtröstan till försynen, och tyckte att allt förenade sig för att främja vår gemensamma lycka: som ni påminner er, var det en vacker dag — det var så lugnt, himlen var så ren och klar, att jag inte ansåg mig behöfva frukta någon fara eller något obehag för er under er resa. Sedan vi druckit thé, gick jag en liten stund fram och tillbaka på gården och tänkte på er, samt såg er i inbillningen så

tydligt framför mig, att jag knappast erinrade mig, att ni var frånvarande. Jag tänkte på det lif, som låg framför mig — ert lif, Sir, — en tillvaro af större omfång, och mera stormig och djup, än min; så visst som sjön är djupare än den grunda bäcken, som till henne sänder sina vågor. Jag undrade hvarför moralisterna kalla världen en öken: för mig blomstrade den som en ros. Ungefär vid solnedgången började det bli kallt, och mörka moln drogo sig öfver himmelen: jag gick in. Sofi bad mig komma upp och se på min bröllopskrud, som just nyss anländt, och till den hörde — innesluten i en ask — er gåfva, den präktiga slöjan, som ni, i ert furstliga slöseri, skickat efter från London, förmodligen emedan ni föresatt er att, efter som jag inte ville mottaga juveler, på ett fint sätt narra mig att mottaga något ännu dyrbarare. Jag log, då jag uppveklade den, och tänkte på, huru jag skulle lexa upp er för er aristokratiska smak och edra bemödanden att maskera er plebejiska brud i en grefvinnas lysande skrud. Jag tänkte vidare på huru jag skulle bära ner till er min egen enkla slöja af slät tyll, och fråga er om den inte kunde vara god nog för en qvinna, som icke medförde hvarken skönhet, förmögenhet eller höga släktförbindelser. Jag föreställde mig tydligt, hur ni skulle se ut, och tyckte mig höra edra häftiga republikanska svar, och huru ni med stolthet skulle neka, att minsta nödvändighet funnes att öka er förmögenhet eller höja er rang, genom att gifta er med en full kassakista eller en grefflig krona.»

«Så väl du läser i mitt hjerta, du lilla hexa!» inföll Mr Rochester; «men hvad fann du i slöjan utom broderiet? Fann du väl gift eller dolk deri, efter du ser så bedröfvad och dyster ut?»

«Nej, nej, Sir, utom det fina och kostbara arbetet



fann jag ingenting annat deri än Fairfax Rochesters höghmod, och det skrämdde mig inte, ty jag är redan van vid anblicken af denna demon. Men då det blef mörkt började vinden småningom att tilltaga: det blåste i går afton, inte som det blåser nu — våldsamt och tjutande — utan med dofva, jemrande klagotoner, riktigt hemskt och spöklikt. Jag önskade, att ni hade varit hemma. Jag gick in i det här rummet, och anblicken af den tomma stolen och den oeldade kaminen förstämde mig. Jag gick slutligen till sängs, men kunde på länge inte somna — en känsla af namnlös oro höll mig vaken. Den alltmera tilltagande ~~sönnen~~ tycktes liksom öfverrösta ett annat dystert ljud; om detta sednare kom inifrån eller utifrån, kunde jag i början icke urskilja, men så ofta stormen något saktade sig, hördes det ånyo obestämdt, men dock hemskt och klagande; slutligen trodde jag mig urskilja att det var det aflägsna tjutet af en hund. Jag var glad när det upphörde. Äfven då jag insomnat fortfor i mina drömmar föreställningen om en mörk och stormig natt. Jag fortfor äfven att, som förut, längta efter att få sammanträffa med er, och hade tillika en dunkel, plågsam aning om något oöfverstigligt hinder som skiljde oss åt. I början af min sömn tyckte jag mig följa de slingraude krökningarne af en mig okänd väg; det djupaste mörker omgaf mig, och ett häftigt störtregn isade min blod. Jag hade dessutom att bära ett litet barn; en mycket liten, späd varelse, för ung och för svag att kunna gå, och som darrade i mina kalla armar, och oupphörligt gret och jemrade sig. Jag tyckte, Sir, att ni var på samma väg, men hade ett långt försprång, att jag ansträngde mig på det yttersta för att upphinna er, och oupphörligt försökte att ropa er vid namn och bedja er stanna — men mina rörelser voro fjettrade och rösten dog bort

*Alor  
men*

på mina läppar; hvarvid ni, såsom jag tyckte, allt mer och mer aflägsnade er.»

«Och dessa drömmar nedtynga ännu ditt sinne, Jane, ehuru du har mig så nära intill dig? En sådan liten nervsvag stackare! Glöm alla inbillade lidanden, och tänk endast på verklig sällhet! Du har sagt, att du älskar mig, Jane: ja — det glömmer jag aldrig, och du kan inte förneka det; *dess*a ord dogo åtminstone inte bort på dina läppar. Jag hörde dem klart och tydligt; de läto visserligen något högtidligt, men de klingade dock ljuft som musik i mina öron: 'Jag anser det för någonting ljuft och herrligt att ega förhoppning att få lefva tillsammans med er, Edvard, emedan jag älskar er.' Älskar du mig verkligen, Jane, säg mig det ännu en gång.»

«Jag älskar er, Edvard, jag älskar er med hela min själ.»

«Det är besynnerligt,» sade han efter några minuters uppehåll; «dessa ord genomträngde mig med en smärtsam känsla. Hvarföre! jo derföre, att du sade dem med en sådan högtidlig, innerlig ton, och derföre att den blick med hvilken du nu ser upp på mig, strålar af en innerlig sanning, trohet och hängifvenhet; det är alldeles som om jag hade ett andeväsen framför mig. Se skalkaktig ut, Jane, såsom du så väl förstår; låt ett af dina listiga, retsamma smålöjen leka kring dina läppar; säg att du hatar mig — förarga mig, plåga mig; gör hvad du vill, men upprör mig inte: jag vill heldre bli ond än bedröfvad.»

«Jag skall förarga er och plåga er, så mycket ni någonsin kan önska, så snart jag slutat min berättelse: men hör nu vidare.»

«Jag trodde att du redan berättat mig allt, Jane,



och att den der drömmen var anledningen till ditt svårmod.»

Jag skakade på hufvudet.

«Hvad? Är det något vidare? Men jag vill inte tro, att det kan vara något viktigt. Jag säger dig på förhand, Jane, att jag är mycket böjd för att tvifla. Fortfar.»

Hans oroliga utseende, den ängslan och otålighet, som röjde sig i hans sätt, förvånade mig; emellertid efterkom jag hans önskan.

«Jag drömde en ny dröm, Sir: jag tyckte att Thornfield var en ruin, ett tillhåll för ugglor och flädermöss. Jag tyckte att af hela den ståtliga byggnaden ingenting annat återstod än en mur, liknande ett snäckskal, mycket hög och mycket bräcklig. Jag vandrade omkring i mänskenet på den gräsbevexta planen derinnanför, snafvande än öfver en marmor-kamin, än öfver ett stycke af en ramlad pelare. Äfven nu bar jag beständigt det lilla obekanta barnet, insvept i en schal. Jag vågade ej lägga det ifrån mig någorstädes — jag måste bära det, huru trötta än mina armar voro, och huru mycket än dess tyngd försvårade min gång. Jag hörde det aflägsna trafvet af en häst på vägen. Jag var säker på, att det var ni, och att ni reste till ett aflägsset land och ej skulle återkomma på flera år. Alldeles utom mig, med vansinnig ifver, gjorde jag det farliga försöket att klättra upp på den bräckliga muren, i förhoppning att deruppfifrån få en skymt af er; men stenarna lossnade under mina fötter och störtade ned; murgrönsrankorna, som jag fattat tag uti, lösrycktes; barnet blef förskräckt och slog sina armar så tätt kring min hals, att jag var nära att qväfvas; slutligen kom jag dock upp på muren. Jag såg er på den hvita landsvägen såsom en mörk punkt, som för hvarje ögonblick blef allt mindre. Det

blåste så häftigt, att jag icke kunde stå längre. Jag satte mig ned på den smala kanten: i detsamma vek ni just om ett hörn af vägen; jag vände mig om, för att för sista gången kasta en blick på er; muren började ramla; i ångsten släppte jag barnet ur mitt knä, förlorade jemnvigten, föll — och vaknade.»

«Är detta allt, Jane.»

«Detta är endast företalet, Sir; den egentliga berättelsen börjar först nu. Då jag vaknade slog mig ett bländande, klart sken i ögonen: Dagsljuset, tänkte jag; men jag misstog mig: det var endast skenet från ett ljus. Jag trodde att det var Sofi, som kommit in. Det stod ett ljus på toilettbordet, och dörren till klädsåpet, der jag, innan jag lade mig, uppbängt min brudklädning och slöjan, stod öppen. 'Sofi,' ropade jag, 'hvad gör du der?' Ingen svarade, men en gestalt framträdde ur garderoben, tog ljuset, höll upp det högt, och betraktade kläderna på klädhängaren! 'Sofi!' ropade jag åter, men fick äfven denna gång intet svar. Jag hade rest mig upp i sängen, och stack fram hufvudet, för att se hvem det var: först blef jag förvånad och orolig, och sedan började blodet att stelna i mina ådror. Mr Rochester, det var hvarken Sofi eller Lea, eller Mrs Fairfax; och inte heller, — nej, jag var fullkomligt säker derpå då, och är det ännu — det var inte heller den der besynnerliga qvinnan Grace Poole.»

«Men någon af dem måste det dock ha varit,» inföll Mr Rochester.

«Nej, Sir, det kan jag dyrt försäkra att det inte var. Den gestalt, som nu stod framför mig, hade jag aldrig sett inom Thornfields murar; både till vext och anletsdrag var den mig fullkomligt obekant.»

«Beskrif den, Jane?»



«Den såg ut som en stor, grof kvinna, med tjockt, svart, utslaget hår. Jag vet verkligen inte riktigt hur hon var klädd; hon hade på sig någon vit, oveckad dräkt; men om det var en kjortel, ett lakan, eller en svepning, det kan jag omöjligt säga.»

«Såg ni hennes ansigte?»

«Inte i början. Men efter en stund tog hon ned min slöja från dess plats, höll upp den framför sig, och såg på den länge, kastade den sedan öfver sitt hufvud och vände sig mot spegeln. I detta ögonblick såg jag hela hennes ansigte fullkomligt tydligt i det mörka, aflånga glaset.»

«Och hur såg det ut?»

«Förfärligt och spöklikt. O, Sir! aldrig har jag sett ett sådant ansigte förr. Det var ett jordfärgadt och gräsligt vanstäldt, vildt ansigte! Jag önskar att jag kunde glömma de blodsprängda, vildt rullande ögonen och de svartblå, uppsvällda anletsdragen.»

«Spöken äro vanligtvis hvita, Jane.»

«Men detta var till hälften svart, till hälften blodrött: läpparne voro tjocka och svällande; pannan var färad; och de svarta ögonbrynen hvälfde sig i höga bågar öfver de blodsprängda ögonen. Skall jag säga er, hvad det påminde mig om?»

«Låt höra.»

«Om de Tyska folksagornas ohyggliga spöke — vampyren.»

«Hu! — men, hvad gjorde det sedan?»

«Det tog bort slöjan från sitt ohyggliga hufvud, slet den midt itu, kastade styckena på golvet, och trampade på dem.»

«Nå, än sedan?»

«Sedan drog spöket undan fönstergardinen, och tittade ut: kanske märkte det, att morgonen grydde, ty det

tog ljuset och drog sig mot dörren. Då det kommit fram till min säng, stannade det; stirrade på mig med glödande ögon, höll ljuset till mitt ansigte, och utbläste det sedan under mina ögon. Jag såg hur hennes vilda ansigte flammade öfver mitt, och förlorade ögonblickligen medvetandet; för andra gången i mitt lif — det hade aldrig hänt mig mer än en gång förut — blef jag sanslös af förskräckelse.

«Hvem var hos dig, då du åter kom till sansning?»

«Ingen, Sir, annat än stora ljusa dagen. Jag steg upp, tvättade ansigte och hufvud, och drack ett stort glas vatten. Jag kände mig något matt, men icke illamående, och föresatte mig att åt er ensam meddela min syn. Hvem tror ni väl, Sir, att denna qvinna var?»

«Helt simpelt och enkelt ett hjernspöke, ett foster af din öfverspända inbillning. Jag måste vara rädd om dig, märker jag, min älskade: nerver, sådana som dina, tåla inte vid några hårda stötar.»

«Felet låg ej hos mina nerver, Sir; lita på det. Hvad jag såg var verkligt och tilldrog sig just så, som jag berättat för er.»

«Och dina föregående drömmar, voro väl de också verkliga? Är Thornfield en ruin? Är jag skiljd från dig genom oöfverstigligen hinder? Är jag väl sinnad att öfvergifva dig utan en tår — utan en kyss — utan ett ord?»

«Inte ännu.»

«Ämnar jag då göra det? Se! den dag, som oupplösligt skall förena oss, håller ju redan på att gry, och när vi en gång äro förenade, så är det också slut med dessa hjernspöken: det vill jag lofva.»

«Hjernspöken, säger ni, Sir! Jag skulle önska, att det så verkligen vore, och jag önskar det nu mer än någonsin, då äfven ni inte vet hur ni skall förklara detta fruktansvärda, hemlighetsfulla besök.»



«Och då jag inte kan förklara det, så måste det i verkligheten aldrig funnits till.»

«Detsamma sade jag för mig sjelf, då jag steg upp i morse, och då jag såg mig omkring, öfvertygad om, att nu, vid full dager, finna allt i min lilla kammare uti orubbadt skick, och att detta skulle inverka lugnande på mina upprörda sinnen; men då möttes mina ögon af en anblick, som fullkomligt vederlade mitt antagande: der — på mattan — låg slöjan, söndersliten i tvenne stycken.»

Jag såg Mr Rochester blekna och rysa till. Plötsligt slog han sina armar omkring mig och utropade:

«Gud ske lof, att, om något ondtt nalkades dig i går natt, det endast var slöjan, som blef skadad. O, när jag tänker på, hvad som kunnat hända!»

Han drog djupt efter andan, och tryckte mig så tätt intill sig, att jag nästan kände min andedrägt hämmad. Efter några minuters uppehåll fortfor han i en munter ton:

«Nu, Jane, skall jag förklara för dig alltsammans. Det var till hälften dröm, till hälften verklighet: en qvinna inträdde i ditt rum, det tror jag också, och denna qvinna var — måste hafva varit — Grace Poole. Du har sjelf kallat henne en högst besynnerlig varelse, och af allt, hvad du vet om henne, har du skäl att kalla henne så: — hur behandlade hon mig? hur behandlade hon Mason? I ett tillstånd midt emellan sömn och vaka, såg du hennes inträde, och hvad hon sedan företog sig: men feberspänd och uppskakad som du var, förekom dig hennes utseende spöklikt och hemskt, hvilket det likväl icke är: det långa utslagna håret, det svartblå, uppsvällda ansigtet, hennes ovanliga längd, allt detta var ingenting annat än tomma skräckbilder af din upprörda inbillning. Jag kan väl förstå, att du skulle

vilja veta, hvarför jag låter en sådan qvinna vistas i mitt hus: när vi hafva varit gifta ett år, skall jag berätta det för dig; men inte förr. Är du tillfredsställd nu, Jane? Antager du min förklaring af gåtan?»

Jag tänkte efter, och den tycktes mig i sjelfva verket vara den ena möjliga: tillfredsställd var jag likväl icke; men för att göra honom till viljes, låtsade jag som om jag varit det, och då jag åtminstone kände mig lättare om hjertat, svarade jag honom med ett förnöjdt småleende. Som klockan emellertid längesedan slagit ett, beslöt jag att lemna honom.

«Ligger inte Sofi i barnkammarn hos Adèle?» frågade han.

«Jo, Sir.»

«I Adèles lilla säng finnes nog rum för dig också. Du måste dela den med henne i natt, Jane: det är helt naturligt, att den tilldragelse du berättat, starkt angripit dina nerver, och jag skulle helst se att du inte låge ensam. Lofva mig, att du går och lägger dig i barnkammaren.»

«Mycket gerna, Sir.»

«Och läs väl till dörren innanför. Väck Sofi, när du kommer upp, under förevändning, att du vill be henne väcka dig i god tid i morgon; ty du måste vara klädd och färdig med frukosten före klockan åtta. Och nu inga dystra tankar mer, Jane; slå sorgerna ur hågen. Hör du hur vinden har nedstämt sin höga ton till en ljuf och sakta hviskning? Äfven regnet har upphört att slå mot fönster-rutorna: se hit (han lyfte upp gardinen), en sådan herrlig natt!»

Så var det verkligen. Himlahvalfvet var nästan alldeles klart och molnfritt; vinden hade slagit om till vestlig, och dref molnen framför sig i långa silfverhvita massor. Månen sken vänligt och blidt.



«Nå,» sade Mr Rochester, och såg mig forskande i ögat, «hur står det till med min Jane, nu?»

«Natten är lugn, Sir, och jag är så med.»

«Och du skall inte drömma om skiljsmessa och sorg i natt, utan om lycklig kärlek och en snar förening.»

Denna förutsägelse uppfylldes blott till hälften: jag drömde visserligen ej om sorg, men ej heller om glädje: ty jag sof icke en blund på hela natten. Jag höll den lilla Adèle i mina armar; betraktade barndomens lugna, fridfulla och oskuldsfulla sömn — och afbidade på detta sätt den gryende dagen: alla mina lifsandar voro i rörelse, och då solen steg upp, gjorde jag så med. Jag kan ännu erinra mig, hur Adèle i sömnen höll sig fast vid mig, då jag skulle stiga upp; hur jag lösgjorde hennes små armar från min hals; hur jag gripen af en djup rörelse, böjde mig ned öfver henne och gret, samt slutligen lemnade henne, af fruktan att mina snyftningar skulle kunna uppväcka henne ur hennes ljufva sömn. Hon förekom mig som en bild af mitt eget förflutna lif, och han, hvilken jag nu beredde mig att möta, som en på en gång fruktad och älskad skuggbild af en oviss och dunkel framtid.

---

## KAPITLET VI.

Sofi kom in till mig klockan sju, för att kläda mig. Hon var emellertid temligen långsam i förrättandet af denna sysselsättning: så långsam, att Mr Rochester, som förmodligen blifvit otålig öfver mitt dröjsmål, skickade upp och frågade, om jag icke snart vore färdig. Sofi höll i detta ögonblick på att med en brosch fästa brudslöjan (som nu icke var någon anuan än den simpla, af

slätt tyll i mina lockar, och jag bad henne nu skynda sig så fort som möjligt.

«Vänta litet!» ropade hon på franska, då jag redan kommit till dörren. «Betrakta er först sjelf i spegeln: ni har ju ännu inte sett huru ni ser ut.»

Jag vände mig om och såg en person, så grann och utstyrd och så olik min vanliga tarfliga person, att den nästan föreföll mig helt främmande. «Jane!» ropade nu en stämma och jag skyndade mig genast ned. Mr Rochester mottog mig vid foten af trappan.

«Du lilla sölmakerska!» sade han; «jag brinner af otålighet, och du kan dröja så länge!»

Han förde mig derpå in i salen, betraktade mig noga från hufvud till fot och förklarade att jag var «fager som en lilja, och icke endast hans lifs stolthet, utan äfven hans ögons lust»; sade vidare att han skänkte mig tio minuter för att äta frukost, och ringde sedan på klockan. En af de nystadda betjenterne inträdde på denna kallelse.

«Har John fått vagnen färdig ännu?»

«Ja, Sir.»

«Äro sakerna nerburna?»

«Ja, de hålla just nu på att bäras ned, Sir.»

«Du ska gå till kyrkan och se efter om Mr Wood (presten) och notarien äro komna; men skynda dig tillbaka med svar.»

Kyrkan låg, som läsaren väl torde påminna sig, straxt utanför grindarne; betjenten var derföre snart tillbaka.

«Mr Wood är i sakristian, Sir, och håller på att sätta på sig mess-skjortan.»

«Nå, än vagnen då?»

«Hästarna hålla på att spännas för.»

«Ja, den behöfs inte förr än vi komma tillbaka ur kyrkan; men då måste den ögonblickligen vara i ord-



ning: alla askar och kappsäckar på sin plats, och kusken på kuskbocken.»

«Ja, Sir.»

«Jane, är du färdig?»

Jag steg upp. Det fanns inga brudtärnor, inga brudriddare och inga slägtingar att vänta på: det var endast Mr Rochester och jag. Mrs Fairfax stod i förstugan, då vi gingo igenom den. Jag skulle gerna velat säga henne några ord; men min hand fasthölls som af ett skrufstäd: jag rycktes framåt med en hastighet som jag knappast kunde följa; och jag behöfde endast kasta en blick på Mr Rochesters ansigte, för att se att han icke på något vilkor skulle tillåta en minuts uppskof. Jag undrar just om någon annan brudgum någonsin sett ut så som han gjorde: så bestämd och så bistert beslutsam, eller som kastat sådana skarpa, blixtrande blickar.

Jag mins icke om dagen var vacker eller ful; då vi började vår vandring till kyrkan såg jag hvarken himmel eller jord: mitt hjerta var i mina ögon, och dessa tycktes hafva flyttat in i Mr Rochesters person. Jag önskade nemligen framför allt annat att kunna upptäcka det osynliga ting, som han, under allt det vi gingo framåt, tycktes betrakta med en så vild och utmanande blick, samt att lära känna de tankar, mot hvilka han med så mycken ansträngning tycktes kämpa.

Han stannade vi kyrkgrindarne, då han märkte att jag nästan helt och hållet mistat andan. «Du tycker väl att jag är grym i min kärlek?» sade han. «Stanna ett ögonblick och luta dig emot mig, Jane.»

Jag är i detta ögonblick ganska väl i stånd att erinra mig den tafsa som utbredde sig framför mig: den gråa, åldriga kyrkan, med en kråka kretsande kring tornspetsen och i bakgrunden en röd, flammmande morgonhimmel. Jag erinrar mig äfven, ehuru temligen oredigt, några

gröna grafkullar, och har ej heller glömt gestalterne af tvenne främmande karlar, som ströfvade emellan de låga kullarne och läste inskrifterna på de här och der spridda, mossbelupna grafstenarne. Jag fästade min uppmärksamhet vid dem, emedan de, då de fingo se oss, gingo omkring till andra sidan af kyrkan; och jag var öfvertygad om att de ämnade gå in genom en sidodörr och åhöra vigselceremonien. Mr Rochester såg dem icke, emedan han hade sina ögon oroligt fästade på mitt ansigte, från hvilket blodet i detta ögonblick hade flytt; åtminstone sluter jag det deraf, att jag kände min panna fuktig och mina kinder och läppar kalla. Då jag åter hemtade mig, hvilket jag snart gjorde, gick han sakta framför mig uppför gången till kyrkporten.

Vi inträdde i det tysta och enkla templet; presten väntade, klädd i sin hvita mess-skjorta, framför altaret, och vid hans sida stod notarien. Allt var tyst och stilla; endast tvenne skuggor rörde sig i ett aflägsset hörn. Jag hade gissat rätt: främlingarne hade smugit sig in före oss, och stodo nu vid det Rochesterska grafkoret, med ryggarne vända mot oss, sysselsatta med att mellan gallerverket betrakta den gamla, af tiden fläckade marmorbården, der en knäböjande engel vaktade öfverlevforna af Damer de Rochester, som vid tiden af de borgerliga krigen stupat vid Marston Moor, samt af hans maka, Elisabeth.

Vi hade intagit vår plats framför altardisken. Hörande ett tyst och smygande steg bakom mig, kastade jag en blick bakom mig och såg huru en af främlingarne — synbarligen en herreman — närmade sig predikstolen. Den heliga akten hade börjat. Förklaringen af äkten-skapets ändamål och betydelse var uppläst, och presten tog nu ett steg fram emot oss, samt fortfor, i det han lätt böjde sig mot Mr Rochester:



«Jag uppmanar och besvär eder båda, att J (på samma sätt som J en gång skolen svara på domens förfärliga dag, då alla hjertans hemligheter blifva uppdagade) nu bekänner, om någon af eder känner något hinder för er lagliga förening till äkta makar; ty J bören komma ihåg, att så många som äro förenade på annat sätt än som Guds ord tillåter, deras förening är icke af Gud, och deras äktenskap ej heller inför menniskor giltigt.»

Han tystnade, såsom bruket fordrar. Hur ofta har väl denna tystnad blifvit bruten genom något svar? Kanhända icke *en* gång på hundrade år. Presten, som icke hade upplyft sina ögon från boken, och endast för ett ögonblick stannat, var just på väg att fortsätta, samt hade redan utsträckt sin hand mot Mr Rochester, och till hälften öppnat sina läppar för att fråga: «Vill du hafva denna qvinna till din äkta maka?» — då en tydlig röst straxt bredvid oss sade:

«Giftermälet kan icke gå för sig: jag får förklara att ett hinder därför finnes.»

Presten såg upp på talaren och stod stum af förvåning, och på samma sätt äfven notarien. Mr Rochester darrade lätt, som om en jordbäfning under hans fötter kommit honom att vackla; derpå tog han ett säkrare fotfäste, och utan att vända sig om, sade han med låg, men fast stämma:

«Fortfar!»

En djup tystnad herrskade sedan han yttrat detta ord. Straxt derefter svarade Mr Wood:

«Jag kan inte fortfara förr än jag fått närmare undersöka det gjorda påståendet, och blifvit öfvertygad om huruvida det är sant eller icke.»

«Vigselakten måste alldeles afbrytas,» inföll rösten

bakom oss. «Jag är i tillfälle att bevisa mitt påstående, att ett oöfverstigligt hinder finnes för detta giftermål.»

Mr Rochester hörde hvad som sades, men aktade icke derpå: han stod styf och stel, utan att göra någon annan rörelse, än att fatta min hand. Hvilket brännande och jernfast tag det var! — och huru likt ett marmorblock var icke i detta ögonblick hans bleka, fasta och breda panna! Huru hans ögon strålade med en uppmärksam, men dock vild blick!

Mr Wood såg alldeles bortkommen ut.

«Hvad är det väl för slags hinder?» frågade han. «Kanske att det kan undanrödjas?»

«Det torde svårligen gå för sig,» var svaret: «jag har kallat det ett oöfverstigligt hinder, och det med fullt medvetande.»

Talaren framträdde nu och lutade sig mot skranket. Han fortfor sedan, yttrande hvarje ord lugnt, klart och tydligt, men icke högljudt.

«Det består helt enkelt uti tillvaron af ett föregående äktenskap. Mr Rochester har en hustru som ännu lefver.»

Dessa lågt uttalade ord skakade mina nerver våldsammare än om det varit åskan som talat med sin våldigaste och förfärligaste stämma — deras verkan på mitt blod var häftigare än någonsin hvarken eld eller köld kunnat åstadkomma. Men jag bibehöll dock min fattning och behöfde icke frukta att jag skulle falla i vanmakt. Jag såg upp på Mr Rochester. Hans anlete liknade en färglös klippa och hans blickar voro på en gång kalla och gnistrande. Han nekade till intet, men tycktes vilja trotsa hela världen. Utan att tala, utan att röra en muskel i sitt ansigte, utan att tyckas i mig igenkänna en mensklig varelse, omslöt han endast mitt lif med sin arm och tryckte mig fast intill sig.



«Hvem är ni?» frågade han slutligen den ovälkomne fredstöraren.

«Mitt namn är Briggs, advokat från London.»

«Och ni vill således truga på mig en hustru.»

«Jag vill endast påminna er om att er hustru ännu lefver, Sir; och att, om också icke ni sjelf erkänner henne för er hustru, lagen likväl gör det.»

«Ni torde i sådant fall göra mig den tjensten, och ge mig en närmare uppgift öfver hennes namn, hennes härkomst och vistelseort.»

«Det går visst an.»

Mr Briggs framtog härvid helt lugnt ett papper ur sin ficka och uppläste i en slags officiell näston följande:

«Jag intygar och kan bevisa, att Edward Fairfax Rochester till Thornfield Hall i grefskapet \*\*\*, och till Ferndean Manor i \*\*\*shire i England, d. 20 Oktober år — (här nämndes ett datum för 15 år tillbaka) gifte sig med min syster, Bertha Antoinetta Mason, dotter till köpmannen Jonas Mason, och hans maka Antoinette, till börden Creolska, i \*\*\* kyrka i Spanish-town, Jamaica.»

«Detta dokument, — förutsatt att det är äkta — kan möjligen bevisa att jag varit gift, men det bevisar för ingen del att den deri omnämnda kvinnan ännu lefver.»

«Hon lefde åtminstone ännu för tre månader sedan,» svarade advokaten.

«Hur vet ni det?»

«Jag har ett vittne, hvars intyg sig sjelf, Sir, knappast torde kunna jäfva.»

«För fram detta vittne — eller gå för f-n i våld!»

«Jag vill då hellre framföra vittnet — han är inte långt borta. Mr Mason, vill ni vara god och stiga fram.»

Vid ljudet af detta namn bet Mr Rochester häftigt

ihop sina tänder, och en häftig konvulsivisk skakning genombäfvade honom; nära honom som jag var, kände jag hur denna krampaktiga rörelse af vrede och förtviflan likt ett elektriskt slag for genom hans kropp. Den andra främlingen, som hittills hållit sig i bakgrunden, trädde nu närmare; ett blekt ansigte tittade fram öfver advokatens skuldra — ja, det var Mason sjelf. Mr Rochester vände sig om och stirrade på honom. Hans ögon voro, såsom jag redan flera gånger omnämnt, svarta, men i detta ögonblick tindrade de med en eldfärgad, eller snarare blodröd glans; hans olivfärgade kind och färglösa panna erhöi i ögonblicket en glöd, som om den varit belyst af en stark eldslåga; han gjorde en rörelse framåt och upplyfte sin väldiga arm, likasom om han velat slå Mason till golvet och med ett enda kraftigt hugg ämnat krossa honom. Men Mason vek häftigt tillbaka och uppgaf ett svagt rop af 'Gode Gud!' Föraktet föll då som en kall störtskur öfver Mr Rochesters passionerade vrede, och han frågade endast: «Hvad har *ni* att säga?»

Ett ohörbart svar darrade på Masons hvita läppar.

«Tala högt, karl, det f-n må anamma er! Jag frågar ännu en gång: hvad har *ni* att säga?»

«För all del, min bästa Sir,» inföll prestmannen. «glöm inte att *ni* är på en helig plats.» — Derpå vände han sig till Mr Mason och frågade i mild ton: «känner *ni*, Sir, huruvida den här herrns maka ännu är i lifvet!»

«Mod!» hviskade advokaten. «Säg ut!»

«Hon vistas på Thornfield Hall;» sade Mason nu med mera tydlig röst. «Jag såg henne den sista April. Jag är hennes broder.»

«På Thornfield Hall!» ropade Mr Wood. «Det är omöjligt! Jag har bott i många år här i trakten, men



aldrig hört talas om någon Mrs Rochester på Thornfield Hall.»

Jag såg ett bistert löje kröka Mr Rochesters läpp och han mumlade:

«Nej, vid Gud! Jag aktade mig noga att ingen skulle få höra af det — eller af henne under detta namn.»

Han tystnade och tycktes under några minuter öfverlägga med sig sjelf. Ändtligen fattade han sitt beslut och fortfor:

«Nog — det måste ut — det är inte värdt att längre söka fördölja det. — Wood, slå ihop er bok och tag af er mess-skjortan. John Green (till notarien), ni kan gå härifrån; det blir inte något giftermål af i dag.»

Mannen lydde.

Mr Rochester fortfor på samma sträfva, rättframma, obekymrade sätt: «Tvägifte är ett styggt ord! och dock hade jag för afsigt att begå ett sådant brott; men ödet har gäcikat mina planer, eller Försynen hindrat dem — kanske det sednare. Jag förefaller i detta ögonblick föga bättre än en ond ande; och, såsom min pastor skulle vilja säga, förtjenar utan tvifvel Guds strängaste dom — den outsläckliga elden och den ständigt gnagande masken. Mina herrar, min plan är tillintetgjord! — Hvad denna herre och hans klient säger är sanning: jag har varit gift; och den qvinna, med hvilken jag gifte mig, lever ännu! Ni säger, att ni aldrig hört talas om Mrs Rochester i huset derborta, Wood: men jag är säker att ni mången gång lyssnat till sqvallret om den hemlighetsfulla galningen, som der hölls under lås och bom. Somliga hafva hviskat er i örat att hon är min oäkta halvesyster; andra åter att det är min förskjutna mätress; — jag får nu underrätta er om att det är min hustru, som jag gifte mig med för femton år tillbaka — vid namn Bertha Mason; syster till denna beslutsamma

person, som nu, med sina skälvande lemmar och likbleka kinder visar hvilket modigt hjerta män kunna ega. Se så raska upp dig, Dick! — Du behöfver inte vara rädd för mig! — Jag skulle nästan lika gerna kunna slå en qvinna som dig. Bertha Mason är vansinnig, och hon härstammar från en vansinnig familj: idioter och galningar genom trenne generationer! Hennes moder, kreolskan, var både vansinnig och en drinkerska! — såsom jag fick veta efter bröllopet: ty dessförinnan teg man med familjehemligheterne. Likt en pligtskyldig dotter efterhärmade Bertha Mason sin moder i båda dessa egenskaper. Jag hade en förtjusande ledsagerska genom lifvet — kysk, förståndig, blygsam: J kunnen föreställa er hvilken lycklig man jag var. — Jag har genomgått de mest omvexlande scener! Åh, min erfarenhet har varit himmelsk — skada blott att J icke fått vara vittnen dertill! Briggs, Wood, Mason — jag erbjuder er alla att komma hem till mig, och aflägga ett besök hos Mrs Pooles patient — *min hustru!* — J skolen få se hvad slags varelse jag blef narrad att gifva mig med, och sjelfva få dömma, huruvida jag inte hade en slags att bryta denna förening och söka sympathy och delta-gande hos menskliga varelser. Denna flicka,» fortfor han, seende på mig, «vet inte mera än ni, Wood, om denna vidriga hemlighet: hon trodde att allt var riktigt och lagligt: och säkert drömde hon aldrig om att hon var på väg att bli inlurad i en olaglig förbindelse med en bedräglig skurk, som redan var fastkopplad med en vansinnig och djurisk maka. Kommen med, allesamman, och följn mig!»

Ännu alltjemt hållande mig fast, lemnade han kyrkan: de trenne herrarne följde efter. Då vi kommo fram, stod vagnen utanför dörren till förstugan.

«Kör den tillbaka i vagnshuset, John,» sade Mr



Rochester helt kallt; «den kommer inte att behövas i dag.»

Vid vårt inträde skyndade Mrs Fairfax, Adèle, Sofi och Lea emot oss, för att lyckönska oss.

«Gå hvar och en till sitt — hvarenda en!» ropade deras husbonde: «håll inne med edra lyckönskningar! Hvem behöfver dem? — Inte jag åtminstone! De komma jemnt femton år för sent!»

Han gick dem förbi och steg uppför trapporna, alltjemt hållande min hand och vinkande åt de öfriga herrarne att följa med; hvilket de äfven gjorde. Vi stego uppför den första trappan, gingo genom korridoren och derpå upp till tredje våningen. Den låga, svarta dörren, öppnad med Mr Rochesters nyckel, insläppte oss i det tapetklädda rummet, med dess stora säng och sidokabinet.

«Ni känner väl igen den här platsen, Mason?» sade vår ledsagare; «det var här hon bet och sargade dig.»

Han upplyfte den virkade tapeten från väggen och afhöljde en annan dörr: äfven denna öppnade han. Rummet, hvori vi nu inträdde, var utan fönster; en brasa brann i spiseln, som var skyddad genom ett starkt och högt jerngaller, och från det hvälfda taket hängde på en kedja en brinnande lampa. Grace Poole satt lutad öfver elden, synbarligen sysselsatt med att koka något i en stekpanna. I den djupa skuggan, i andra ändan af rummet sprang en varelse fram och tillbaka. Hvad det var, om det var ett djur eller en människa, var vid första ögonkastet omöjligt att säga. Det krälade synbarligen på alla fyra, och smackade och grämtade som något besynnerligt vildt djur: men det hade kläder på kroppen; och en myckenhet svart, gråsprängdt hår, vildt och fladdrande som en mahn, dolde dess hufvud och ansigte.

«God morgon, Mrs Poole!» sade Mr Rochester. «Hur står det till! Hur är det med er patient i dag?»

«Åh jo, tackar som frågar, Sir,» svarade Grace, i det hon omsorgsfullt lyfte den kokande pannan fram på spishällen; «det är temligen bra i dag; hon är visst litet grällig, men inte vild.»

Ett ursinnigt skri tycktes i detsamma beslå henne med osanning; den klädda hyenan reste sig upp och stod i sin fulla längd på bakbenen.

«Ah Sir, hon ser er!» ropade Grace; «det vore bäst om ni inte dröjde qvar.»

«Bara några ögonblick, Grace: ni får lof att låta mig stanna ett par minuter.»

«Akta er då, Sir! För Guds skull, akta er!»

Den vansinniga uppgaf ett skällande ljud; skakade sitt raggiga hår ur ansigtet och stirrade vildt på sitt främmande. Jag igenkände ganska väl detta svartröda ansigte — dessa ohyggligt uppsvällda drag. Mrs Poole steg fram.

«Gå undan,» sade Mr Rochester i det han sköt henne åt sidan. «Hon har väl ingen knif nu, förmodar jag? och jag är på min vakt.»

«Man vet aldrig hvad hon har, Sir; hon är så listig, att det inte står i mensklig förmåga att genomskåda hennes konster.»

«Det vore bäst att vi ginge vår väg,» hviskade Mason.

«Gå för f-n i våld!» var hans svägers uppmuntrande svar.

«Akta er! skrek Grace. De trenne herrarne drogo sig på en gång hastigt tillbaka. Mr Rochester kastade mig bakom sig; den vansinniga rusade på honom, grep honom med ett ursinnigt tag i strupen och lade sina tänder mot hans kind; och nu uppstod ett häftigt



brottande. Hon var en störväxt kvinna, nästan lika lång som hennes man och dessutom icke obetydligt korpulent. Hon ådagalade under striden en mans styrka, och så atletisk han än var, höll hon dock ett par gånger på att strypa honom. Han hade kunnat fälla henne till marken med ett väl rigtadt slag, men han ville icke slå henne, utan endast tämja henne med handkraft. Slutligen fick han makt öfver hennes armar; Mrs Poole gaf honom ett rep och han fastband dem bakom henne; i med ett annat rep, som var till hands, band han henne sedan vid en stol. Denna operation utfördes under de ursinnigaste skrik och de mest konvulsiviska ansträngningar å den vansinnigas sida. Mr Rochester vände sig derefter till åskådarne och sade med ett dystert leende:

«Detta är *min hustru!* Sådan är den enda äktenskapliga omfamning som jag någonsin får känna — sådana äro de smekningar, som förljufva mina lediga stunder! Och *detta här* (läggande sin hand på min axel) är hvad jag önskade vinna: denna unga flicka, som står så lugn och stilla vid ingången till afgrundens håla, och med så trygg fattning betraktar en afgrundandes vilda språng. Jag behöfde henne just som en desert på denna pepprade ragout. Wood och Briggs, betrakten skilnaden. Jemför dessa klara ögon med de blodsprängda kloten derborta — detta ansigte med denna ohyggliga mask — denna växt med denna oförmliga klump. Dömmen sedan, ni evangelii förkunnare och ni lagens man, och kom ihåg att med den dom J dömmen andra skolen J ock blifva dömda! Gån härifrån nu. Jag måste läsa in min skatt.»

Vi aflägsnade oss allesamman. Mr Rochester kvarstannade ett ögonblick, för att gifva Grace Poole några vidare förhållningsordres. Då vi gingo utför trappan tilltalade mig advokaten.

«Ni, Miss,» sade han, «är renad från allt tadel. Er onkel skall bli ganska glad att höra det — förutsatt att han ännu lefver — då Mr Mason återvänder till Madeira.»

«Min onkel! Hvad är det med honom? Känner ni honom?»

«Nej, inte jag; men Mr Mason känner honom: Mr Eyre har under några år varit en af korrespondenterne till hans hus. Då er onkel fick ert bref, med antydan om att ni ämnade träda i gifte med Mr Rochester, befann sig just Mr Mason, för sin helsas skull, på Madeira hos honom. Mr Eyre meddelade honom denna underrättelse, emedan han visste att Mr Mason var bekant med en herre af detta namn. Mr Mason, som, efter hvad ni väl kan föreställa er, blef både öfverraskad och bedröfvad, berättade hela sakens ställning och sammanhang. Er onkel, det gör mig ondt att nämna det, ligger nu på sjuksängen, från hvilken han, att sluta af beskaffenheten af hans sjukdom, som är tvinsot, och den höga ålder han uppnått, neppeligen mera kommer att uppstå. Han kunde således icke sjelf skynda öfver till England, för att rädda er ur den snara hvari ni hade fallit, utan bad i stället Mr Mason att göra allt möjligt för att förekomma det tillämnade olagliga giftermålet. Han rekommenderade mig såsom hans biträde. Jag skyndade allt hvad jag kunde, och jag tackar Gud att jag inte kom för sent — och jag är öfvertygad att ni äfven gör detsamma. Om jag inte vore moraliskt öfvertygad att er onkel vore död innan ni hann fram till Madeira, skulle jag råda er att följa Mr Mason dit; men som det nu är, så torde det vara bäst att ni stannar i England, tills ni får vidare underrättelse, antingen af Mr Mason eller af Mr Eyre. Ha vi någonting annat att stanna för?» frågade han derefter Mr Mason.



«Nej, nej — låt oss bege oss af,» var hans oroliga svar, och utan att dröja, för att taga afsked af Mr Rochester, vandrade de sina färde. Prestmannen stannade för att till sin stolta sockenbo rigta några ord af förmaning eller tadel; och sedan denna pligt var uppfylld, tog äfven han farväl.

Stående vid den halföppna dörren till mitt rum, dit jag nu hade dragit mig undan, hörde jag honom aflägsna sig. Sedan de främmande nu sålunda åter hade begifvit sig sina färde, stängde jag mig inne och sköt rigeln för dörren, så att ingen skulle kunna komma in, och började — icke gråta eller sörja, dertill var jag ännu alltför lugn; utan — att helt mekaniskt afläda mig min bruddrägt, och återtaga min hvardagsklädning, som jag burit föregående dagen och den jag hade trott att jag aldrig mera skulle komma att begagna. Sedan detta var gjort, satte jag mig ned: jag kände mig trött och svag. Jag stödde armarne mot bordet, och mitt hufvud sjönk ned på dem — och nu *tänkte* jag: förut hade jag endast hört, sett, rört mig — gått upp och ned, dit jag blifvit ledd eller släpad — samt åsett huru den ena händelsen och upptäckten efter den andra störtade öfver mig: men nu *tänkte* jag.

Denna morgon hade, med undantag af scenen med den vansinniga, varit lugn och stilla nog: uppträdet i kyrkan försiggick utan något larm eller buller; der var intet stormigt utbrott af vrede, ingen högljudd träta, intet hot, ingen utmaning, inga tårar eller snyftningar: några få ord hade blifvit talade: en helt lugnt framställd invändning gjord mot giftermålets afslutande; några sträfva och korta frågor, framställda af Mr Rochester; svar, förklaringar och vittnesmål hade blifvit afgifna; ett öppet erkännande af sanningen hade blifvit uttalad af min husbonde; derpå hade det lefvande vittnet blifvit

beskådadt; de objudna gästerne hade sedan aflägsnat sig och allt var förbi.

Jag satt i mitt eget rum, aldeles som vanligt — det var jag själf, utan någon synbar förändring: jag hade icke på något sätt blifvit skadad, slagen eller stympad — och dock, hvar fanns väl nu gårdagens Jane Eyre? hvart hade hennes utsigter, hennes framtid tagit vägen?

Jane Eyre, som hade varit en kärleksvarm, förhoppningsfull kvinna — nästan en brud — var nu åter en kall, ensam och öfvergifven flicka: hennes lif var förbleknadt, hennes utsigter förstörda. En December-frost hade kommit midt bland midsommarens blommor, en snötyngd vinterstorm brusat fram genom den varma Juniluftens; is täckte de mogna frukterna, kalla drivvor nedtyngde och krossade de utslagna rosorna; på ängar och sädesfält låg vinterns hvita bårtäcke utbredt; häckvägarne, som qvällen förut hade prunkat med oräkneliga blommor, voro nu ofarbara af djup snö, och skogarne, som för tolf timmar sedan hade susat med en grönska och en doft, som påminde om tropikerna, stodo nu glesa, kala och hvita, såsom tallskogarne i en lapplänsk vinter. Alla mina förhoppningar voro döda — slagna af samma grymma lott som på en enda natt föll öfver allt förstödt i Egypten. Jag kastade en blick på mina käraste önskningar, som ännu i går voro så friska och blomstrande — i dag lågo der såsom kalla och stela lik, dem jag icke mera kunde återkalla till lifvet. Jag såg efter min kärlek, denna min husbondes skapelse och egendom: den darrade i mitt hjerta som ett litet sjukt barn i en kall vagga; lidande och ångest hade gripit den: den kunde ej mera söka Mr Rochesters famn — den kunde ej längre värma sig vid hans bröst. O, nej, aldrig, aldrig mera kunde den vända sig till honom; ty tron var förvisnad — förtroendet förstödt! Mr Ro-



chester var icke för mig längre hvad han hade varit; ty han var icke sådan som jag hade tänkt mig honom. Jag tillskref honom visserligen icke någon ond afsigt; jag ville icke säga att han velat bedraga mig; men tron på hans obefläckade redlighet var försvunnen, och jag måste bort: *det* insåg jag alltför väl. När, huru, hvart, det visste jag icke ännu: men han sjelf, derpå tviflade jag icke, skulle säkert så fort som möjligt vilja skaffa mig bort från Thornfield. Verklig ömhet och tillgifvenhet kunde han, efter allt utseende att dömma, aldrig hafva hyst för mig; det hade endast varit en flyktig passion: den var nu gäckad och jag var ingenting mera för honom. Jag måste nu frukta att ens komma i hans väg: min åsyn måste nu vara honom förhatlig. O, huru blinda hade icke mina ögon varit! Huru svagt och obetänksamt mitt uppförande!

Mina ögon voro betäckta och tillslutna: jag tyckte att ett djupt mörker hvirflade omkring mig, och efter tanken kom öfver mig såsom en svart och brusande flod. Öfvergifven af alla, äfven af mig sjelf, slapp och maktlös, föreföll det mig som om jag låg i den uttorkade bädden af en stor flod; jag hörde på afstånd huru skogsbäckarne började att brusa och huru de samlade sig i sin gamla strömfåra; men jag kände ingen håg att resa mig upp, ingen styrka att fly. Jag låg matt och flämtande, önskande endast att få dö. Blott en enda tanke lefde ännu inom mig — tanken på Gud. Jag uppsände en tyst bön: dessa ord sväfvade upp och ned genom min mörka själ, likt en sakt hviskning; men någon kraft att uttala dem egde jag icke:

«Vik icke ifrån mig, ty faran är nära, och ingen är som hjälper mig.»

Och den var nära; och då jag i lyckans dagar icke uppsändt någon bön till himmelen för att afvända den —

då jag icke ens sammanknäppt mina händer, böjt mina knän eller rört mina läppar — så kom också nu olyckan öfver mig: floden störtade öfver mig med ett häftigt brusande svall. Hela det fulla medvetandet af mitt förlorade lif, min krossade kärlek, mitt dränkta hopp, min förqväfdä tro svallade våldsamt öfver mig i en enda mörk och hotande massa. Denna bittra stund kan icke med ord beskrivas: jag kunde sannerligen säga med Apostelen: «Vattnet kom öfver min själ; jag sjönk ned i djup dy: jag kände intet fotfäste; jag sjönk i djupt vatten, böljorna slog öfver mig.»

---

## KAPITLET VII.

Inemot aftonen upplyfte jag mitt hufvud, och seende mig omkring, märkte jag huru solen skyndade mot sin nedgång i vester, och min första fråga var: «Hvad skall jag göra?»

Men det svar mitt förstånd derpå gaf — «Lemna Thornfield med ens» — var så plötsligt, så förfärligt, att jag tillslöt mina öron och förklarade att jag ej uthärdade att höra sådana ord nu. «Att jag icke är Edvard Rochesters brud, är det som minst smärtar mig,» tillade jag: «att jag uppvaknat ur de mest lysande drömmar och funnit dem alla tomma och utan betydelse, är, ehuru förfärligt, likväl någonting som jag kan bära och uthärda; men att jag nu gena<sup>st</sup>, bestämdt, oåterkalleligt, för alltid måste lemna honom, det kan jag inte uthärda.»

Men en inre röst försäkrade mig då att jag både kunde och måste det. Jag kämpade med min egen öfvertygelse: jag önskade att vara svag, för att undslippa



det lidandets förfärliga väg, som ännu låg framför mig; men samvetet, som nu vuxit till en tyrann, fattade passionen i strupen, och förklarade henne med hotande stämma, att hon ännu endast doppat yttersta spetsen af sin fot i olyckans pöl, och svor att om hon icke ville vika, skulle det med sin jernarm nedslunga henne till förtviflans bottenlösa afgrund.

«Nå, laga då att jag blir ryckt härifrån!» ropade jag; «dåt någon komma mig till hjälp.»

«Nej, du skall sjelf slita dig härifrån; ingen skall hjälpa dig: du skall sjelf utrycka ditt öga och afhugga din hand: ditt hjerta skall bli offret, och du sjelf presten, som genomborrar det.»

Jag reste mig häftigt upp, förfärad öfver en enslighet, der en så sträng och skonlös domare herrskade — öfver en tystnad, som endast stördes af en så förfärlig stämma. Mitt hufvud gick omkring, då jag stod på mina fötter, och jag märkte nu att jag var sjuk af hunger och själsänning; hvarken mat eller dryck hade denna dag kommit öfver mina läppar; ty frukosten smakade jag icke. Och med en smärtsam känsla erinrade jag mig nu huru länge jag sålunda suttit instängd i mitt rum, utan att något bud blifvit skickadt, för att fråga hur jag mädde, eller för att be mig komma ned: icke ens lilla Adèle hade knackat på min dörr; icke ens Mrs Fairfax hade sökt mig. «Vännerna glömma alltid dem, som lyckan öfverger,» sade jag för mig sjelf, i det jag drog rigeln från dörren och gick ut. Jag stupade öfver något hinder; mitt hufvud var ännu oredigt, min syn dunkel och mina lemmar svaga. Jag kunde icke genast återtaga jernvigten; jag föll, men icke till golvet: en utsträckt arm mottog mig; jag såg upp — jag stöddes af Mr Rochester, som satt i en stol vid tröskeln till min kammare.

«Så att du kom till sluts,» sade han. «Jag har väntat och lyssnat så länge, utan att höra en rörelse eller en enda suck: fem minuter till af denna dödslika tystnad, och jag skulle ha uppbrutit låset likt en inbrotts-tjuf. Så att du skyr mig! — stänger dig inne och sörjer allena! Jag skulle bra mycket hellre ha sett att du kommit till mig och förebrått mig med häftighet. Du är häftig och passionerad, och jag väntade mig en sådan scen. Jag var beredd på ett stridt regn af heta tårar, och önskade endast att de skulle gjutas på mitt bröst: men nu har ett känslolöst golf eller din dränkta näsduk mottagit dem. Men jag misstar mig: du har alldeles icke gråtit! Jag ser en dödsblek kind och ett skumt öga, men intet spår af tårar. Ditt hjerta måste väl då ha gråtit blod.»

«Nå, Jane; inte ett ord af förebråelse? Ingen bitterhet — ingen vrede? Ingenting som kan sönderslita en känsla eller framkalla en lidelse? Du sitter tyst och stilla der jag satt dig och betraktar mig med en matt, uttryckslös blick.»

«Jane, jag menade aldrig att göra dig så ondt. Om en man, som endast egde ett litet spädt lam, som var honom kärt som en dotter, som åt af hans bröd och drack ur hans dryckeskar och sof i hans famn, af ett misstag hade kommit att slagta det, skulle han aldrig kunna mera bittert ångra sin grymma förseelse, än jag ångrar min. Kan du väl någonsin förlåta mig?»

Kära läsare! — jag förlät honom ögonblickligen och på stället. Det låg så mycket djupt samvetsagg i hans blick, så mycket sannt medlidande i hans röst, så mycken manlig kraft i hans sätt; och dessutom talade hans blick och hela hans utseende om så mycken och oförändrad kärlek. Jag förlät honom alltsammans; men icke i ord; icke med yttre åthäfvor; endast i mitt hjertas innersta.



«Du vet att jag är en skurk, Jane?» frågade han efter en stund, oroligt och forskande — förmodligen undrande öfver min fortfarande tystnad och mitt saktmod, som dock snarare härlöt af svaghet än af egen vilja.

Jag teg.

«Säg det rent ut — spar mig inte.»

«Jag kan inte: jag är trött och sjuk. Gif mig litet vatten.»

Han ryste till, drog en tung suck och tog mig derpå i sina armar och bar mig utför trapporna. I början visste jag icke till hvilket rum han förde mig; allt var dunkelt och oredigt för mitt matta öga: snart kände jag dock det upplifvande inflytandet af en flammande brasa; ty, så sommar det än var, hade jag likväl på min kammare blifvit kall som is. Han förde ett vinglas till mina läppar; jag smakade derpå och kände mig upplifvad; derpå åt jag något som han bjöd mig, och var snart åter jag sjelf. Jag var i biblioteket — sittande i hans stol — och han satt bredvid mig.

«Om jag nu kunde få dö, utan allt för stor smärta,» tänkte jag; «så skulle det inte kosta mig så mycket att sönderslita mitt hjertas strängar, genom att lösrycka dem från Mr Rochesters. Jag måste lemna honom, det är tydligt; men jag vill inte — jag kan inte göra det.»

«Hur mår du nu, Jane?»

«Mycket bättre, Sir: jag är snart alldeles bra igen.»

«Smaka ännu en gång på det här vinet, Jane.»

Jag lydde honom; han nedsatte derefter glaset på bordet, samt ställde sig sedan framför mig och betraktade mig uppmärksamt. Plötsligt vände han sig bort med ett doft lidelsefullt jemmerrop, började häftigt gå fram och tillbaka i rummet, stannade derpå åter framför mig och böjde sig ned för att kyssa mig; men jag

påminde honom att alla smekningar nu voro förbjudna bortvände mitt ansigte och sköt hans åt sidan.

«Hvad nu! — Hvad vill det säga?» utropade han häftigt. «Ah! Jag förstår! Du vill inte kyssa Bertha Masons man? Du anser att jag har en annan att sluta i mina armar, en annan att trycka till mitt hjerta?»

«I alla händelser har jag icke någon rätt eller något anspråk derpå.»

«Hvarför det, Jane? — Men jag vill spara dig obehaget att svara — jag skall svara sjelf — det är derföre att jag redan har en maka, skulle du svara. — Gissar jag rätt?»

«Ja.»

«Om detta verkligen är din mening, måste du hysa en besynnerlig tanke om mig: du måste då anse mig för en liderlig skurk — en låg och eländig usling, som låtsat en oegennyttig, ren kärlek, i akt och mening att derigenom locka dig i en med berädt mod utlagd snara, samt beröfva dig din heder och din aktning för dig sjelf. Hvad säger du om det? Jag märker att du inte kan säga något: först och främst är du ännu matt och svag, och har svårt nog att ens få fram andan; för det andra faller det dig ännu svårt att vänja dig vid att anklaga och smäda mig; och dessutom äro redan tårarnes slussportar öppna och de skulle få fritt lopp, om du talade mycket; och du har ingen lust att utmana, att banua, att ställa till uppträden. Du tänker endast på huru du skall handla: talandet anser du deremot af föga betydelse. Jag känner dig, jag är på min vakt.»

«Sir, jag ämnar visst icke på något sätt stämpla emot er,» sade jag; och min osäkra röst varnade mig att afkorta meningen.

«Icke i den mening du ta'r det — men i *min* mening af ordet, stämplar du emot mig, för att störta mig. Du



har sagt med nästan tydliga ord, att jag är en gift man — att såsom sådan måste du undvika mig och hålla dig undan för mig; och du har alldeles nyss nekat att kyssa mig. Du har för afsigt att helt och hållet göra dig till en främling för mig; att lefva under detta tak endast såsom Adèles guvernant; och om jag någongång skulle säga dig ett vänligt ord, eller visa dig en vänlig känsla, skall du säga för dig sjelf: 'Denna man hade en gång nära nog gjort mig till sin mätress: jag måste vara is och sten mot honom'; och is och sten skall du följaktligen äfven blifva emot mig.»

Jag klarade min röst och försökte göra den så stadig som möjligt, samt svarade:

«Alla mina förhållanden hafva förändrat sig, Sir; och derföre är det också naturligt att äfven jag sjelf måste ändra mitt uppförande; och för att undgå alla känslsvallningar och ständiga strider med minnen och hägkomster, finns det endast en utväg — Adèle måste ha' en ny guvernant, Sir.»

«Åh, Adèle ska' i skolan — den saken har jag redan arrangerat; inte heller ämnar jag plåga dig med de ohyggliga minnena och hägkomsterne af Thornfieldhall — denna förbannade plats — detta Achans tält — detta hemska grafhvalf, der döden i sin rysligaste skepnad framträder i lefvande gestalt — detta trånga stenhelfvete, med dess enda verkliga onda ande, som dock ensam öfvergår en legion af dem vi föreställa oss. Jane, du skall inte stanna här, och inte jag heller. Jag gjorde orätt i att någonsin låta dig komma till Thornfieldhall; då jag visste huru det var hemsökt. Innan jag någonsin såg dig, befallde jag att man för dig skulle dölja all känedom om hvad som utgjorde detta ställes förbannelse, endast och allenast af den anledningen, att jag fruktade att Adèle aldrig skulle få någon guvernant att dröja här, ifall hon

visste tillsammans med hvem hon var inlogerad; och mina planer tillåto mig icke att föra den vansinniga någon annorstädes — ehuru jag har ett gammalt herresäte, Gerndean Manor, ännu mera aflägsset och doldt än det här; der jag tryggt nog kunnat inhysa henne, så vida icke åtskilliga samvetsbetänkligheter rörande ställets osunda läge, midt i en skog, förmått mig att afstå derifrån. Dessa fuktiga murar skulle sannolikt ganska snart ha befriat mig från min bördå; men hvarje skurk har sin last; och min består icke i någon fallenhet för att indirekt mörda någon, äfven den jag mest hatar.»

«Att för dig dölja den vansinnigas grauskap, var emellertid ungefär detsamma som att hölja ett barn i en kappå och lägga det i närheten af ett Upasträd: denna demons grannskap är förgiftadt och har alltid varit det. Men jag skall stänga till Thornfieldhall; jag skall låta spika igen hufvudingången och slå bräder för fönstren i nedra våningarne; jag skall ge Grace Poole tvåhundra pund om året, för att bo här med *min hustru*, såsom du kallar den der förfärliga hexan. Grace gör mycket för penningar, och dessutom skall hon få sin son, som är uppsyningsman vid Grimsby hospital, att hålla henne sällskap, och bistå henne vid svårare utbrott, då *min hustru* af sin inre kallelse känner sig uppmannad att bränna folk om nätterna i deras sängar, att sarga dem med knifvar, och sönderslita deras kött med sina tänder, och så vidare.»

«Sir,» afbröt jag honom; «ni är obeveklig mot denna olyckliga qvinna: ni talar om henne med hat — med hämndlysten afsky. Det är grymt; ty hon kan ju inte rå för att hon är vansinnig.»

«Jane, min lilla älskling (jag vill kalla dig så, ty du är det), du vet inte hvad du talar om; du misskänner mig ännu en gång: det är inte derföre att hon är vau-



sinnig, som jag hatar henne. Om du vore det, skulle jag aldrig falla på den tanken att hata dig.»

«Åh jo, det gjorde ni nog, Sir.»

«Ifall du kan tro något sådant, så misstager du dig och känner ingenting om mig, eller om det slags kärlek, hvaraf jag är mäktig. Hvarje grand af din varelse är mig lika dyrbar, som min egen: i plåga och sjukdom skulle den vara mig lika kär. Din själ är min skatt, och äfven om den vore förvirrad, skulle jag likaväl anse den för min skatt: om du rasade, så skulle ingen tvångströja, utan endast mina armar omsluta dig — din omfanning, äfven om det vore i raseri, skulle alltid ega behag för mig, och om du rusade på mig lika vildt som qvinnan deruppe gjorde i mörse, skulle jag mottaga dig i mina armar, och der hålla dig med lika mycken ömhet som afvärjande styrka. Jag skulle inte skygga tillbaka för dig med vämjelse, som jag gjorde för henne; i dina lugna ögonblick skulle du icke ha någon annan väktare eller sköterska än mig; och jag skulle hänga öfver dig med oförtröttad ömhet, äfven om jag aldrig erhöill något leende till belöning; och jag skulle aldrig tröttna att se in i dina ögon, äfven om de aldrig hade någon blick af ömhet eller igenkännande för mig. — Men hvarför fortsätter jag denna tanke? Jag talade om att föra dig från Thornfield. Du vet att allt är i ordning för afresan: i morgon skall du lemna denna bostad. Jag ber dig endast om, att tillbringa ännu en enda natt under detta tak, Jane; och sedan ett evigt farväl åt allt dess elände och alla dess fador! Jag har utsett en tillflyktsort, der man kan vara i skydd för alla förhatliga minnen, från allt ovälkommet intrång — äfven från squaler och förtal.»

«Tag då Adèle med er, Sir;» inföll jag; «hon skall bli er ett angenämt sällskap.»

«Hvad menar du, Jane? Jag sade ju att jag ämnar skicka Adèle i en skola; och hvad skulle jag väl med ett barns sällskap? och det dessutom inte mitt eget barn — utan en fransk dansös' batard. Hvarför bråkar du med mig om henne? Hvarför anvisar du mig just Adèle som ett sällskap?»

«Ni talade om att ni skulle draga er undan i ensligheten, Sir, och ensligheten är tråkig; alltför tråkig för er.»

«Enslighet! Enslighet!» upprepade han med förtretad ton. «Jag ser att jag måste förklara mig närmare. Jag vet inte hvad det är för Sfinxlik min du satt på ditt ansigte. Du skall dela min enslighet, Jane. Förstår du mig?»

Jag skakade på hufvudet; det fordrades en viss grad af mod, att, så häftig han nu var, våga visa ens ett stunt tecken till nekande. Han hade gått häftigt fram och tillbaka i rummet, och nu stannade han, alldeles som om han plötsligt fastvuxit vid golfvet. Han betraktade mig skarpt och länge: jag bortvände mina ögon ifrån honom och rigtade dem på elden, i det jag försökte antaga en lugn, obekymrad uppsyn.

«Se så, nu kommo vi till knuten i Janes karakter,» sade han slutligen, i en vida lugnare ton än jag hade väntat mig af hans blick. «Silkeshärfvan har hittills lupit temligen lätt och jemnt; men jag anade alltid att jag slutligen skulle komma till en knut eller något trassligt ställe, och här är det nu. Och nu blir det förtret, förargelse och förvirring utan all ända. Jag skulle önska jag egde en del af Simsons styrka, för att genast i ett tag kunna afslita den trassliga härfvan.»

Han återtog sin gång fram och tillbaka, men stannade slutligen, och denna gång alldeles framför mig.



«Jane, vill du taga reson?» (Härvid böjde han sig ned och närmade sin mun till mitt öra); «ty om du inte det gör, så brukar jag våld!»

Hans röst var sträf och rosslig; hans blick var en mans, som just står på väg att slita en odräglig boja och hufvudstupa störta sig i en afgrund af vild utsväfning. Jag insåg att jag i nästa ögonblick och vid ännu ett utbrott af hans vilda passion icke skulle kunna få någon makt öfver honom. Det närvarande ögonblicket — den hastigt förbiilande minuten — var all den tid jag hade för att tämja och tygla honom. En rörelse af motsträf-vighet eller fruktan, eller ett försök att fly skulle hafva beseglat mitt öde — och hans. Men jag var icke rädd. Jag kände en inre kraft, en moralisk styrka, som höll mig upprätt. Ögonblicket var vådligt; men icke utan sin tjuskraft; sådan ungefär, som Indianen måste känna, då han i sin lätta kanot halkar utför det brusande vatten-fallet. Jag fattade hans knutna hand; lossnade de kramp-aktigt hopknipna fingrarne och sade till honom i smekande ton:

«Sitt ned; jag skall tala med er så länge ni behagar, och höra allt hvad ni har att säga, antingen det är förståndigt eller oförståndigt.»

Han satte sig ned; men jag lät honom icke genast få tala. Jag hade en lång stund kämpat med mina tårar, och hade ansträngt mig mycket för att hålla dem tillbaka, emedan jag visste att han icke skulle tycka om att se mig gråta. Nu deremot ansåg jag det förnyttigt att låta dem flyta så fritt och så ymnigt de behagade. Om denna tåreflod gjorde honom ledsen, så var det så mycket bättre. Jag öfverlemnade mig derföre åt mina känslor och grät af hjertans grund.

Snart hörde jag honom i bevakande ton bedja mig att åter blifva lugn. Jag sade att jag icke kunde det så länge han var så der häftig.

«Men jag är inte ond, Jane: jag älskar dig endast för mycket; och du hade stålsatt ditt lilla bleka ansigte med en så kall och beslutsam min, att jag icke var i stånd att utvärda det. Tyst nu, och aftorka dina tårar.»

Den veka tonen i hans röst förrådde att han var kufvad; derföre blef äfven jag i min tur lugn. Han gjorde nu ett försök att luta sitt hufvud mot min axel; men jag ville icke tillåta det. Derpå ville han draga mig intill sig; jag tillät ej heller detta.

«Jane! Jane!» sade han i en ton af så bitter smärta, att den trängde genom hvarenda nerv i min kropp; «du älskar mig då inte? Det var då endast min samhällsställning och rangen af min maka, som du ansåg af något värde? Nu då du anser att jag ej kan bli din make, ryggar du tillbaka från mitt vidrörande, som om jag vore ett vildt djur.»

Dessa ord sårade mig; men hvad kunde väl jag säga eller göra? Jag borde säkert icke ha sagt eller gjort någonting; men det smärtade mig så djupt att på detta sätt såra hans känslor, att jag icke kunde afhålla mig ifrån att gjuta någon balsam i hans sår.

«Jag älskar er, Sir,» sade jag; «mera än någonsin: men jag får inte visa eller nära och underhålla denna känsla; och detta är sista gången som en sådan bekännelse kommer att gå öfver mina läppar.»

«Sista gången, Jane! Huru! Tror du att du kan lefva tillsammans med mig och se mig dagligen och det oakadt, om du verkligen älskar mig, vara kall och tillbakadragen?»

«Nej, Sir, det är jag säker på att jag icke skulle kunna; och derföre ser jag endast en utväg: men ni blir ond igen, om jag säger hvad jag menar.»

«Åh nej, tala om det. Om jag rasar, har du en förståga att gråta.»



«Mr Rochester, jag måste lemna er.»

«För huru lång tid, Jane? För några ögonblick, under det du jemnar ditt hår — som kommit något i oordning; och badar ditt ansigte — som ser något feberaktigt ut?»

«Jag måste lemna Adèle och Thornfield. Jag måste skiljas från er för hela mitt lif: jag måste börja ett nytt lif bland främmande ansigten och främmande förhållanden.»

«Det sednare är mycket riktigt: det har jag själf sagt att du skulle komma att göra. Jag förbigår den orimligheten och galenskapen att du skulle skiljas från mig. Hvad deremot det nya lifvet angår, så medger jag ännu en gång att du har rätt: du skall bli min maka; ty jag är icke gift. Du skall bli Mrs Rochester, både till namnet och i verkligheten, och vi skola aldrig skiljas från hvarandra, så länge vi lefva. Jag skall föra dig till ett ställe som jag eger i Södra Frankrike: en marmorvilla vid stranden af Medelhafvet. Der skall du lefva ett lyckligt och oskyldigt lif. Frukta inte att jag önskar locka dig till något felsteg — att jag skall försöka göra dig till min mätress. Hvarför skakar du på hufvudet? Jane, du måste taga skäl; annars blir jag ännu en gång utom mig.»

Hans röst och hans hand darrade; hans stora näsborrar vidgade sig; hans öga flammade; men ändock vågade jag säga:

«Sir, er maka lefver: det är ett faktum som ni själf erkänt denna morgon. Om jag lefde tillsammans med er, såsom ni önskar, skulle jag vara er mätress: att säga något annat är att begagna sofismer — att tala osanning.»

«Jane, jag är icke någon from och saktmodig menniska — du glömmet det: mitt tålmod är icke långvarigt,

och jag är icke kall och lugn till lynnet. Af barmhertighet mot mig och mot dig sjelf, lägg ditt finger på min puls, känn hur den slår och akta dig.»

Blodet hade i detta ögonblick vikit från hans kinder och läppar, som voro nästan svartblå. Jag kände mig på en gång förskräckt och i alla afseenden djupt olycklig. Att plåga honom så mycket genom ett afslag, som till denna grad smärtade och sårade honom, var grymt: att gifva efter kunde åter aldrig komma i fråga. Jag gjorde därför hvad människan instinktlikt alltid gör, då hon blifvit bragt till höjden af olycka — jag sände en bönfällande blick mot höjden, och orden «Gud hjelpe mig!» frambröto ofrivilligt från mina läppar.

«Jag är en däre,» utropade nu Mr Rochester. «Jag fortsfar att säga henne att jag icke är gift, utan att förklara henne orsaken. Jag glömmar att hon icke känner något om denna qvinnas karakter, eller om de yttre omständigheterna vid denna förfärliga förbindelse. Åh, jag är säker om att Jane skall bli af samma tanke som jag, då hon får veta allt hvad jag vet! Lägg din hand i min, Jane, så att jag måtte känna likaväl som se att du är mig nära — och jag skall i få ord underrätta dig huru allt detta förhåller sig. Kan du höra på hvad jag har att säga?»

«Ja, Sir, i timal, om ni så önskar.»

«Jag begär endast några minuter, Jane. Har du möjligen hört talas om att jag icke var äldsta sonen i familjen och att jag haft en äldre broder?»

«Jag påminner mig att Mrs Fairfax en gång berättade mig det.»

«Och har du någonsin hört att min far var en sniken och girig man?»

«Jag tycker mig äfven ha hört något i det afseendet.»



«Nåväl, Jane — det var min faders beslut att hålla egendomen tillsammans: han kunde icke uthärda tanken på att dela den och gifva mig en andel deraf. Han hade beslutit att min broder Russell skulle erhålla alltsammans. Lika litet kunde han dock lida den tanken, att hans son skulle vara fattig, och han var derföre betänkt på att skaffa mig ett rikt gifte. Han hade också funnit ett i hans tycke högst passande parti. Mr Mason, en köpman och plantageegare i Vestindien, var en gammal bekant till honom. Han visste att denne egde vidsträckt besittningar och en betydlig förmögenhet, och gjorde hos honom derföre några närmare förfrågningar. Han erhö till svar att Mr Mason hade en son och en dotter, och att han var villig att lemna den sednare en hemgift af trettiotusen pund. Detta tyckte han, kunde vara tillräckligt. Då jag lemnade högskolan, skickades jag derföre till Jamaica, för att gifta mig med en brud, till hvilken man redan hade friat för min räkning. Min far sade ingenting om hennes pengar; men han berättade mig att Miss Mason var beryktad i hela Spanishtown för sin skönhet: och detta var icke någon osanning. Jag fann i henne en vacker qvinna, i Blanche Ingrams stil; högväxt, brunett och med en majestätisk hållning. Hennes familj önskade att fånga mig, emedan jag var af god familj, och så gjorde äfven hon. Man visade mig henne i sällskaper, dyrbart och präktigt klädd. Jag träffade henne sällan ensam, och hade högst sällan tillfälle att få tala med henne allena. Hon smickrade mig och var ingalunda njugg i att visa mig sina behag och sina talanger. Alla män i hennes omgifning tycktes beundra henne och afundas mig. Jag var bländad, min stolthet väckt, mina sinnen berusade; och enfaldig och oerfaren som jag var, trodde jag att jag älskade henne. Det finnes ingen så orimlig dår-

skap, som icke en ung, oerfaren, häftig och passionerad yngling genom sällskapslivets hetsmedel kan drifvas att begå. Hennes släktingar uppmuntrade mig; rivaler eggade min stolthet och min fåfänga, och hon sjelf tju-sade mig med sina förföriska konstgrepp: äktenskapet var afslutadt innan jag knappast visste hvar jag var. O, jag afskyr och föraktar mig sjelf, när jag tänker på denna vansinniga handling! Jag hvarken älskade eller högaktade henne; jag kände henne knappast. Jag visste icke om hon egde en enda dygd i sin natur: jag hade icke upptäckt hvarken blygsamhet, välvilja, hvarken själsadel eller yttre förfining — och dock gifte jag mig med henne — jag dåraktiga, stockblinda dumhufvud! Jag skulle ha syndat mycket mindre om jag — men, det är sannt, jag måste komma ihåg med hvem jag talar.

«Min bruds moder hade jag aldrig sett: man sade mig att hon var död. Sedan smekmånaden var förbi, fick jag erfara mitt misstag: hon var endast galen och instängd i ett dårhus. Der fauns äfven en yngre broder, en fullkomlig fåne. Den äldre, som du har sett (och hvilken jag, fastän jag afskyr hela hans släkt, icke kan hata, emedan han eger någon grand af ömhet och känsla i sin svaga själ, hvilket han ådalagddt såväl i det beständiga deltagande han visat för sin eländiga syster, som äfven i den hundlika tillgifvenhet han en gång hyste för mig) skall säkert inom kort träffas af samma öde. Min far och min bror Russell visste allt detta; men de tänkte endast på de trettiotusen punden och förenade sig i komplotten emot mig.

«Detta var just inga vackra upptäckter; men jag ville dock icke göra min hustru några förebråelser därför. Äfven då jag fann att hennes natur var fullkomligt motsatsen mot min; att hennes smak och fallenheter vore allt annat än nobla; att hennes själ var simpel, låg och



inskränkt, aldeles ur stånd att ledas till något högre, höjas till något ädlare — äfven då jag fann att jag icke angenämt kunde tillbringa en enda afton, eller en enda timma på dagen i hennes sällskap; att något hjertligt samtal aldrig kunde uppstå oss emellan, emedan jag, hvad ämne jag än måtte välja, alltid från henne erhöll ett platt och utnött, eller dumt och orimligt svar — då jag fann att jag icke kunde få njuta af ett stilla och ordentligt hushåll, emedan ingen tjenare kunde uthärda de ständiga utbrotten af hennes vilda och oresonliga lynne, eller hennes orimliga, stridiga och pockande befallningar — äfven då återhöll jag min förtrytelse; undvek hvarje träta och inskränkte så mycket som möjligt mina föreställningar, samt sökte i tysthet svälja min ånger och min afsky.

«Jane, jag vill inte såra ditt öra med afskyvärda detaljer: några få ord skola vara tillräckliga att visa dig min ställning. Jag lefde i fyra år tillsammans med denna qvinna, och vid denna tid hade hon redan helt och hållet uttömt mitt tålmod och min förmåga att uthärda. Hennes karakter mognade och utvecklade sig med förfärande hastighet; hennes laster uppsköto fort och yppigt; endast grymhet hade varit i stånd att stäffa dem; och detta medel ville jag icke använda. Huru litet och fattigt var icke hennes förstånd — och huru väldiga och jättelika hennes onda lustar? Hvilka förfärliga qual måste jag icke uthärda för denna qvinnas skull! En äkta dotter af en skändlig moder, lät Bertha Mason mig genomgå alla de afskyvärda och förnedrande qual, som måste vänta en man som är fastkedjad vid en maka, som på en gång är hemfallen åt liderlighetens och drycken-skapens last.

«Min bror hade emellertid dött, och efter fyra års förlopp afled äfven min far. Jag var nu mer än till-

räckligt rik — men dock fattigare än den uslaste tiggare: en i allra högsta grad låg, oren och förderfvad varelse var förenad med mig, och ansågs både af lagen och i sällskapslifvet såsom en del af mitt eget jag. Och jag kunde icke på något lagligt sätt befria mig ifrån henne; ty läkarne hade nu upptäckt att *min hustru* var vansinnig — hennes utsväfningar hade i förtid utvecklat de inneboende fröen till galenskap. Jane, du uthärdar inte längre min berättelse. Jag märker att du mår illa deraf: vill du jag skall uppskjuta det öfriga till en annan dag?»

«Nej, Sir; berätta till slut: jag ömkar er — och det af mitt innersta hjerta.»

«I visst folks mun är medömkan en skymf, hvilken man har rättighet att kasta tillbaka i ansigtet på den som uttalat den; men det är det slags medömkan som kalla och egoistiska hjertan känna: det är en falsk självvisk smärta vid åhörandet af andras olyckor, förenad med ett dumt förakt för den som utstått dem. Men sådan är icke den känsla du hyser, Jane: sådan är icke den känsla som i detta ögonblick strålar i ditt ansigte — hvaraf dina ögon öfverströmma — hvaraf ditt hjerta våldsam samt häfves och din hand darrar i min. Ditt medlidande, min älskling, är kärlekens lidande moder: dess ångest är den födelsesmärta hvarur denna gudomliga passion framgår. Jag mottager den, Jane: låt äfven du dottern få fritt tillträde — mina armar stå öppna för att mottaga henne.»

«Fortfar, Sir: hvad gjorde ni, då ni fann att hon var vansinnig?»

«Jane — jag var nära förtviflans brant: en återstod af aktning för mig själf var allt som skiljde mig ifrån afgrunden. I världens ögon var jag otvifvelaktigt höljd med vanära; men jag ville dock stå ren inför mig själf:



jag beslöt derföre att åtminstone undvika att komma i någon vidare beröring med hennes förnedrande laster och lösgjorde mig från all gemenskap med hennes själslyten. Verlden förband dock ännu mitt namn och min person med hennes: jag måste dock ännu dagligen se och höra henne, och inandas samma luft som hennes andedrägt förpestate; och dessutom påminde jag mig att jag en gång varit hennes man — ett minne, hvilket då likasom nu var mig till den yttersta grad förhatligt; och slutligen plågades jag af den vissheten, att så länge hon lefde, kunde jag aldrig bli en annan, ädlare qvinnas make; och ehuru hon var fem år äldre än jag (äfvén i detta afseende hade hennes familj och min far fört mig bakom ljuset), var det dock troligt att hon skulle lefva lika länge som jag, då hon var lika stark till kroppen, som svag till själen. Och så måste jag vid tjugusex års ålder uppgifva alla förhoppningar på framtiden.

«En natt hade jag blifvit uppväckt af hennes skrik — (sedan doktorerne förklarade henne vara galen, hade hon naturligtvis blifvit instängd) — det var en af dessa glöd-heta sommarnätter som pläga förebåda en af de under detta himmelstreck ofta förekommande orkanerne. Jag kunde omöjligt sofva i min säng och gick derföre upp och öppnade fönstret. Luften liknade svafvelångor — och det var icke möjligt att någorstädes finna någon vederqvickelse. Svärmar af musqvistos trängde in genom fönstret och flögo dystert surrande kring i rummet. Sjön, som jag kunde se och höra der jag satt, rullade doft, likt en aflägsen jordbäfning; svarta moln upptornade sig deröfver; månen gick i detta ögonblick ned i dess vågor, till utseendet likt en rödglödgd bomb, samt kastade sitt sista blodröda skimmer öfver en verd, som redan skälfdes af det annalkande ovädrets häftiga raseri. Så väl den tryckande luften som hela den omgifvande

scenen utöfvade på min kropp ett i hög grad nedslående intryck, och mina öron fylldes af de förbannelser som den vansinniga ännu alltjemt fortfor att framskräna; deribland allt emellanåt inblandande mitt namn med en sådan ton af djefvulskt hat och i ett sådant språk, att knappast någon qvinna bland den lägsta dräggen hade varit i stånd att öfverträffa henne deri: oaktadt tvenne rum lågo mellan det der hon var instängd och det der jag bodde, hörde jag dock hvarje ord, emedan de tunna väggar, som vanligen finnas i ett Vestindiskt hus, endast helt obetydligt kunde dämpa ljudet af hennes vilddjursläten.

«Detta lif,» sade jag för mig sjelf, 'är ett helfvete på jorden! Detta är den luft och de ljud som tillhörde den bottenlösa afgrundspölen. Jag har rätt att befria mig derifrån, om jag kan. Min jordiska tillvaros lidanden skola upphöra i samma ögonblick som min själ lemnar den tryckande stofthyddan. För 'läsarnes' eviga helfvetesbrand fruktar jag icke: det finnes icke något tillkommande som kan vara värre än det tillstånd hvori jag nu befinner mig — låt mig därför bryta upp och gå till min fader i himmelen.'

«Vid dessa ord böjde jag mig ned och uppläste en låda, innehållande ett par laddade pistoler: jag ämnade skjuta mig. Jag vidhöll dock endast för ett ögonblick denna föresats, och då jag ännu var vid sundt förstånd, var denna kris af en till det högsta stegrad förtviflan, och som föranledt min önskan och mitt beslut att göra slut på mitt lif, inom en sekund öfverståndnen.

«En frisk vind från Europa kom i detta ögonblick öfver oceanen och en fläkt deraf inträngde genom det öppna fönstret: stormen bröt nu ut; regnet nedföll i strömmar; åskan dundrade, blixtar flammade, och inom kort var luften åter klar och ren. Jag fattade under



tiden ett bestämdt beslut. Jag gick ut i min trädgård; och medan jag vandrade bland de drypande orange- och granatäpple-träden, och den tropiska morgonens skimmer glänste som en gyllene rand kring horisonten, anställde jag följande betraktelser, dem du, Jane, måste åhöra: ty det var en sann visdom som under dessa timmar tröstade mig och visade mig den rätta stig, som jag borde vandra. Under tiden fortfor den från Europa kommande, uppfriskande vinden att hviska bland trädens nylifvade blad, och Atlantiska hafvet brusade och dundrade i stolt och otämd frihet: mitt hjerta, som så länge varit sammankrumpit och förtorkadt, började, åter svälla och för första gången på lång tid rann blodet åter lifligt genom mina ådror: hela min varelse längtade efter pånyttfödelse. Jag såg hoppet åter vakna till lif och kände att min själ ännu kunde skapa sig en ny och ädlare tillvaro. Från en blomstrande löfsal i ändan af min trädgård såg jag öfver det blåa hafvet; der på andra sidan låg den gamla världen, der nya och ljusare utsigter öppnade sig:

„Gå,» sade hoppet, 'och lef åter i Europa. Der vet ingen hvilket befläckadt namn du bär, hvilken neslig boja som nedtrycker dig. Du kan taga den vansinniga med dig till England; gif henne tillbörlig vård och en säker uppsigt på Thornfield; res sedan till hvilket klimat du vill och knyt hvilket nytt band du behagar. Denna qvinna, som så länge har missbrukat ditt tålmod, så besudlat ditt namn, så skymfat din heder, så förtrampat och härjat din ungdom, hon är icke din hustru, och du är icke hennes man. Laga endast hon får den vård hennes tillstånd kräfver, och du har gjort allt hvad Gud och menniskor fordra. Låt hennes tillvaro, hennes förbindelse med dig bli begrafven i glömska; du behöf-

ver icke meddela dem för någon lefvande varelse. Sätt henne i säkert förvar, dölj hennes vanheder, sörg för att hon icke behöfver lida någon brist, och lemna henne sedan.'

«Jag följde noggrannt denna ingifvelse. Min far och min bror hade icke för sina bekanta omtalat detta giftermål; emedan jag i det första bref jag skref till dem, för att underrätta dem om min förening — då jag redan börjat känna vedervilja därför, och af hvad jag fått veta om min bruds familj och egen karakter anade till en förfärlig framtid — på det ifrigaste hade bedt dem att hålla den hemlig: det kort derefter inträffade skändliga uppförandet af denna qvinna, som min far utsett till min brud, var också sådant, att han måste rodna för att erkänna henne för sin sonhustru. Långt ifrån att önska offentliggörandet af denna förbindelse, blef han därför lika ifrig som jag att dölja den.

«Jag förde henne sålunda till England; och en förfärlig resa var det tillsammans med ett sådant vilddjur på fartyget. Jag kände mig helt lätt om hjertat då jag fått henne till Thornfield och såg henne i säkert förvar i det der rummet i tredje våningen, af hvars innersta kabinett hon nu i tio års tid gjort ett vilddjurs håla — en vansinnigs cell. Jag hade i början ganska svårt för att finna någon pålitlig väkterska öfver henne, emedan det var nödvändigt att välja en på hvars tystlåtenhet man kunde lita, då den vansinnigas rasande utbrott ovilkorligen måste förråda min hemlighet: dessutom hade hon några ljusa mellantider för dagar — ibland till och med veckor — hvilka hon tillbragte med att skymfa och förtala mig. Slutligen förskaffade jag mig Grace Poole från Greensby hospital. Hon och läkaren Carter (som förband Masons sår, den natten då han blef sargard och biten), voro de enda som jag med-



delade denna hemlighet. Mrs Fairfax torde möjligen ha misstänkt någonting; men kan omöjligt ha fått någon kunskap om verkliga förhållandet. Grace har, i det hela taget, visat sig som en pålitlig väkterska; ehuru hennes vaksamhet, till följe af ett fel, som vanligen åtföljer en dylik ansträngande syssla, och som nu knappast kan utrotas, mer än en gång blifvit insöfd och gäckad. Den vansinniga är både listig och elak, och hon har alltid vetat att begagua sig af sin väkterskas tillfälliga vårdslöshet: en gång för att tillägna sig knifven, med hvilken hon sargade sin bror, och tvenne gånger för att sätta sig i besittning af nyckeln till sin cell och gå derifrån vid nattetiden. Vid det första af dessa tillfällen försökte hon att bränna upp mig i min säng, och vid det andra aflade hon sitt spöklika besök hos dig. Jag tackar Försynen, som vakade öfver dig, att hon uttömde sitt raseri på din brudslöja, som kanhända återförde minnet af hennes egna bröllopsdagar: men jag förmår knappast uthärda tanken på hvad som kunnat hända. Då jag tänker på huru samma varelse, som denna morgon rusade mig i strupen, hängde sitt svarta och blodsprängda ansigte öfver min dufvas näste, känner jag blodet stelna —

«Nå, hvad gjorde ni se'n, Sir,» frågade jag honom, «då ni hade insatt henne här? Hvert tog ni vägen sedan?»

«Hvad jag gjorde, Jane? Jag förvandlade mig till en vandrande Jude. Hvert jag tog vägen? Jag ströfvade omkring öfverallt, likt denne olycklige. Jag reste öfver till kontinenten och genomreste alla dess länder. Min bestämda afsigt var att träffa en god och förståndig qvinna, som jag skulle kunna älska: en motsats till den furie, som jag lemnat i Thornfield.»

«Men ni kunde ju inte gifta er, Sir.»

«Jag hade beslutit att göra det, och var öfvertygad att jag både kunde och borde det. Det var från början icke min afsigt att bedraga, såsom jag gjorde med dig, Jane. Jag ämnade utan omsvep berätta min historia och öppet framställa mitt anbud; och det föreföll mig så gifvet och så naturligt, att jag skulle anses ega rättighet både att älska och bli älskad, att jag aldrig ett ögonblick tviflade på att jag skulle finna någon qvinna, med tillräckligt hufvud och hjerta för att fatta min ställning och mottaga min hand, i trots af den förbannelse, som ännu hvilade tungt öfver mig.»

«Nå, Sir?»

«Då du är så der frågvis och nyfiken, Jane, narrar du mig alltid att skratta. Du öppnar dina ögon likt en liten vaksam och liflig fogel, och gör allt emellanåt en orolig rörelse, likasom om inte svaren kommo tillräckligt fort och du önskade läsa ens hjertas innersta sidor. Men innan jag fortfar, måste du säga hvad du menar med ditt 'Nå, Sir?'. Det är en liten fras, som du så ofta upprepar, och som mången gång inlockat mig i ett ändlöst samtal, utan att jag sjelf kan säga orsaken.»

«Jag menar: — Hvad sedan? Hvad gjorde ni vidare? Hvad blef resultatet af det föregående?»

«Alldeles så, ja: och hvad önskar du nu att veta?»

«Om ni fann någon som ni tyckte om: om ni begärde hennes hand, och hvad hon svarade.»

«Jag kan väl säga dig att jag fann en som jag tyckte om, och hvars hand jag begärde; men hvad hon sade, det är ännu icke upptecknad i ödets bok. Under tio långa år ströfvade jag omkring, boende än i den ena hufvudstaden, än i den andra: standom i St. Petersburg; oftare i Paris; någongång i Rom, Neapel och Florenz. Utrustad med öfverflöd af pengar och med ett gammalt namn till rekommendationsbref, kunde jag efter eget



behag välja min sällskapskrets; alla cirklar stodo mig öppna. Jag sökte nu mitt kvinnliga ideal bland engelska ladies, franska markisinnor, italienska signoror och tyska grefvinnor; utan att dock kunna finna det. Ibland trodde jag mig för ett ögonblick hafva uppfångat en blick, hört en ton, skådat en gestalt, som lofvade fullbordan af min dröm: men i nästa ögonblick insåg jag mitt miss-tag. Du må inte inbilla dig att jag sökte någon fullkomlighet, hvarken till kropp eller själ. Jag längtade efter någon, med hvilken jag kunde sympathisera — en motsats till kreolskan — men jag längtade förgäfvets. Bland dem alla fann jag icke en, som jag, om jag varit än aldrig så fri, efter den varning jag erhållit för de olyckor och det elände, som opassande föreningar åstadkomma, skulle ha velat erbjuda min hand. Mitt svikna hopp gjorde mig likgiltig och håglös. Jag sökte förströelse; men aldrig utsväfningar, hvilka jag hatade och ännu hatar. De voro min indiska Messalinas utmärkande egenskap: en inrotad afsky mot dem och henne höll mig äfven vid tillåtliga nöjen i tygeln. Alla njutningar, som lutade åt utsväfning, tycktes närma mig henne och hennes laster, och jag undflydde dem derföre.

«Jag kunde emellertid icke lefva allena: jag försökte derföre att i mätresser skaffa mig ett sällskap. Den första jag valde, var Céline Varens — åter ett af dessa steg, som kommer en att förakta sig sjelf, då man tänker tillbaka derpå. Du känner redan hurudan hon var och på hvad sätt vår förbindelse slutade. Hon hade tvenne efterträdarinnor, en italienska, Giacinta, och en tyska, Clara; båda ansedda för ovanligt vackra. Men hvad var deras skönhet för mig inom några veckor? Giacinta var lättsinnig och häftig till lynnet: jag tröttnade vid henne inom tre månader. Clara var anständig och beskedlig, men enfaldig, dum och trög; utan det

ringaste som öfverensstämde med min smak. Jag var glad att kunna skänka henne en tillräcklig summa för att skaffa henne en lönande sysselsättning, och så på hederligt sätt komma ifrån henne. Men, Jane, jag ser på ditt ansigte, att du i detta ögonblick just inte huser för goda tankar om mig. Du anser mig för en känslolös, lättsinnig vällusting: inte sannt?»

«Sanningen att säga, så tycker jag inte lika mycket om er, som jag gjort ibland, Sir. Föreföll det er inte det ringaste orätt i att lefva på det sättet — först med den ena mätressen och sedan med den andra? Ni talar om det, som det vore helt naturlig hvardagssak.»

«Ja, du har icke så orätt deri, Jane: mitt hjerta hade åtminstone ingen del deri. Det var ett eländigt lif, och jag skulle inte för allt i världen åter vilja upplefva det. Att hålla en mätress är inte stort bättre än att köpa en slaf: båda äro merendels till sin natur och alltid till sin samhällsställning underlägsna; och att lefva i förtroligt umgänge med sådana, som äro under en, är alltid förnedrande. Jag afskyr nu minnet af den tid jag lefde tillsammans med Céline, Giacinta och Clara.»

Jag kände djupt sanningen af dessa ord, och drog deraf den riktiga slutsatsen, att om jag kunde glömma mig så långt, att, under hvilka förhållanden, under hvilket förebärande, efter hvilka frestelser som helst, blifva dessa olyckliga kvinnors efterträderska — så skulle han en dag komma att betrakta mig med samma känsla, som nu i hans tankar nedsatte deras minne. Jag uttryckte emellertid icke denna öfvertygelse: det var tillräckligt att känna den. Jag gömde den endast i mitt hjerta, på det den måtte förblifva der och tjena mig till bistånd och stöd i frestelsens stund.

«Nå, Jane, hvarför säger du inte 'Nå, Sir?' Jag har ännu inte slutat. Du ser så allvarsam ut. Du ogillar



mig ännu, ser jag. Men låt mig komma till slutet. Förleden Januari kom jag, kallad af affärer, tillbaka till England — jag var nu led vid allt hvad mätresser bette — i en dyster och bitter sinnesstämning: följden af ett gagnslöst, ensligt, kringirrande lif — tård af svikna förhoppningar, fiendtligt stämd emot alla människor och isynnerhet mot hela kvinnokönet; ty jag hade börjat anse tanken på en god, förständig, trogen och kärleksfull kvinna såsom en blott dröm.

«En kall vinterafton red jag i närheten af Thornfield-hall. Afskydda plats! Jag väntade mig der ingen frid och intet nöje. På en stätta i Haylane såg jag en liten varelse sitta helt lugn och stilla. Jag passerade den förbi lika likgiltigt, som den klippta videhäcken på andra sidan: jag hade ingen aning om hvad den en gång skulle blifva för mig; ingen inre förkänsla att mitt lifs skiljedomare — min goda eller onda genius — väntade der i en ringa förklädnad. Jag anade det icke ens då, när hon, vid olyckshändelsen med Mesrour, kom fram till mig och helt allvarsamt erbjöd mig sin hjälp. Den lilla barnsliga, spensliga varelsen! Det föreföll mig som om en liten sparf hade hoppat fram till mig och erbjudit sig att taga mig på sina spåda vingar. Jag var bütter och snäsigt; men den lilla varelsen ville inte gå: hon stod ändock kvar med en sällsam envishet och blickade och talade med en beslutsamhet, som icke förfelade att göra intryck. Jag måste bli hjälpt och det af hennes hand: och hjälpt blef jag.

«I samma ögonblick som jag lade min hand på den spåda axeln, föreföll det mig som om en ny, frisk och lefvande känsla genomströmmat hela min kropp. Det var väl att jag redan hade fått veta att den lilla elfvan skulle återvända till mig — att hon hörde till mitt hus der borta — annars skulle jag icke utan verklig saknad kunnat se henne

aflägsna sig och fösvinna bakom den mörka häcken. Jag hörde då du kom hem om aftonen, Jane, ehuru du säkert inte anade att jag tänkte på dig eller väntade på dig. Följande dagen gaf jag akt på dig — sjelf osedd — under en half timmas tid, medan du lekte med Adèle i korridoren. Jag kommer ihåg att det var en blåsig och snöig dag, så att ni inte kunde gå ut. Jag var i mitt rum, och dörren stod på glänt, så att jag ganska väl kunde både se och höra. Adèle tog visserligen din yttre uppmärksamhet i anspråk, men jag inbillade mig dock att dina tankar voro annorstädes: du var emellertid mycket tålig och fördragsam med henne, min lilla Jane, och talade med henne och roade henne en lång stund. Då hon slutligen lemnade dig, föll du genast i djupa drömmar: du började långsamt gå fram och tillbaka i korridoren. Alltemellanåt, då du gick förbi någon fönster, kastade du en blick ut på den fallande snön, lyssnade till den suckande vinden och gick åter långsamt framåt och drömde. Jag förmodar att dessa vakna drömmar ej voro dystra; ty alltemellanåt glänste en munter stråle i ditt öga och spred sig i en angenäm glädtighet öfver ditt ansigte, som icke vittnade om några sorgliga och svårmodiga grubblerier: din blick talade snarare om dessa ungdomens ljuiva drömmar, då dess själ på glada vingar följer hoppets flygt fram och tillbaka till en idealisk himmel. Mrs Fairfax' röst, då hon yttrade något till en af tjenstfolket nere i förstugan, väckte dig. Det var roligt att se huru du log åt och för dig sjelf. Det låg mycket i detta leende: det var mycket slugt och skålmaktigt och tycktes göra narr af din egen tankspriddhet. Det tycktes säga: 'Mina drömmar äro visserligen ganska angenäma, men jag måste dock komma ihåg att de icke heller äro annat än drömmar, och sakna all verklighet. Jag ser visserligen i fantasien en rosig him-



mel och ett grönt, blomstrande paradiset; men jag märker dock alltför väl, att i verkligheten en dyster trakt ligger framför mina ögon, och att mörka oväder hvina omkring mig.' Du sprang ned och bad Mrs Fairfax om någon sysselsättning; och det var med en verklig känsla af ledsnad som jag såg dig aflägsna dig.

«Jag väntade otåligt på aftonens inbrott, då jag kunde låta kalla dig ned. Jag anade redan att din karakter var en ovanlig och för mig helt och hållet ny: jag önskade att undersöka den nogare, och bättre lära känna den. Du inträdde i rummet med en blick och en min, som visserligen var något skygg, men dock talade om sjelftillit; du var enkelt och nätt klädd, ungefär som nu. Jag hade dig att tala, och fann inom kort att du var full af sällsamma motsatser. Hela ditt yttre vittnade om ordning och noggrannhet; din min röjde en person, som af naturen var begåfvad med utmärkta förtäden, men som var fullkomligt obekant med sällskapslifvet, och icke så litet rädd att i ord eller handling begå något fel emot konvensansen. Då man tilltalade dig, lyfte du dock ett frimodigt, strålande öga mot den talande, och hvarje blick talade om skarpsinne och själskraft, och om man sökte bringa dig i trångmål genom frågor, visste du alltid reda dig genom träffande svar. Du tycktes mycket snart bli van vid mig — jag tror att du snart kände tillvaron af själsympathi mellan dig och din bistra och buttra husbonde, Jane; ty det var förvånande att se huru snart du fann dig hemmastadd i mitt sällskap. Jag måtte brumma huru mycket som helst, så visade du dock hvarken öfverraskning, fruktan, ledsnad eller förtrytelse öfver min trumpenhet; du betraktade mig blott och log då och då med ett obeskrifligt hjertligt och angenämt, men dock på samma gång slugt och skarpsinnigt leende. Jag kände mig helt nöjd

och tillfredsställd med hvad jag såg och hörde, men var tillika i hög grad nyfiken att få erfara mera af din karakter. Emellertid höll jag dig en lång tid på afstånd genom min köld och sökte sällan ditt sällskap. Jag var en intellektuel epikuré, och önskade så länge som möjligt förlänga njutningen af denna nya och pikanta bekantskap; jag hyste derjemte till en tid den farhågan, att den späda blomman snart skulle kunna förlora sin doft och sin ljuftva friskhet, om man handterade den för ofta. Jag visste icke då att det ej var någon vanlig, lätt förgänglig blomma, utan snarare dess strålande afbild, skuren i en oförgänglig ädelsten. För öfrigt ville jag äfven se, om du icke sjelf skulle uppsöka mig, då jag undvek dig — men du gjorde det icke; du höll dig inne i skolrummet, lika tyst som din stol eller läspulpet; om jag någongång händelsevis mötte dig, gick du förbi mig så hastigt och med så litet tecken till igenkännande, som var möjligt utan att bryta mot aktningen. Ditt vanliga ansigtsuttryck vid denna tid, Jane, var en tankfull min, ehuru för ingen del nedslagen eller dyster, ty du var icke sjuk; men också icke liflig och strålande, ty du hade ringa förhoppningar för framtiden och ringa glädje för det närvarande. Jag undrade hvilka dina tankar voro om mig — eller om du någonsin tänkte på mig. För att utstudera detta, började jag åter visa dig mera uppmärksamhet. Det låg någonting glad i din blick, något hjertligt i ditt sätt, då vi samtalade: jag såg att du af naturen var glad och sällskapslik, och att det endast var det tysta skolrummet och den tråkiga enformigheten i ditt lif, som gjorde dig sorgsen och melankolisk. Jag gjorde mig därför det nöjet att visa mig vänlig emot dig, och denna vänlighet framkallade snart ett annat uttryck på ditt ansigte: det blef någonting mildt och ljuft såväl i din min som i



sjelfva tonen af din röst; jag tyckte om att höra mitt namn uttalas af dina läppar i en tacksam och lycklig ton. Jag plögade vid denna tid ofta bereda mig det nöjet att likasom händelsevis möta dig, Jane: det låg då en så egen tvekan i ditt sätt; du betraktade mig med en osäker blick, med en viss tveksamhet, huru mitt lynne för ögonblicket kunde vara — om jag skulle spela den sträfva och stränga husbonden eller den välvillige vännen. Jag höll nu redan för mycket af dig, för att ofta spela den första rolen; och då jag utsträckte min hand, strålade ditt unga, själfulla ansigte af så mycken glädje och lycka, att jag ofta hade svårt för att afhålla mig från att trycka dig till mitt hjerta.»

«Tala inte mera om dessa dagar, Sir,» afbröt jag honom nu, i det jag hemligt borttorkade några tårar: hans ord voro mig i högsta grad pinsamma; ty jag visste hvad jag hade att göra — och detta snart — och alla dessa minnen och uppenbarelser af hans känslor gjorde endast min pligt ännu vida mera svår.

«Nej, du har rätt, Jane,» svarade han: «hvad tjenar det till att dröja vid det förflutna, då det närvarande är så mycket säkrare och vissare — det tillkommande så mycket ljusare och lyckligare.»

Jag skakade på hufvudet åt denna dåraktiga öfvertgelse.

«Du ser nu huru sakerna stå — inte sannt?» fortfor han. «Efter en ungdom och en mannaålder, tillbragt i utsägligt elände och till en del i dyster enslighet, har jag nu för första gången funnit den jag verkligt kan älska — jag har funnit *dig*. Jag anser dig god, ädel, älskvärd: en stark, outsläcklig passion har vaknat i mitt hjerta: den drager dig till mitt lifs källa och medelpunkt och förenar min tillvaro med din till en enda stor och mäktig låga.

«Det var emedan jag kände och visste detta, som jag beslöt att gifva mig med dig. Att säga mig att jag redan förut har en maka, är endast ett tomt gäckeri: du vet att jag blott har en ohygglig demon. Jag gjorde orätt i att söka bedraga dig; men jag fruktade en styfsinhet, som tillhör din karakter. Jag fruktade för tidigt inplantade fördomar: jag önskade att först riktigt hafva försäkrat mig om dig, innan jag vågade att fullt inviga dig i mitt förtroende. Detta var segt handladt: jag skulle genast ha vädjat till ditt förstånd och din stor-sinhet, såsom jag nu gör — klart och tydligt visat dig hvad som utgjorde mitt lifs ständiga qual — beskrifvit för dig min hunger och törst efter ett högre och ädlare lif — visat dig, icke mitt *beslut* (det ordet säger för litet), utan min brinnande *håg* att fatta en sann och innerlig kärlek för den som ville ömt och troget älska mig tillbaka. Jag skulle sedan begärt din trohetsed och gifvit dig min. Jane — gif mig den nu.»

En tystnad uppstod.

«Du tiger, Jane.»

Jag undergick en verklig tortyr: det var som om en glödande jernhand gripit in i mitt innersta. Det var ett förfärligt ögonblick, fullt af strid, mörker och qual. Icke en varelse på jorden kunde önska att se sig högre älskad än jag var; och honom, som så älskade mig, dyrkade jag snart sagdt som en afgud: och nu måste jag afsäga mig både kärlek och afgud. Ett enda förfärligt ord innefattade min hjertslitande pligt — «Bort!»

«Jane, du förstår hvad jag önskar af dig. Säg blott dessa ord: 'Mr Rochester, jag vill tillhöra er.»

«Mr Rochester, jag vill *inte* tillhöra er.»

Åter en lång tystnad.

«Jane,» började han åter, med en mildhet och ett saktmod i tonen, som fyllde mig med utsäglig smärta



och på samma gång med aningsfull oro — ty hans sakta stämma var endast flämtandet af ett till språng färdigt lejon — «Jane, är det din afsigt att gå din egen väg i verlden och låta mig gå en annan?»

«Ja, det är det.»

«Jane» (böjande sig mot mig och omfamnande mig)  
«vill du det ännu?»

«Ja.»

«Och nu?» (ömt kyssande min kind och min panna).  
«Ja,» upprepade jag ännu en gång, i det jag hastigt undandrog mig hans omfamning.

«O, Jane, detta är hårdt och orätt gjordt af dig!  
Det skulle icke vara orätt att älska mig.»

«Det vore ett brott att lyda er.»

Ett vildt uttryck öfverfor hans ansigte. Han reste sig upp, men höll sig dock ännu lugn i det yttre. Jag fattade tag i karmen af en stol för att stödja mig deremot; jag skälfdde och darrade — men mitt beslut var oryggligt.

«Ett enda ögoublick, Jane. Kasta en enda blick på huru förfärligt mitt lif måste bli, om du öfverger mig. Hvarje skymt af sällhet och lycka skall försvinna med dig. Hvad har jag väl sedan kvar? I stället för en maka, har jag endast en ursinnig galning: likaväl kunde du hänvisa mig till ett lik derborta på kyrkogården. Hvert skall jag vända mig, för att erhålla en huld ledsagerska — för att vinna tröst och hopp?»

«Gör som jag: förtrösta på Gud och er egen kraft. Vänd er till Himmelen och hoppas att vi en gång skola mötas der.»

«Du är således obeveklig?»

«Ja.»

«Du dömmar mig således att lefva olycklig och dö förbannad?»

Hans röst blef allt högre.

«Jag råder er endast att lefva utan synd; och jag önskar att ni måtte dö lugn.»

«Och ändå rycker du kärlek och oskuld ifrån mig? Och ändå kastar du mig tillbaka på syndens och lastens väg?»

«Mr Rochester, jag anvisar er lika litet ett sådant öde, som jag gör det åt mig sjelf. Vi äro födda att kämpa och uthärda — ni likaväl som jag. Handla der- efter. Ni skall glömma mig förr än jag glömt er.»

«Sådana ord stämpla mig till lögnare och angripa min heder. Jag har förklarar att jag inte kan förändra mig i min kärlek, och du säger att jag skall göra det. Och huru orätt ditt omdöme är, och huru förvända dina idéer, visar du genom ditt handlingsätt! Är det bättre att drifva en medmänniska till förtviflan, än att öfverträda en mensklig lag — då ingen menniska kan lida genom en sådan öfverträdelse? Ty du har inga anhöriga eller bekanta, som kunde känna sig sårade af att du förenade ditt öde med mitt.»

Detta var onekligen sannt; och under det han talade uppstodo både förstånd och samvete såsom förrädare emot mig, och anklagade mitt motstånd såsom ett brott. De talade nästan lika högt som känslan, hvilken vildt utropade: «O, gör honom till viljes! Tänk på hans elände; tänk på de faror, för hvilka han blir utsatt, om du lemnar honom; påminn dig hans häftiga natur; tänk på de vilda dårskaper han säkert skall komma att begå i sin förtviflan! Lugna honom; rädda honom; älska honom; säg att du älskar honom och vill tillhöra honom! Hvilken i verlden bekymrar sig väl om dig? Hvilken kan väl taga anstöt af hvad du gör?»

Men från mitt innersta ljud dock med oemoständlig styrka detta svar — «Jag bekymrar mig om mig sjelf. Ju mera ensam, öfvergifven och utan vänner och stöd



jag är, ju mera måste jag draga omsorg om min egen aktning. Jag vill hålla den lag, som Gud gifvit och människorna antagit. Jag vill hålla fast vid de grundsatser, hvilkas sanning jag insåg då jag var vid mitt fulla förstånd, och inte galen, såsom jag nu är. Lagar och grundsatser äro icke till för de tider, då ingen frestelse är för handen; utan de äro till för sådana ögonblick som detta, då kropp och själ resa sig i uppror mot deras gällande kraft. Bindande äro de, och jag skall icke bryta dem. Om de efter hvars och ens enskilda förhållanden kunde förändras, hvori bestod väl då deras värde? De hafva emellertid ett evigt bestående värde — så har jag alltid trott; och om jag inte är i stånd att inse det nu, så är det därför att jag är från mina sinnen; emedan bloden brusar som eld i mina ådror och mitt hjerta klappar med en våldsamt, som hotar att sönderspränga det. Forna åsigtter och beslut måste jag äfven nu vidhålla, och vid dem måste jag stödja mig.»

Jag gjorde så äfven. Mr Rochester läste i mitt ansigte att mitt beslut var fattadt. Hans vrede hade nu stigit till det yttersta; han gaf vika därför för ett ögonblick, gick häftigt fram till mig, fattade mig i armen och slog sin arm om mitt lif. Han tycktes vilja sluka mig med sin flammande blick: i fysisk mening kände jag mig i detta ögonblick kraftlös som ett rör för vinden — men min själ var stark och fri, och därför var jag äfven viss om segeru. Själén har lyckligtvis en tolk — ofta en omedveten, men dock alltid trogen tolk — i ögat. Min blick höjdes mot hans; och under det jag såg upp i hans vilda anlete, uppgaf jag en ofrivillig suck: hans grepp var smärtsamt och min öfveransträngda styrka nästan uttömd.

«Aldrig,» sade han, i det han sammanbet sina tän-

der, «aldrig har jag sett någonting på en gång så svagt och så okufligt. Hon käns endast som ett halmstrå i min hand! (och härvid skakade han mig med sitt kraftiga tag). Jag skulle kunna krossa henne med mitt finger; men hvartill skulle det gagna, om jag krossade henne. Se detta öga: betrakta detta fria, beslutsamma väsen, som ser ut derigenom, trotsande mig med mera än mod — med stolt segerglädje. Hvad skall jag väl göra med buren, då jag ej kommer åt den sköna, vilda varelsen derinnanför! Om jag sönderbryter det svaga stängslet, skall jag derigenom endast släppa fången lös. Jag kan visserligen bemäktiga mig boningen; men dess innevärdare skall ha flytt till himmelen, innan jag ännu kommit i besittning af dess stofthydda. Och det är just dig, du vilda, fria, kyska ande, som jag vill fånga — det är dig jag eftersträfvar: icke endast ditt bräckliga omhölje. Af dig sjelf kunde du flyga till mitt hjerta, om du ville; men gripen mot din vilja, skall du undfly mitt tag, likt en luftgestalt. O, Jane, kom sjelf till mig — kom! kom!»

Vid dessa ord släppte han sitt tag och såg endast på mig. Hans blick var vida svårare att motstå än hans vilda häftighet; men det skulle varit oförlätligt, om jag nu dukat under. Jag hade trotsat och bekämpat hans vrede; jag måste nu äfven trotsa hans sorg: jag drog mig mot dörren.

«Går du, Jane?»

«Ja, jag går, Sir.»

«Du lemnar mig?»

«Ja.»

«Och vill inte komma? — Du vill inte bli min tröst, min hugsvalelse? — Min djupa kärlek, min vilda smärta, min hjertslitande bön, allt är för dig intet?»

Hvilken obeskriflig smärta låg icke i hans röst! Huru svårt var det icke att upprepa: «jag går.»



«Jane!»

«Mr Rochester.»

«Gå då — jag samtycker dertill — men kom ihåg att du lemnar mig här i ångest. Gå upp på ditt rum; tänk öfver allt hvad jag sagt, och, min Jane, kasta en blick på mina lidanden — tänk på mig!»

Han vände sig bort, och kastade sig på en soffa och dolde ansigtet i kuddarne. «O, Jane! min hopp — min älskade — mitt lif!» frambröt öfver hans läppar. Derpå kom en djup, dof suck.

Jag hade redan kommit till dörren; men, käre läsare, jag gick nu åter tillbaka — gick tillbaka lika beslutsamt som jag hade aflägsnat mig; jag vände hans ansigte från kudden emot mig; jag kysste hans kind och strök hans hår med min hand.

«Gud välsigne er, min dyre husbonde,» sade jag. «Gud bevare er från skada och olycka — Gud styre och tröste er — Gud belöne er för all er godhet emot mig.»

«Lilla Janes kärlek skulle ha varit min största belöning,» svarade han; «utan den är mitt hjerta krossadt. Men Jane vill ju gifva mig sin kärlek — ja, ädelt och med äran.»

Blodet rusade upp till hans kinder; hans ögon blixtrade; han sprang upp och utsträckte sina armar emot mig; men jag undvek hans omfamning och lemnade i ögonblicket rummet.

«Farväl!» ljöd mitt hjertas rop, då jag lemnade honom; och förtviflan tillade — «Farväl för evigt!»

.....

Denna natt tänkte jag alldeles icke på att sofva: men en slummer föll öfver mig i samma ögonblick, som jag lade mig till sängs. En liflig dröm försatte mig åter tillbaka till min barndoms dagar: jag tyckte att jag

låg i röda kammaren på Gateshaed, att natten var mörk och min själ nedtryckt af en sällsam bäfvan. Ljusskenet, som för många år tillbaka hade skrämt mig så att jag förlorade medvetandet, tycktes äfven nu glida uppför väggen och stanna darrande uppe i det mörka taket. Jag upplyfte mitt hufvud, för att betrakta det: taket förvandlades då till mörka och tunga moln, och ljusskimret liknade månens, då han är på väg att framglänsa mellan brustna skyar. Jag motsåg hans framträdande med en sällsam känsla af orolig aning; aldeles som om min dom skulle stå skrifven på dess skifva. Ändtligen delade sig molnen; men icke på vanligt sätt: det var en hand, som framträdde ur de mörka vecken och vek dem åt sidan, och derpå framstrålade icke månen, utan en hvit mensklig gestalt, som böjde sitt ljusskimrande anlete mot jorden. Den betraktade mig oafvändt. Den talade till min själ: rösten tycktes komma från ett omätligt afstånd; men dessa ord nådde dock tydligt mitt öra:

«Min dotter, undfly frestelsen!»

«Ja, min mor, jag vill göra det.»

Så svarade jag, då jag uppvaknade ur min dröm. Det var ännu natt; men Julinätterna äro korta, och gryningen kommer straxt efter midnatt.

«Det kan icke vara för tidigt att börja utförandet af min föresats,» tänkte jag för mig själf.

Jag steg upp. Jag var klädd; ty då jag lade mig, hade jag endast tagit af mig mina skor. Jag öppnade mina lädor och framtog litet linne, ett armband och en ring. Under det jag framtog dessa saker, träffade jag på ett perlband, som Mr Rochester för några dagar sedan hade förmått mig att mottaga. Jag lemnade det kvar; det var icke mitt, utan tillhörde denna inbillade brud, som sedan hade försvunnit i luften. De öfriga



sakerna inlade jag i ett litet knyte; min börs, innehållande tjugu shilling \*) (allt hvad jag egde) stoppade jag i min ficka. Jag tog på mig min halmhatt, fäste på mig min schal, tog knytet och skorna, som jag ännu icke ville sätta på mig, och smög sedan ur rummet.

«Farväl, goda Mrs Fairfax!» hviskade jag då jag smög förbi hennes dörr. «Farväl, min lilla älskade Adele,» sade jag med en blick mot barnkammaren. Jag vågade icke tänka på att gå dit in och omfamna henne. Jag hade ett fint öra att gäcka, och som kanske just i detta ögonblick lyssnade.

Jag ämnade gå förbi Mr Rochesters rum utan att dröja; men mitt hjerta upphörde vid dess tröskel att slå, och min fot nödgades då äfven att stanna. Ingen sömn eller ro herrskade derinne: dess innevånare vandrade oroligt fram och tillbaka, och jag hörde den ena sucken efter den andra frambräta öfver hans läppar. En himmel — en jordisk himmel fanns för mig i detta rum, om jag ville. Jag behöfde endast gå in och säga:

«Mr Rochester, jag vill älska och lefva tillsammans med er, tills jag dör,» och ett rikt paradiset skulle öppna sig för mig. Jag tänkte derpå.

Min dyre husbonde, som nu icke kunde sofva, väntade otåligt på morgönens ankomst. Han skulle då skicka efter mig, och finna mig borta. Han skulle låta söka efter mig, men förgäfvat. Han skulle känna sig själf öfvergifven, sin kärlek försmädd, och han skulle känna sorgens — ja, kanhända förtviflans qual. Jag tänkte på detta äfven. Min hand utsträckte sig mot låset; men jag drog den åter tillbaka och smög mig bort.

I en dyster och drömmande sinnesstämning gick jag utför trapporna: jag visste hvad jag hade att göra, och

\*) En engelsk shilling = 1 svensk Rdr Riksmünt.

det nästan medvetslöst. I köket uppsökte jag nyckeln till baddörren, samt en flaska med olja och en fjäder: jag smorde nyckeln och låset. Jag drack litet vatten och tog med mig ett stycke bröd: ty förmodligen skulle jag komma att gå långt, och jag måste söka undvika att mina krafter, som under de sista dagarne blifvit starkt anlitade, icke måtte svika mig. Allt detta gjorde jag tyst och ljudlöst. Jag öppnade dörren, gick ut och tillstängde den sakta efter mig. Dagen började redan att gry. De stora portarne voro igenstängda och tillästa; men en liten gångport var endast stängd med en rigel. Jag gick ut igenom den och tillslöt äfven den efter mig; och nu var jag ute från Thornfield.

En mil bort, på andra sidan fälten, låg en väg, som gick i motsatt riktning mot den till Millcote; en väg, som jag aldrig hade gått, men som jag ofta hade betraktat, undrande hvart den kunde leda. Dit styrde jag nu mina steg. Det gick nu icke an att öfverlägga, eller att kasta en blick tillbaka på det förfutna; ja, icke ens att blicka fram mot det tillkommande. Det förstnämnda fyllde en så underbart ljuf och på samma gång så oändligt sorglig sida i mitt lifs bok, att en enda rad deraf skulle vara tillräcklig att nedslå mitt mod och bryta min själskraft. Det sednare var ett förfärligt tomrum: ungefär likt verlden straxt efter syndaflo den.

Jag vandrade öfver fälten, längs häckvägar och gångstigar, innan solen gick upp. Jag tror att det var en vacker sommarmorgon; jag kände att mina skor, som jag hade satt på mig, då jag kommit ut i det fria, snart voro våta af dagg. Men jag såg hvarken på den uppgående solen eller det leende himlafästet, eller den uppvaknande naturen. Den som på en herrlig dag och genom en vacker trakt föres ut till schavotten, tänker icke



på blommorna som le på hans väg, utan på stupstocken och bilan; han tänker på att hans ben och senor skall afskäras af det kalla stålet, och på den väntande grafven. Jag, för min del, tänkte på min sorgliga flykt och på den väg som låg framför mig, utan mål, utan hem — och, o ve, jag tänkte äfven med förtviflans smärta på hvad jag lemnade! Jag kunde icke hjälpa det. Jag tänkte på honom nu — i sitt rum — väntande på solens uppgång; hoppandes att jag skulle komma och säga, att jag vill stanna och bli hans. Jag önskade också af hela mitt hjerta att bli det; jag flämtade af begär att återvända: ännu var det icke för sent; jag kunde ännu bespara honom den bittra smärtan att känna sig öfvergifven och försmädd. Jag var öfvertygad att min flykt ännu var oupptäckt. Jag kunde gå tillbaka och blifva hans tröst — hans stolthet; hans förlösserska från olycka, kanske från undergång och förderf. O, denna fruktan för hans förtviflan — vida vådligare än min egen — huru den plågade mig! Det var som om en med hulling försedd pil inträngt i mitt bröst: den sönderslet mig, då jag ville utdraga den, och då minnet ännu mera indref den, ville jag digna af smärta. Foglarne började sjunga i träd och häckar: foglarne voro trogna sina makar; foglarne voro kärlekens sinnebilder. Hvad var väl jag? Midt under mitt hjertas qual och mitt vilda brottande med mina grundsatser, afskydde jag mig sjelf. Jag egde ingen tröst i mitt eget samvetes gillande — ingen från känslan af aktning för mig sjelf. Jag hade förorättat — sårat — öfvergifvit min älskade husbonde. Jag var förhatlig i mina egna ögon. Och dock kunde jag icke återvända eller taga ett enda steg tillbaka. Gud måste hafva styrt min gång. Hvad min egen vilja och mitt samvete angick, hade en förtviflad sorg förlamat den ena och förqväft den andra. Jag grät bittra, blodiga

tårar, under det jag vandrade fram min ensliga stig; men framåt gick jag beständigt, likasom i yrsel. En mattighet, som började invärtes och sedan sträckte sig till mina lemmar, bemäktigade sig mig slutligen och jag föll. Jag låg på marken några ögonblick, pressande mitt ansigte mot den fuktiga gräsmattan. Jag fruktade, eller, kanske rättare, hoppades att jag skulle få dö der; men snart var jag åter uppe, först kraflande på händer och fötter och sedan på mina ben igen — lika ifrig och beslutsam som någonsin att uppnå landsvägen.

Då jag kom dit, var jag tvungen att sätta mig under en häck; och under det jag satt, hörde jag rullandet af hjul och såg en vagn komma utåt vägen. Jag steg upp och vinkade med handen: den stannade. Jag frågade hvart den skulle taga vägen: kusken nämnde ett ställe långt bort, och der jag var öfvertygad att Mr Rochester icke egde några bekanta. Jag frågade hvad han begärde för att köra mig dit; han sade trettio shilling; jag svarade, att jag icke hade mer än tjugu: näväl, han skulle försöka göra det för den summan. Han lät mig sedan stiga upp inuti vagnen, som var tom. Jag steg in, vagnsdörren tillstängdes, och vagnen rullade vidare.

Käre läsare, måtte du aldrig få upplefva hvad jag då kände! Mätte dina ögon aldrig komma att utgjuta så vilda, så heta, så blodiga tårar, som nu strömmade från mina ögon. Mätte du aldrig komma att till himmelen uppsända så hopplösa och så förtviflansfulla böner, som de, hvilka nu gingo öfver mina läppar — och måtte du slutligen aldrig, likt mig, behöfva frukta att du blifvit en orsak till undergång och förderf för den du mest och innerligast älskar.

---



## KAPITLET VIII.

Två dagar hafva förflutit. Det är nu en skön sommarqväll; kusen har låtit mig stiga af vid ett ställe, som heter Whitcross; han ville ej låta mig åka längre för de pengar jag lemnat honom, och utom dem egde jag ej en skilling. Diligensen har nu väl hunnit en mil härifrån; jag är helt och hållet ensam. I detta ögonblick upptäcker jag, att jag glömt taga mitt knyte ur vagnslådan, der jag nedlade det för att hafva det i säkert förvar; der ligger det nu, oåtkomligt för mig: jag står här således alldeles utblottad.

Whitcross är ingen stad, icke ens ett bebygdt ställe; det är endast en stempelare, upprest vid en korsväg och hvitlimmad, för att så mycket bättre falla i ögonen på afstånd och i mörkret. Fyra vägvisare peka liksom armar, från stempelarens spets, åt hvar sitt håll: till den stad som ligger närmast är det, enligt anvisningen, tio mil; till den aflägsnaste är det öfver tjugu. Af de väl kända namnen på dessa städer finner jag i hvilken trakt jag nu är: det är ett nordligt grefskap, inne i landet, så vidt jag kan se, dystert och ödsligt genom flacka hedar, och brutet af bergåsar. Stora vildmarker ligga bakför mig och på båda sidor; höjderna resa sig på afstånd. Befolkningen måste vara gles; jag ser inga vägfarande: åt alla fyra väderstrecken sträcka sig vägarna — hvita, breda och öde: de äro upptagna midt genom heden, och ljungen växer hög och frodig ända till vägkanten. Om också en resande tillfälligtvis skulle här färdas fram, så önskar jag ej att möta hans ögon: han skulle undra hvad jag kan hafva att göra här, dröjande vid vägstolpen och påtagligen redlös och utan mål. Det kunde hända att jag blefve ombedd att göra reda för mig, och

jag kan ej gifva andra svar än sådana som skulle låta otroliga och uppväcka misstankar. Intet band fäster mig vid samhället i detta ögonblick, ingen förhoppning drager mig till mina medmenniskor, ingen af alla dem jag här kan möta, kan hafva en vänskaplig tanke eller en god önskning för mig. Jag eger ingen annan aubörig än allas vår moder, naturen; jag vill luta mig till hennes bröst och der söka hvila.

Jag begaf mig af rätt in i vildmarken, och styrde min kosa mot en dalsänkning, som sträckte sig genom den bruna heden; jag vadade knädjupt genom den mörka ljungen; jag följde dalgångens krökningar, till dess jag, vid en af dessa påträffade ett mossklädt stenblock: der satte jag mig ned. På ömse sidor hade jag de höga väggarna af dalgången. Mitt hufvud skyddades af klippan, och öfver denna var himmelen.

Det dröjde en stund innan jag, äfven på detta ställe, kunde känna mig trygg; jag hyste en obestämd fruktan att det kunde finnas vild boskap i trakten, eller att någon jägare eller tjufskytt skulle upptäcka mig. Om en vindstöt drog öfver heden, blickade jag mig ängsligt omkring, befarande att det var en tjur, som störtade fram; om en ljungpipare hvisslade, så inbillade jag mig att det var en menniska. Men då jag fann mina farhågor ogrundade, och kände mig lugnad genom den djupa tystnad som inträdde mot qvällen, fattade jag mod och förtröstan. Hittills hade jag ej gifvit mig tid att tänka öfver min ställning: jag hade endast lyssnat, spejlat mig omkring och skrämt upp mig; nu först började jag resonnera med mig sjelf.

Hvad skulle jag taga mig för? Hvad skulle jag taga vägen? De sorgligaste frågor i verlden, då jag icke hade något att göra och ingenstädes att gå, då jag med mina trötta, darrande lemmar måste tillryggalägga långa vä-



gar, innan jag kunde uppnå en människoboning, och då jag måste anlita en motvillig hjälp för att få tak öfver hufvudet, och då jag dessutom måste besvåra människor, troligen ogynnsamt stämda mot mig, och nästan med säkerhet kunde räkna på att mer än en gång blifva tillbakastött, innan någon trodde min berättelse eller hjälpte mig i min nöd!

Jag lade mig ned på lungen; den var torr och ännu varm efter sommarens hetta. Jag såg upp mot himmelen: en vänlig stjärna blinkade rätt öfver ravinnens öppning. Daggen föll, men den kändes icke obehaglig; luften var så stilla att icke ett strå rörde sig. Naturen tycktes gynnsamt stämd mot mig; jag trodde att hon älskade mig — den förskjutna, och då jag från människor endast kunde vänta misstroende, snäsor och förolämpningar, så slöt jag mig med barnslig ömhet till hennes sköte. I natt åtminstone — tänkte jag — skall jag blifva hennes gäst, likasom jag är hennes barn: min moder skall hysa mig utan att taga penningar i betalning därför. Jag hade ännu en bit bröd, återstoden af en bulle, som jag, i en stad som vi middagstiden passerade, köpte för den sista slant jag egde. Jag påträffade mogna blåbär, hvilka här och der i lungen glänste likt mattblå perlor; jag plockade en hand full och åt dem till brödet. Min häftiga hunger blef, om ej tillfredsställd, dock tystad genom denna eremit-måltid. Sedan jag slutat den, läste jag mina aftonböner, hvarefter jag utsåg mig ett läger för natten.

Bredvid klippblocket var lungen mycket hög; då jag lade mig ned, var min kropp gömd af densamma, och då den reste sig högt på båda sidor om mig, var jag temligen väl skyddad för nattfrosten. Jag hopvek min schal och begagnade den till täcke; en liten mossklädd tufva blef min hufvudkudde. Sedan jag så place-

rat mig, kände jag ej någon kyla, åtminstone ej under nattens början.

Min hvila skulle hafva varit god, så vida den ej störts af sorgen i mitt hjerta, ty detta led af de öppna och invärtes blödande såren, och dess strängar voro brustna. Det darrade för Mr Rochester och hans öde; det sörjde öfver honom med djup medömkan; det ropade efter honom med oafslätlig trängtan, och hjälplöst såsom en fågel med brutna vingar, skälde det dock af vanmäktiga försök att flyga honom till möte.

Uttröttad af dessa själsqual reste jag mig upp på mina knän. Natten hade inbrutit med sina stjernor; en natt så lugn och stilla att den ej tillät någon fruktan. Vi vete att Gud är allestädes närvarande, men säkerligen känna vi hans närvaro lifligast, när hans verk i all deras storhet ligga framför oss, och det är under den klara natthimmeln, då hans verldar röra sig i sina tysta banor, som vi mäktigast förnimma hans oändlighet, hans allmagt och hans allestädes-närvaro. Jag hade fallit på knä för att bedja för Mr Rochester. Då jag blickade upp med mina i tårar simmande ögon, såg jag Vintergatans stjernverld. Då jag besinnade hvad detta var — hvilka tallösa verldar, som rödde sig i rymden under formen af en svag ljusstrimma, då kände jag lifligt Herrans storhet. Jag var öfvertygad om hans vilja att uppehålla sina skapade verk, och jag visste att han ej skulle låta sin jord förgås, och ej heller en menniskosjäl. Jag tackade honom för hans nåd: Han, som är lifvets källa är också själens Frälsare. Jag var ej längre orolig för Mr Rochester; himmelens Herre var hans skapare och beskyddare. Jag lutade mig åter ned på mitt läger, och glömde inom kort i sömnen alla mina sorger.

Men följande dag kom den bleka Nöden, i all dess nakenhet öfver mig. De små foglarne hade redan lem-



nat sina-nästen, bien hade redan från den ännu daggvåta ljungen börjat samla sin honing, morgonens långa skuggor hade förminskats, och solen med sin glans hade fyllt luft och jord — förrän jag vaknade och såg mig omkring.

Hvilken stilla, varm och herrlig dag! Den vida he- den liknade en guldkimrande öken. Ett klart solsken bestrålade hela nejden. Jag önskade att kunna lefva i detta och af detta. Jag såg en ödla springa öfver klippblocket; jag såg ett bi beskäftigt syssla i blåbärsriset. Jag skulle gerna i detta ögonblick velat vara en ödla eller ett bi, ty då hade jag kunnat finna passande föda och bostad på detta ställe. Men jag var en mensklig varelse med menskliga behof, och kunde således ej stanna kvar der ingenting fanns att fylla dem med. Jag steg upp och kastade en blick på det läger jag lemnat. Beröfvad alla förhoppningar för framtiden önskade jag blott ett — nemligen att min Skapare af nåd tagit min själ under det jag låg der och sof, och att min matta kropp, genom döden befriad från kampen med ödet, nu i ro fått multna och förena sig med vildmarkens stoft. Men — jag lefde ännu, med alla lifvets behof, lidanden och pligter, och därför måste bördan bäras, behofven tillfredsställas, lidandet fördragas och pligterna uppfyllas.

Jag lemnade min hviloplats och begaf mig åter till Whitcross, samt valde den väg, der jag kunde hafva den nu brännande solen på ryggen. Jag hade ingen annan omständighet som kunde bestämma mitt val. Min marsch räckte i många timmar: till sist tyckte jag mig hafva gått tillräckligt för att med godt samvete kunna hvilat mig — jag tänkte sätta mig på en sten, som stod nära bredvid och der öfverlåta mig åt den känslodömding, som smugit sig öfver mitt sinne och mina lemmar; —

då jag i samma ögonblick fick höra klämtandet af en kyrkklocka.

Jag vände mig efter ljudet och upptäckte nu bland de pittoreska höjderna, för hvilkas skiftande former jag under den sista timman ej haft öga, en by och ett kyrktorn. Hela dalen åt höger var uppfylld af ängar, åkrar och lundar, och en klar ström bugtade sig genom de olika nyanserna af grönt — den saftiga säden, de mörkare träden och det friska gräset. Rasslet af hjul återförde min uppmärksamhet till landsvägen, på hvilken en tungt lastad vagn arbetade sig uppför backen. Icke långt derifrån syntes tvenne kor med deras vaktare. Menskligt lif och mensklig verksamhet voro i mitt grannskap; äfven jag måste sträfvä för att lefva och arbeta som alla andra.

Omkring klockan tu eftermiddagen inträdde jag i byn. Vid slutet af dess enda gata fanns en liten bod med några bröd i fönstret. Jag längtade efter en kaka bröd. En sådan skulle kanhända återgifva mig en del af mina krafter; utan föda skulle det blifva svårt för mig att gå vidare. Önskan att ega välde öfver min kropp återkom, så snart jag befann mig bland mina medmänniskor. Det förekom mig så förödmjukande att midt på gatan i en by sjunka ned afdånad af hunger. Jag tänkte efter om jag ej egde något som kunde utbytas mot en af dessa bullar. Jag hade en silkeshalsduk och ett par handskar. Jag visste icke rätt huru människor i denna belägenhet bruka bete sig. Det var osäkert om någondera af dessa persedlar skulle tagas i stället för betalning: jag trodde icke sjelf derpå, men här var intet val: jag måste försöka.

Jag inträdde i boden: der fanns en qvinna. Då hon fick se en bättre klädd person, kom hon mig artigt till mötes och frågade hvori hon kunde vara mig till tjänst.



Jag stod utom mig af blygsel; min tunga kunde ej framföra den begäran jag hade tänkt framställa. Jag tordes ej erbjuda henne de nötta handskarna, den skrynkliga halsduken; ty jag insåg sjelf att detta skulle förefalla besynnerligt. Jag bad endast om tillstånd att sitta ned en stund, emedan jag var trött. Bedragen i sin förväntan att i mig få en kund, var det med en viss köld hon biföll min begäran. Hon pekade på en soffa: jag sjönk ned i den. Tårarna ville tränga fram i mina ögon, men då jag insåg huru opassande en sådan känslouttryckning skulle vara, höll jag dem tillbaka. Jag frågade henne om det fanns någon modesömmerska eller klädsömmerska der på stället.

«Det finnes här två eller tre: fullt så många, som här kunna få arbete.»

Jag var nu drifven till det yttersta. Nöden stod handgripligt för mig. Jag hade inga resurser, ingen vän, icke ett öre. Någoting måste jag göra. Jag måste skaffa mig arbete någonstans — men hvarest?

«Finnes det någonstädes här i grannskapet ett ställe, der man behöfver en tjenarinna?»

«Det vet jag icke?»

«Hvilken är den förnämsta näringsgrenen här på stället, som sysselsätter de flesta händer?»

«En del äro åkerbrukare, och många äro anställda vid Mr Olivers nålfabrik och vid gjuteriet.»

«Kunna qvinnor få anställning hos Mr Oliver?»

«Nej, endast karlar.»

«Hvad göra då qvinnorna?»

«Det vet jag inte. En får göra det och en annan det. Fattigt folk får ta sig fram, så godt de kunna.»

Hon tycktes trött vid mina frågor och jag kunde ej undra derpå. Ett par af hennes grannar kommo in

min sittplats tycktes behöflig för andra. Jag reste mig upp och tog afsked.

Jag gick gatan framåt, under det jag betraktade husen på båda sidor: ingenstädes kunde jag finna någon anledning eller förevändning att stiga in. Jag ströfvade omkring i byn, aflägsnade mig från den ett stycke och vände åter tillbaka, under loppet af en timmas tid, eller mera. Mycket uttröttad och plågad af en gnagande hunger, vek jag af in på en smal väg och satte mig ned i skyddet af en bäck. Men jag hade ingen ro i min själ: efter några minuter reste jag mig åter upp för att söka hjälp eller åtminstone råd. Vid slutet af vägen stod ett litet vackert hus, med en nätt trädgård, full af blommande växter, framför detsamma. Jag stannade der. Jag hade intet skäl att närma mig den hvitmålade porten och att fatta den blanka portklappen, ej heller fanns det någon anledning för husets innevånare att intressera sig för mig, men jag kunde ej låta bli att gå fram och klappa på. Ett ungt, välklädt fruntimmer, med godt utseende öppnade dörren. Med halfqväfd, darrande stämma — kännetecknet på ett hopplöst hjerta och en vau-mächtig kropp — frågade jag om der behöfdes någon piga.

«Nej,» ljöd svaret, «vi hafva ingen tjenare.»

«Skulle ni kunna säga mig hvar jag skulle kunna få någon anställning. Jag är här en fremling, utan bekantskaper. Jag önskar arbete, likagodt hvilket.»

Men det var icke hennes sak att tänka för mig eller att skaffa mig en tjänst, och dessutom huru tve tydlig måste icke min karakter, min samhällsställning och hela min framställning förefalla henne. Hon skakade på hufvudet, betygade sin ledsnad öfver att ej kunna hjälpa mig med några upplysningar, och dörren tillslöts mycket lugn och höfligt — men jag var dock utestängd. Hade



hon hållit den öppen några ögonblick till, så hade jag visst tigt henne om en bit bröd, ty jag var nu bragt till det yttersta.

Jag kunde ej förmå mig att återvända till den smutsiga byn, der det föröfrigt ej fanns någon utsigt om hjälp. Jag skulle haft lust att taga vägen till en skogslund, som låg ej långt derifrån, emedan den med sina täta skuggor tycktes vara en inbjudande tillflyktsort, men jag var så förstörd, så svag och så pinad af naturens kraf, att instinkten höll mig kvar i grannskapet af meniskoboningar, der föda kunde vankas. Ensambeten hade ej varit någon ensambet, hvilat ingen hvila, så länge som hungerns gam högg sin näbb och sina klor i mitt inre.

Jag närmade mig gårdarna, aflägsnade mig från dem, vände om igen, och gick åter tillbaka: ständigt drefs jag bort af den tanken, att jag ej hade någon rätt att fordra eller vänta deltagande för min nödställda belägenhet. Emellertid förföt eftermiddagen, under det jag så ströfvade omkring, som en vilsekommen och utsvulten hund. Under det jag gick öfver ett åkerfält blef jag varse ett kyrktorn: jag skyndade ditåt. Nära kyrkogården, omgifvet af en trädgård, stod ett litet men välbygdt hus, hvilket icke kunde vara något annat än prestgården. Det rann mig nu i sinnet, att främligar, som komma till en ort, der de ej hafva bekanta, bruka vända sig till presterna för att genom dem få sysselsättning och understöd. Och det är också de andligas pligt att — åtminstone med råd — hjälpa dem, som önska hjälpa sig sjelfva. Jag tyckte mig derföre ega en slags rättighet att här få bistånd. Jag tog derföre mod till mig, samlade mina sista krafter och sträfvade framåt till dess jag kom till byggningen, då jag knackade på dörren. Denna öppnades af en gumma.

Jag frågade: «är detta prestgården?»

«Ja.»

«Är pastorn hemma?»

«Nej.»

«Kommer han hem snart?»

«Nej, han är bortrest.»

«Har han rest långt bort?»

«Icke så långt — tre mil ungefär. Hans far har dött helt plötsligt, därför är han vid Marsh End nu, och stannar väl der en fjorton da'r till.»

«Finns det några fruntimmer i huset.»

«Nej, ingen mer än jag, som är hushållerska här.»

Det var mig icke möjligt att af denna menniska begära den hjälp jag behöfde: ännu kunde jag ej tigga. Jag stapplade bort derifrån.

Ännu en gång aftog jag mig min halsduk; ännu en gång tänkte jag på simlorna i boden; jag önskade mig blott en bit bröd, en mun full för att dermed lindra hungerns qual. Utan att tänka på hvad jag gjorde, återvände jag till byn, och gick in i brödboden. Ehuru flera personer voro derinne, vände jag mig genast till kvinnan och frågade om hon ville gifva mig en simla för halsduken

Hon betraktade mig med misstänksamma blickar och svarade, att hon ej sålde sina varor på det viset.

Drifven till förtviflan, begärde jag blott en half kaka, men hon svarade ånyo nej. «Det kunde ingen veta, hur' jag kommit öfver halsduken,» tillade hon.

«Nå, vill ni ta' mina handskar då?»

«Nej, hvad ska' jag göra med dem?»

Läsare, det är långt ifrån behagligt att sysselsätta mig med dessa detaljer. Mången påstår det vara en njutning att blicka tillbaka på öfverståndna lidanden, men ännu i dag har jag svårt vid att rigta mina tan-



kar på denna nödens tid. Det var för mycket både förödmjukelse och kroppsligt lidande för att kunna vara behagligt ens i hågkomsten.

Jag vill ej tadla dem, som visade mig från sig: jag hade ingenting bättre att vänta. En vanlig tiggare är ofta ett föremål för misstankar, och en välklädd tiggare är det alltid. Nu var det visserligen ingenting annat än arbete, som jag bad om; men hvems sak var det att skaffa mig sådant? Åtminstone icke de personers, hvilka sågo mig för första gången i deras lif, och ingenting kände om mitt uppförande. Jag kan icke ens klandra qvinnan, som ej ville gifva mig bröd för min halsduk. Hon gjorde rätt som nekade, så snart mitt anbud syntes henne auringen misstänkt eller ofördelaktigt. Men nog om detta ämne — det är mig vidrigt.

Nyss före mörkningen passerade jag förbi en farm. Egaren deraf satt vid den öppna dörren och åt sin aftonvard af bröd och ost, jag stannade och frågade honom, om han ej ville gifva mig en bit bröd, emedan jag var mycket hungrig. Han syntes öfverraskad, men utan vidare svar skar han ett dugtigt stycke af kakan och räckte mig det. Förmodligen trodde han, att jag ej var en tiggerska, utan endast någon excentrisk dam, som i en hast fått särdeles aptit på hans grofva bröd.

Så snart jag icke mera kunde bli bemärkt från farmgården, satte jag mig ned för att äta.

Då jag ej hade något hopp att få tak öfver hufvudet för natten, så tog jag min tillflykt till den förutnämnda skogslunden. Men min natt var högst olycklig och min hvila obetydlig, ty marken var fuktig och luften kall, och dessutom stördes jag af förbivandrande personer, så att jag flera gånger måste ändra hviloplats. Mot morgonen föll regn, hvilket fortför hela följande

dagen. Denna förflöt på samma sätt som den föregående. Jag sökte arbete, men blef afvisad; jag svalt, och blott en gång fick jag någon föda öfver mina läppar. Jag kom fram till en koja, just som en liten flicka höll på att maka en tallrik kall gröt i en svinho.

«Vill ni gifva mig detta?» frågade jag.

Flickan gapade på mig. «Mamma,» ropade hon, «här är en qvinna, som ber mig ge henne gröten.»

«Ja så,» svarades det inifrån, «ja, ge henne det, om hon är en tiggerska. Grisen står sig ändå.»

Flickan tömde den stelnade massan i min hand, och jag slukade det ifrigt.

Mot skymningen satte jag mig ned att hvila på en smal väg, som jag följt under ett par timmars tid.

«Det är nu slut med mina krafter,» sade jag för mig sjelf, «jag orkar ej gå stort längre. Skall jag äfven denna natt blifva husvill? Måste jag väl, i detta hållregn, ligga på den kalla och vattendränkta marken? Jag fruktar att jag måste det, ty hvem vill hysa mig? Detta blir dock förfärligt: helst jag är så matt, så frusen och så hungrig — så i alla afseenden olycklig och hopplös. Innan morgon bittida är det väl slut med mig. Hvarföre kan jag då ej försona mig med tanken på döden? Hvarföre kämpar jag för bevarandet af ett värdelöst lif? Derföre att jag tror att Mr Rochester ännu lefver, och emedan en död af hunger och köld är något, som den kroppsliga naturen ej kan förlika sig med. O, du Fader i himmelen! stöd mig, led mig och hjälp mig!»

Mina slöa blickar sväfvade öfver det töckenhöljda, ödsliga landskapet. Jag märkte att jag aflägsnat mig långt från bebyggda trakter. Nästan hvarje spår af odling var försvunnet. Jag hade på småvägar närmat mig en hedsträckning. Endast några plöjen, hvilka syntes



nästan lika ofruktbara som ljunghäcken, hvilken de nyligen tillhört, skiljde mig från en kulle, som låg framför mig.

«Hellre vill jag dö deruppe,» tänkte jag, «än här på vägen, der människor färdas. Det är bättre att korpar och kråkor slita köttet af mina ben, än att de skulle inneslutas i en fattigkista och multna i en fattiggraf.»

Jag sträfvade uppför höjden. Det återstod nu blott att finna en håla, der jag kunde lägga mig ned, dold för människors blickar; men någon sådan kunde jag ej upptäcka: den nedanför liggande marken var jern. Der fanns ingen annan omvexling än i kolorit; denna var grön, der det växte starr och mossa; brun åter, der marken var torrare och endast bar ljunghäcken. Mörkt som det var, kunde jag dock se denna olikhet, men endast såsom en olikhet i dagrar och skuggor, ty färgen hade försvunnit med dagsljuset.

Mina blickar ströfvade fortfarande än öfver den gråa kullen och än öfver heden, och funno ingen tröst i den ödsliga anblicken, då plötsligen långt bort, mellan kärr och kullar, ett ljussken framglänste. «Det är en lyktgubbe,» tänkte jag först, och väntade att det snart skulle försvinna. Men det fortfor att lysa på samma sätt, utan att närma eller aflägsna sig. «Männe det kan vara en lusteld?» frågade jag mig sjelf. Jag väntade att lågan skulle sprida sig, men den gjorde det icke: den blef hvarken större eller mindre. «Det kan då ej vara annat än ett ljus i en boning; men om ock så är, har jag ej kraft att hinna dit: vore det äfven blott en aln från mig, hvad gagu hade jag väl deraf? Jag skulle knacka på dörren, endast för att få den stängd för mig.»

Jag sjönk ned der jag stod och gömde mitt anlete mot marken. Der låg jag en stund; nattvinden strök fram öfver kullen der jag låg och bortdog sakta kla-

gande, i fjerran; regnet föll stridt och genomblötte mig ånyo. Hade jag blott varit riktigt stelfrusen, så hade jag ej märkt huru regnet piskade mig, men jag hade ännu nog lifsvärma kvar för att känna det obehagliga, kalla droppandet. Till följe häraf reste jag mig upp.

Ännu syntes ljuset, som lyste med ett jemnt, ehuru genom regndimman dunkelt sken. Jag försökte åter att gå, i det jag med uttömda krafter släpade mig fram; jag rigtade mina steg mot ljuset: min väg förde mig öfver ett stort kärr, hvilket under senhösten ej kunnat passeras, och som äfven nu under högsommaren var vått och sumpigt. Två gånger föll jag omkull, men samlade mina krafter och reste mig ånyo. Ljuset var mitt sista hopp: jag måste försöka att hinna dit.

Sedan jag kommit öfver kärret, bemärkte jag en hvit strimma. Jag närmade mig den, och fann att den var en väg, som ledde rätt mot ljuset, hvilket nu glänste fram från en liten kulle, omgifven af en trädgrupp, hvilken, så vidt jag i mörkret kunde skönja, bestod af tallar. Min ledstjerna försvann när jag kom närmare: den var bortskymd af något föremål. Jag utsträckte min hand mot den mörka massan framför mig: den befanns vara en låg mur; öfver denna höjde sig ett slags pålverk och innanför den sednare var en häck af taggiga buskar. Trefvande mig fram längs efter muren kom jag till en port, som öppnade sig då jag rörde vid den. På hvar sin sida om denna stod ett buskartadt träd — buxbom eller idegran.

Sedan jag kommit in genom porten skönjde jag konturerna af en mörkfärgad, låg och temligen lång byggnad; men ljuset, som vägledt mig, kunde jag ingenstädes upptäcka. Det var mörkt öfverallt: männe de som bodde der redan gått och lagt sig? Jag fruktade att detta var fallet. Men under det att jag sökte efter dör-



ren, passerade jag förbi en knut af byggnaden, och åter framglänste det vänliga skenet från de små rutorna af ett med blyinfattning försedt fönster, som låg blott en fot från marken, och som förekom ännu mindre genom en slags spalier af murgrön eller någon annan krypväxt, som med tätt löf slingrade sig utefter denna del af byggningen. Öppningen var så trång och undangömd, att man ej ansatt sig behöfva rullgardin eller luckor: till följe häraf kunde jag, då jag lutade mig ned och undanvek det yppiga löfverket, se allting inne i rummet. Golfvet var rent och beströdt med fin sand. Mot ena väggen stod en hylla af valnöt med sina rader af tenntalrickar, hvilka återgåfvo skenet af en glödande torfbrasa. Der fanns ett väggur, ett stort bord af furu och några stolar. Ljuset, hvars strålar varit min ledning, stod på bordet, och vid dess sken satt en äldre qvinna, med temligen stråft utseende, men utmärkt snygg, — liksom allting omkring henne — och stickade på en strumpa.

Jag betraktade dessa föremål endast helt flyktigt: i dem fanns just ingenting ovanligt. Den togs vida mera i anspråk af en grupp nära vid eldstaden, öfvergjuten af skenet från denna. Tvenne unga, intagande fruntimmer — synbarligen af bättre stånd och fin bildning — sutto, den ena i en låg gungstol, den andra på en vanlig ännu lägre stol: båda voro djupt sorgklädda. Den mörka drägten förhöjde ännu mera den mjella färgen på deras skönt formade halsar och ansigten. En stor, gammal raphönshund stödde sitt massiva huivud mot den enas knä; i den andras sköte hvilade en svart katt.

Detta anspråkslösa kök tycktes ej vara en rätt passande vistelseort för dessa damer. Hvilka kunde de väl vara? Det var ej rimligt att de voro döttrar till den äldre qvinnan vid bordet, ty hon såg ut som en bond-

hustru, då deremot hela deras yttre tillkännagaf god härkomst och en fin och en bildad uppfostran. Aldrig i mitt lif hade jag sett sådana ansigten som deras, och ändock, då jag betraktade dem närmare, tyckte jag mig förtrogen med hvarje, drag. Vackra kunde de ej kallas — de voro för bleka och sågo för alfvarliga ut, för att så benämnas: och då de sutto, der försjunkna i studiet af hvar sin bok, hade deras utseende ett tankfullt, nästan strängt uttryck. På ett litet bord mellan dem stod ett ljus och tvenne digra volumer, hvilka de ofta bläddrade uti, och hvilka efter allt utseende voro ordböcker, som anlidades till hjälp vid öfversättning. Allt var, så tyst, som om personerna varit skuggor, och det upplysta rummet en tafla. Jag kunde höra huru kolen föllo från halstret, huru klockan pickade i sin vrå, och jag tyckte mig till och med kunna urskilja ljudet af gummans strumpstickor. När en röst till sist bröt den djupa tystnaden, kunde jag derföre tydligt urskilja hvarje ord.

«Hör, Diana,» sade den ena af de ifriga läsarinorna, «Franz och den gamle Daniel äro tillsammans under natten och Franz förtäljer en dröm, från hvilken han nyss med fasa uppvaknat — hör!» Nu uppläste hon med sakta röst någonting, af hvilket jag ej förstod ett enda ord: det var ett för mig okänt språk och alltså hvarken franska eller latin.

«Detta är gripande,» sade hon då hon slutat; «jag är förtjust deri.» Den andra flickan, som upplyftat sitt hufvud för att lyssna på systemen, upprepade, under det hennes ögon voro fästade på elden, en rad af det upplästa. En tid derefter lärde jag känna både språket och boken: jag vill derföre anföra den reciterade raden, ehuru väl, när jag först hörde den, den för mig var ett klingande ljud utan någon mening:



«*Da trat Einer hervor, anzusehen wie die Sternen-Nacht.*» \*)  
 'Då trädde en fram, hvars anblick var som stjernehalv-  
 vets.' «Skönt, skönt!» utropade hon, under det hennes  
 mörka ögon glänste. «Der har du en mäktig erke-engel  
 lifslevande framför dig. Denna rad är mera värd än  
 hundra sidor af vanliga granna ord.» — 'Jag väger tan-  
 karna i min vredes vägskaål, och gerningarna med min  
 stränghets vigter'. Detta är sublimt!»

Båda systrarna tystnade ånyo.

«Finns det något land, der di talar så der?» frå-  
 gade den gamla qvinnan, i det hon såg upp från sitt  
 arbete.

«Ja, Hanna — och det landet, der man talar så,  
 är ett mycket större land än vårt.»

«Tror nog det, men jag begriper inte, hur di kan  
 förstå hvarann, och om någondera af er kom dit, skulle  
 ni då förstå hvad di sa?»

«Till en del skulle vi väl det, men icke helt och  
 hållet, ty vi äro icke så snälla, som du tror, Hanna.  
 Vi kunna icke tala tyska, och vi kunna icke ens läsa  
 det utan tillhjälp af ordboken.»

«Nä, men hvad kan ni ha för vinst deraf?»

«Vi tänka att framdeles undervisa deri, och då skola  
 vi få mera pengar än vi nu hafva.»

«Det kan så vara, men låt nu bli att läsa mera,  
 ni ha arbetat nog för i qväll.»

«Du kan ha rätt häri: åtminstone är jag trött, är  
 du trött, Mary?»

«Obeskrifligt; det är, när allt kommer omkring, ett  
 hårdt arbete att lära sig ett främmande språk, utan nå-  
 gon annan lärare än en ordbok.»

\*) Ur Schillers "Die Räuber".

«Det är det visst, i synnerhet ett sådant språk, som det konstiga, men herrliga, tyska. Jag undrar när St John skall komma hem?»

«Åh, det kan inte dröja länge, klockan är nu tio, (hon såg på ett litet guldur, fästadt vid hennes skärp). Hör, hur det bellregnar ute! Hanna var god och titta efter brasan i förmaket.»

Gumman reste sig, och öppnade en dörr, och jag hörde henne laga om elden i ett annat rum, hvarefter hon straxt kom tillbaka.

«Ack, barn,» sade hon, «det riktigt kostar på att gå der nu, der sir så tomt ut nu, med länstolen tom och undanskjuten i ett hörn.»

Hon torkade sina ögon med förklädet: de båda flickorna förut allvarliga, sågo nu sorgsna ut.

«Men han har det nu, der han är, bättre,» fortfor Hanna, «det är inte rätt att önska honom hit tillbaks. Och dertill kan ingen få lättare död än han fick.»

«Talte han aldrig om oss på sitt sista?» frågade den systemn.

«Han fick inte tid dertill: det var gjordt med honom på en minut — ja, var det så. Han var litet skral da'n förut, men ingenting att tala om, och då frågte St John, om han ville att vi skulle skicka efter er, men det bara skrattade han åt. Andra da'n kände han sig litet tung i hufvut — det är nu fjorton da'r se'n — och då lade han sig att sofva och vaknade aldrig mer; han var redan lite stel, när er bror gick in för att se efter honom. Ack, barn, han var af gamla stammen, för ni och St John äro af en annan sort än di, som nu ha gått bort; för er mor var mycke på samma vis som ni: och nästan lika så boklärd. Ni är hennes afbild Mary: Diana är mera lik sin far.»



För min del tyckte jag att de båda systrarna voro så lika hvarandra, att jag ej kunde märka hvari den gamla tjenarinnan (ty jag antog nu att hon var en sådan) fann någon skillnad. Båda voro de blonda och smärta: begges utseende var distingueradt. Det är sannt, den enas hår var ett grand mörkare än den andras, och de hade det kammadt på olika vis: Marys ljusbruna hår var slätkammadt, då Dianas mörkare lockar ringlade sig öfver hennes hals.

Klockan slog nu tio.

«Nu vill ni väl ha qvällsvard?» anmärkte Hanna, «och det vill väl Mr S:t John också, när han kommer hem.»

Hon gick nu att laga aftonmältiden i ordning. De unga fruntimmerna reste sig upp, som det tycktes för att gå in i förmaket. Ända tills nu hade jag varit så sysselsatt med att gifva akt på dem; deras sätt att vara och deras samtal hade hos mig väckt ett så lifligt intresse, att jag till hälften glömt min egna eländiga belägenhet; nu återkom tanken derpå, och den förekom mig ännu mera tröstlös och förtviflad, just genom kontrasten mot det, som jag nyss sett. Det syntes mig alldeles omöjligt att väcka deltagande för mig här på stället, eller att kunna öfvertyga dessa personer om min nöd och mina sorger, eller att förmå dem att gifva mig en fristad från mina irrvandringar. Då jag trefvat mig fram till förstugudörren och tveksamt bultade på, ansåg jag åtminstone det sistnämnda för en ren orimlighet.

Hanna öppnade dörren. «Hvad är det ni vill?» frågade hon, under det förvåning röjde sig i hennes ton, och under det hon granskade min person, vid skenet af det ljus, som hon höll i handen.

«Jag skulle önska att få tala vid de unga fruntimmerna,» svarade jag.

«Det är rätt så godt, att ni omtalar för mig hvad ni har att säga dem. Hvarifrån kommer ni?»

«Jag är en främling här på orten.»

«Hvad har ni här att göra så här dags?»

«Jag önskar tak öfver hufvudet för natten, i ett ut-  
hus eller hvar som helst, och dessutom en bit bröd  
att äta.»

Ett påtagligt mistroende, just det jag nyss fruktade  
för, uttryckte sig i Hannas ansigte. «Jag skall ge er  
ett stycke bröd,» yttrade hon efter något besinnande,  
«men jag kan inte ge en kringstrykande person husrum.  
Det går inte an.»

«Får jag inte tala vid de unga fruntimmerna?»

«Nej, det får ni inte. De kunna dessutom ingen-  
ting göra för er. Ni skulle inte stryka omkring så här  
dags: det ser så illa ut.»

«Men hvart skall jag taga vägen, om ni visar bort  
mig, hvad skall jag taga mig för?»

«Åh! jag vill slå vad att ni har reda på begge de-  
larna. Akta er blott att göra det ondt är — det är det  
viktigaste. Här har ni en slant, och adjö se'n.»

«En slant stillar ej min hunger och jag orkar ej gå  
längre. Stäng inte dörren! För Guds barmhertighets skull,  
gör det ej!»

«Jag är tvungen: regnet slår in.»

«Ropa på herrskapet! Låt mig tala med dem —»

«Nej, det gör jag inte. Det hänger inte rätt ihop med  
er, efter ni gör så'nt der väsen. Laga er eran väg!»

«Men jag dör, om ni motar bort mig.»

«Har ingen fara. Jag är rädd att ni har något ondt  
i sinnet, efter ni går ikring i gårdarna så här sent på  
qvällen. Har ni någon i sällskap — inbrottstjufvar eller  
dylikt folk — här i närheten, så kan ni nämna för dem  
att vi inte ä' värnlösa: vi ha här en herre och hundar



och gevär.» Med dessa ord slog den hederliga men hårdhertade tjenarinnan igen dörren och stängde den innanför.

Mitt olycksmått var nu fullrågad. En känsla af namnlöst lidande, en vånda af djupaste förtviflan genomför mitt innersta. Det var alldeles slut med mina krafter: jag kunde ej röra mig ur stället. Jag sjönk ned på den våta trappan, jag snyftade högt, jag vred mina händer och grät blodiga tårar. Den var då förhänden, den sista förfärliga timman med alla dess fador! Och jag stod ensam, bortstött af mitt eget slägte! Icke blott hoppets ankar, utan äfven ståndaktighetens stöd var borta — åtminstone för ett ögonblick: men jag sökte att genast återvinna den sednare.

«Jag kan icke mera än dö,» sade jag, «och jag tror på Herran Gud. Jag vill söka att ödmjukt foga mig efter hans vilja.»

Dessa ord tänkte jag icke blott, utan uttalade dem äfven, och i det jag med all makt sökte att öfvervinna mig sjelf, ville jag äfven kämpa för att behålla segern, så länge mitt arma hjerta ännu slog.

«Alla menniskor måste dö,» ljöd en stämma helt nära mig, «men alla äro icke dömda till en tidig och långsam dödskamp, såsom fallet skulle vara med er, om ni här omkomme af hunger.»

«Hvem eller hvad är det som talar?» frågade jag häpen öfver de oförväntade orden. En gestalt var nära mig, men hvad för en gestalt — det kunde jag i den kolmörka natten och med mina försvagade ögon icke urskilja.

Jag behöfde dock ej länge vara i ovisshet. Straxt bredvid mig bultade en person med starka slag på dörren.

«Är det ni, Mr S:t John,» frågade Hanna.

«Ja, ja! — Öppna fort!»

«Ack, hvad ni måtte vara våt och frusen, en så'n förfärlig natt som det nu är. Kom in nu; edra systrar äro oroliga för er skull, och jag tror att det finns misstänkta personer i grannskapet. Här var nyss en tiggerska — och, min själ, hon är borta än! — hon ligger der. Laga er upp, om ni har någon skam i er! Ge er af, säger jag!»

«Håll, Hanna! Jag har ett ord att säga till denna qvinna. Du har gjort din pligt i att utestänga henne; min pligt blir att släppa henne in. Jag har hört hela ert samtal, och måste bekänna att detta är ett eget fall, som åtminstone tål vid att närmare undersökas. Res er upp, unga qvinna, och träd in i detta hus!»

Det var med svårighet, som jag kunde efterkomma hans tillsägelse. Ett ögonblick derefter stod jag i det snygga, trefliga köket, darrande, eländig och med ett så förstördt utseende, att det kunde skrämma en och hvar. Också betraktades jag med spänd uppmärksamhet af dem alla.

Den ena af systrarna frågade: «St John, hvem är det?»

«Jag vet inte: jag påträffade henne liggande vid förstugudörren.»

«Hon är mycke' blek,» anmärkte Hanna

«Blek som döden, låt henne sitta, annars faller hon omkull.»

St John hade sagt sannt: jag höll på att svimma af, och hade sjunkit till golvet om man ej gifvit mig en länstol att sitta uti.

«Gif henne litet vatten, Hanna; det skall måhända vederqvicka henne. Hon måtte hafva utstått mycket, så afmagrad och så blek är hon.»

«Hon liknar snarare en död än en lefvande.»

«Är hon sjuk eller förtärd af hunger?»



«Snarare det sednare. Tag hit litet mjölk, Hanna, och ett stycke bröd.»

Diana — hon med de långa lockarna — bröt af en bit bröd, doppade den i mjölken och förde den till mina läppar. Hennes ansigte kom helt nära mitt: jag läste medlidande i hennes miner och jag förnam deltagande i hennes hastiga andedrag, och då hon helt enkelt yttrade: «försök att äta,» så låg det något ljuft och vederqvickande i tonen af hennes ord.

«Ja — försök!» upprepade Mary vänligt, under det hon aftog min genomblötta hatt och upplyftade mitt hufvud.

Jag började äta, först utan aptit, sedan med glupskhet.

«Icke så mycket till en början — låt henne inte få mera,» sade St John; «det kan vara nog för denna gång.»

«Litet mera, min bror; du kan se på hennes ögon, huru hungrig hon är.»

«Det går inte an. Försök, om hon kan tala: fråga henne hvad hon heter.»

Jag kände att jag åter kunde tala och yttrade: «mitt namn är Jane Elliot.» För att förekomma hvarje upptäckt hade jag redan förut beslutat att antaga ett annat namn.

«Hvar är ert hem? Hvar har ni edra anhöriga?»

Jag svarade icke.

«Säg oss namnet på någon af edra bekanta!»

Jag gjorde en vägrande rörelse med hufvudet.

«Hvilka upplysningar kan ni lemna om er person?»

Nu, då jag en gång trädte öfver tröskeln till denna boning, och skådade dess innevånare, ansigte mot ansigte, kände jag att jag ej längre var ensam, kringirrande och forskjuten af hela världen. Jag tog mod till mig att lägga bort min tiggareskepnad, och att i stället

återtaga mitt naturliga sätt att vara. Alltså då Mr St John åskade en redogörelse, som jag för närvarande var för svag att afgifva, yttrade jag efter några ögonblicks besinning:

«Sir, i afton kan jag inte lemna er några upplysningar.»

«Men hvad vill ni då att vi skola göra för er?»

«Ingenting;» svarade jag. Jag var för matt att svara utförligt.

Diana tog ordet. «Är det er mening,» frågade hon, «att vi nu gifvit er den hjälp ni behöfver, och att vi nu kunna hänvisa er till heden och den regniga natten?»

Jag fästade mina blickar på henne. Hon hade ett märkvärdigt ansigte, vittnande både om själskraft och godhet. Jag ansåg mig derföre ej hafva något att frukta, och besvarande hennes medlidsamma blick med ett tack-samt leende genmälde jag: «jag öfverlåter mitt öde i edra händer. Vore jag en vilsekommen hund, så vet jag att ni inte skulle köra bort mig en sådan natt som denna, och således har jag ännu mindre att befara. Gör med mig som er lyster, men bespara mig alla längre förklaringar. Mitt bröst är besväradt och jag känner en slags kramp, när jag talar.»

Alla tre betraktade mig tigande. Slutligen yttrade St John: «Hanna, låt henne sitta här och genera henne inte med några frågor, samt gif henne om tio minuter det som är kvar af mjölken och brödet. Mary, Diana, kommen med mig i förmaket, så få vi talas vid.»

De aflägsnade sig. Efter en kort stund återkom den ena systemen, men jag kunde ej göra mig reda för, hvil-kendera. En slags behaglig dvala kom öfver mig der jag satt vid den vederqvickande brasan. Med låg röst gaf hon Hanna några befallningar. Det dröjde ej länge förrän jag, understödd af denna, sträfvade uppför en



trappa, hvarestefter hon aftog mina våta kläder och hjälpte mig i en varm och torr bädd. Jag tackade Gud, förnam, trots min utsägliga kraftlöshet, en känsla af ljuf glädje — och somnade.

---

## KAPITLET IX.

Af de tre påföljande dygnen har jag ett helt dunkelt minne. Snart sagdt det enda jag kommer ihåg, är att jag befann mig i ett litet rum och i en smal säng. Jag tyckte mig vara fastväxt vid denna, jag låg orörlig som en sten, och skulle, som jag tror, ej hafva tålt vid att flyttas. Dag och natt förflöto utan att jag märkte någon skillnad mellan dem. Men om någon kom in eller gick ut, märkte jag det, likasom jag kände igen personerna och förstod hvad de yttrade, ehuru jag ej kunde svara, ty det var mig icke möjligt att öppna min mun eller att säga ett ord. Hanna var oftast inne hos mig. Hennes närvaro var mig oangenäm: en viss känsla sade mig att hon ej kunde sentera min belägenhet, och att hon hyste ofördelaktiga tankar om mig. Diana och Mary kommo in ett par gånger om dagen. Deras samtal, som fördes med låg röst, vände sig omkring min person och var ungefär af följande innehåll:

«Det var ganska väl att vi ej afvisade henne.»

«Ja, säkerligen skulle hon hafva blifvit funnen död följande morgonen, om hon måst tillbringa natten under bar himmel. Jag undrar hvilka lidanden den stackars människan fått genomgå?»

«Säkerligen helt svåra — det kan man se på hennes afmagrade och likbleka anlete.»

«Det hörs på hennes sätt att uttrycka sig att hon ej är utan uppfostran: hennes uttal var fullkomligt riktigt; och hennes kläder, ehuru nedsmutsade och genomblöta, äro fina och högst obetydligt nötta.»

«Hon har ett rätt eget ansigte: huru magert och medtaget det än är, så tycker jag ändå inte illa om det; och när hon är frisk och vid godt lynne, är jag säker om att hon ser rätt bra ut.»

Ingen enda gång hörde jag ett ord, som tillkännagaf ledsnad öfver den gästfrihet de bevisat mig, eller dåliga tankar om min person. Detta var mig en stor hugnad.

Mr S:t John var blott en enda gång inne i mitt rum: han betraktade mig uppmärksamt och yttrade, att den dvala, i hvilken jag befann mig, var följden af ytterliga och ihållande ansträngningar. Han förklarade det vara onödigt att efterskicka någon doktor: naturen sjelf skulle blifva den bästa läkaren. Hvarje nerv, sade han, hade blifvit öfveransträngd på ett eller annat sätt, och derföre behöfde kroppen hvila. Han var öfvertygad att det ej var någon egentlig sjukdom, och att mitt tillfrisknande skulle gå ganska raskt, när det en gång började. Dessa meningar uttalade han med låg röst, kort och bestämdt, lik en person som ej är van vid mångordighet, och tillade sedan: «ett ganska eget ansigte, som onekligen röjer hvarken dålig karakter eller dåliga seder.»

«Långt derifrån,» tillade Diana. «Sanningen att säga, min bästa S:t John, så hyser jag verkligt deltagande för den arma lilla varelsen. Det skulle vara bra roligt om vi kunde göra henne någon väsendtlig tjänst.»

«Det är inte troligt, att vi komma i tillfälle dertill,» svarade S:t John. «Efter all sannolikhet är hon en ung dam af stånd, som kommit i missförhållande till sina



anhöriga, och sedan obetänksamt öfvergifvit dem. Vi skola kanhända lyckas att återföra henne till dem, ehuru jag läser i hennes ansigte ett drag af bestämdhet i karakteren, som gör att jag tviflar på hennes medgörlighet.» Han betraktade mig några minuter, hvarefter han yttrade: «hon ser intelligent ut, men är allsicke vacker.»

«Hon är ju sjuk nu, S:t John.»

«Sjuk eller frisk, måste hon dock alltid vara ful. Af skönhetens behag och harmoni finnes i dessa anletsdrag intet spår.»

På tredje dagen befann jag mig bättre, och på den fjerde kunde jag tala och röra mig temligen ledigt. Hanna hade vid middagstiden gifvit mig litet stek och soppa. Jag hade ätit med god matlust: maten hade bekommit mig väl, då den förut endast underhållit öfverretningen i min kropp. Då hon lemnade mig, kände jag mig jmförelsevis stark och rask; en stund sednare fattades jag af leda vid att ligga längre och längtade efter verksamhet. Jag ville stiga upp, men hvad skulle jag taga på mig? Jag blygdes för att påtaga mina förra, smutsiga kläder, i hvilka jag legat på marken och vadat genom pussarna. Dock — denna förödmjukelse var mig besparad.

På en stol bredvid sängen lågo min kläder, rena och torra. Min svarta sidenklädning hängde på väggen. Smutsfäckarna voro borttagna och skrynkorna slätade: den var helt snygg. Mina skor och strumpor voro rengjorda. Der fanns tvättfat med tillbehör, äfvensom kam och borste för mitt hår. Jag lyckades kläda mig sjelf, ehuru det gick långsamt och jag ofta måste hvila mig. Mina kläder hängde visserligen lösa på mig, emedan jag magrat så mycket, men jag var ren och snygg, och

i detta tillstånd skred jag, med tillhjälp af ledstången, utför trappan, genom en låg och mörk gång, och befann mig snart i köket.

Der doftade det af färskt bröd och var varmt med besked. Hanna höll på att baka. Som man vet, är det svårast att utrota fördomar ur sådana hjertan, hvilkas jordmån ej blifvit bearbetad af en bildande uppfostran: de växa der med starka rötter, likt ogräs bland stenar.

Hanna hade visat sig kall och ovänlig, åtminstone i början; sedan hade hon blifvit något gynnsammare stämd, och då hon såg mig komma in snyggt och ordentligt klädd, drog hon till och med munnen till ett småleende.

«Redan uppe!» sade hon. «Ni mår således bättre. Sätt er i min stol vid spisen, om ni har lust.»

Hon pekade på länstolen. Jag satte mig ned deri. Hon sysslade nu med sina göromål, men litet emellanåt blickade hon förstulet på mig. Just som hon höll på att taga några kakor ur ugnen, vände hon sig till mig och frågade helt tvärt:

«Har ni nå'nsin gått och tigt förr?»

Ett ögonblick kände jag mig förtretad öfver detta tilltal, men besinnande att det tjenade till intet att bli ond, och att jag i sjelfva verket hade visat mig såsom en tiggare inför henne, svarade jag helt lugnt, men dock med en viss bestämdhet i tonen:

«Ni tar miste om ni anser mig för en tiggare; jag är det icke mera än ni sjelf eller ert herrskap.»

Efter några minuters tystnad yttrade hon: «Men jag förstår inte det: ni har väl hvarken något hem eller några flisor, kan jag tänka?»

«Ehuru jag hvarken har hem eller flisor, med hvilket sednare ord ni förmodligen menar pengar, så är jag



dock ingen tiggare, åtminstone i den mening ni fattar detta ord.»

«Är ni kunnig i att läsa?» frågade hon vidare.

«Åh ja, det kan jag nog.»

«Men ni har ändå inte varit i någon pension?»

«Det har jag varit i åtta år.»

Nu blef hon storögd. «Hur kommer det då till, att ni inte kan försörja er?»

«Det har jag gjort och hoppas att äfven kunna göra det framdeles. Hvad ämnar ni göra med de der stickelbären?» frågade jag, då hon kom in med en korg sådana.

«Baka in dem i pastejerna.»

«Gif hit dem, så skall jag rensa dem.»

«Åh nej. Inte behöfver ni göra någonting.»

«Men jag vill ha någonting att göra; tag hit dem.»

Hon lemnade mig nu korgen och räckte mig dessutom en ren handduk att begagna som förkläde, «för att jag ej,» som hon sade, «skulle smeta ner klädningen.»

«Ni är inte van vid grof-arbete, det ser jag på era händer. Kanske har ni varit sömmerska?»

«Nej, ni gissar orätt, och nu kan det göra det samma hvad jag varit; bråka inte ert hufvud mera med den saken, utan säg mig hellre hvad detta ställe heter.»

«Somliga kallar det Marsh-End, och somliga kallar det Moor-House.»

«Och herrn som bor här heter St John?»

«Nej, han bor inte här; han är endast på besök. Han har sitt hem i sin församling; han bor nära Morton.»

«Menar ni den stora byn några mil härifrån?»

«Just den.»

«Nå, hvad är han der då?»

«Han är prest.»

Nu påminde jag mig det svar jag fått af den gamla hushållerskan i prestgården, då jag begärde att få tala

med pastorn sjelf. «Då har åtminstone hans far bott här?»

«Det har han visst det; gamla Mr Rivers har bott här, och hans far och hans farfar och hans farfarsfar, alla ha di bott här.»

«Således heter då den närvarande herrn på stället Mr S:t John Rivers?»

«Just så, ja; S:t John är likasom hans kristningsnamn.»

«Och hans systrar heta Diana och Mary Rivers?»

«Ja.»

«Deras far är ju död?»

«Han dog för tre veckor se'n af slag.»

«Är deras mor i lifvet?»

«Frun är död för många år se'n.»

«Har ni varit här i huset länge?»

«I tretti år: jag har ammat dem alla tre.»

«Det bevisar att ni varit en trogen och rättskaffens tjenare. Detta beröm vill jag öppet ge er, fastän ni haft den ohöfligheten att kalla mig för tiggare.»

Återigen såg hon förvånad på mig. «Jag är nu öfvertygad om att jag helt och hållet misstagit mig på er person, men här stryker så mycket slödder ikring, så ni får ursäkta mig.»

«Men kom ihåg,» fortfor jag med någon skärpa i rösten, «att ni ville visa bort mig härifrån en natt, då ni inte ens skulle velat köra ut en hund.»

«Ja, det var kanske nog strängt: men hvad ska' en göra? Jag tänker mera på flickorna än på mig sjelf. Stackars barn! Di har ingen, som ser om dem, mer än jag, och då får jag väl lof att se något barsk ut.»

Vi tego båda några minuter.

Hanna återtog samtaleet. «Ni tänker väl inte alltför illa om mig för det?»



«Jag har skäl att vara ledsen på er, och jag vill säga er hvarför. Inte så mycket derföre att ni vägrade att lemna mig tak öfver hufvudet och ansåg mig för en dålig människa, utan derföre att ni just nu nyss gjorde mig det till en förebråelse, att jag hvarken egde hem eller 'flisor.' Många af de ädlaste människor, som någonsin lefvat, hafva varit lika behöfvande som jag, och om ni är en sann kristen, så borde ni ej betrakta fattigdomen såsom ett brott.»

«Nej, det har ni allt rätt i,» svarade hon, «och Mr St John säger på samma vis; och jag ser att jag haft orätt, men jag har nu en helt annan tanke om er än förut. Jag tycker att ni är just en liten galant flickunge.»

«Det låter godt; nu förlåter jag er. Räck mig er hand!»

Hon lade sin mjöliga, grofva hand i min; ett småleende, ännu mera hjertligt än förra gången, sken öfver hennes sträfva drag, och från det ögonblicket voro vi vänner.

Hanna var synbarligen road af att prata. Under det jag rensade bären och hon knådade degen till pastejerna, meddelade hon mig hvarjehanda underrättelser om hennes aflidna husbondfolk och om «barna,» såsom hon kallade ugherskapet.

Gamle Mr Rivers, berättade hon, var en temligen tarflig herre, men en gentleman och af en släkt så gammal, som någon i landet. Marsh-End hade sedan urminnes tider tillhört Rivers', och byggningen var öfver tvåhundra år gammal, fast den såg liten och oansenlig ut, i jemförelse med Mr Olivers ståtliga herrgård i Morton-Vale. Men hon mindes Bill Olivers far såsom daglönare i en nålfabrik, då Rivers i stället voro adelsmän, redan på den tid, när Henrikarne regerade öfver

England, såsom en hvar kunde se af kyrkoböckerna i Mortou. Icke desto mindre var, såsom hon öppet bekände, gamla herrn alldeles som vanligt folk, «inte en smul' annorlunda, orimligt begifven på att jaga, och mycket rustande med åkern.» Hans fru hade annat gry i sig, «hon var gruffligt kär i att läsa i böcker, och barna bråddes på henne. I det fallet va' di förmer än alla andra, som nu lefde, och man hade aldrig sett deras make, ty di hade haft lust för att läsa alltifrån det di kunde tala, och allting hade di lärt sig sjelfva.» Mr S:t John hade, när han blef fullväxt, rest till akademien för att bli prest, och flickorna hade, så snart de lemnat pensionen, fått anställning såsom guvernanter, ty deras far hade några år förut förlorat mycket pengar på en person, för hvilken han gått i borgen, och då han ej var rik nog att lemna dem en oberoende förmögenhet, så måste de sörja för sig sjelfva. De hade på flera år varit högst litet hemma, och hade nu kommit att stanna några veckor endast till följe af fadrens död, men de tyckte mycket om Marsh-End och Morton, med deras hedar och kullar. De hade varit i London och andra stora städer, men intet ställe kunde, enligt deras tanke, jemföras med hemmet, och för resten voro de så goda mot hvarann — «aldrig va' di osams eller kifvades.» Enligt hennes öfvertygelse fanns det ingen familj, som så var ett hjerta och en själ.

Sedan jag slutat mitt arbete med stickelbären, frågade jag hvar herrskapet nu var.

«De ha' gått öfver till Morton på en promenad, men de komma igen thédags.»

Inom kort återkommo de äfven och trädde in i köket. När Mr S:t John blef mig varse, bockade han sig endast och gick in i ett annat rum, men systerarna stannade kvar. Mary uttryckte i några vänliga ord sin glädje



deröfver, att jag nu blifvit rask nog att stiga upp; Diana fattade min hand och skakade på hufvudet åt mig.

«Ni skulle ha afvaktat min tillåtelse att lemna sängen,» sade hon. «Ni är ännu så blek och så affallen! Det är riktigt synd om er!»

Det låg i Dianas röst någonting obeskrifligt godt och smekande. Hennes ögon voro sådana, att det var en njutning att möta deras blickar. Hela hennes anlete hade för mig ett tjusande behag.

Uttrycket i Marys ansigte var lika själfvullt och hennes drag var lika vackra, men hennes väsende var ej så förekommande, och hennes sätt att vara, ehuru vänligt, var mera afmätt. Dianas blick och ton röjde en viss bestämmdhet: hon egde synbarligen en egen vilja. Jag har alltid känt en viss njutning i att gifva efter för en så beskaffad natur, som hennes — i allt nemligen der icke mitt samvete och min aktning för mig sjelf kunde lida något.

«Och hvad har ni här att göra?» frågade hon. «Detta är icke er plats. Mary och jag sitta stundom i köket, derföre att vi hemma tycka om att vara fria — ända till sjelfsväld — men ni är främmande och måste ge er af till förmaket.»

«Men jag finner mig så väl här.»

«Det gör ni visst inte; helst när Hanna håller på med sitt stök och pudrar in er med mjöl.»

«Dessutom är här för varmt för er,» tillade Mary.

«Ja, det är det visst,» fortfor Diana. «Se så, kom nu, ni måste lyda.» Och ännu hållande min hand, förmådde hon mig att stiga upp och följa henne i det inre rummet.

«Sitt här,» sade hon, i det hon satte mig ned i soffan, «under det vi aftaga oss öfverplaggen och få théét

färdigt; ty så ofta vi äro vid vårt lilla hem här på heden, så taga vi oss friheten att sjelfva tillaga våra måltider, när lusten kommer på oss, eller när Hanna håller på att baka, brygga, tvätta eller stryka.»

Hon gick nu ut och lemnade mig ensam med Mr S:t John, som satt midt emot mig med en bok i handen. Jag granskade först rummet och sedan den unga mannen.

Förmaket var ej särdeles stort och helt enkelt möbleradt, och dock tog det sig väl ut, emedan allt var snyggt och vittnade om god smak. De gammaldags länstolarna hade en glänsande polityr, och skifvan på valnötbordet såg ut som spegelglas. Några gamla porträtter af män och kvinnor från forna dagar prydde de tapetserade väggarna; en skänk med glasdörrar innehöll en liten boksamling och en åldrig servis af chinesisiskt porslin. Det fanns inga öfverflödiga prydnader i rummet, och inga moderna saker, med undantag af ett par sykorgar och ett syskrin af rosenträd, som stodo uppställda på ett sidobord. Allting, mattan och gardinerna inbegripna, syntes hafva varit länge begagnadt och på samma gång väl vårdadt. Mr S:t John, som satt der, lika orörlig som något af porträtterna på väggen, med ögonen fästade på boken, och läpparna slutna, var lätt nog att studera. Hade han varit en bildstod, i stället för en lefvande menniska, så hade det ej varit lättare att uppfatta hans karakter. Han var ung, ungefär tjugufem eller trettio år, högväxt och smärt. Hans ansigte fängslade ovilkorligen uppmärksamheten: det hade en grekisk, fullkomligt klassisk profil, en rak näsa, en mun och en kind liknande antikens. Det var ej underligt, att han fäste sig vid oregelbundenheten i mina anletsdrag, då hans voro så harmoniska. Hans ögon voro stora och blå, med bruna ögonhår; hans panna, hvit



som elffenben, öferskuggades till en del af nedfallande lockar af ljusbrunt hår.

Denna skildring gifver onekligen föreställning om en mild och vek natur. Men själfva personen ingaf dock ingalunda en sådan känsla. Allt det milda och veka, ja, till och med det lugna och stilla saknades der helt och hållet. Så orörlig han der satt, var det dock ett drag öfver ögonbryn, näsa och mun, som enligt min uppfattning tillkännagaf en natur, antingen full af oro, eller sträng eller passionerad. Han hvarken yttrade ett ord till mig eller bevärdigade mig med en enda blick, innan hans systrar återkommo.

Diana, som var sysselsatt med att tillaga theet, och under förberedelserna härtill passerade rummet, bjöd mig en liten kaka, som Hanna gräddat för min räkning.

«Ät nu den här,» sade hon; «ni måste vara mycket hungrig, emedan ni, efter hvad Hanna berättar, ej förtärt mera än litet soppa sedan frukosten.»

Jag mottog den gerna, ty jag hade frisk aptit. Mr Rivers tillslöt nu boken, steg upp och närmade sig bordet samt betraktade mig med sina märkvärdiga, blåa ögon. Det låg i denna uthållande blick en så obesvärad närgångenhet och en så tydlig afsigt att utgrunda mig, att jag blef öfvertygad att det ej var af försynhet utan med flit, som han ej förut betraktat främlingen.

«Ni är mycket hungrig,» yttrade han.

«Ja, det är jag, Sir.» Det är, och har alltid varit, mitt sätt att fåordigt besvara den ordkarge, och rakt på saken den rättframme.

«Det är en lycka, att ert dvallika tillstånd hindrat er från att äta under dessa tre dagar, ty det skulle ha varit mycket skadligt. Nu kan ni göra det, men ät bara icke omåttligt.»

«Jag hoppas att jag inte länge skall behöfva äta på

er bekostnad, Sir,» var mitt på samma gång oartiga och otympliga svar.

«Naturligtvis,» yttrade han helt lugnt, «ty då ni underrättat oss om edra anhörigas vistelseort, så skola vi skrifva till dem att de få afhenta er här.»

«Det får jag rent ut säga er, att jag inte kan göra, ty jag är alldeles i saknad af hem och anhöriga.»

Alla tre syskonen betraktade mig med förvåning. Det låg i deras blickar ingen misstanke, utan mera nyfikenhet, framför allt i systrarnas. St Johns ögon, ehuru i egentlig mening mycket klara, voro det alls icke, om ordet toges oegentligt. Han tycktes betrakta dem snarare såsom verktyg för att utforska andras tankar, än såsom organer för att uppenbara hans egna, och denna förening af genomträngande skärpa och slutenhet skulle naturligtvis snarare göra den person, med hvilken han talade, förlägen än dristig.

«Är det er mening,» frågade han, «att ni inte eger någon enda anförvandt eller vän?»

«Det är det; intet band fäster mig vid någon lefvande varelse. Jag eger intet anspråk på att bli herbergerad i ett enda hus i hela England.»

«En ganska egen belägenhet vid er ålder!»

Nu riktade han sin blick på mina händer, hvilka lågo hopknäppta på bordet framför mig. Jag undrade hvad han menade dermed, men hans ord lemnade mig snart förklaring härpå.

«Har ni inte varit gift?»

Diana skrattade. «Det var en konstig fråga, St John,» sade hon. «Vår gäst är ju inte mer än sjutton eller aderton år gammal.»

«Jag är nära nitton, men jag är inte gift.»

Jag kände en brännande rodnad i detta ögonblick uppstiga i mitt ansigte, ty bittra och kvalfulla minnen



väcktes hos mig af S:t Johns fråga. Alla sågo de min förlägenhet och sinnesrörelse. Diana och Mary fästade sina blickar på allt annat än på mitt blodröda anlete, för att hjälpa mig ur mitt bryderi, men den kallare och obevekligare brodern betraktade mig fortfarande, till dess tårarna kommo mig i ögonen.

«Hvar uppehöll ni er sist?» frågade han vidare.

«Du är för närgången i dina frågor, S:t John,» anmärkte Mary med låg röst, men han lutade sig fram öfver bordet och fordrade svar, genom det att han ånyo på mig fästade en forskande, oafvänd blick.

«Namnen på det ställe, der jag sist bott, och på de personer, med hvilka jag lefvat tillsammans, är min hemlighet,» svarade jag helt kort.

«Hvilken ni, om ni så önskar, har rättighet att bevara, såväl för S:t John, som för hvarje annan frågande,» anmärkte Diana.

«Men om jag ingenting känner om er person och edra lefnadsöden, så kan jag inte hjälpa er,» yttrade han. «Och hjälp behöfver ni, eller hur?»

«Det gör jag och söker den också, men det enda jag önskar, Sir, är att någon verklig menniskovän ville skaffa mig arbete, af det slag att jag kan förrätta det, och så att jag dermed kan försörja mig — vore det äfven aldrig så tarfligt.»

«Jag vet icke om jag är någon verklig menniskovän, men jag vill i alla fall, så mycket jag kan, hjälpa er i en så loflig föresats. Men först och främst får ni lof att säga mig hvad ni hittills sysselsatt er med, och hvad arbete ni har förmåga att förrätta.»

Nu hade jag druckit mitt thé, och kände mig betydligt starkt både till kropp och själ. Jag kände ny spänstighet i mina förslappade nerver och förmåga att bjuda denna stränga domare spetsen.

«Mr Rivers,» yttrade jag, i det jag vände mig till honom och betraktade honom med lika fasta och obesvärade blickar, som han begagnade mot mig, «ni och edra systrar hafven bevisat mig en stor tjänst — den största som den ena människan kan bevisa den andra — ty J hafven genom er ädla gästfrihet räddat mitt lif. Denna välgerning ger er oinskränkta anspråk på min tacksamhet, och till en viss grad äfven på mitt förtroende. Derföre skall jag för er omtala så mycket af min lefnadshistoria, som jag kan yppa, utan att störa min egen själsfrid, och utan att äfventyra min egen och andras säkerhet.

«Min far tillhörde det andliga ståndet, men både han och min mor dogo, innan jag hade medvetande af min förlust. Såsom barn lefde jag på nåder hos en anhörig, och min uppfostran skedde i en välgörenhetsinrättning. Det ställe, der jag tillbragte sex år såsom pupill och två år såsom lärarinna, hette — jag kan gerna omtala det — Lowoods uppfostrings-institut för värlösa barn i —shire: troligen har ni, Mr Rivers, hört talas derom; den högvördige Rob. Brocklehurst är dess skattmästare.»

«Jag har hört talas om Mr Brocklehurst och besökt institutet.»

«Det är nu nära ett år sedan jag lemnade Lowood och blef guvernant i ett enskildt hus. Jag fick en god plats och kände mig lycklig. Detta ställe blef jag nödsakad att lemna fyra dagar innan jag kom hit. Skälen för min bortflyttning hvarken kan eller bör jag nämna: det vore onödigt och på samma gång obetänksamt, och dessutom skulle ni knappast tro dem. Endast det vill jag förklara, att vid mig häftar ingen skuld, och jag står i detta fall lika ren som någon af er. Emellertid känner jag mig olycklig och kommer väl länge nog att



göra det, ty den anledning, som dref mig från ett hus, der jag kände mig så fullkomligt lycklig, var af en sällsam och förfärlig beskaffenhet. Då jag beredde mig till att gifva mig af derifrån, tänkte jag blott på två saker, skyndsamhet och hemlighet, och för att uppnå dessa syften, nödgades jag lemna kvar efter mig allt hvad jag egde, med undantag af ett knyte med några få saker, och detta qvarglömde jag, under brådskan och förvirringen, i den diligens, som förde mig till Whiteross. Till följe häraf var jag fullkomligt redlös, då jag anlände till denna trakt. Tvenne nätter sof jag under bar himmel; tvenne dagar ströfvade jag omkring utan att inträda i en människoboning, och blott tvenne gånger under denna tid smakade jag någon föda, och jag var, till följe af hunger, öfveranstängning och förtviflan bragt till det yttersta, då ni, Mr Rivers, räddade mig och gaf mig skydd under ert tak. Jag har reda på allt, som edra systrar gjort för mig, ty jag har ej varit medvetlös under min skenbara dvala, och jag står till dem, för deras uppriktiga och välmenta deltagande, i lika stor skuld, som till er för er kristliga barmhertighet.»

«Låt henne inte tala mera nu, St John.» inföll Diana, under det jag höll upp, «hon är synbarligen ännu inte i stånd att uthärda själsanstängningar. Kom och sätt er i soffan, Miss Elliot.»

Jag ryckte omedvetet till, då jag hörde mitt nya namn nämnas: jag kom inte ihåg att jag antagit det. Mr Rivers, hvilken ingenting tycktes undfalla, observerade det genast.

«Ni sade ju att ert namn var Jane Elliot?» anmärkte han.

«Det gjorde jag, och önskar att tills vidare så benämnas, men detta är ej mitt verkliga namn, och därför låter det främmande för mina öron.»

«Vill ni inte säga oss ert rätta namn?»

«Nej: jag fruktar framför allt att bli upptäckt, och vill derföre inte lemna några upplysningar, som skulle kunna leda derhän.»

«Deri har ni fullkomligt rätt, så vidt jag förstår,» yttrade Diana. «Och nu, min bror, låt henne vara i fred en stund.»

Men på S:t John kunde man ej ens märka att han hört systemens ord, ty efter några ögonblicks tystnad började han ånyo sitt samtal med mig, i samma orubbligt lugna ton och med samma skärpa som förut:

«Jag ser på er att ni inte har lust att länge anlita vår gästfrihet, och ält ni önskar så snart som möjligt bli oberoende af mina systrars medlidande och min *barmhertighet* — jag har senterat den åtskillnad ni gjort och erkänner att den är befogad — med ett ord: ni längtar att bli oberoende af oss, eller huru?»

«Det gör jag, såsom jag redan nämnt. Skaffa mig arbete, eller visa mig hvar jag kan få sådant: det är allt hvad jag begär; låt mig sedan gå, det må vara hvart som helst, äfven till den sämsta koja, men *till dess* ber jag att få stanna qvar här, ty jag ryser tillbaka för att ånyo genomgå fasorna af ett irrande tiggarelif.»

«Det kan inte komma i fråga: ni skall stanna qvar här,» yttrade Diana, i det hon lade sin hvita hand på mitt hufvud. — «Ja, det skall ni,» upprepade Mary, i en ton af enkel och uppriktig hjertlighet.

«Som ni ser, så gör det mina systrar en glädje att få behålla er qvar här,» återtog S:t John, «på samma sätt som de med glädje skulle behålla och vårda en stackars fogel, hvilken vinterns stränghet drifvit in i deras rum. Jag för min del har mera benägenhet att sätta er i stånd att underbålla er sjelf, och skall äfven försöka att göra det; men, märk väl! mina resurser äro



inskränkta. Jag är blott innehafvare af en ringa prest-lägenhet på landet, och kan således inte hjälpa er till några lysande vilkor. Derföre, ifall ni inte skulle vara nöjd med en ringa verksamhet, så råder jag er till att vända er till någon annan, som mera kan och förmår»

«Hon har redan förklarar att hon är villig att ut-rätta hvilket hederligt arbete som heldst, som hon kan bestrida,» svarade Diana i mitt ställe, «och du vet dessutom, S:t John, att hon inte har några beskyddare att välja emellan; derföre är hon tvungen att anlita en sådan der surmulen gynnare, som dig.»

«Jag vill åtaga mig hvilket slags sömnad som heldst, jag vill bli piga eller barnflicka, ifall jag inte kan få något bättre,» tillade jag.

«Rätt så,» sade S:t John med sitt vanliga lugn. «Om ni är så fast besluten, som det synes, så lofvar jag att hjälpa er, så vidt jag kan»

Han återtog nu boken, i hvilken han läste innan théet serverades. Jag gick snart till hvila, ty jag hade ansträngt mig med att tala och sitta uppe, så mycket som mina ännu svaga krafter tillåto.

---

## KAPITLET X.

Ju mer jag lärde känna innevävarne i Moore-House, desto mera tyckte jag om dem. Inom några dagar hade jag så pass återvunnit min helsa, att jag kunde vara uppe hela dagen och gå ut och gå emellanåt. Jag kunde deltaga i alla Marys och Dianas sysselsättningar och samspråka med dem så mycket de önskade. I detta umgänge, som gaf mig nytt lif, låg tillika en njutning,

som jag nu för första gången erfor — nöjet af fullkomlig samstämmighet i tycken, känslor och åsichter.

Det som de tyckte om att läsa, det roade äfven mig, hvad som gladdde dem, det fröjdade också mig och hvad som vann deras bifall, det vann äfven mitt. De älskade deras ensliga hem. Också jag fann ett stort behag i denna gråa, obetydliga och gamla byggnad, med sitt låga tak, sina blyinfattade fönster, sina murkna väggar, sin allé af gamla furor, — alla snedböjda af den skarpa bergsvinden; sin trädgård, uppfylld af dystra benvedsträd och buxbom och der endast de mest härdiga blomsterväxter kunde trivas. Den ljungebväxta heden rundtom deras boning, den djupa dalgången, till hvilken den steniga ridvägen ledde rakt från deras dörr, de till heden angränsande magra beteshagarna, som gäfvö näring åt en flock halfvilda får med deras raggiga lammungar, — allt detta tjusade dem så, att de icke visste något skönare. Äfven jag delade samma tycke och uppskattade fullt traktens behag. Dess stillhet och ödslighet gaf den en allvarlig karakter, som ej kunde undgå att göra intryck på mig, och mina ögon njöto af landskapets vågiga konturer, och af den brokiga färgprakt, som gjöts öfver dal och höjd af glänsande mossarter, af rikblommiga törnbuskar, af millioner ljunbblommor och af ljusfärgade granitklippor. Allt detta var för mig, likasom för dem, lika många rena och ljufva källor till glädje och njutning. Vi egde mottaglighet för allt och funno behag i allt — i stormen och i den sakta vinden, i ovädersdagen och i den stilla qvällen, i den klara månskensnatten och i den molnhöjda — alla dessa olika naturscener anslogo lika många strängar i våra sinnen, förtjuste oss och hänförde oss med samma skönhetens makt.

Lika väl befunno vi oss inom hus. De egde större bildning och mera beläsenhet än jag, men det fattades



mig icke håg och ifver att inhemta det, som de redan förut tillagnat sig. Jag slukade de böcker, som de lånade mig, och det var mig ett stort nöje att om qvällarna samtala med dem öfver det, som jag under dagen genomläst. Vi utbytte tankar och åsigtter, och i allt harmonierade vi fullkomligt.

Var det i vårt klöfverblad någon, som var de andra öfverlägsen, så var det Diana. I kroppsligt hänseende öfverträffade hon mig vida, ty hon var skön och kraftfull. Det fanns hos henne en sådan rikedom och fullhet af lif, en sådan spänstighet i hennes lifsandar, att den förvånade mig och föreföll mig obegriplig. Jag kunde tala med värma en stund bortåt, men då den första ansatsen var borta, var jag rätt belåten med att sitta på en stol vid Dianas fötter, att lägga mitt hufvud på hennes knä, och att lyssna skiltvis på henne och Mary, då de grundligen uttömde det ämne, som jag blott vidrört. Diana erbjöd sig att lära mig tyska. Hon för sin del var road af att vara min lärarinna, och jag fann icke mindre nöje i att vara hennes lärjunge. Vi hade behof af hvarandra, just derföre att det som brast hos den ena, det fanns hos den andra, och följden häraf var en ömsesidig, innerlig tillgifvenhet.

De upptäckte att jag kunde rita, och genast voro deras penslar och färgglådor till min tjenst. Min förmåga häri — och endast i detta stycke var jag dem öfverlägsen — öfverraskade och förtjuste dem. Mary kunde sitta långa stunder och betrakta mitt arbete; inom kort ville hon taga lektioner af mig, och visade sig vara en läraktig, förståndig och flitig lärjunge. Under det vi sålunda till inbördes belåtenhet använde vår tid, förflyto dagar likt timmar, och veckor likt dagar.

Hvad Mr St John angick, så utsträcktes ej till honom det förtroliga förhållande, som så hastigt och otvunget uppstått mellan mig och hans systrar. En orsak härtill, jemte andra, var den att han jemförelsevis sällan var hemma: större delen af hans tid upptogs af besök hos de sjuka och fattiga i hans vidsträckta församling.

Hurudant än vädret var, företog han dock alltid dessa embetsgöromål. Sedan han studerat några timmar på morgonen, tog han sin hatt, och beledsagad af sin fars gamle raphönshund, Carlo, begaf han sig ut för att sköta sina förrättningar. Jag kan icke afgöra, om det var böjelse eller pligtkänsla, som dref honom härtill. Stundom, när vädret var mer än vanligt obehagligt, sökte systrarna förmå honom att stanna hemma. Han svarade då med ett underligt leende, snarare öfverlägset än glädtigt:

«Om jag lät en vindpust eller några regndroppar afhålla mig från dessa lätta göromål, huru skulle jag då bereda mig för mitt lifs framtida bestämmelse?»

Dianas och Marys vanliga svar var en suck och en sorgsen tystnad under några minuter.

Men utom hans dagliga frånvaro från hemmet var det äfven en annan sak, som stod i vägen för förtroelighet oss emellan. Han var en sluten, i sig sjelf försjunken, ja, grubblande natur. Nitisk i sina embetsgöromål, fläckfri i sitt lif och sina vanor, tycktes han ändock icke njuta det andeliga lugn, den inre ro, som bör vara hvarje sann kristens och verklig människoväns rätta belöning. Ofta, då han satt vid sitt skrifbord, upphörde han att läsa eller skriva, och stödjande kinden mot handen, hängaf han sig åt jag vet icke hvilka tankar eller drömmar; dock kunde man af blickarnes glöd och skiftande uttryck se, att de icke voro af en lugn och fridfull natur.



Likaledes är jag öfvertygad att han ej egde samma lefvande och känsliga natursinne, som hans systrar. Blott en enda gång lät han förmärka något tycke för landskapspets torftiga behag och en känsla af tillgifvenhet för det anspråkslösa hemmet, men det låg mera vemod än njutning i den ton och de ord, i hvilka han uttryckte sig, och aldrig kunde jag märka att han egde det romantiska natursinne, som med förkärlek uppsöker och njuter af de tusende, om ock obetydliga, behagen hos den ort der man framlevat sina ungdomsdagar.

Till följe af hans slutna väsende dröjde det länge innan jag kunde skåda in i djupet af hans själ. Första gången jag fick någon föreställning om det som der lefde och rörde sig, var då jag hörde honom predika i Mortan. Jag skulle önska att kunna återge denna predikan, men det står icke i min makt: jag är inte ens i stånd att fullt skildra det intryck den gjorde på mig.

Han började med lugn, och hvad det yttre föredraget angick, bibehöll han det ända till slutet; men man kunde ej undgå att märka, huruledes ett djupt, men strängt tygladt pathos genomgick det hela och ingaf honom ord, som trängde genom märmg och ben. Under forrigången tycktes det lågande nitet vara nära att öfverväldiga honom, men han förmådde ändock att beherrska det. Talarens andliga öfverlägsenhet skakade hjertat och tvang själen till förundran, men kärlekens milda anda förnam man icke. Allt andades en sällsam skärpa och bitterhet samt en fullkomlig brist på hugsvalande mildhet: ofta förekommo stränga hänsyftningar på Kalvins läror om nådavalet och förkastelsen, och hvarje sådan hänsyftning ljöd såsom om den blifvit förkunnad genom domsbasunen. I stället för att känna mig upplyst, tröstad och förbättrad genom hans framställning, förnam jag, då han slutat, en obe-

skriflig känsla af nedslagenhet, ty det förekom åtminstone mig, att hans värtalighet flödade ur en källa, grumlad af bedragen förväntan, otillfredsställda önskingar och oroliga strälvanden. Jag kände mig förvisad derom, att St: John Rivers, så ren i sin lefnad och så samvetsgrann han än var, ändock icke funnit den frid i Gud, som öfvergår allt förstånd: han hade lika litet funnit den, som jag — med min hemliga och pinande sorg öfver förlusten af min älskling och mitt paradiset — hade gjort det, ty, ehuru jag ej på länge talat om min sorg, så qualde den mig ändock oafslätligt och obevekligt.

Emellertid hade en månad förflutit. Diana och Mary voro i begrepp att lemna Moor-House och att återvända till det helt olika lif och sceneri, som väntade dem, såsom guvernanter i en stor och yppig syd-engelsk stad, der de begge hade plats i familjer, hvilkas högdragna medlemmar ansågo dem såsom blott tjänstehjon, icke hade begrepp om deras ädla egenskaper, och värderade deras talenter på samma sätt som de uppskattade dugligheten hos en kock eller smaken hos en kammarjungfru. Mr St: John hade inte yttrat något om den befattning han lofvat förskaffa mig, men nu blef det nödvändigt för mig att få någon slags anställning. En morgon då jag var ensam tillsammans med honom i förmaket, dristade jag mig att närma mig fönstersmygen — hvilken hans skrifbord helgade till ett slags arbetsrum — och var i begrepp att tala honom till, ehuru jag inte rätt visste huru jag skulle inleda samtalet — ty det är alltid svårt att gå sådana slutna naturer som hans in på lifvet — då han sparade mig detta bryderi, i det han själf öppnade vårt samtal.

Han såg upp då jag kom fram till honom, och yttrade: «Ni har en fråga att göra mig?»



«Ja, jag önskade få veta, om ni hört af någon passande tjänst för mig.»

«För tre veckor se'n hade jag en plan, men då jag fann att ni var både lycklig och nyttig här, och då dessutom mina systrar hade särdeles nöje af ert sällskap, ville jag inte störa er trefnad, förrän deras afresa från Marsh-End skulle göra äfven eder affärd nödvändig.»

«Och nu skola de resa om tre dagar.»

«Ja, och när de fara, återvänder jag till Mortons prestgård: Hanna följer med mig, och då stänga vi huset här.»

Jag teg några minuter, i förmodan att han skulle fortsätta enligt det uppslag han sjelf gifvit, men han tycktes nu hafva kommit in på en annan tankegång, alldeles främmande för mig och mina angelägenheter. Jag blef derföre tvungen att ånyo upptaga ett ämne, hvilket till följe af omständigheterna var af särdeles vigt för mig att snart få afgjordt.

«Hvad var det för befattning ni hade i sigte, Mr Rivers? Jag hoppas att detta uppskof inte förökad svårigheterna att skaffa mig den.»

«För ingen del, eftersom det blott beror på mig att gifva er den, och på er att autaga den.»

Åter tystnade han, och det såg ut, som om han kände en viss motvilja för att fortfara. Jag blef otålig och lät honom märka det genom en orolig rörelse med kroppen och en frågande blick.

«Det lönar inte mödan att ni är så otålig,» yttrade han, «ty öppet sagdt, så är det ingenting behagligt eller förmånligt jag har att bjuda på. Innan jag uttrycker mig tydligare, får jag påminna er hvad jag en gång förut nämnt, nemligen att om jag skulle hjälpa er, så blefve det endast en ringa hjälp. Jag är en fattig man, ty när min fars skulder blifvit betalda, har jag intet

annat arf, än detta bofälliga näste, med sin allé af murkna tallar och en bit kärrjord. Jag är en ringa man: Rivers är visserligen ett gammalt namn, men af de tre, som ännu bära detta namn, förtära två en tjena- nares bröd hos annat folk, och den tredje betraktar sig såsom främmande för sitt fädernesland, inte blott under lifvet utan äfven i döden. Och ändock skattar han högt en sådan lott, och längtar blott efter den dag, försä- kelsens kors skall läggas på hans skuldror, och då han, den ringaste kämpen inom den stridande kyrkan, skall få hörsamma sin Herres och Mästares ord: 'Statt upp och följ mig!'

St John uttalade dessa ord med samma lugna och djupa stämma, med hvilken han föredrog sina predik- ningar: hans kinder voro likbleka, hans ögon strålade. Han fortsatte vidare:

«Och då jag sjelf är fattig och ringa, så är den an- ställning jag kan erbjuda er, af samma art. Det kan till och med hända att ni anser den förnedrande, ty jag har länge sedan märkt att edra vanor äro hvad verden kallar förfinade, att ni umgåtts i bildade kretsar, och har ett poetiskt sinne. För min del anser jag dock, att ingen tjänst är förnedrande som länder till våra med- menniskors bästa. Tvärtom: ju ofruktbarare och olän- digare den jordmån är, i hvilken den kristliga sänings- mannen arbetar, ju knappare löñ hans mödor gifva, desto större är hans ära. Under sådana förhållanden är han en trons förkämpe, och dennas första förkämpar voro Apostlarna, och deras anförare var Jesus, vår Fräl- sare.»

Åter tystnade han. «Nå?» sade jag, «fortfar.»

Innan han det gjorde, betraktade han mig ånyo: han tycktes studera mitt ansigte, såsom hade det varit



en bok. De slutsatser han drog häraf uttalade han till en del i följande anmärkningar:

«Jag förmodar att ni kommer att mottaga den plats jag erbjuder,» sade han, «och att ni kommer att stanna kvar der en tid bortåt; men icke blir det för lifstiden; lika litet som jag skulle kunna, för hela mitt lif, stanna kvar vid den anspråkslösa, inskränkta och andefattiga verksamheten såsom engelsk landtprest; ty i er natur finnes det, liksom i min, ett element, fiendtligt mot det lugna hvardagslifvet, ehuru väl detta kommer sig af helt olika orsaker.»

«Förklara er tydligare,» uppmanade jag honom, när han ännu en gång tystnade.

«Jag skall så göra, och ni skall då sjelf finna huru ringa, huru hvardaglig och tryckande den plats är, jag har att erbjuda er. Nu, sedan min far är död, och jag oinskränkt råder mig sjelf, tänker jag inte länge att stanna i Morton. Troligen lemnar jag detta ställe inom ett års förlopp, men så länge jag dröjer kvar, vill jag göra hvad jag kan för min församlings bästa. När jag kom hit för två år sedan, fanns här ingen sockenskola, och de fattigas barn kunde omöjligen få lära sig något. Genast öppnade jag en skola för gossar, och vill nu ställa till en för flickor, och för detta ändamål har jag hyrt en byggnad, bredvid hvilken ligger en stuga med två rum för lärarinnan. Dennas lön blir trettio pund om året, och hennes bostad är visserligen enkelt, men anständigt möblerad, tack vare en Miss Oliver, dotter till den enda rika mannen i min församling — egaren af en nålfabrik och ett gjuteri. Samma fruntimmer betalar äfven skolpengar och kläder för ett fader- och moderlöst barn från arbetshuset, med förbehåll att detta barn blir uppapperska åt lärarinnan. Vill ni bli lärarinna i denna skola?»

Denna fråga kom något oförmodadt öfver mig, och det såg ut som om han väntade, att jag skulle med ovilja, eller åtminstone utan ringaste betänkande, förkasta hans anbud. En del af mina tankar kunde han gissa sig till, och slutade något förhastadt derifrån till de öfriga. Det är sannt, den plats han bjöd mig var ringa; men den gaf mig just hvad jag behöfde, nemligen en fristad; den medförde träget och mödosamt arbete, men den skänkte mig oberoende, och dessutom skulle en sådan verksamhet hvarken kunna kallas vanhedrande eller förnedrande. Mitt beslut var derföre snart fattadt.

«Jag tackar er, Mr Rivers, för ert anbud, och mottager det med största nöje.»

«Men har ni förstätt mig rätt?» tillade han. «Det blir en sockenskola, och edra lärjungar blifva antingen daglönares eller i bästa fall simpla landtbrukares döttrar. Läroämnena blifva de allra enklaste: sticka, sy, läsa, skrifva och räkna. Huru skall ni der kunna tillgodogöra edra talanger? Hvad har ni der för näring för er bildning och er fina smak?»

«Jag tänker spara dem tills de behöfvas: de skola inte liggå af sig.»

«Ni inser således fullkomligt, hvad ni kommer att göra?»

«Fullkomligt.»

Ett leende spred sig öfver hans ansigte, men icke ett bittert eller bedröfvadt, utan ett som uttryckte verklig tillfredsställelse.

«Nå, när tänker ni börja med er verksamhet?»

«Om ni inte har något deremot, flyttar jag i morgon, och öppnar skolan nästa vecka.»

«Ja, det passar sig bra.»



Han steg upp och gick af och an på golvet, hvar efter han stannade och betraktade mig, i det han skakade på hufvudet.

«Har ni något att anmärka, Mr Rivers?»

«Ni håller inte länge ut i Morton, var säker derpå!»

«Hvarföre inte? Hvad har ni för skäl till denna förmodan?»

«Jag läser dem i edra ögon. Ni är inte skapad för att lefva ett stilla, obemärkt lif.»

«Jag är inte äregirig.»

Han spratt till vid ordet «äregirig». «Kan så vara,» yttrade han, «men hvem har talt om äregirighet? Känner ni någon som är äregirig? Jag är det, men huru har ni kommit under fund med det?»

«Jag talade om mig sjelf.»

«Nåväl, om ni inte är äregirig, så är ni» — han afbröt sig sjelf.

«Hvad?»

«Jag höll på att säga: mäktig af starka lidelser, men som ni kanske inte rätt förstår hvad jag menar, så skulle jag kunna göra er ledsen. Min mening är att ni är en kvinna med djupa och starka känslor, och jag är förvissad att ni inte länge skall hålla ut med att tillbringa edra lediga stunder utan sällskap och edra arbetstimmar i ett enformigt släpgöra, som saknar all lyftning; ni skall inte bättre uthärda dermed, än jag för min del finna mig i,» han höjde nu patetiskt sin stämma, «att lefva här, begrafven i kärren, instängd af bergbackarna, och utan verkningskrets för min förmåga, med min andes vingar brutna. Må vara att jag motsäger mig sjelf, jag, som predikat förnöjsamhet med en ringa lott, vore det äfven den ringaste vingårdsmannens i Herrans vingård, och som sjelf i stället förgås af otålighet och obe-

låtenhet med mitt kall. Det är ändock lofligt att söka försona böjelsen med grundsatserna.»

Han lemnade rummet. På denna korta stund hade jag bättre lärt känna honom än på hela den förlutna månaden, dock visste jag icke ännu rätt hvad jag skulle tänka.

Diana och Mary blefvo allt mera tystlåtna och nedstämda, ju närmare det led till dagen för deras afresa. Begge ansträngde sig att låtsas om ingenting, men det var lätt att se hvad som arbetade i deras inre. Diana antydde att skiljsmessen denna gång vore helt annorlunda mot förr, ty de skulle nu icke komma att återse S:t John på årtal, kanske ej mera i detta lifvet.

«Han skall,» sade hon, «offra allt för sin länge närda älsklingsidé — både syskonkärleken och känslor, som äro ännu mera mäktiga. Han ser lugn ut, men han är eld och lågor i sitt inre. Han synes vara medgörlig, men han är i vissa fall obeveklig som döden, och värst af allt är, att mitt samvete inte tillåter mig att afråda honom från hans grymma beslut: åtminstone kan jag inte tadla honom därför. Han handlar rätt, storsint och kristligt, men han krossar mitt hjerta.» Tårar fyllde hennes sköna ögon; Mary lät sitt hufvud sjunka ned mot tyget, som hon arbetade på.

«Vi äro nu faderlösa,» hviskade hon; «snart skola vi äfven vara utan hem och broder.»

Under det de tigande sutto upptagna af sina dystra tankar, inträdde S:t John, hållande ett bref i handen.

«Onkel John är död,» yttrade han.

Denna underrättelse syntes göra ett djupt, men icke egentligen smärtsamt eller skakande intryck på de båda systrarna.

«Död!» upprepade Diana.

«Ja.»



Hon kastade en frågande blick på brodrens ansigte, och tillade derpå med låg röst: «Än se'n då?»

«Hvad då, Diana?» genmälde han med anletsdrag, orörliga som marmor. «Än se'n då? Ingenting! Läs!»

Han räckte henne brevet, hvilket hon genomgånade och sedan lemnade åt Mary. Denna genomläste det tiggande och gaf det åter till S:t John. Alla tre betraktade hvarandra, och alla tre logo, ehuru tugnt och tankfullt nog.

«Amen! Vi kunna ju ändock lefva!» yttrade till sist Diana.

«Vi hafva det i alla fall inte sämre än förut,» anmärkte Mary.

«Endast med det undantaget, att man nu ovilkorligen anställer jemförelser mellan hvad som är, och hvad som kunde hafva varit,» tillade S:t John.

Han hoplade brevet, läste in det i sitt skrifbord och gick ut.

Under några minuter yttrade ingen af oss ett ord. Omsider vände Diana sig till mig:

«Jane, du undrar säkert på oss och våra hemligheter,» sade hon, «och anser oss som känslolösa varelser då man inte lägger på sinnet en morbrors död; men vi hafva hvarken sett eller känt honom. Vår far och han hafva länge varit oense. Det var genom hans tillskyndelse som vår far vågade sin förmögenhet på den affär, som ruinerade honom. Deraf följde ömsesidiga förebräelser: de skiljdes åt i förbittring och blefvo aldrig mera försonade. Morbror John inlät sig derefter i mera lyckade företag, och det är känt att han samlat åtminstone tjugutusen pund sterling. Han var aldrig gift, och egde inga närmare släktingar än vi och en person till, som stod i samma skyldskap till honom, som vi. Vår fader hyste alltid den förmodan att han skulle godt-

göra sitt fel, genom att testamentera sin förmögenhet till oss, men det brefvet du såg underrättar oss att han lemnat hela sin förmögenhet åt den andra släktingen, med undantag af trettio guinéer, till lika delning mellan oss tre syskon, på det vi måtte kunna köpa oss hvar sin sorg-ring. Han hade utan tvifvel rätt att göra huru han behagade, men hur det är, så känner man sig ändå nedslagen för ett ögonblick, när man får sådana underrättelser. Mary och jag skulle ansett oss rika, med tusen pund hvardera, och för S:t John skulle samma summa varit välkommen, emedan den satt honom i stånd att verkställa sina planer.»

Efter denna förklaring lemnade vi detta ämne, och återkommo inte mer dertill. Dagen derefter lemnade jag Marsh-End och begaf mig till mitt nya hem. Andra dagen foro Mary och Diana till B. Inom en vecka hade Mr Rivers och Hanna flyttat till prestgården, och den gamla gården stod sedan öde.

---

## KAPITLET XI.

Mitt hem — jag hade då äntligen funnit ett sådant — är en liten stuga, som innehåller ett kök med hvitlimmade väggar och sandadt golf, fyra oljemålade stolar, ett bord, ett väggur, en skänk med kökskaril och en théservis af oäkta porslin; vidare, en trappa upp, en kammare af samma storlek som rummet inunder, med en säng och en dragkista, som visserligen inte är stor, men dock mer än tillräcklig för min knapphändiga garderob, oaktadt denna, genom mina ädla vänners godhet blifvit utrustad med det nödvändigaste.



Det är nu afton. Jag har, med en apelsin till daglön, affärdat den lilla flickan, som skall blifva min piga. Jag sitter ensam vid spiselhården. I morse öppnade jag min skola, och började med tjugu lärjungar. Blott tre bland dem kunna läsa, ingen kan skrifva eller räkna. Några få hafva börjat sy och sticka. De uttala språket med deras bredaste provinsdialekt och vi kunna med nöd förstå hvarandra. Somliga af dem synas lika otympliga och ohandterliga, som de äro okunniga, andra åter äro läraktiga och behaga mig mera. Jag får inte glömma, att dessa groft klädda, små bondbarar äro menniskor lika mycket som de förnämras afkomlingar, samt att naturlig ädelhet, godt förstånd och ömma känslor kunna finnas likaväl hos dessa, som hos de högvälborna. Det är min pligt att utbilda deras goda anlag, och jag hoppas att utöfvandet deraf skall skänka mig något nöje. Mycken glädje kan jag inte vänta mig i mitt nya kall, men om jag fattar mig i min ställning och använder mina krafter såsom sig bör, så skall jag dock icke känna mig olycklig.

Var jag väl glad, tillfreds och belåten under de timmar jag i dag tillbragte i det låga och tomma rummet? För att inte ljuga för mig sjelf, måste jag svara: nej. Ja — dåraktig som jag var — kände jag mig till och med förödmjukad. Jag fruktade att jag tagit ett steg, som långtifrån att höja mig i lifvet, tvärtom ställt mig ännu lägre. Jag var nog svag att känna mig illa till mods vid tanken på all den okunnighet, fattigdom och råhet, som jag upptäckte omkring mig. Jag vill dock inte alltför strängt gå till doms med mig för dessa känslor. Jag vet att de äro tadelvärda — detta är redan ett stort steg vunnit; och jag vill försöka att motarbete dem. I morgon hoppas jag till någon del hafva öfvervunnit min vedervilja, och om några veckor är jag öfvertygad

att den skall vara fullkomligt försvunnen. Om några månader torde det hända att, om framgång följer mina bemödanden, obehaget efterträdes af belåtenhet.

Emellertid vill jag göra mig sjelf en fråga. Hvilket-dera är bättre? Att hafva gifvit vika för frestelsen, att hafva lyssnat till passionens sirenstämma; att icke hafva kämpat och stridt — utan fallit i den utlagda snaran; lagt mig att hvila bland de blommor som höljde den, för att uppvakna i ett sydländskt klimat och i en praktfull villa; att nu hafva lefvat i Frankrike såsom Mr Rochesters mätress, rusig af hans kärlek för en tid bortåt — ty han skulle — ja, han skulle hafva älskat mig högt en tid. Ja, han *älskade* mig — ingen skall mera älska mig så som han. Jag skall aldrig mera känna det ljufva behaget i denna hyllning åt ungdomen, skönheten, behaget — ty jag skall aldrig i någon annans ögon komma att ega dessa behag. Han älskade mig och var stolt öfver mig — som ingen annan någonsin skulle blifva. Men hvad säger jag väl i min yrsel; hvad tänker och hvad drömmer jag? — Är det, frågar jag mig ännu en gång, bättre att vara slafvinna i ett sydländskt paradis — ena timman berusad af skeubar sällhet, och den andra gjutande sjelfförebärrelsens och blygsels bittraste tårar — eller att, fri och med bibehållen aktning för mig sjelf, förestå en sockenskola i en undangömd, vild trakt af mitt fädernesland?

Jal Jag inser det nu tydligt. Jag handlade rätt, då jag följde sedlighetens och hederns lag, och med förakt visade ifrån mig de dåraktiga lockelserna i frestelsens stund. Gud ledde mig till det rätta valet. Pri-sad vare hans ledande försyn!

Sedan jag i mina betraktelser kommit till denna punkt, steg jag upp, gick ut i dörren och betraktade solens nedgång i den ljumma höstqvällen, samt de framför min



hydda liggande stilla fälten. Foglarna sjöngo nu sina sista toner.

«Och qväll'n var skön, och ljuf dess doft.»

Under det jag sålunda stod försjunken i betraktelser, kände jag mig helt lycklig, och utan att jag visste deraf kommo tårarna mig i ögonen. Och hvarför runno dessa tårar? Jo, jag gret öfver det olycksöde, som ryckt mig från den oförgätligt älskade, och vid tanken på att den förtviflans sorg och det vilda ursinne, som min flygt säkert framkallat, måhända skulle draga honom från det rättas väg, så långt att hvarje återförening i detta lifvet skulle bli en omöjlighet. Vid dessa tankar vände jag mina ögon från den sköna aftonhimmelen, och från Mortons ensliga dal — jag säger *ensliga*, ty så långt jag kan se är jag icke i stånd att upptäcka någon byggnad, mera än kyrkan och prestgården, till hälften bortskynda af träd, samt, längst bort, taket på Valehall, der den rike Mr Oliver och hans dotter bo. Jag tillslöt mina ögon och gömde mitt hufvud mot dörrposten; men snart stördes jag af ett buller nära till gårdsgrinden, som skiljde min lilla inhägnad från ängen nedanför. Jag blickade upp och fick se gamla Carlo, Mr Rivers hund, som med sin nos knuffade på grinden, och St John stödjande sig mot denna, med korslagda armar. Han stod der med rynkade ögonbryn och betraktade mig med en allvarlig, nästan missnöjd blick. Jag bad honom att komma in.

«Jag har icke tid: jag skulle endast aflemna ett litet paket från mina systrar: det innehåller förmodligen en färglåda, penslar och papper.»

Jag gick ned för att mottaga denna välkomna gåfva. Under det jag närmade mig, granskade han uppmärksamt mitt ansigte, i hvilket utan tvifvel spår af tårar voro synliga.

«Har ni funnit ert första dagsverke svårare än ni väntade?»

«Tvärtom: jag hoppas att jag snart nog skall taga mig rätt väl ut med mina lärjungar.»

«Men ni har kanske funnit er missbelåten med edra bekvämligheter — kojan och möblerna? Det är också, sanningen att säga, simpelt nog, men —»

Jag afbröt honom: «Stugan är snygg och väl ombonad; möblerna äro tillräckliga och bekvämliga, och den uppmärksamhet, för hvilken jag varit föremål, stämmer mig snarare till tacksamhet än till nedslagenhet. Jag är icke en sådan bortskämd människa, som sörjer öfver frånvaron af soffor, förmaksmattor eller silfverserviser, och dessutom påminner jag mig alltför väl huru det var för fem veckor sedan, då jag inte egde det ringaste, och derjemte var en husvill, kringvandrande tiggare, då jag nu i stället har förvärfvat mig sysselsättning, hem och vänner; och jag känner mig innerligt tacksam för Guds godhet, mina vänners ädelmod och mitt lyckliga öde. Jag har ingenting att beklaga mig öfver.»

«Nå, men förekommer inte ensamheten er tryckande? Den lilla stugan deruppe är mörk och ödslig.»

«Ännu har jag icke ens haft tid att i ro tänka öfver min ställning, mycket mindre att vara missnöjd med min ensamhet.»

«Godt! jag hoppas att ni verkligen hyser de känslor ni uttalar, och härmed må vara huru som helst, så bör ert sunda förstånd lära er att det inte går an att lemna insteg åt vankelmodet. Jag känner ingenting om er ställning före vår bekantskap, men jag anser mig i alla fall böra ge er det rådet, att med fasthet motstå frestelsen att blicka tillbaka på det förgångna, och att endast tänka på ert närvarande kall.»





«Jag beslöt att blifva missionär. Från det ögonblick, jag fattade detta beslut, var min sinnesförfattning helt och hållet förändrad: den förra förstämningen var försvunnen, mina själsförmögenheter fingo ny spänstighet, och af hela denna obehagliga period i min lefnad kvarstod nu endast minnet. Min fader motsatte sig visserligen denna plan, men nu sedan han är död, har jag intet allvarsammare hinder att öfvervinna, och sedan jag ordnat mina affärer, skaffat mig en efterträdare vid Mortan och löst eller sönderslitit ett eller par känsloband — en sista strid med mensklig svaghet, i hvilken jag skall segra, emedan jag vill segra — så lemnar jag Europa och reser till Indien.»

Han yttrade dessa ord med sin vanliga låga men uttrycksfulla stämma; då han slutat att tala, såg han ej på mig, utan fäste sina ögon på den purpurfärgade vestern, dit äfven mina blickar voro riktade. Både han och jag stodo med ryggen vända mot vägen, som från grinden ledde öfver fältet. Vi hade icke hört ljudet af några steg, och det sakta sorlet af strömmen nedanför i dalen var det enda som störde stundens och ställets tystnad; det var derföre med öfverraskning vi hörde en glad röst, klar som en klocka, utropa:

«God afton, Mr Rivers! och god afton, Carlo! Er hund, Mr Rivers, känner förr igen edra vänner, än ni sjelf: han spetsade sina öron och hviftade med svansen, då jag var nere på ängen, under det ni ännu stod med ryggen vänd åt mig.»

Så var det ock. Oaktadt Mr Rivers studsade till vid de första ljuden af denna silfverstämman, som om åskan slagit ned vid hans fötter, stod han dock fortfarande i samma ställning, i hvilken han blef öfverraskad, med armarna stödda på grinden och ansigtet vändt mot vester. Slutligen vände han sig om, lång-



samt och afmätt. Den gestalt, som nu trädde fram vid hans sida, förekom mig som en uppenbarelse från en annan värld. Tätt bredvid honom stod en hvitklädd kvinna med de mest fulländade former, runda och fylliga, men dock smärta, och då hon, sedan hon böjt sig ned och klappat Carlo, upplyfte sitt hufvud och tillbakakastade sin slöja, syntes ett anlete, strålande af fulländad skönhet. Fulländad skönhet är visserligen ett starkt uttryck, men jag kan dock ej taga det tillbaka eller göra någon inskränkning deri, ty det är här helt och hållet på sin plats. Aldrig hade på Albions ö skådats mera fina och intagande drag; aldrig hade der blomstrat en fagrare hy, «af ros och lilja väfd.» Intet behag fattades, ingen brist kunde upptäckas: de ljuvva, regelbundna anletsdragen, de idealiska, stora och mörka ögonen, och de långa, skuggande ögonhåren, med deras tjuskraft, den släta och jemna pannan, så skönt kontrasterande mot kindens blommor, de friska, klara, retande läpparna, den glänsande raden af tändernas perlor; den lilla, gropiga hakan, de rika, yppiga lockarna — med ett ord, allt förenade sig till förverkligandet af en fulländad skönhet. Jag stod slagen af förvåning öfver den älskliga varelsen; jag beundrade henne af hela mitt hjerta. Naturen hade med förkärlek skapat henne, och hade, glömsk af sin vanliga styfmoderlighet, utstyrt detta sitt älsklingsbarn med hela fullheten af sina häfvor.

Hvad tänkte väl St John Rivers om denna jordiska engel? Jag gjorde mig naturligtvis denna fråga, då jag såg honom vända sig till henne, och sökte att läsa svaret i hans ansigte. Han hade redan vändt sina blickar från henne och fästat dem på en grupp af styfmorsblommor, som växte vid grinden.

«En vacker afton, ehuru något långt liden, för att ni skulle vara ute allena,» sade han, i det han med foten trampade de små skönhetserna på marken.

«Åh, jag kom först i eftermiddag tillbaka från S—, och då pappa underrättade mig att ni öppnat skolan, och att den nya lärarinnan kommit, så kunde jag inte låta bli att efter théet bege mig af hit upp. Ar det detta fruntimmer, som förestår skolan?» frågade hon, i det hon pekade på mig.

«Ja,» svarade Sir John.

«Tror ni, att ni kommer att trivas i Morton?» frågade hon mig med denna naivitet, som är så behaglig då den är naturlig.

«Jag hoppas att jag skall göra det; åtminstone har jag många anledningar att tro så.»

«Fann ni edra lärjungar så uppmärksamma, som ni hade skäl att fordra?»

«Det gjorde jag.»

«Hvad tycker ni om er bostad?»

«Ganska bra.»

«Nå, har jag möblerat den trefligt?»

«Ja, ganska trefligt.»

«Har jag i Alice Woods person gjort ett lyckligt val af uppapperska åt er?»

«Det har ni verkligen. Hon är läraaktig och har godt handlag.» (Detta är således, tänkte jag, Miss Oliver, arftagerskan; hon har fått på sin lott såväl lyckans som naturens rikedomar. Hennes horoskop måtte hafva varit underbart gynnsamt!)

«Jag skall emellanåt komma upp och hjälpa er med undervisningen. Det skall bli en omväxling för mig att emellanåt helsa på er, och jag tycker om omväxling. Mr Rivers! ni kan aldrig tro hvad jag hade roligt under mitt besök i S—. Förliden natt eller rättare i morse dansade jag till klockan tu. Det tionde regementet är förlagdt der sedan oroligheterna, och officerarne äro de hyggligaste unga karlar i världen. För dem träda alla våra knifsmeder och smideshandlare tillbaka i skuggan.»



Det förekom mig som om Mr S:t Johns ansigte vid de sista orden fördystrades. Hans läpp krökte sig för ett ögonblick, och nedra delen af hans ansigte hade ett ovanligt stelt uttryck, under det den muntra flickan meddelade honom dessa underrättelser. Han upphörde nu att betrakta styfmorsblommorna, och fästade sina ögon på henne, med en allvarlig, forskande och uttrycksfull blick. Hon svarade honom med ett hjertligt skratt, som väl klädde hennes ungdom, hennes älskliga anlete och strålände ögon.

Då han nu stod der stum och mulen, tog hon sig åter för att smeka Carlo. «Den snälla Carlo håller af mig han,» sade hon. «Han är icke sträf och sluten mot sina vänner, och kunde han tala, så skulle han inte nu vara tyst.»

Under det hon med sitt naturliga behag stod nedlutad, smekande hundens hufvud, spred sig en brännande rodnad öfver hans stränga husbondes ansigte. Jag såg hans dystra öga stråla af en plötslig eld och kasta oroliga, passionerade blickar. I detta lifliga, upprörda själstillstånd såg han, såsom man, nästan lika bra ut som hon gjorde såsom qvinna. Hans bröst häfde sig liksom om hans starka hjerta, tröttnande vid att ständigt hållas i styr af en sträng herre, velat göra ett kraftigt försök att återvinna friheten. Men han tyglade det, liksom en kraftfull och beslutsam ryttare en vrenskande häst. Efter denna uppbrusning återvann han sitt marmorkalla, statylika väsende.

«Pappa säger att ni aldrig kommer och helsar på oss,» fortfor Miss Oliver i det hon såg på S:t John. «Ni syns inte mera till vid Valehall. Pappa är ensam i afton och mär inte rätt väl; skulle ni inte vilja följa med mig och helsa på honom?»

«Det är ingen passande timma för att besöka Mr Oliver med ett besök.»

«Inte en passande timma! Men jag säger att det är det, jag. Det är just den timma, då pappa bäst behöfver sällskap, sedan han slutat sitt arbete för dagen och ingenting har att göra. Och nu, Mr Rivers, var snäll och kom med! Hvarföre är ni så slutna och så dystert?»

Då intet svar följde från hans sida, gaf hon det sjelf.

«Kors, bevars!» utropade hon, i det hon skakade sitt sköna, lockiga hufvud, liksom missnöjd med sig sjelf, «jag hade så när glömt det! Jag är då så obetänksam och tanklös, hvilket jag ber er vara god och förlåta. Jag hade alldeles glömt att Diana och Mary rest sin väg, att Moor-House nu står öde, och att ni är ensam. Det är då inte underligt, om ni har föga lust att prata med mig. Men i alla fall, kom och helsa på pappa!»

«Inte i afton, Miss Rosamunda, inte i afton.»

Mr St John talade lik en automat. Sjelf visste han bäst hvilken ansträngning det kostade honom att säga nej.

«Nä, om ni är så envis, så får jag väl gå; jag kan inte dröja längre, ty daggen börjar falla. God natt!»

Hon räckte fram sin hand. Han knappast vidrörde den. «God natt!» upprepade han med en röst, låg och ihållig som ett echo.

Hon gick, men vände genast om.

«Mår ni väl?» frågade hon. Hon hade äfven allt skäl att framställa denna fråga, ty hans ansigte var lika hvitt som hennes klädning.

«Fullkomligt väl,» svarade han och lemnade henne med en bugning. Deras vägar gingo åt olika håll. Under det hon, lätt som en sylf, sväfvade utför ängen, såg hon sig två gånger tillbaka efter honom; men han



gick endast framåt med fasta steg, utan att en enda gång vända sig tillbaka.

Denna anblick af en annans lidande och uppoffring ryckte mina tankar från mina egna sorger. Diana Rivers hade karakteriserat sin broder med orden: «obeveklig som döden.» Hon hade haft rätt.

---

## KAPITLET XII.

Jag fortsatte mitt arbete i skolan med allt möjligt nit och samvetsgrannhet. I början var det dock ett tungt arbete. En god tid förflöt innan jag, oaktadt alla ansträngningar, kunde komma underfund med mina lärjungar och deras skaplynnen. Fullkomligt okunniga, med sina själsförmögenheter i linda, föreföllo de mig ohjelpigt dumma, och vid första påseendet lika dumma allesammans, men snart fann jag att jag misstagit mig häri. Äfven bland dem fanns, likaväl som bland de bildade, betydliga olikheter och åtskillnader, hvilka blefvo allt märkbarare, ju mera jag lärde känna dem. Sedan deras tanklösa förvåning öfver min person, mitt språk och mitt sätt att gå till väga väl var till ända, så fann jag att en del af dessa klumpiga, gapande bondbarn voro af naturen ganska väl utrustade. Många voro förekommande och förbindliga, hade naturligt godt vett och takt, liksåväl som de hade lätt för att fatta. Dessa lade sig snart vinning om att göra sin sak väl, att hålla sig rena och snygga, ordentligt lära sig sina lexor, och om ett stilla och städadt väsende. Hastigheten af deras framsteg var i. somliga fall verkligen förvånande, och det var icke utan att jag stundom kände mig lycklig och stolt deröfver. Dessutom uppstod snart mellan nå-

gra af de snällaste flickorna och mig en ömsesidig välvilja. En del af mina lärjungar, döttrar till landtbrukare, voro nära fullvuxna. De kunde redan läsa, skriva och sy; jag lärde dem de första grunderna af språkläran, historien och geografin samt finare sömnader. Det fanns bland dem verkligen aktningvärda karakterer, vettgiriga och måna om sedlig förädling, och jag tillbragte mången treflig aftonstund i deras hem. Deras föräldrar öfverhopade mig med välvilja. Det var mig en verklig njutning att mottaga deras välmenta vänskapsbevis, och att vedergälla dem med en uppmärksam artighet, en uppriktig aktning för deras känslor, som de icke alltid fått röna, och hvilken på samma gång gjorde dem godt och behagade dem, emedan den upphöjde dem i deras egna ögon; och tillika spörrade dem att göra sig förtjenta af ett dylikt aktningsfullt bemötande.

Jag märkte att jag blef en gunstling hos mina granar. När jag var ute och promenerade, hörde jag från alla sidor vänliga helsningar och välkomnades af vänliga blickar. Att vara föremål för tillgifvenhet och aktning, om också blott af arbetsklassen, det kännes likom ljufligt solsken: rena och ömma känslor knoppas och blomma i dess milda strålar. Under hela denna tid var jag vida oftare glad och nöjd än nedstämd och sorgsen, men ändock — för att säga hela sanningen — hände det ofta att jag, efter en dag af nyttig verksamhet bland mina lärjungar, och efter en afton använd till målning eller bildande läsning, i nattens drömmar råkade in i helt andra, underliga scener. I dem var ett lif, ett virrvarr och en äfventyrlighet, vida skild från mina lugna och stilla dagar; alltid mötte jag Mr Rochester, just när drömmens storm och oro var som störst, och känslan af att vara i hans armar, att höra hans röst, möta hans blickar, trycka hans hand, älska honom och



af honom blifva älskad tillbaka — allt detta återväckte hoppet om ett lif vid hans sida till all dess ursprungliga kraft och styrka. När jag då vaknade och erinrade mig i hvilket läge jag i verkligheten befann mig, satte jag mig upp i bädden, och den stilla, mörka natten blef då vittne till min förtviflans qual och utbrodden af min lidelse. Men klockan på slaget nio följande morgon började jag alltid undervisningen, och skötte lugn och sansad mina göromål.

Rosamunda Oliver svek ej sitt löfte att helsa på mig. Hennes besök i skolan inträffade vanligen under hennes morgonpromenad, då hon plögade komma galopperande på en liten klippare och åtföljd af en livrklädd betjent till häst. Det var icke gerna möjligt att se någonting mera intagande än hennes person, då hon presenterade sig i sin purpurröda ridklädnad, med en amazonmössa af svart sammet, kokett placerad på hennes långa lockar, hvilka kysste hennes kinder och böljade öfver hennes skuldror, och det var i denna dräkt, som hon plögade inträda i det anspråkslösa skolorummet och glida fram mellan mina af förvåning och beundran gapande skolbarn. Vanligen kom hon vid den timma, då Mr Rivers undervisade i kristendomen. Det var ganska synbart att den unge prestmannen ej kunde se henne utan stor fara för sitt hjerta. En slags instinkt tycktes underrätta honom om hennes ankomst, äfven när han ej observerade den. Till och med när han satt alldeles vänd från dörren, genom hvilken hon inträdde, glödde hans kinder, och hans marmorlika drag fingo, utan att dock vekna, ett helt annat, obeskrifligt uttryck. Man såg tydligare än något minspel kunnat uttrycka det, huru en dämpad eld brann i hans inre.

Den unga flickan kände naturligtvis sin makt öfver honom, helst som det icke var honom möjligt att dölja

det intryck hon gjorde på honom. I trots af hans kristliga stoicism darrade hans hand och lågade hans ögon, när hon kom fram och helsade på honom med ett leende, fullt af tillförsigt och ömhet. Om ej hans mun sade det, så uttryckte dock hans blick: «Jag älskar er och vet att ni håller af mig. Det är icke misströstan om framgång, som gör mig stum. Om jag bjöde er mitt hjerta, så skulle ni förmodligen mottaga gåfvan. Men detta hjerta är redan nedlagt på ett helgadt altare: lågan är antänd, och snart skall det endast vara ett förtärdt offer.»

När hon mötte denna uttrycksfulla blick, blef hon alltid i en hast förstämnd och ledsen: ett moln skuggade solskenet på hennes ansigte, hon drog hastigt tillbaka sin hand och vände sig bort från honom. St John hade säkerligen gifvit allt i verlden för att kvarhålla henne, när hon på detta sätt vände sig från honom, men himmelen ville han ej för hennes skull förlora: han ville ej för hennes kärleks elysium försaka en enda förhoppning om det sanna, eviga paradiset. Dessutom kunde han icke i kärleken till en qvinna — huru passionerad den än var — inrymma alla elementer, som funnos i hans natur — äfventyrarynnet, äregirigheten, det poetiska sinnet och den religiösa fanatismen. Han hvarken kunde eller ville uppgifva sin vilda och äfventyrliga missionärbana för lugnet och de beqväma salongerna i Valehall. Allt detta erfor jag af honom sjelf, sedan jag vid ett tillfälle, genom att med mina frågor gå honom rakt på lifvet, lyckats öfvervinna hans förbehållsamhet.

Miss Oliver hade redan börjat hedra mig med täta besök i min boning. Jag hade lärt känna hennes karakter, som ej hade några hemligheter: hon var behagsjuk, men ej hjertlös; hon hade visserligen anspråk på andra, men kunde derföre dock ej kallas sjelfvisk. Hon hade



fått sin vilja fram från barndomen, men var likväl icke helt och hållet bortskämd. Hon var häftig, men på samma gång godhertad; fåfång (man måste förlåta henne det, när hvarje blick i spegeln visade så mycken älsklig täckhet) men icke tillgjord; naiv; utan någon anstrykning af stolthet öfver sin rikedom; med ett temligen godt förstånd och derjemte glad, liflig och tanklös: med ett ord, hon var i hög grad intagande, äfven för opartiska betraktare af hennes eget kön; men hon var hvarken hvad man kallar intressant eller i stånd att väcka ett djupare och mera varaktigt intryck. Ett helt annat skaplynne hade, till exempel, S:t Johns systrar. Allt detta oaktadt, tyckte jag rätt mycket om henne.

Äfven hon hade fattat tycke för mig. Hon påstod att jag liknade Mr Rivers, fastän jag, såsom hon öppet förklarade, «ej var tiondedelen så vacker: jag var en liten söt varelse, men han var en engel.» Men i själsanlag, i karakterens fasthet och bestämdhet påstod hon att jag liknade honom. Det var en sällsam ödets lek, försäkrade hon, att jag var en skolmästarinna på landet. Kände man min föregående lefnadshistoria, så skulle den säkert vara en intressant roman.

En afton hade hon, med sin vanliga, barnsliga liflighet och tanklösa, ehuru icke besvärliga nyfikenhet, stökat i mitt skåp och min dragkista, och der upptäckt tvenne franska arbeten, en del af Schiller, en tysk grammatika och dito ordbok: likaså hade hon fått tag i mina ritsaker och några utkast, jemte ett färglagdt hufvud af en liten vacker, cherub-lik flicka bland mina skolbarn, och dessutom några utsigter af Morton-dalen och det omgifvande hedlandet. Först blef hon häpen af öfverraskning, och sedan utom sig af förtjusning.

«Har ni målat detta? Kan ni franska och tyska? Hvilken söt och märkvärdig menniska är ni ickel! Ni

ritar bättre än min lärare i den bästa pensionen i S—. Vill ni vara så god och taga ett porträtt af mig, som jag kan få visa för pappa?»

«Med nöje,» svarade jag, och kände mig genast fattad af en verklig konstnärsförtjusning öfver att få kopiera ett så fullkomligt och skönt original. Hon var då klädd i en mörkblå sidenklädning; hennes hals och armar voro bara, och hennes enda prydnad var hennes bruna lockar, hvilka i yppigt, oordnad svall böljade öfver hennes skuldror. Jag tog ett stycke velin och började ett utkast, men då jag tillika ville färglägga det, och det för denna gång blef för sent, så bad jag henne komma och sitta för mig ännu en gång.

Hon gjorde en sådan beskrifning af mig för sin far, att Mr Oliver följande afton gjorde henne sällskap. Han var en storväxt, medelålders man, med massiva drag och grått hår, vid hvars sida dottren såg ut som en täck blomma bredvid ett grånadt torn; han tycktes vara en tystlåten, något högdragen person, ehuru han var mycket vänlig mot mig. Utkastet till Rosamundas porträtt behagade honom högligen, och han bad mig att till alla delar utarbета detsamma. Tillika yrkade han på att jag följande afton skulle infinna mig vid Valehall.

Jag antog hans bjudning, och fann det vara ett ståtligt ställe, som öfverallt vittnade om egarens välstånd. Rosamunda var full af glädje öfver mitt besök, hennes far var mycket förekommande, och då vi efter théet språkade med hvarandra, uttalade han i smickrande ordalag sin tillfredsställelse med min verksamhet såsom lärarinna, och tillade att han endast fruktade, med anledning af det han sett och hört, att jag vore för god för denna plats, och således snart skulle lemna den för någon annan, som bättre austod mig.



«Ja, sannerligen!» utropade Rosamunda, «hon har talanger nog för att vara guvernant i en förnäm familj.»

Inom mig själf tänkte jag, att jag vida hellre vore der jag var, än i hvilken förnäm familj som helst.

Mr Oliver talade med mycken aktning om Mr Rivers och om hans släkt. Det var ett gammalt namn i denna trakt; Mr Rivers förfäder hade varit rika, och hela Mortons socken hade tillhört dem, och äfven under nuvarande förhållanden ansåg han att slägteus närvarande representant, om han ville, kunde göra det bästa parti. Han tyckte att det var riktigt synd, att en så utmärkt och rikt begåfvad ung man skulle bestämt sig för att blifva missionär, ty det vore att rent af slösa bort ett värderikt lif. Det var tydligt, att Mr Oliver ej skulle haft något emot en förening mellan St John och hans dotter. Han ansåg den unge prestmannens adliga börd, anor och heliga kall såsom en tillräcklig ersättning för bristen på förmögenhet.

En dag — den femte November, som tillika var söndag — befann jag mig ensam i mitt hem. Jag hade affärdat min lilla uppasserska, väl belåten med den penny hon fått för det hon hjälpt mig att städa. Allt omkring mig var rent och snyggt; golvet skuradt, kakelugnsluckorna fejade och stolarna dammade. Jag hade påtagit mina helgdagskläder, och hade nu en hel eftermiddag att använda efter behag.

En timma sysselsatte jag mig med att öfversätta ur ett tyskt arbete; sedan tog jag fram penslarna och palleten, och grep mig an med det vida trefligare göromålet att fullända Rosamunda Olivers porträtt. Hufvudet var redan färdigt; det återstod blott att måla bakgrunden och draperiet, samt att här och der tillägga ett och annat penseldrag. Jag var just som bäst sysselsatt här-

med, då, efter en rask knackning på dörren, denna öppnades och Mr Rivers inträdde.

«Jag har kommit för att se huru ni tillbringar er söndag,» yttrade han. «Jag hoppas att ni inte sitter och rufvar öfver edra minnen. Ni målar: det är bra, ty då känner ni er ej ensam. Som ni finner, tror jag er ej mer än jemnt; ehuru väl ni hittills särdeles väl hållit er uppe. Jag har medtagit en bok till aftonlektyr,» och med dessa ord lade han på bordet ett nytt, poetiskt arbete, ett af dessa äkta skaldeverk, som för ett par årtionde sedan, — denna gyldene ålder inom vår litteratur — så ofta erbjödös allmänheten. Tyvärr! våra dagars läsare äro mindre lyckligt lottade. Dock, det lönar hvarken mödan att sörja deröfver, eller att utbrista i anklagelser. För min del är jag öfvertygad derom, att poesiens dagar ej äro försvunna, att snillet ej är förgånget, och att Mammon ej råder öfver någondera: båda skola de ännu en gång gifva lefvande vittnesbörd om deras frihet, deras verklighet och makt. Eller skulle väl poesien vara död och snillet förvisadt från jorden? Bort det! Sådant vore en låg tanke. Nej, de lefva ej blott, utan hafva ännu makten att skapa och återlösa, och utan deras gudomliga inflytelse skulle vi falla djupt ned i vår egen låghets och ömklighets helfvete.

Medan jag begärligt ögnade på Marmion af Walter Scott — det var detta herrliga arbete som St John medfört — böjde denne sig ned för att betrakta min tafla. Då han fick se hvem den föreställde, vände han sig i ögonblicket derifrån, utan att säga ett ord. Jag betraktade honom, men han undvek min blick. Jag kände väl hans tankar och kunde läsa i hans hjerta. I detta ögonblick kände jag mig lugnare och kallblodigare än han; jag hade således en tillfällig öfverlägsenhet öfver



honom, och beslöt om möjligt använda den till hans fördel.

«Oaktadt all hans stälsstyrka och sjelfbeherrskning,» tänkte jag, «har han dock påtagit sig ett arbete, som han inte är i stånd att utföra: han sluter inom sig sjelf hvarje känsla och hvarje sorg, och lättar inte sin börda genom något slags meddelande. Jag är dock säker om att det skulle göra honom godt att få tala litet om den hulda Rosamanda, oaktadt han föresatt sig att inte gifta sig med henne.»

Till en början bad jag honom sitta ned. Han svarade som vanligt, att han inte hade tid att stanna kvar. «Får gå för det,» tänkte jag för mig sjelf: «du kan stå om du vill, men du kommer inte att gå så brått, det skall jag svara för: ensamheten är fullt lika så skadlig för dig, som för mig. Jag vill söka uppleta nyckeln till ditt förtroende, för att dermed öppna detta slutna bröst, och deri gjuta en droppa af deltagandets balsäm.»

«Är detta porträtt likt?» frågade jag, rakt på saken.

«Likt? Likt hvem? Jag betraktade det inte så noga.»

«Jo, det gjorde ni, Mr Rivers.»

Han studsade och syntes helt förvånad öfver detta mitt ogenerade sätt att behandla honom. «Har ingenting att betyda,» tänkte jag för mig sjelf; «jag låter inte narra mig af denna låtsade förvåning; jag vill på allvar ta itu med saken.» Jag fortfor: «ni betraktade porträttet ganska noga och uppmärksamt, och jag har ingenting emot att ni ännu en gång ser derpå,» och med dessa ord steg jag upp och satte porträttet i handen på honom.

«En väl utförd målning: färgläggningen är mjuk och klar samt teckningen noggrann.»

«Ja, ja! det visste jag förut. Men hvad säger ni om likheten? *Hvem* liknar det?»

Med en viss osäkerhet i rösten svarade han: «Miss Oliver, förmodar jag.»

«Ja, och hvem skulle det annars vara? Och nu, Sir, vill jag, såsom belöning för er skarpsinniga gissning, lofva er en trogen kopia af detta porträtt, förutsatt att en sådan gåfva är välkommen. Ty i annat fall har jag inte lust att på ett sådant arbete öda tid och möda.»

Han fortfor att betrakta målningen. Ju längre han såg derpå, desto fastare höll han den qvar, desto mera syntes han fängslad deraf. «Det är bra likt!» mumlade han. «Ansigtshy, uttryck, ögats klarhet, allt är väl träffadt. Det småler.»

«Skulle det skänka er något nöje, att hafva en dylik målning? Säg mig sanningen. Skulle det, ifall ni vore på Madagaskar, Cap eller Indien, vara er en vederqvickelse att hafva denna bild i er ego, eller skulle anblicken deraf blott väcka smärtsamma minnen?»

Han såg nu förstulet på mig med en obeslutsam, osäker blick, hvarefter han ånyo betraktade porträttet.

«Att jag skulle tycka om att ha det, är säkert; huruvida åter det var klokt och förståndigt, är en annan fråga.»

Sedan jag fått visshet om att Rosamanda var honom bevågen, och att hennes fader inte hade något mot partiet, hade jag — icke så öfverspänd i mina åsichter som St John — fått en särdeles lust för att tillvägbringa en förening emellan dem. Jag hyste den öfvertygelsen, att om han blef egare till Mr Olivers stora förmögenhet, så skulle han med den uträtta lika mycket godt, som om han vedervågade sina kropps- och själskrafter i de osunda tropiska länderna. På grund af denna öfvertygelse yttrade jag:

«Så vidt jag kan förstå, vore det allra klokast och förståndigast, om ni, så godt först som sist, toge sjeliva originalet.»



Under tiden hade han slagit sig ned på en stol, lagt porträttet framför sig på bordet, och satt nu med hufvudet stödt mot händerna och betraktade det med ömma blickar. Han syntes hvarken ond eller ens förvånad öfver min närgångna förtrolighet. Jag märkte äfven, att då han sålunda frimodigt blifvit tillspord rörande ett ämne, som han ansett otillständigt att vidröra, detta gaf honom en njutning, en lättnad, som han inte väntat sig. Slutna karakterer behöfva oftare än de medelsamma ett öppen hjertigt samtal öfver deras hjertans angelägenheter. Den sträfvaste Stoiker är dock, när allt kommer omkring, ingenting annat än en menniska, och att intränga i hans själs innersta, är oftast det samma som att göra honom den största tjänst.

«Hon håller af er, derom är jag säker,» sade jag, i det jag ställde mig bakom hans stol, «och hennes far har höga tankar om er. Dessutom är hon en älskvärd flicka; kanske något tanklös, men ni har i stället eftertanke nog både för er och henne. Ni borde taga henne till hustru!»

«Håller hon verkligen af mig?» frågade han.

«Utom all fråga: hon föredrar er framför alla andra, och talar ständigt om er: det finns inte något samtalsämne, som mera intresserar henne, eller som hon oftare vidrör.»

«Detta är angenämt att höra — jag kan inte neka det. Fortsätt härmed ännu en fjerdedels timma.» Han tog upp klockan och lade den framför sig på bordet.

«Men hvartill tjänar det?» genmälde jag, «då ni under tiden förmodligen bereder er till en halsstarrig vägran, och ytterligare stålsätter er mot ert eget hjerta.»

«Inbilla er inte sådana saker. Föreställ er att jag ger efter, och att mitt hjerta smälter som vax; att kär-

leken uppgår, likt ett källsprång, i min själ, och med sina ljufliga vågor öfversvämmar det fält, på hvilket jag med så mycket arbete och omsorg utsatt de goda företasernas och sjelfförsakelsens säde. Och nu är detta fält dränkt af nektarflödet, den goda säden är bortsköjd eller angripen af det välsmakande giftet: jag ser mig sjelf i maklig ro utsträckt på en ottoman i Valehall, vid sidan af min brud, Rosamunda Oliver; hon talar till mig med sin smekande stämma, blickar på mig med sina sköna ögon, och ler mot mig med sina friska läppar. Hon är min, jag är hennes, och denna verden med dess förgängliga ting äro nog för mig. Tyst! Ingenting! Mina sinnen äro druckna, mitt hjerta öfverfullt; stör mig icke, dessa få minuter!»

Jag gjorde honom till viljes. Uret pickade med jemna slag, han andades hastigt och djupt. Under tystnad förflyt den återstående delen af den anslagna tiden, hvar efter han stoppade klockan på sig, lade ned porträttet, steg upp och ställde sig vid kaminen.

«Se så,» sade han, «nu äro de ögonblick förflytne, som jag offrade åt yran och förblindelsen. Jag hvilade mitt hufvud vid frestelsens bröst, och lade min nacke under hennes blomsterok: jag drack af hennes trolldryck. Men min hufvudkudde brände mig, en orm gömde sig bland blommorna, vinet hade en bitter smak, jag såg och förnam att det var blott en hvitmenad grift, full af de dödas ben.»

Full af förvåning betraktade jag honom forskande.

«Det är besynnerligt,» fortfor han, «att, på samma gång jag älskar denna sköna och tjusande kvinna med passionens hela styrka, jag tillika har ett klart och oförevilladt medvetande derom, att hon inte passar för mig, att hon inte skulle göra mig lycklig, och att efter en tids sinnesrus skulle följa en lefnads lång ånger.»



«Detta är verkligen besynnerligt!» utropade jag.

«På samma gång som en del af min varelse är tjuvsad af hennes behag, skönjer mitt bättre jag med oförevillad blick hennes brister. Dessa äro så beskaffade, att hon inte kan sympatisera med mig i någon af mina innersta önskningar, eller samverka med mig för någon af mina planer. Rosamunda skulle lida, fördraga, vara en qvinnlig apostel? Rosamunda en missionärs hustru? Aldrig!»

«Men det är inte nödvändigt att ni blir missionär. Öfvergif denna tankel»

«Huru? Öfvergifva min kallelse? Försaka mitt lifsuppgift? Den grundval jag lagt på jorden, för ett rum i min Faders boningar? Mitt hopp att blifva räknad till den skara, som utbytt verldslig fåfanga mot den oförevanskliga äran att hafva förbättrat sina medmenniskor, och bidragit till deras eviga frälsning? Skulle jag öfvergifva den planen? Nej! Ännu en gång, nej! Inte så länge blodet rinner i mina ådror. Den planen är mitt lifsmål, det enda jag lefver och verkar för.»

«Än Miss Oliver då?» anmärkte jag efter en stunds tystnad. «Räknar ni hennes svikna förhoppningar och hjertesorg för intet?»

«Miss Oliver har inte saknat och skall inte sakna tillbedjare. Inom mindre tid än en månad skall min bild vara utplånad ur hennes hjerta. Hon skall glömma mig och gifta sig med någon, som förmodligen skall göra henne lyckligare, än jag kunde göra henne.»

«Ert språk vittnar ej om mycken värma, och ändock lider ni djupt. Ni ser medtagen ut.»

«Det tror jag inte, och om jag också magrat något, så kommer det sig af oro för min stora plan, som inte ännu kommit på det rena. Jag måste, tyvärr! gång efter annan uppskjuta tiden för min afresa. Sednast i

dag mottog jag den underrättelsen, att den efterträdare jag så länge väntat, ännu inte kan komma på tre månader, och kommer kanske inte förr än om sex.»

«Ni darrar och blir blodröd, så snart Miss Oliver inträder i skolrummet.»

Ännu en gång syntes han öfverraskad. Han hade icke trott att en kvinna dristade tala så till en man. Hvad mig beträffar, kände jag mig helt obesvärad. Så snart jag kommit i beröring med folk af fast och förbehållsam karakter, har jag icke kunnat gifva mig ro, förrän jag öfvervunnit de hinder deras slutenhet lagt i vägen och tillkämpat mig deras förtroende.

«Ni är då verkligen en rätt egen menniska,» yttrade han; «och icke särdeles försynt. Ni har någonting beslutsamt i ert väsende, lika visst som ert öga är skarpt; men denna gång har ni till en del missförstått mina sinnesrörelser. De äro ej så djupa och mäktiga, som ni inbillar er. Om jag rodnar och darrar i Miss Olivers närvaro, så vittnar dock ej detta om så mycken svaghet som ni behagar tro. Det är vekt och omanligt, jag medger det, men det är blott en svallning i mitt blod, ej en svaghet i min själ; ty denna är fast som en klippa, rotad i djupet af hafvets vågor. Anse mig för hvad jag är: en kall och hårdhertad man.»

Jag log misstroget.

«Ni har tillkämpat er mitt förtroende, och nu skall ni hafva det fullständigt. Grunddraget i min karakter, om jag utan skonsamhet blottar den, är kall och hårdhertad ärelystnad. Den enda ömmare känsla, som hos mig finnes, är kärleken till min familj. Förståndet, icke känslan, är min ledsagare; min äregirighet är obegränsad, mitt begär att stiga högre och verka mera än andra gifver mig ingen ro. Jag aktar högt uthållighet och ihärdighet samt flit och talanger, emedan dessa äro de



medel, genom hvilka man uträttar det stora och sjelf blir stor. Hvad er angår, har jag med intresse följt er verksamhet, emedan jag funnit er vara en kvinna, mer än de flesta mäktig sjelfbeherrskning, ordning och energi, allsicke derföre att jag hyser något särdeles deltagande för de lidanden ni genomgått eller ännu kämpar med.»

«Ni synes helst vilja gälla för en hednisk filosof.»

«För ingen del; ty, märk väl, mellan mig och en panteistisk tänkare är den skillnaden, att jag är en troende — tror på evangelium. Ni använder ett origtigt biord. Jag är icke en hednisk, men en kristen filosof, en anhängare af Jesu lära. Såsom hans lärjunge har jag antagit hans höga och milda läror, hvilka jag vill försvara och utbreda. Redan från min barndom var jag religiöst stämd, och kristendomen har hos mig verkat följande förändring: Det ringa fröet, slägtkärleken, har den utvecklats till människokärlekens allt öfverskuggande träd; min sjelfsäkra menliga rättkänsla har den utbildat till den fromma känslan af den gudomliga rättfärdigheten; min egoistiska ärelystnad har den ombytt till den djupa åhågan att utvidga min Herres och Mästares rike, att vinna segrar för korsets fana. Allt detta har religionen verkat i mig, den har till det bättre användt det ursprungliga råämnet, den har förädlat och pånyttfödt den naturliga människan. Dock skall den ej fullt kunna öfvervinna den sednare, förr än det som dödligt är påtagit sig odödlighetens klädnad.»

Med dessa ord tog han sin hatt, som låg på bordet bredvid porträttet. Ännu en gång betraktade han detta.

«Hon är älsklig,» sade han halfhögt. «Väl förtjenar hon att kallas 'Verlds-Rosen'.»

«Vill ni då inte ha ett porträtt af henne?»

\*) Rosamunda = Rosa mundi.

«Hvartill skall det tjena? Det lönar ej mödan.»

Han betäckte porträttet med det tunna pappersblad, på hvilket jag vid målandet plägade lägga min hand, för att ej nedsmutsa velinen. Hvad han nu blef varse på detta papper, det var mig omöjligt att förstå, men någonting var det, ty han ryckte det hastigt till sig, såg på nedra kanten, och kastade på mig en helt egen, obegriplig blick, en blick, som ljungeldslikt for öfver min gestalt, mitt ansigte och min klädnad. Han tycktes på väg att säga något, men hejdade sig åter.

«Hvad är det frågan om,» yttrade jag.

«Ingenting,» svarade han, och lade papperet tillbaka, men jag såg att han på samma gång helt behändigt ref af en liten remsa och gömde den i sin handske. Han gaf mig en nick, helsade «god aften» och försvann.

Detta sista uppträde var mig en fullkomlig gåta. Jag undersökte papperet noga, men fann der ingenting annat, än några färgfläckar, tillkomna då jag försökte penselu. Jag funderade deröfver ett par minuter, men då jag ej egde den ringaste ledning, och för öfrigt ansåg saken vara af föga betydighet, bråkade jag ej mera mitt hufvud dermed och glömde snart alltsammans.

### KAPITLET XIII.

När Mr St John gick, började det att snöga och urvädret fortfor hela natten. Äfven följande dagen föll mycket snö, och mot skymningen var dalen full af drifvor och nästan omöjlig att passera. Jag hade stängt mina fönsterluckor, lagt en matta för dörren, för att



hindra snön att blåsa in, gjort i ordning en brasa, och sedan jag vid kaminen suttit en stund och lyssnat på övädrets dofva tjut, fände jag på ett ljus, tog fram Marmion och började läsa:

*«Klart solen sken på Norhams höjd,  
På Tweed så skön, hvar Skottes fröjd,  
På Cheviots dystra berg.  
Det fasta slott, med torn uppå,  
Och murens krans, ett värn också,  
Allt sken af solens färg.»*

Snart glömde jag vinterstormen för poesiens musik.

Medan jag satt fördjupad i min läsning, hörde jag ett buller; jag trodde att det var vinden, som skakade dörren. Det var icke så; det var S:t John som, öppnande dörren, inträdde undan den dånande orkanen, och nu stod framför mig. En tjock isskorpa betäckte hans öfverrock. Jag var helt bestört öfver att se honom hos mig, så litet hade jag väntat något besök denna förfärliga afton.

«Hvad är på färde?» frågade jag. «Har det händt något ledsamt?»

«Nej; ni är för lättskrämd,» svarade han och afdrog sin ytterrock, hängde den vid dörren, och stampade snön från sina stöflar.

«Jag smutsar ert golf,» sade han, «men ni måste ursäkt mig för denna gång. Det har varit ett mödosamt arbete att komma hit. På ett ställe gick drifvan upp till bröstet, men lyckligtvis var snön lös.»

«Men hvarföre har ni kommit i dag?»

«Detta är en något oartig fråga till en gäst, men då ni en gång framställt den, får jag nämna att jag helt enkelt fick lust att prata litet med er, då jag ej trufdes

bland mina böcker och i mina tomma rum. Dessutom har jag sedan i går plågats af nyfikenheten: jag har fått början af en historia, på hvilken jag äfven vill hafva slutet.»

Han satte sig ned. Hans underliga beteende under gårdagen rann mig nu i sinnet, och jag började verkligen befara, att han ej fullt var vid sina sinnen. Men hade han blifvit galen, så var det i alla fall en sansad och hygglig galenskap, ty aldrig hade hans sköna anletsdrag mera liknat mejslad marmor än just nu, då han strök undan det snövätta håret, och lät brasan skina på sin bleka panna och kind, der jag med ledsnad såg bekymrets och sorgens färor tydligt ristade. Jag väntade att han skulle säga något, som jag kunde begripa, men han förblef tyst, med handen mot hakan och pekfingeret mot läpparna. Jag märkte att hans hand magrat lika mycket som hans ansigte. En känsla af medömkan kom öfver mig och jag yttrade:

«Jag önskar att Mary och Diana vore här och såge om er; det är icke nyttigt att ni är ensam: ni är alldeles för vårdslös med er hälsa.»

«Visst icke: jag sköter om mig till husbehof, och mår rätt väl. Ser ni något fel på mig?»

Detta yttrade han med en sorglös och tankspridd likgiltighet, som ådagalade, att han ansåg mina bekymmer fullkomligt öfverflödiga.

Han höll fortfarande fingret öfver munnen och stirrade tankfullt på de glödande kolen. Jag önskade rycka honom ur hans drömmier, och då jag ej hade något bättre att säga, frågade jag honom om han kände något drag från dörren.

«Nej,» svarade han helt kort och något vresigt.

«Får gå då,» tänkte jag. «Har du ingen lust att tala, så skall jag ej störa dig. Sitt der för dig sjelf: jag återtager min läsning.»



Jag putsade ljuset och återvände till Marmion. Efter en stund rörde han på sig. Mitt öga följde honom genast och jag såg honom ur sin plånbok framtaga ett bref, hvilket han tigande genomläste och åter inlade, hvarefter han återföll i sina funderingar. Det var mig icke möjligt att fortsätta läsningen, med en sådan konstig persedel för ögonen, ej heller kunde jag förmå mig att fortfarande iakttaga tystnad; tala måste jag, äfven om jag skulle löpa fara att blifva afsnäst.

«Har ni nyligen hört något från Mary och Diana?»

«Inte se'n jag fick det brefvet, jag visade er för en vecka se'n.»

«Det har ej inträffat någon förändring i edra egna förhållanden? Kommer ni kanske att lemna England förr än bestämdt var?»

«Åh, nej! En sådan lyckosam förändring händer icke mig.»

Tillbakavisad på denna punkt, ansåg jag mig böra byta om samtalsämne, och öfvergick till skolan och mina lärjungar.

«Mary Garrets mor är nu på bättringsvägen, och Mary kommer åter till skolan i morgon, och i nästa vecka får jag fyra nya flickor från gjuteriet. De skulle ha kommit i dag, om inte snövädret hade varit.»

«Ja så!»

«Mr Oliver betalar för tvenne af dem.»

«Gör han det?»

«Han tänker gifva hela skolan en traktering till jul.»

«Det vet jag.»

«Kommer den planen från er?»

«Nej.»

«Från hvem då?»

«Från hans dotter, förmodar jag.»

«Det är likt henne, hon har så godt hjerta.»

«Ja.»

Åter uppstod en stunds tystnad: klockan slog åtta. Detta tycktes gifva hans tankar en annan riktning; han rätade sig upp och vände sig till mig.

«Lägg bort boken en stund och kom närmare hit till brasan.»

Ehuru jag inte kunde förstå hvad han ville, efterkom jag hans önskan.

«För en halftimma sedan,» yttrade han, «nämnde jag om min nyfikenhet att få höra fortsättningen af en historia, men vid närmare eftersinnande finner jag det bäst att jag tar berättarens rol och öfverlåter åhörarens åt er. Men innan jag börjar vill jag underrätta er, att berättelsen kommer att låta helt alldaglig för edra öron; det händer dock stundom, att en hvardagshistoria får en viss prägel af nyhet, när den kommer från en ny berättares läppar. För öfrigt, vare sig att min historia är er okänd eller förut bekant, skall jag i alla fall vara kort.»

«För tjuvu år sedan blef en fattig landtprest — hans namn gör ingenting till saken — kär i en rik mans dotter; äfven hon höll honom kär och gifte sig med honom, trots hela släktens föreställningar. Följden var den att hennes anhöriga icke mera ville kännas vid henne. Innan två år voro förflutna voro de unga tu redan döda och jordade, sida vid sida, under samma grafsten. De efterlemnade en dotter, hvilken straxt efter sin födelse blef föremål för den slags barmhertighet, som kännes lika kall, som den snödrifva i hvilken jag höll på att fastna i eftermiddags. Flickan kom i sina på mödernets rika släktingars hus; hon blef uppfostrad hos en tant, hvars namn jag nu vill nämna: Mrs Reed af Gateshead. Ni spritter till — hörde ni något buller? Förmodligen är det blott en råtta, som springer derinne



i skolorummet; det var förr i tiden ett magasin, innan jag lät inreda det till sin nya bestämmelse, och magasinerna äro vanligen hemsökta af råttor. — Men vidare! Mrs Reed hade hos sig den fader- och moderlösa i tio år, och huru flickan fann sig der, kan jag ej förtälja, emedan jag ingenting känner derom, men efter den tidens förlopp flyttades hon till ett annat ställe, som är eder bekant, nemligen pensionen i Lowood, hvarest ni sjelf varit en rund tid. Hennes uppförande der måtte hafva varit ganska tillfredsställande, emedan hon från att vara lärjunge blef lärarinna, liksom ni sjelf — det är märkvärdigt, huru många likheter det finnes mellan hennes och edra öden —; derefter blef hon guvernant för en myndling till en viss Mr Rochester.»

«Mr Rivers,» ropade jag, afbrytande honom.

«Jag anar edra känslor, men tillbakahåll dem ett ögonblick; jag har snart slutat min berättelse. Om Mr Rochesters karakter känner jag ingenting; det enda jag vet är, att han friade till den unga flickan, och att det just vid vigseln upptäcktes att han redan förut hade en, ehuru vansinnig, hustru. Om hvad som sedan hände, kan jag blott göra lösa gissningar. Emellertid inträffade en tilldragelse, som föranledde efterforskningar efter guvernanten, och då upptäcktes det, att hon lemnat Thornfieldhall, utan att någon visste hvart hon tagit vägen. Alla efterspaningar hafva varit fåfänga, oaktadt de sorgfälligaste bemödanden. Emellertid är det af stor vikt att hon anträffas, och annonser hafva blifvit införda i alla landets tidningar. Jag sjelf har erhållit bref från en jurist, Mr Briggs, som meddelar de notiser, jag nu gifvit er del af. Är icke detta en underlig historia?»

«Men säg mig,» genmälde jag, «och då ni vet så mycket, vet ni säkert också detta — hvad har det blifvit

af Mr Rochester? Hvarest och huru befinner han sig? hvad har han för sig? Mår han väl?»

«Jag känner ingenting alls af det, som rör Mr Rochester. Det bref, som gifvit mig upplysning om flickans lefnadsförhållanden, innehåller ingenting annat om nämnde herre, än berättelsen om det svekfulla och olagliga giftermålsförsök han tillåtit sig. Det vore snarare i sin ordning att ni frågade mig om den tilldragelse, som föranledde efterforskningarna efter guvernanten.»

«Har då ingen varit vid Thornfieldhall, eller träffat Mr Rochester?»

«Ingen, som jag vet.»

«Har man skrivit till honom då?»

«Det har man.»

«Hvad har han svarat? Hvar är hans bref?»

«Mr Briggs nämner att svaret på hans förfrågan ej var från Mr Rochester, utan från ett fruntimmer, Alice Fairfax.»

Jag kände mig helt bekländ! Min värsta farhåga var således grundad. Mr Rochester hade efter all sannolikhet lemnat England, och i blind förtviflan hastat till något af sina fordna tillhåll på kontinenten. Hvilka lindringsmedel för sina lidanden, hvilken sysselsättning för sin passionerade själ hade han nu tillgripit? Jag dristade ej besvara denna fråga. O, du min älskade! Du som nästan varit min make, och som jag så ofta kallat «min dyre Edvard!»

«Han måtte ha varit en dålig karl,» anmärkte St John.

«Ni känner honom inte, ni är icke i stånd att bilda er ett omdöme öfver honom,» utropade jag med värma.

«Får gå för det,» svarade han helt lugt, «och sanningen att säga är mitt hufvud uppfyllt af helt andra



saker: jag måste avsluta min berättelse. Då ni ej velat fråga mig om guvernantens namn, så är det min skyldighet att meddela er det; och då det alltid är bäst i viktiga saker, att hafva svart på hvitt rörande hufvudpunkterna, så har ni det här.»

Åter framtog han sin plånbok och genomsökte den betänksamt, samt framtog derpå ur en af fickorna en smutsig pappersrimsa, hvilken jag, till följe af färgfläckarna, genast igenkände vara den lapp han afrifvit af det ark, som betäckte porträttet. Han steg upp, höll den framför mina ögon, och jag läste der orden «Jane Eyre,» med min egen handstil skrifna, troligen i något ögonblick då jag ej tänkte på hvad jag gjorde.

«Briggs skref till mig rörande en Jane Eyre. Annonserna gällde en Jane Eyre, och ert namn var Jane Elliot. Jag bekänner att jag länge haft mina misstankar, men först i går afton förvandlades de till visshet. Ni erkänner väl nu ert rätta namn och afstår från det antagna?»

«Ja — ja — men hvar är Mr Briggs? Han känner måhända mera om Mr Rochester än ni gör.»

«Briggs är i London, och jag betviflar att han har någon kännedom om Mr Rochester, då det ej är för dennes skull, som han är intresserad. Emellertid fäster ni er vid det underordnade och förgäter hufvudsaken. Ni frågar alls icke efter anledningen till Mr Briggs forskningar efter er person.»

«Nåväl, hvad är det han vill mig?»

«Underrätta er, att er onkel, Mr Eyre, boende på Madeira, med döden afgått och testamenterat er hela sin förmögenhet, så att ni i denna stund är rik. Ingen-ting vidare.»

«Jag! rik?»

«Ingenting mer, ingenting mindre: ni är en rik arftagerska.»

Vårt samtal aftystnade några ögonblick.

St. John upptog det åter:

«Följaktligen tillhör det er att intyga er identitet, och då detta ej bör möta några särdeles svårigheter, inträder ni omedelbarligen i besittningen af er förmögenhet. Den är insatt i de engelska fonderna.»

Huru hade ej nu förhållandena ändrat sig?

Det är en herrlig sak att i ett ögonblick från fattigdom komma i välstånd. Men denna sak är ej af den beskaffenhet, att man med ens är i stånd att uppfatta den, och följaktligen ej heller på en gång fullt njuter deraf. Det gifves andra händelser i lifvet, som äro vida mera tjugande och hänförande. Att blifva rik är en affär af rent praktisk natur; de föreställningar, som deraf väckas, sakna ideell halt, och äro helt nyktra och förståndiga. Då man får höra att man i en hast erhållit en förmögenhet, hoppar man icke upp, slår ihop händerna och ropar hurra af glädje, utan man börjar genast betänka huru man skall använda sina penningar, äfvensom den ansvarighet man ikläder sig för sin förmögenhet. Man känner visserligen en verklig belåtenhet, men denna åtföljes af ej obetydliga bekymmer, och med en viss högtiglig allvarsamhet grubblar man öfver sin lycka.

Dessutom påminna alltid orden «Arf,» «Testamente,» om orden Död och Begravnin. Den onkel, hvars fränfalle gjort mig rik, var min enda släkting: alltifrån den dag, då jag fick kunskap om hans tillvaro, hade jag hyst det hoppet att jag en gång skulle få träffa honom. Detta var numera förbi. Och dessutom tillfölo dessa penningar mig allena; det var ej en hel familj, som fick njuta af dem, utan endast min ensamma person. I alla fall var det dock en stor lyckans ynnest, och jag skulle



från denna stund vara oberoende i ekonomiskt hänseende. För den, som gjort sådana erfarenheter som jag, var den en så skön och herrlig sak, och föreställningen här-om kom mitt bröst att vidga sig och min uppsyn att ljusna.

«Nå, äntligen ser ni något lifvad ut,» yttrade Mr Rivers; «jag började befara att Medusa blickat på er och förvandlat er till en sten. Kanske faller det er in att fråga, huru mycket ni fått ärfva?»

«Nå, huru mycket är det?»

«Ingenting att tala om, blott en småsak! Simpla tjugutusen pund.»

Ny orsak till förvirring! Jag hade på sin höjd tänkt på fyra å femtusen. Denna underrättelse bragte mig verkligen ur fattningen. S:t John, som jag aldrig förr hört skratta, skrattade nu.

«Sanningen att säga,» utbrast han, «om ni begått ett mord, och jag underrättat er att ert brott blifvit upptäckt, så kunde ni ej hafva sett mera förskräckt ut.»

«Denna summa är för stor — här måtte något miss-tag ega rum.»

«Alldeles icke.»

«Kanske har ni sett miste; det kan stå 2000 och inte 20,000.»

«Det står skrifvet med bokstäfver, och inte med siffror, tjugutusen.»

Jag kände mig i samma författning som en person med vanlig matsmältningsförmåga, hvilken ensam sätter sig ned vid ett bord, der mat är uppdukad för hundrade. Mr Rivers steg nu upp och påtog sin öfverrock.

«Om det inte vore så svårt väder,» sade han, «så skulle jag skicka hit Hanna för att hålla er sällskap, ty ni ser ut som om det vore betänkligt att lemna er allena; men Hanna, stackars gumma, kan inte arbeta

sig genom snödrifvorna så som jag. Till följe häraf måste jag lemna er ensam med edra sorger. God natt!»

Han lyftade på dörrklinkan för att gå.

«Dröj ett ögonblick till!» ropade jag till honom.

«Hvad är det ni vill?»

«Det förundrar mig att Mr Briggs skrifvit till er angående mig, och att det kunnat falla honom in att för sina efterforskningar använde er hjälp, då ni bor så här i en undangömd vrå af landet.»

«Jag är prest, och prestens biträde aulitas ofta i kinkiga saker.» Åter gjorde han min af att gå.

«Detta förefaller mig besynnerligt,» anmärkte jag. «Edert svar förekommer mig inte fullt tillfredsställande, och jag vill hafva mera ljus i saken.»

«Icke i afton!» svarade han.

Jag ställde mig mellan honom och dörren och förklarade, att han ej skulle få aflägsna sig förrän han gifvit mig nöjaktiga upplysningar.

Med en viss förlägenhet svarade han: «jag har der-till ingen lust, åtminstone inte nu.»

«Ni måste — ni slipper mig inte förr!»

«Det vore bäst, om ni vände er till Diana och Mary.»

Dessa undflykter stegrade min nyfikenhet alltmera, och jag sade honom öppet, att den måste tillfredsställas och det genast.

«Men jag har ju sagt er, att jag är en hårdhertad man, svår att öfvertala?»

«Och jag är en beslutsam qvinna, svår att afvisa.»

«Och till på köpet,» tillade han, «är jag en så kall natur, att man inte är i stånd att upphetsa mig.»

«Men jag för min del är hetlefrad, och eld smälter is. Värmen från brasan har uppsmält all snön på er öfverrock, och denna har i form af små rännilar strömmat öfver mitt golf och orenat det, så att det nu ser



ut som en smutsig gata. Så vidt ni, Mr Rivers, någonsin önskar förlåtelse för den svåra förbrytelsen att ha nedsmutsat ett snyggt köksgolf, så måste ni berätta för mig det jag önskar få veta.»

«Nåväl,» sade han, «jag vill ge efter, dock inte för er ifver, utan för er ihärdighet, liksom det ständiga droppandet urhållkar stenen. Dessutom skall ni ändå en gång få veta det, och det kan vara lika godt först som sist. Ert namn är ju Jane Eyre?»

«Det är santt, men det är ju redan afgjordt.»

«Ni har kanske icke reda på att jag är er namne, att jag heter St John Eyre Rivers?»

«Nej, det visste jag inte, ehuru jag nu påminner mig att jag i edra böcker sett initialen E, fastän jag inte kände hvad namn den betydde. Men hvad följer deraf? Ni kan väl inte vara —»

Jag afbröt mig sjelf, emedan jag icke ville uttala en förmodan, som inom mig nu nästan öfvergick till visshet. Instinktmässigt anade jag med ens huru sakerna stodo, innan St John yttrat ett ord derom, men som läsaren måhända ej eger samma gissningsförmåga, så måste jag här anföra hans förklaring.

«Min moder,» sade han, «hette Eyre; hon hade tvenne bröder, den ene, som ingått i det andliga ståndet, var gift med Miss Reed af Gateshead, den andre, John Eyre, Esq., var som köpman bosatt i Funchal på Madeira. Han afled der i somras, hvarom Mr Briggs, hans juridiska ombud, underrättat oss, äfvensom derom, att han lemnat hela sin förmögenhet åt sin brorsdotter. Oss åsidosatte han helt och hållet till följe af en oenighet med vår far, hvilken aldrig blifvit bilagd. För några veckor sedan skref Mr Briggs ånyo, att han ej lyckats få reda på arftagerskan, och frågade om vi kände

något om henne. Ett namn, tillfälligtvis skrivet på en papperslapp, har satt mig i stånd att upptäcka henne. Ni känner resten.» För tredje gången gjorde han sig i ordning att gå, men jag hindrade honom ånyo.

«Låt mig få säga ett ord,» utbrast jag, «men låt mig först hemta andan och överlägga ett ögonblick.» Under det jag tyst rådgjorde med mig sjelf, stod han framför mig, med hatten i hand och med ett temligen lugnt utseende.

«Er mor,» började jag, «var ju min fars syster?»

«Ja.»

«Hon var således min faster?»

«Naturligtvis.»

«Min onkel John var ju också er onkel John? Ni och Diana och Mary äro hans systerbarn, liksom jag är hans brorsbarn?»

«Detta är obestriddligt.»

«Alltså äro ni tre mina kusiner?»

«Ja, det äro vi.»

Jag betraktade honom. Jag tyckte mig i honom hafva funnit en broder, öfver hvilken jag med rätta kunde vara stolt, hvilken jag kunde älska; och tvenne systrar, hvilkas egenskaper voro sådana, att de tillvunnit sig min oinskränkta kärlek och högaktning, äfven då de voro helt främmande för mig. Dessa tvenne flickor, hvilka jag, då jag knäböjde på den våta marken och tittade genom det låga köksfönstret vid Moor-House, betraktade med en bitter blandning af intresse och förtviflan — de voro mina nära släktingar; och den ståtliga gentlemannen, som påträffade mig nästan döende vid tröskeln till sitt hem, var en lika nära anförvandt. Herrliga upptäckt för en stackars ensam varelse, som jag! Detta var i sanning rikedom — rikedom för hjertat — en guldgrufva af rena och ömma känslor. Detta var



en välsignelse, medförande lif och lycka, och tusende gånger mera herrlig än skänken af det kalla, nedtyn-gande guldets. Jag klappade mina händer af glädje, mina pulsar sjödo, hela min kropp darrade.

«O, jag är så glad! jag är så glad!» utropade jag. S:t John log.

«Sade jag inte att ni förbiser det väsendtliga,» sade han, «och fäster er vid småsaker. Ni var allvarsam, när jag berättade att ni fått en hel förmögenhet, men blir utom er för en sak af ringa betydelse.»

«Hvad säger ni? Det må vara af ringa betydelse för er, som eger systrar och således föga bryr er om en kusin; men jag, som nyss inte hade några anhöriga, och som nu får tre — eller två, om ni inte vill räknas med — jag har stort skäl att vara glad.»

Med snabba steg gick jag af och an i rummet. Jag nästan qväfdes af tankar, som uppstego hastigare än jag hann fatta och reda dem — tankar på hvad som inom kort kunde, skulle och måste inträffa. Jag fästade mina ögon på den tomma väggen: den föreföll mig som himlahalvvet, täckt med otaliga stjernor, och hvar och en af dem tindrande af fröjd, hopp och glädje. Ljusvast af alla var dock den tanken, att jag nu med gernin-garna kunde bevisa min tacksamhet mot de personer, som räddat mitt lif. De voro i ett beroende läge: jag kunde frigöra dem derifrån; de voro skingrade: jag kunde förena dem, och det oberoende och välstånd, som tillfallit mig, skulle äfven blifva dem till del. Vi voro fyra. Om tjugutusen pund lika fördelades på oss alla, så finge hvar och en femtusen pund: detta vore mer än nog för hvars och ens behof, rättvisans fordringar blefve uppfyllda och allas lycka grundlagd. Numera kändes ej min rikedom tryckande, nu var den ej blott och bart

en stor hop pengar, utan i stället ett kapital af fröjder och förhoppningar.

Jag vet ej huru jag såg ut, under det alla dessa föreställningar runno upp i min själ, men jag märkte att Mr Rivers ställde en stol bakom mig, och med mildt våld sökte förmå mig att sätta mig ned. Han förmanade mig äfven att vara lugn. Men jag brydde mig ej om hvad han sade, bortstötte hans hand och började ånyo spatsera af och an på golfvet.

«Skrif i morgon dag till Mary och Diana,» sade jag, «och bed dem komma hem nu genast. Diana yttrade en gång, att om de hade tusen pund vardera, så skulle de anse sig rika; få de nu femtusentusent pund vardera, så räcker det så mycket bättre.»

«Säg mig, hvar ni har er vattenkarafin, så skall jag gifva er ett glas,» sade St John; «ni måste verkligen söka att lugna er.»

«Det behöfs alldeles inte! Säg mig i stället, hvad inflytande arvet kan komma att hafva på edra planer? Skall det väl förmå er att stanna hemma i England, gifva er med Miss Oliver och att lefva som en vanlig menniska?»

«Ni yrar: er tankegång är oredig. Jag har kommit för tvärt på er med den öfverraskande nyheten: ni förmår inte bära er lycka.»

«Mr Rivers! Ni uttömmar mitt tålmod. Jag har lika väl reda på mig, som ni, och det är ni sjelf som missförstår mig, eller snarare låtsar missförstå mig.»

«Vill ni förklara er litet tydligare, så skall jag kanske förstå er bättre.»

«Förklara mig? Hvad är det som behöfver förklaring? Ni kan inte undgå att finna, att tjugutusen pund, fördelade i lika lotter emellan tre qvinliga och en manlig arfvinge, efter deras gemensamma onkel, gör fem-



tusen pund på hvardera. Hvad jag önskar är att ni skriver till edra systrar och underrättar dem om den förmögenhet, som tillfallit dem.»

«Som tillfallit er, menar ni.»

«Jag har meddelat er min åsigt af saken, och jag ämnar ingalunda ändra den; ty jag är inte kapabel hvarken af djup egoism, skriande orättvisa eller svart otacksamhet. Dessutom har jag föresatt mig att ha ett hem och en slägt. Moor-House behagar mig, och jag vill bo der; jag älskar Diana och Mary, och vill, så länge jag lefver, vara tillsammans med dem. Egandet af femtusen pund kan vara mig en källa till mångfaldiga njutningar; tjugutusen skulle plåga och besvära mig, hvartill kommer, att, om de äfven enligt lagens bokstaf tillhöra mig, de dock ej göra det enligt billighetens fordringar. Jag ger er endast det, som är fullkomligt öfverflödigt för mig. Låt mig inte vidare höra några motsägelser och betänkligheter, utan låt oss komma öfverens och genast afgöra saken!»

«Ni handlar nu efter första intrycket; ni behöfver tid för att öfverväga och besluta i sådana viktiga angelägenheter.»

«Åh, ifall det endast är uppriktigheten och bestämdheten af mitt beslut, som ni betviflar, så är jag lugn. Ni inser då det billiga i mitt förslag?»

«Deri ligger visserligen en slags billighet, men den strider mot allt vanligt bruk. Lagen tillerkänner er arvet med fullkomligaste rätt, emedan er onkel sjelf förvärfvat sig sin egendom, och således kunde förfoga öfver den, helt och hållet efter behag. Då han nu testamenterat er den, så kan ni med lugnt samvete behålla den.»

«Denna sak rör icke så mycket mitt samvete, som mitt hjerta, och jag vill nu följa dess röst, hvilket jag

så sällan har tillfälle att göra. Om ni också ett helt år förtretade och motsade mig med edra skengrunder, så ville jag dock inte låta beröfva mig den herrliga njutning, af hvilken jag redan har en försmak — nemligen att betala en tacksamhetsskuld och förvärfva mig vänner för lifstiden.»

«Ni tänker så nu,» genmälde S:t John, «medan ni inte vet hvad det vill säga att ega en stor förmögenhet. Ni kan inte bilda er en föreställning om den betydighet tjugutusen pund komma att ge er, ej heller om den ställning de komma att bereda er i samhället, lika litet som om de utsigter de öppna för er. Ni kan inte —»

«Och ni,» afbröt jag honom, «kan inte göra er en föreställning om den trängtan jag känner efter syster- och broder-kärlek. Jag har aldrig haft något hem eller några syskon; jag vill och skall nu hafva sådana. Ni har väl ingenting emot att lemna mig tillträde till er familjekrets?»

«Jane, jag skall blifva er broder, och mina systrar skola blifva edra systrar, men dertill behöfves inte att ni uppoffrar er lagliga rätt.»

«Broder? Ja, ni blir det, men skild från mig af tusentals mil! Systrar? Ja, men trälände hos främmande folk för sitt dagliga bröd, under det jag sitter fullpropad med pengar, som jag ej genom mitt arbete förtjänat! Sådant vore sannerligen en sällsam jemlikhet och ett syskonförbund af eget slag!»

«Men er längtan efter familjeband och huslig lycka kan tillfredsställas på annat sätt än det ni har i sinnet: ni kan gifta er.»

«Därskaper! Jag gifta mig! Dertill har jag ingen lust och kommer heller aldrig att få det.»

«Ni lofvar nu mera än ni kan hålla: sådana der



öfverdådiga försäkringar bevisa att ni befinner er i ett upphetsadt själstillstånd.»

«Jag tänker stå vid mina ord. Jag känner själf bäst mitt eget inre, och vet huru vedervärdig blotta föreställningen om äktenskap förekommer mig. Ingen vill gifta sig med mig af kärlek, och jag har ingen lust att endast bli betraktad såsom föremål för en penningespekulation. Hvad min själ behöfver, tillfredsställes ej genom en förening med en man, hvars känslor och tänkesätt stå i strid med mina egna; mitt hjerta trängtar efter andligen och lekamligen beslägtade naturer, med hvilka jag kan fullt sympathisera. Upprepa ännu en gång att ni vill blifva min broder: en sådan försäkran gör mig lycklig.»

«Nåväl! den vill jag gifva er af uppriktigt hjerta. Jag har alltid älskat mina systrar, och min tillgifvenhet för dem hvilat på säker grund: högaktningen för deras karakter och beundran för deras talanger. Äfven ni har grundsatser och förstånd: edra fallenheter och edra vanor likna Dianas och Marys; jag har alltid funnit nöje i ert sällskap, och i edra samtal har jag funnit en angenäm förströelse. Derföre kan jag villigt och gerna gifva er rum i mitt hjerta såsom min tredje och yngsta syster.»

«Tack ska' ni ha, St. John! Jag är nöjd dermed för i afton. Och nu vore det så godt att ni inte stannade kvar här längre, ty annars kunde det hända att ni ännu en gång förargade mig med några nya betänkligheter mot mitt förslag.»

«Än skolan då, Miss Eyre? Ni slutar väl med den, kan jag tro?»

«Nej, jag fortsätter min verksamhet der, till dess ni skaffat mig en efterträdarinna.»

Han svarade mig med ett bifallsleende, räckte mig sin hand till afskedshelsning och aflägsnade sig.

Jag anser det icke löna mödan att i detalj redogöra för det arbete jag hade och de skäl jag måste använda, för att få arfsfrågan afgjord enligt min önskan. Stora voro de svårigheter jag mötte, men jag hade oåterkalleligen fattat mitt beslut; mina kusiner insågo att ingenting kunde förmå mig att afstå från min plan, hvars billighet de ej kunde undgå att erkänna—så mycket mindre, som de i min belägenhet skulle hafva handlat på samma sätt, och derföre medgäfvo de till sist, att saken hänskjöts till en kompromiss. Mr Oliver och en utmärkt jurist fingo detta förtroende-uppdrag, och båda hyllade min åsigt, så att jag vann mitt syfte. Ett dokument upprättades i enlighet med lagliga former, hvarigenom vi alla fyra, St John, Mary, Diana och jag delade arvet, och hvar och en ändock fick nog för sin utkomst.

---

IV  
KAPITLET XVI.

Vi hade hunnit nära Jul, innan arfsfrågan blifvit behörigen afgjord. Jag lemnade nu min plats såsom lärarinna i Morton, och begagnade skiljmessans stund att gifva mina lärjungar några gåfvor. En oväntad lycka öppnar såväl handen, som hjertat. Att något gifva, när vi sjelfva blifvit rikligen begåfvade, är blott att gifva luft åt våra öfversvallande känslor. Redan länge hade jag med nöje märkt att mina skolbarn i allmänhet höllo af mig, och när vi skiljdes åt erhöj jag bekräftelse härpå: deras rörelse var lika stark som liflig. Jag kände en ren glädje och en varm tacksamhet öfver att ega ett rum i dessa okonstlade varelsers hjertan; och jag lof-



vade dem, att jag ej skulle uraktlåta att besöka dem och en gång i veckan gifva dem en lektion.

Mr Rivers anlände just då jag låtit mina lärjungar, hvilka nu uppgingo till ett antal af sextio, defilera förbi mig, och, sedan jag stängt skolsalen, stod med nyckeln i hand, utbytande några sista afskedsord med de bästa bland mina elever — så städade, aktningsvärda, hyggliga och kunniga unga qvinnor, som man kan påträffa bland Englands allmoge. Detta är icke litet sagdt, ty när allt kommer omkring, har det engelska landtfolket mera vett och mera bildning, än något annat i Europa. I en sednare tid har jag lärt känna franska «paysannes» och tyska «Bäuerinnen,» men de bästa bland dem hafva förekommit mig okunniga och ohyfsade, i jemförelse med mina flickor i Morton.

«Anser ni inte att ni erhållit en riklig belöning för den tid och den möda, ni använt vid skolan?» frågade Mr River. «Är det icke så, att medvetandet af en nyttig verksamhet skänker en sann njutning?»

«Jo, det är mycket sannt.»

«Och likväl har ni arbetat endast några månader. Skulle ni icke anse ett lif väl använt, om det blefve egnadt till medmänniskors förädling?»

«Jo; men jag för min del skulle inte stå ut dermed för beständigt. Det är för mig ett behof att verka för mig sjelf och att utbilda mina egna förmögenheter, lika mycket som att utveckla andras. Jag vill nu begagna mig af detta tillfälle dertill, och jag ber er att inte återföra hvarken min själ eller kropp till skolan, ty sedan jag nu slupit derifrån, vill jag tills vidare vara alldeles ledig.»

Hans panna mulnade. «Hvad vill detta säga? Hvad är det som kommit åt er nu? Hvad ännar ni göra?»

«Jag tänker vara verksam, och det så mycket som

möjligt. Först och främst får jag be er att afstå Hanna åt mig, och skaffa er en annan uppasserska.»

«Hvad skall ni göra med henne?»

«Hon skall följa med mig till Moor-House. Mary och Diana komma om en vecka, och jag önskar ha allt i ordning vid deras återkomst.»

«Jaså; är detta er mening, så må ni gerna taga Hanna. Jag trodde först att ni ämnade företaga en resa; men så mycket bättre att jag misstog mig.»

«Var god och säg åt henne, att hon är i ordning i morgon bittida. Här har ni nyckeln till skolrummet; den till min stuga skall ni få i morgon.»

Han tog nyckeln. «Ni ser så glad ut, då ni ger mig den,» anmärkte han. «Jag är inte i stånd att fatta er munterhet, emedan jag inte kan begripa, hvad ni skall taga er till för sysselsättning i stället för den, som ni lemnat. Hvad har ni för plan för er kommande verksamhet?»

«Min första plan är att anställa storskurning vid Morton-House — storskurning, förstår ni, uppifrån taket ända ned till källaren. Min andra plan är att med vax, olja och klädeslappar bona allt, till dess det glänser som guld. Min tredje är att med matematisk noggrannhet placera stolar, bord, sängar och mattor. Der- efter tänker jag så godt som ruina er med utgifter för ved och kol, som behövas till väldiga brasor i hvert rum, och slutligen ämnar jag anslå de två sista dagarna före Marys och Dianas ankomst till ett så öfverdådigt sönderknackande af ägg och ett sådant rensande af russin och stötande af kryddor och bakande af julbröd och knådande af pastejdeg, jemte alla andra möjliga köksbestyr, att blotta ord alls icke kunna gifva någon klar föreställning derom åt en oinvid, sådan som ni. Min plan är i korthet, att ha allting i komplett ordning till



Marys och Dianas ankomst om Thorsdag, och min ärelystnad är att mottaga dem så ståtligt som möjligt.»

S:t John drog på munnen, men tycktes ej vara fullt belåten.

«Det der kan vara godt och väl för det närvarande, men allvarsamt taladt hoppas jag, att ni, när det första glädjeruset är öfver, riktar edra blickar något högre än till hushållsangelägenheter och familjefester.»

«Detta är det bästa, som världen eger,» anmärkte jag.

«Nej, Jane, så är det icke. Vi äro ej skapade för att njuta eller för att lefva i lättja och beqvämlighet. Den gör orätt, som tager världen på det viset: han är en drönare.»

«Jag för min del tänker vara verksam.»

«För närvarande är ni ursäktad, och jag ger er två månaders tid att njuta af er nya belägenhet och af den glädje edra nyförvärfvade släktingar skänka er. Men sedan, hoppas jag, skall ni rikta edra blickar bortom Moor-House och Morton, samt börja tänka på något annat än ett blott syskonlif, en maklig ro och sinnlig njutning. Jag hoppas, att en kraft inom er skall uppresa sig mot ett så tomt lif.»

Hans ord väckte min förvåning. «S:t John,» sade jag, «det är bra obeskedligt af er att tala så. Jag är så nöjd med min ställning, som om jag vore en drottning, och nu söker ni inom mig väcka missnöje och oro. Hvad är ert syfte härmed?»

«Att låta de förmögenheter Gud gifvit er, och för hvilka ni en dag har att aflägga räkenskap, komma till gagns. På förhand bereder jag er på, att jag kommer att noga och sorgfälligt observera er. Fäst ej så mycken vikt vid det vanliga lifvet och dess nöjen! Låt ej världsliga band få makt med er själ! Spara er kraft för

ett värdigt föremål, och slösa ej bort den på småsaker! Hör ni mig, Jane?»

«Ja, på samma sätt som om ni talade ett för mig främmande tungomål. Jag känner inom mig att jag har rätt att vara lycklig, och jag vill blifva det. Får väl!»

I sjelfva verket kände jag mig lycklig vid Moor-House, och arbetade af hjertans lust. Så gjorde äfven Hanna. Det fagnade henne obeskrifligt att se huru glad jag var midt i det husliga bråket, med allting huller om buller, och huru jag kunde borsta och damma, skura och koka. Det var också otvifvelaktigt ett nöje att, efter den oreda, som man sjelf gjort ännu värre, så småningom få ordning och skick på allt. Redan förut hade jag rest in till S— för att köpa åtskilliga nya möbler. Mina kusiner hade gifvit mig öppen fullmakt att göra hvilka förändringar jag behagade, och vi hade gemensamt afsatt en summa till detta ändamål. Jag lät hvardagsrummet och sängkamrarna vara nästan i samma skick som förut, ty jag visste att Mary och Diana skulle mera tycka om de gamla borden och stolarna, än om nya, huru prydliga de än måtte vara. Dock var någon förändring nödvändig, för att vid deras hemkomst bereda dem den öfverraskning jag hade i sigte. Nya mattor och gardiner i smakfulla mönster, några omsorgsfullt valda prydnader af porslin och brons i gammaldags stil, nya öfverdrag, speglar och några småsaker för toalettbordet gaf det hela ett utseende af nätthet och prydlighet, utan prål. Ett litet förmak och en sängkammare ommöblerade jag helt och hållet med mahognysaker, klädda med karmosinfärgadt tyg, samt lade mattor i korridoren och trapporna. När allt var färdigt, tyckte jag att Moor-House i det inre lika mycket var ett mönster af glad, anspråkslös prydlighet och snygg-



het, som dess omgifningar nu vid denna årstid var en typ af dyster ödslighet och vildhet.

Äntligen kom den märkliga thorsdagen. Vi väntade våra gäster på qvällen. Före skymningen påtändes brasor i alla rummen: köket var städadt, Hanna och jag hade klädt oss, och allting var i ordning.

St John kom först. Jag hade bedt honom att ej besöka oss förrän allt var färdigt, hvilket också ej mötte några svårigheter å hans sida, då ingenting kunde mera generå honom än allt det bråk och den oreda, som under sista veckan herrskat inom Moor-House. Han träffade mig i köket, sysselsatt med att baka thebröd. Han gick fram till spiseln och frågade, «om jag nu hunnit tröttna vid en hushållerskas göromål?» Jag svarade honom med en inbjudning att följa mig omkring i rummen, för att se hvad jag uträttat. Det var med en viss motsträfvighet han följde mig. Han tittade knappast in genom dörrarne till de rum jag öppnade, och sedan han gått trappa upp och trappa ned, förklarade han att jag måtte haft mycket besvär för att på så kort tid åstadkomma så betydliga förändringar; men yttrade för öfrigt ej ett ord, som kunde uttrycka belåtenhet och tillfredsställelse.

Denna hans kalla tystnad utöfvade på mig ett nedslående intryck. Jag trodde att jag måhända vidtagit några förändringar af det gamla, hvilka misshade honom. Med en något nedstämd ton frågade jag, om detta var fallet.

«Alldeles icke,» svarade han: «tvärtom hade han funnit, att jag samvetsgrannt vårdat stället gamla minnen: han fruktade till och med, att jag åt dessa saker egnat mera uppmärksamhet, än de voro värda. Han undrade huru mycken tid jag använt på ordnandet af det rum, i hvilket vi befunno oss. I förbigående sagdt,»

tillade han, «vill jag fråga hvarest en viss bok står» (han nämnde dess titel).

Jag visade honom hvar boken stod på hyllan, han tog ned den, drog sig tillbaka till sin vanliga fönstersmyg och började läsa.

Detta var alldeles icke i min smak. På samma gång jag erkände att St John var en god och redlig man, började jag nu inse att han hade rätt, då han kallade sig sjelf för en hårdhertad och kall natur. Lifvets små njutningar hade för honom intet behag, de stilla fröjderna ingen dragningskraft. Han lefde uteslutande för stora och höga syften: sjelf full af en inre oro, ville han ej lemna andra i ro. Då jag betraktade hans höga panna, som var hvit och kall som marmor, då jag såg den rastlösa ifver med hvilken han arbetade, insåg jag genast att han ej skulle bli en god make, och att den skulle komma att bestå ett svårt prof, som blefve hans hustru. Jag insåg nu genast naturen af hans kärlek till Miss Oliver och att han talat sanning då han sade, att den endast var af sinnlig natur. Jag förstod nu huru han kunde förakta sig sjelf för det inflytande hon utöfvade på honom, och huru han skulle göra allt för att qväfva och tillintetgöra det. Jag insåg att St John var en af de varelser, som af naturen äro skapade till hjeltar, lagstiftare och statsmän, men hvilka derföre ofkast icke äro på sin plats vid hemmets lugna och stilla härd.

«Salongen är ej hans sfer,» tänkte jag, «men sätt honom bland Himalayas bergsryggar eller i Kafferlandets skogar eller på den pestångande Guinea-kusten, och han skall känna sig hemmastadd. Det husliga lifvet duger ej för honom: hans själskrafter kunna der ej utveckla sig; men i strid och faror, der mod, kraft, karaktersstyrka både behövas och tillika finna ett fält för deras



verksamhet, der är hans rätta element, och der skall han framstå i första ledet. Han gör rätt i att blifva missionär: jag märker det nu.»

«Nu komma de! nu komma de!» ropade Hanna, öppnande salsdörren. I detsamma hördes gamla Carlo muntert skälla. Jag skyndade ut. Det var mörkt; men jag hörde huru ett åkdon närmade sig. Hanna kom ut med en lanterna. Vi gingo ned till vagnen, som stannat vid gårdsporten. Kusken öppnade vagnsdörren, och tvenne välkända gestalter stego ur. Inom ett ögonblick var jag med mitt hufvud under deras hattar, och i beröring först med Marys lena kind och sedan med Dianas fladdrande lockar. De logo och kysste först mig och sedan Hanna; klappade Carlo, som var halft vild af förtjusning, och frågade ifrigt om allt stod väl till, hvarefter de hastade in i huset.

De voro ännu stela i sina lemmar efter den långa och skakande färden från Whiteross, samt frusna af den kyliga qvällsluften, och den trefliga brasan tycktes väl behaga dem. Under det kusken och Hanna buro in deras saker, frågade de efter St. John. Han kom i samma ögonblick från salen. Båda kastade de sina armar kring hans hals. Han gaf dem en broderlig kyss, helsade dem välkomna hem och samtalade med dem några ögonblick, hvarefter han, under yttrande att de väl snart skulle komma in i salen, drog sig tillbaka dit som till en tillflyktsort.

Jag tände nu deras ljus och ville att de skulle gå upp på sina rum; men Diana ville först sörja för att kusken blef riktigt förplägad; sedan detta var gjordt, följde de mig båda. Den nya möbleringen i deras rum, mattorna, gardinerna och porslinsvaserna behagade dem särdeles, och de slösade med varna uttryck af tacksamhet och belåtenhet. Jag hade det nöjet att se att

mina anordningar noga motsvarade deras önskningar, och att hvad jag gjort, ännu mera ökade behaget af deras glada återkomst till hemmet.

Det var en glad och njutningsrik afton. Mina kusiner, upprymda af glädje, voro så lifliga och språk samma, att S:t Johns tystlåtenhet ej märktes: denne var visserligen hjertligt glad öfver att träffa sina systrar, men kunde ej dela deras öfversvallande, lifliga känslor. Dagens händelse — Marys och Dianas hemkomst — gjorde honom nöje, men blomständigheterna, den bullersamma munterheten, uppståndelsen i huset, med mera, var alldeles icke i hans smak; jag såg att han önskade att vi redan vore komna till den lugnare morgondagen.

Just när vi voro som lifligast och gladast, en stund efter théet, bultades det på dörren. Hanna inträdde med den underrättelsen, «att det var en stackars pojke derute, som kommit så här tids på qvällen, för att hemta Mr Rivers till hans mor, som låg i själtåget.»

«Hvar bor han, Hanna?»

«Straxt vid Whitcross kulle, nära fyra mil härifrån. Det är bara mossar och moras hela vägen dit.»

«Säg honom att jag kommer.»

«Jag skulle tro, Sir, att det vore bäst, om ni inte gjorde det. Det är den värsta väg en människa kan färdas efter mörkningen, för man kan inte se fotstigen öfver kärrena. Och så är det en så kall natt — den skarpaste blåst man kan tänka sig; så det vore rätt så godt, Sir, att ni skickade den helsningen, att ni kommer i morgon.»

Men under det hon yttrade dessa ord, var han redan i korridoren, sysselsatt med att påtaga sin öfverrock, hvarefter han, utan att yttra ett ord af missnöje, gaf sig å väg. Klockan var nu nio: han kunde ej vara tillbaka före midnatt. När han återkom, syntes det att



han var ytterligt trött, men likväl såg han vida mera belåten ut, än innan han gaf sig af. Han hade fullgjort en pligt, han hade fått anstränga sig, fått försöka sin förmåga att handla och försaka, samt var derföre mera nöjd med sig sjelf.

Vårt lif under hela den följande veckan satte hans tålmod på ett hårdt prof. Det var nu jul, och vi företogo oss ingen ordentlig sysselsättning, utan tillbragte tiden med att roa oss hemma, så godt vi kunde. Hedarnas luft, hemmets frihet och de ljusa utsigtterna för framtiden verkade på Mary och Diana såsom ett lifselixir: de voro glada och muntra dagen igenom. Aldrig tröt det dem samtalsämnen, och deras qvicka och originella konversation hade sådant behag för mig, att jag föredrog den för allting annat. St John tillät sig ej några anmärkningar mot vår uppyrda sinnesstämning, men han drog sig i stället undan. Han var sällan hemma, och hans vidsträckta församling gaf honom tillräcklig sysselsättning med besök hos de sjuka och fattiga.

En morgon, vid frukosten, frågade Diana, sedan hon några minuter tankfullt betraktat honom, «om hans planer ännu voro oförändrade?»

«Oförändrade och oföränderliga,» var svaret, hvar efter han underrättade oss, att han återkalleligen bestämt sig att resa från England nästa år.

«Än Rosamunda Oliver då?» inföll Mary. Orden tycktes ofrivilligt hafva halkat öfver hennes läppar, ty hon hade knappast yttrat dem, förrän hon gjorde en rörelse, liksom för att taga dem tillbaka.

St John hade en bok i handen — han hade den otrefliga vanan att läsa då han åt — han slog nu ihop den och såg upp.

«Rosamunda Oliver,» sade han, «skall med det första gifta sig med Mr Granby, en af de mest ansedda, unga män i S—, sonson och arfvinge till Sir Frederic Granby. Jag hörde detta af hennes far i går.»

Hans systrar och jag vexlade blickar med hvarandra, hvarefter vi alla tre betraktade honom. Ej ett spår af sinneströrelse syntes på hans ansigte.

«Partiet måste blifvit hastigt uppgjordt,» yttrade Diana, «de kunna ej hafva känt hvarandra länge.»

«Blott två månader. De råkades första gången i höstas, på grefskapets bal i S—; men då, såsom i detta fall, inga hinder möta, och partiet är i alla hänseenden önskvärdt, så äro uppskof onödiga, och de skola gifta sig, så snart den gård Sir Frederic anslagit åt dem, blir i ordning.»

Första gången jag efter detta meddelande befann mig allena med S:t John, kände jag mig frestad att fråga, om nyssnämnde tilldragelse bedröfvade honom; men han tycktes så litet behöfva något medlidande, att jag, långt ifrån att erbjuda honom något dylikt, snarare skändes för hvad jag redan vågat i denna sak. Dessutom hade jag kommit ur vanan att tala med honom: han hade återtagit sitt förra förbehållsamma sätt och min öppenhet afskyldes deraf betydligt. Han hade ej hållit sitt löfte att behandla mig lika med systrarna, och iakttog ständigt små, men obehagliga åtskillnader, hvilka på intet vis uppmuntrade mig till förtrolighet. I korthet sagdt, ehuru jag var hans erkända släkting och lefde under samma tak med honom, så märkte jag att afståndet mellan oss var större, än då han i mig såg blott skolmästarinnan. När jag besinnade det förtroliga förbållande, som egt rum oss emellan, kunde jag ej förklara hans nuvarande stela väsende.



Under sådana omständigheter kände jag mig litet förvånad, då han helt plötsligt vände sig till mig, under det han satt vid sitt arbetsbord, och utbrast:

«Ni ser, Jane, striden är utkämpad och segern vunnin.»

Något öfverraskad öfver att blifva så utan omsvep tilltalad, kom jag mig ej genast för att svara, men efter ett ögonblicks besinning yttrade jag: «Men är ni väl säker på att ej vara i samma belägenhet som den segervinnare, hvilken måste utropa: 'ännu en sådan seger till, och jag är förlorad!'»

«Det tror jag icke, och om äfven så skulle vara, har det ingenting att betyda, ty jag kommer aldrig mera att kämpa en sådan strid. Den jag nu bestått har varit afgörande. Min bana är klar: jag tackar Gud därför.» Med dessa ord återtog han sitt arbete och vårt samtal slutades.

Sedan vår i början ystra glädje antagit en lugnare karakter och vi återgått till våra vanliga sysselsättningar och studier, var S:t John oftare hemma: han satt i samma rum som vi, och qvadröjde stundom flera timmar. Under det Mary ritade, Diana genomgick en vetenskaplig encyklopedi, hvars studium hon till min förvåning och förskräckelse företagit sig, och jag bråkade med min tyska, studerade han ett underligt österländskt språk, hvars kannedom han ansåg nödvändigt för utförandet af sina framtida planer.

Då han, upptagen af detta arbete, satt i sin vanliga fönstersmyg, syntes han lugn och fördjupad i sina studier, utom att hans ögon då och då gjorde en utflygt från de konstiga bokstäfverna, för att med noggrann uppmärksamhet följa oss i våra sysselsättningar. Ertappades hans blick härvid, så var han genast tillbaka bland hans böcker, men litet emellan var den ånyo fästad på oss.

Jag undrade hvad hans mening härmed kunde vara, och icke mindre öfver den synbara belåtenhet han städse visade öfver en sak, som förekom mig temligen obetydlig, nemligen mina besök i Mortons skola. Annu mindre kunde jag förklara, hvarföre han, när det var svårt väder och systrarna uppmanade mig att stanna hemma, städse gjorde gäck af deras bekymmer för min helsa, och i stället uppmuntrade mig att fullgöra mitt förehafvande, utan att fråga efter storm eller snö.

«Jane är icke en sådan svag stackare,» sade han, «som J viljen göra henne till. Hon kan tåla vid bergsvindarna, eller en regnskur eller några snöflingor, lika bra som någon af oss. Hennes kroppsbeskaffenhet är god och mera egnad att fördraga temperaturförändringar, än mångens, som har större krafter.»

Och sedan jag kommit hem rätt trött och väderbiten, vägade jag aldrig beklaga mig deröfver, emedan jag såg att detta endast bedröfvade honom. Mod och behjertanhet var hans lust: motsatsen var hans synnerliga plåga.

En dag hade jag dock tagit mig lof, emedan jag verkligen kände mig illamående. Mary och Diana hade gått i mitt ställe: jag satt och läste Schiller; St John grubblade med sina orientaliska kråkfötter. Under det jag höll på härmed, kom jag en gång att kasta mina blickar åt det håll der han satt, och fann att jag just då var ett föremål för hans ständigt vaksamma och forskande uppmärksamhet. Huru länge den följt mig, visste jag ej, men hans blick var på en gång så genomträngande och så kall, att jag kände mig helt beklämd och underlig till mods.

«Jane, hvad håller ni på med?»

«Jag läser tyska»

«Jag skulle önska ni lemnade tyskan åsido, och toge till med sanskrit.»



«Kan det vara ert allvar?»

«Ja, så fullkomligt, att jag inte vill afstå derifrån.  
Hör mina skäll»

Han började då upplysa mig om, att det var sanskrit han studerade, men att det gick trögt dermed, då han, alltefter som han framskred, glömde det han förut lärt. Det skulle därför vara honom till stor nytta, om han hade en lärjunge, med hvilken han gång efter annan finge repetera elementerna, och såmedelst inpräglade dem i sitt minne. Han hade någon tid tvekat i sitt val mellan mig och hans systrar, men hade slutligen bestämt sig för mig, emedan han funnit att jag gaf mig bättre ro vid arbetet, än de andra. Nu frågade han, om jag ville göra honom denna tjänst. Den uppoffring jag komme att göra, skulle troligen ej räcka länge, emedan det vore blott tre månader till hans afresa.

S:t John var en man, hvilken man hade svårt att svara nej, ty ens känsla sade en, att hvarje intryck man gjorde på honom var djupt och fortvarande. Jag lernade mitt bifall till hans begäran. När Mary och Diana kommo hem, funno de mig vara S:t Johns lärjunge; Diana skrattade, och båda yttrade med en mun, att deras bror aldrig skulle kunnat förmå dem dertill. Han svarade helt lugnt:

«Jag vet det.»

Jag fann i honom en tålig, öfverseende, men på samma gång mycket fordrande lärare. Han pådref arbetet oafslätligt, och väntade att jag skulle göra stora framsteg, ehuru han å andra sidan ej sparade med uttrycken af sin belåtenhet, då jag motsvarade hans förväntningar. Efterhand förvärfvade han ett välde öfver mig, som betog mig all sjelfständighet: hans beröm och hans gillande utöfvade på mig ett vida mera hämmande inflytande än hans klander. Jag kunde ej längre prata

och skratta otvunget, då han var närvarande, emedan en viss obehaglig instinkt sade mig, att glädlig liflighet (åtminstone hos mig) misshagade honom. Det var mig fullkomligen klart, att blott en allvarlig sinnesstämning och sysselsättning var i hans smak, och derföre var det mig icke möjligt att i hans närvaro öfverlåta mig åt någon annan. Jag lefde som under inflytandet af en förtrollning. Jag lydde hans minsta vink, men detta slafveri behagade mig på intet vis, och mången gång önskade jag, att han nu som förr lemnat mig utan uppmärksamhet.

En afton då vi skulle gå till sängs, och togo god natt af honom, kysste han, som vanligt, sina systrar, och räckte mig, likaledes som vanligt, sin hand. Diana som händelsevis var vid ett uppsluppet lynne — och hon hölls icke i ledband af hans vilja, emedan hennes var lika fast och energisk som hans — utbrast då:

«St John! du brukar kalla Jane din tredje syster, men behandlar henne inte som sådan: du borde kyssa henne också.»

I detsamma sköt hon mig fram till honom. Jag fann Dianas beteende opassande, och kände mig ganska förlägen; men under det jag så tänkte och kände, böjde St John sitt hufvud. Hans ansigte var i jemnhöjd med mitt, hans genomträngande ögon mötte mina — och han kysste mig. Om det funnes sådana slags kyssar, som marmor- eller is-kyssar, så skulle jag säga att min kusins afskedshelsning hörde till någon af dessa klasser. Kanhända gifves det en klass som heter pröfvande kyssar, och om så är, hörde den till denna. När han gifvit mig den, betraktade han mig, för att se dess verkan. Den var ej särdeles märkbar; åtminstone rodnade jag ej, ehuru väl det kan hända att jag blef litet blekare, emedan den förekom mig såsom inseglet på mitt slaf-



veri. Alltifrån denna gång uraktlät han ej denna ceremoni, och den värdighet och det lugn med hvilket jag underkastade mig den, tycktes gifva den ett visst behag för honom.

Hvad mig beträffar, så önskade jag för hvarje dag mera att vara honom till nöjes, - men kände också på samma gång, att jag i många stycken förnekade mig sjelf, undertryckte en del af mina förmögenheter, tvingade mina böjelser i en annan riktning än deras ursprungliga, och arbetade för syften, för hvilka jag ej hade någon naturlig kallelse. Han sökte lyfta mig till en höjd, som var mig omöjlig att hinna, och det var mig en ständigt pina att arbeta för ett mål, som jag ej kunde uppnå. Saken var lika omöjlig, som att bilda mina oregelbundna ansigtsdrag till likhet med hans sköna, klassiska skapnad, eller gifva mina i grönt skiftande ögon samma mörkblå färg och dystra, högtidliga glans som hans egna.

Men det var icke blott hans öfverlägsenhet som nedtryckte mig för närvarande. På den sednaste tiden hade jag ej haft svårt för att se nedslagen ut. Det var tanken på och bekymmer för Mr Rochester som nu mer än någonsin plågade mig.

Kanske tror du, käre läsare, att jag under dessa mitt ödes vexlingar glömt Mr Rochester. Men långt derifrån. Hans bild stod ännu ständigt framför mig, emedan den ej var en töckengestalt, som solstrålarna kunde upplösa, eller en ritning i sanden, som stormen kunde bortsopa, utan en inskrift, ristad i en marmortafel, hvilken varar så länge som sjelfva marmorn. Längtan att få veta hvad som blifvit af honom trängde sig på mig öfverallt. När jag var i Morton följdes jag af denna tanke så snart jag lemnat skolrummet, och

nu vid Moor-House rufvade jag öfver den under nattens timmar.

Under loppet af min brevexling med Mr Briggs, angående testamentet, hade jag frågat honom, om han kände till något rörande Mr Rochesters vistelseort och helsotillstånd; men han var, såsom S:t John förmodat, fullkomligt okunnig derom. Derefter skref jag till Mrs Fairfax, med anhållan om upplysningar härom. Med säkerhet hade jag räknat på att af henne få snart och upplysande svar, men till min förvåning kom intet sådant, och när två månader förflutit sedan jag skref, utan att jag hörde ett ord till svar, steg min oro och nedslagenhet till sin höjd.

Ännu en gång skref jag, emedan jag tänkte mig den möjligheten, att mitt förra bref ej kommit henne tillhanda. Men äfven detta var fruktlöst: icke en rad, icke ett ord! Jag väntade förgäfvets ett halft år, och fann då att jag icke hade något mera att hoppas.

Våren hade nu kommit i all dess prakt och skönhet, men jag kunde ej njuta deraf. Sommaren nalkades. Diana sökte att krya upp mig; hon förklarade att jag borde i hennes sällskap resa till ett hafsbad, emedan jag såg så sjuklig ut. Men S:t John ville ej höra talas härom. Det var, menade han, ej förströelse utan verksamhet, som fattades mig: mitt nuvarande lif vore för planlöst. Förmodligen för att afhjelpa dessa brister, gaf han mig ännu längre lexor i sanskrit, och var i sina fordringar ännu strängare än förr, under det jag, min dåre, ej tänkte på att göra något motstånd — eller rättare sagt ej kunde göra det.

En dag började jag mina sanskrit-studier mer nedstämd än vanligt, hvilket kom sig af bedragen förväntan. Hanna hade på morgonen nämnt att ett bref till mig anländt, och då jag kom ned för att mottaga det,



i den säkra förhoppningen att de länge efterlängtade underrättelserna om Mr Rochester nu anländt, så var det blott en föga viktig affärsskrivelse från Mr Briggs. Denna misräkning fyllde mina ögon med tårar, och då jag nu satt och mödade mig med de konstigt formade bokstäfverna i den hinduiska skriften, började jag åter gråta.

S:t John kallade mig till sig; han önskade att jag skulle läsa högt; när jag försökte det, ville det ej gå: rösten qväfdes af snyftningar. Vi två voro ensamma i salen. Diana musicerade i förmaket, och Mary arbetade i trädgården, ty det var en herrlig, klar och vacker Majdag. S:t John lät ej förmärka någon öfverraskning öfver min sinnesrörelse, ja, han frågade ej ens efter anledningen dertill, utan yttrade blott:

«Jane, vi skola vänta några minuter, till dess ni hunnit lugna er.»

Under det jag med all makt sökte att betvinga mina känslor, satt han der, lugn och kall, lutande sig mot skrifbordet, lik en läkare, hvilken med vetenskapligt intresse följer krisen i en sjukdom, som han redan genomskådat. Sedan jag hämmat mina snyftningar, torkat mina ögon och mumlat något om illamående, återtog jag mitt arbete och lyckades genomgå det föresatta pensum. S:t John lade nu bort böckerna och föreslog mig en promenad.

«Jag skall säga till Diana och Mary.»

«Låt bli det. I dag vill jag ha blott en följeslagerska, och det är ni: gör er i ordning, gå genom köket och tag vägen åt Mars-Glen. Jag skall om ett ögonblick möta er der.»

Jag kände vid detta tillfälle ingen medelväg mellan fullkomlig hörsamhet och afgjordt motstånd — liksom det i allmänhet aldrig funnits någon sådan för mig, så

snart jag haft att göra med fasta och beslutsamma karakterer. Jag har ständigt varit medgörlig, ända till dess jag med ens, dertill oemotståndligt drivven af en inre kraft, uppträdt med trotsande motstånd. Vid detta tillfälle hade jag hvarken anledning eller lust att revoltera; jag fogade mig derföre efter S:t Johns vilja, och inom tio minuter befann jag mig vid hans sida, promenerande på vägen genom dalen.

En frisk vestanvind drog fram öfver kullarna, påstående af hedens blommor: himmelen var klar och molnfri; den genom dalen rinnande strömmen, uppsvälld af de sista dagarnas strida regn, framvältade stolt och majestätiskt, glittrande af solens strålar. Sedan vi följt vägen ett stycke, lemnade vi den och beträdde den mjuka, smaragdgröna gräsmattan, här och der prydd med en mängd snöhvita samt gula stjernformiga blommor. Inom kort voro vi så godt som innestängda af höjderna, bland hvilka dalens mynning förlorade sig.

«Låtom oss stanna här,» sade S:t John, då vi hunnit till de första klipporna, hvilka liksom utposter bevakade ett pass, genom hvilket strömmen rusade fram, bildande ett fall, och bortom hvilket höjderna stodo nakna, utan gräs eller blommor, med ljungen till klädnad och stenblock till smycken, och hvarest naturens allvarsamma skönhet öfvergick till dyster vildhet.

Jag satte mig ned; S:t John fortfor att blifva stående. Han lät sina blickar sväfvä uppför bergpasset och utför dalen, utefter strömmens krökningar och uppåt himlahalvvet. Aftagaude sin hatt, lät han vinden spela i sina lockar och svalka sin panna. Det tycktes, som om hans själ stod i gemenskap med ställets genius, och som om hans öga tog farväl af de kära nejderna.

«Jag skall se dem åter,» yttrade han för sig sjelf,



«i drömmen, när jag sofver vid Ganges stränder, och ännu en gång sednare i tiden, när den långa sömnen sluter mina ögon.»

Han satte sig ned. Under en halftimmas tid yttrade ingendera af oss ett ord. Slutligen bröt S:t John tystnaden:

«Jane! om sex veckor reser jag. Jag har redan köpt biljett på en Ostindiefarare, som afseglar den tjugonde Juni.»

«Gud skall skydda er: det är i hans värf ni drager åstad.»

«Ja,» sade han, «och just detta är min stolthet och min fröjd. Jag tjenar en Herre, hvars makt ej kommer på skam. Det är ej under menisklig ledning, eller i enlighet med svaga människors föreskrifter jag skall utföra mitt värf: min lagstiftare, min Herre och Mästare är ingen annan är den Allsmäktige. Det förekommer mig underligt, att icke en och hvar har en brinnande håg att inskrifva sig bland hans stridsmän, och att taga del i samma företag.»

«Det är icke alla, som hafva edra krafter: det vore en dårskap af den svage att söka hålla jemna steg med den starke.»

«Jag hvarken tänker på eller talar om de svaga: det är endast till dem, hvilka hafva kraft och kallelse till det stora värfvet, som jag talar.»

«Dessa äro en ringa hop och svåra att finna reda på.»

«Ni talar sannt; men har man en gång funnit en af dem, så är det en pligt att väcka honom, att mana honom till arbetet, att visa honom hvilka hans gåfvor äro och hvartill de äro förlänade, att förkunna honom himmelens budskap, och att tillbjuda honom en plats i de utvaldas leder.»

«Om någon verkligen är vuxen detta stora värf, skall då ej hans eget hjerta vara det första att säga honom det?»

Det föreföll mig, som om en mäktig förtrollning alltmera omhvarfde mig. Jag darrade för att höra ett ord uttalas, som med ens skulle fästa inseglet på förtrollningen.

«Och hvad säger ert hjerta, Jane?» frågade S:t John.

«Mitt hjerta är stumt — mitt hjerta är stumt,» svarade jag bäfvande.

«Då tillkommer det mig att tala i dess ställe,» fortfor den djupa, obevekliga stämman. «Jane! följ mig till Ostindien, blif min hjälpare och medarbetare!»

Himmel och jord dansade omkring för mina ögon. Det föreföll mig, som om en stämma ljudat från himmelen, som om ett öfverjordiskt budskap hade talat: «Kom hitöfver och hjälp oss!»

«O! S:t John,» utbrast jag, «haf förbarmande med mig!»

Jag talade till en, som i uppfyllandet af hvad han ansåg för sin pligt, hvarken kände medlidande eller ånger. Han fortfor:

«Gud och naturen hafva ämnat er, Jane, till en missionärs hustru. Ni har fått på er lott ej yttre, men inre företråden: ni är skapad för arbete, ej för kärlek. Ni skall och måste bli en missionärs hustru. Ni skall bli min, och jag utväljer er, ej af jordisk lusta, utan till min Herres och Mästaress tjänst.»

«Jag duger ej dertill: jag känner ingen kallelse inom mig,» svarade jag.

Han hade beräknat dessa inkast, och blef ej förtördnad öfver dem. När jag såg upp på honom, der han stod med ryggen mot ett stenblock och armarna kors-



lagda, såg jag att han var beredd på ett envist motstånd, och att han föresatt sig att vara lugn, i alla händelser besluten att gå segrande ur striden.

«Hör mig, Jane!» sade han. «Ödmjukhet är grundvalen för alla kristliga dygder, och det är rätt och tillbörligt att ni erkänner er oförmåga till det stora värfvet. Finnes det väl någon, som är detsamma vuxen? Nej; och om det ock finnes någon sådan, så har han säkert icke ansett sig värdig den höga kallelsen. Jag för min del är blott stoft och aska. Med Paulus erkänner jag, att jag är den förste bland syndare, men jag låter ej denna känsla af min egen ovärdighet nedtrycka mig. Jag känner den, som leder mina vägar: Han är lika nådig, som mäktig, och då han utvalt ett svagt redskap till ett stort arbete, så skall han, i sin oändliga nåd, jemna min väg. Tänk såsom jag, Jane! Hoppas och tro, som jag! Stöd er mot den, som blifver bestående, Han skall hjälpa er att bära bördan.»

«Jag har intet begrepp om en missionärs lif: jag har ej gjort några förberedelser dertill.»

«Se! så ringa jag än är, kan jag gifva er den hjälp ni behöfver: jag kan timma från timma föreskrifva ert arbete, stå vid er sida och stödja er. Men detta behöfves blott till en början: snart skall ni — ty jag känner er förmåga — växa till i krafter och ej mera behöfva min hjälp.»

«Mina krafter? Hvad eger jag väl för krafter till ett sådant värf? Sjelf känner jag inga sådana. Intet ljus har uppgått i min själ, intet återsvar till ert tal har jag förnummit i mitt hjerta. Jag önskade att ni kunde skåda in i mitt inre; det liknar ett fängelse, dit ingen solens stråle tränger, och det enda som rör sig der, är den skygga fruktan att af er blifva öfvertalad till något, som öfverstiger mina krafter.»

«Jag är beredd att svara derpå: hör endast på hvad jag säger! Jag har med uppmärksamhet följt er, Jane, allt ifrån vårt första möte, och studerat er under loppet af tio månader. Jag har på mångfaldiga sätt ställt er på prof: se här resultatet af mina iakttagelser. I söcken-skolan fullgjorde ni med noggrannhet och skicklighet ett arbete, som alls icke öfverensstämde med edra lefnadsvanor och böjelser: ni utförde det med takt och förmåga: ni vann deras sinnen, som stodo under er lydnad. Det lugn, med hvilket ni mottog underrättelsen om er oförväntade rikedom, bevisade att ni ej var vinningslysten, och att Mammon ej hade något otillbörligt välde öfver er. Den raska beslutsamhet, med hvilken ni delade med er af den egendom, ni lagenligt kunnat ensam behålla, ådagalade att ni eger en själ, som villigt och gerna offerar — vore det ock sig sjelf. Den medgörlighet, med hvilken ni åsidosatte ett studium som intresserade er, och vände er till ett, som intresserade mig, den ihärdighet och oförtrutenhet samt det goda lynne, med hvilka ni hållit ut dermed — allt detta bevisar, att ni har just de egenskaper, jag önskar. Jane, ni är lärkärlig, flitig, sjelfförsakande, trofast, ståndaktig och behjertad. Ni är på samma gång mild och stark. Upphör att misstro er sjelf: jag hyser ett obegränsadt förtroende till er. Såsom lärarinna i Indiska skolor, såsom min medarbetare bland Hindostans qvinnor, skulle ni vara mig till oberäknelig nytta.»

Mina fjetrar drogo sig allt fastare omkring mig: min motståndskraft började alltmer försvinna. Ville jag äfven göra mig döf för hans stämman, så hade dock hans sista ord lyckats öfvervinna största delen af mina betänkligheter. Det arbete jag skulle åtaga mig hade synt mig så obestämdt, ja, snart sagdt omöjligt att bestämma, men nu antog det en gifven form under hans ordnande hand.



Han fordrade svar af mig. Jag utbad mig en fjerdels timmas betänketid.

«Gerna,» sade han och gick några steg uppåt höjden, der han lade sig ned på den ljungbeväxta marken.

«Jag kan uträtta det han fordrar af mig — det måste jag erkänna,» tänkte jag för mig själf, «förutsatt likväl att jag blir vid lif, ty min kropp är ej skapad att brännas af Hindostans sol. Men hvad gör det honom? Han frågar ej derefter: när min sista stund komme, skulle han med ödmjukt lugn skiljas från mig. För öfrigt är saken klar för mig. Skiljes jag från England, så lemnar jag ett kärt och älskadt land, men som dock förekommer mig tomt och ödsligt, emedan Mr Rochester ej är der; och skulle han också vara der, så har det numera ingenting att betyda för mig. Vi äro nu skiljda: detta måste jag betänka, likasom att det ej finnes någonting ömkligare och befängdare än att förhåla dag från dag, såsom om jag förbidade något underverk, hvilket kunde återföreana mig med honom. Jag måste därför taga mitt parti, och som S:t John en gång yttrade, söka ett nytt intresse i lifvet i stället för det förlorade, och är då icke det han erbjuder mig det ärorikaste af alla en menniska kan välja och Gud anvisa? Är det icke, genom sina ädla mödor och upphöjda syften, bättre än något annat egnadt att fylla den tomhet, som min krossade kärlek, mitt förbleknade hopp verkat i min själ? Jag kan ej undgå att svara ja, och ändock bäfvar jag tillbaka därför. Föreinar jag mig med S:t John, så uppgifver jag hälften af mitt eget väsende. Ger jag mig af till Ostindien, så går jag en tidig död till mötes. Och huru skall jag tillbringa mellantiden mellan min resa från England till Ostindien, och mellan min färd från detta sednare till grafven? Äfven den saken inser jag tydligt. Jag skall anstränga mig för att uppfylla

S:t Johns önskingar, så mycket, ja, mer än mina krafter tillåta, och jag skall uppfylla dem, så i det stora som i det lilla. Följer jag honom, så kommer jag att göra min uppoffring fullständig: jag skall då på offeraltaret framlägga mitt hjerta, mitt lif, hela mitt väsende. Aldrig skall han älska mig, men han skall högakta mig: han skall få se prof på en energi, som han ännu ej sett, krafter, som han ännu ej anat. Ja! jag kan arbeta lika strängt som han, och med samma hjettemod.

«Det är mig således möjligt att efterkomma hans begäran, vore blott ej en enda förfärlig omständighet i vägen. Han vill att jag skall blifva hans hustru, oakadt hans hjerta ej klappar varmare för mig, än klippan derborta, utför hvars sida fjellbäcken störtar. Han håller af mig på samma sätt, som en krigare värderar sitt goda vapen. Detta skulle ej göra mig någon sorg, om jag som ogift följde honom, men skall jag väl ända till den grad vara ett undergifvet redskap för hans planer, att jag blott för dessas skull blir hans hustru? Kan jag af honom mottaga vigselringen, och tillåta kärlekens yttre former, (hvilka jag är öfvertygad om att han samvetsgrannt skall iakttaga), då jag vet att dennas väsende är borta? Kan jag uthärda med det medvetandet, att hvarje hyllning han egnar mig är en uppoffring af hans grundsats? Nej, en sådan martyrdom vore vidunderlig. Som hans syster vill jag följa honom — ej som hans hustru. Jag skall säga honom det.»

Jag blickade uppåt kullen: han låg der utsträckt, som en kullfallen pelare, med ansigtet vänt mot mig, och med sina skarpa ögon bevakande mig. Han sprang upp och kom till mig.

«Jag är färdig att resa till Ostindien, om jag får förblifva fri.»

«Ert svar är icke fullt tydligt; det tarivar förklaring.»



«Ni har hittills varit min fosterbroder, S:t John, och jag er fostersyster. Låt oss fortfarande förblifva i denna ställning till hvarandra. Detta är bättre än att bli man och hustru.»

Han skakade på hufvudet. «Ert förslag duger inte i detta fall, Jane. Vore ni min verkliga syster, så vore det någonting helt annat: jag toge er då med mig och tänkte ej på någon maka; men som det nu är, måste vår förbindelse helgas och beseglas genom äktenskapet. Utom detta är den omöjlig: praktiska hinder möta hvarje annan plan. Inser ni ej detta, Jane? Tänk på saken ett ögonblick — ert sunda förstånd skall visa er det rätta.»

Jag tänkte derpå, men mitt förstånd, sådant det var, riktade sig blott på det faktum, att vi ej älskade hvarandra, som man och hustru böra, och därför blef min slutsats, att vi ej borde gifta oss med hvarandra. Jag sade honom det. «S:t John!» förklarade jag, «jag betraktar er som en broder, och ni mig som en syster: låt oss förblifva dervid!»

«Det kunna vi inte, det kunna vi inte,» svarade han med en viss skärpa i rösten, «det är ogörligt. Ni har yttrat att ni vill följa med mig till Ostindien, Jane; kom ihåg, att ni lofvat det.»

«Ja, men på vissa villkor!»

«Må så vara! men mot hufvudsaken — resan till Hindostan, och samverkandet med mig i mina framtida arbeten — har ni ej haft något att invända. Ni har så godt som redan lagt hand vid verket, och ni är ej så vankelmodig, att ni nu drager er tillbaka. Ni måste ha blott en sak för ögonen, nemligen huru det värf ni åtagit er bäst kan utföras. Ni har så många intressen, känslor, tankar och önsknningar. Lösgör er från de öfriga, och egna alla edra sträfvanden och alla edra kraf-

ter blott åt en enda sak: att med all er förmåga verka det värf er Herre och Mästare uppdragit åt er. Men för att kunna det, måste ni hafva en hjälpare; icke en broder, ty detta är ett svagt band, utan en make. Jag för min del vill ej hafva med mig en syster, ty en sådan kan hvilken dag som helst tagas ifrån mig. Jag behöfver en hustru, emedan en sådan är den enda hjälparinna, öfver hvilken jag oinskränkt kan förfoga, och hvilken jag till lifvets slut kan behålla.»

Jag darrade, då han talte: jag märkte huru hans väld öfver mig allt mera växte och snart skulle blifva obegränsadt.

«St John, sök er någon annan än mig — någon som bättre passar för er.»

«Ni menar: någon som passar för mina planer, ty ännu en gång förklarar jag, att det icke är qvinnan och hennes egenskaper jag afser — sådant vore sjelfviskt; nej, det är en medarbetarinna i min missionsverksamhet, som jag söker, och som jag vill förena mig med.»

«Och jag vill åt missionären hembjuda alla mina krafter — det är dessa han behöfver — ej min person. Denna är för öfrigt i hans ögon blott skalet till kärnan. Han kan ej deraf hafva något gagn, derföre behåller jag det för egen del.»

«Ni hvarken kan eller får det, Jane. Tror ni att Gud låter sig nöja med ett halft offer? Det är Hans sak jag förfäktar, det är till Hans tjänst jag kallar er. Jag kan ej å hans vägnar mottaga en delad trohet: ni måste göra offret fullständigt.»

«O! jag vill egna Herran mitt hjerta: ni behöfver det dock icke.»

Jag vill ej svara för att det icke låg något satiriskt både i den ton, med hvilken jag uttade dessa ord, och i den känsla som framkallade dem. Hittills hade jag hyst en blandad känsla af fruktan och vördnad för St



John, emedan jag ej förstått honom. Jag hade aldrig kunnat göra mig reda för huru mycket han var ett helgon, och huru mycket han var en vanlig syndig människa, men under detta samtal hade ett ljus uppgått för mig. Jag insåg hans svagheter, jag begrep, att han kunde fara vilse, likaväl som jag. Hans hårdhet och herrsklystenhet stodo blottade för mig. Han var således numera min like, och jag fattade mod och ansåg mig i stånd såväl att med skäl och grunder bekämpa honom, som att till sist behålla segern.

Mina sista ord hade bragt honom till tystnad. Jag vågade kasta en förstulen blick på honom, och mötte hans ögon, som med ett uttryck af öfverraskning bespejade mig. De tycktes säga: «är hon sarkastisk, och sarkastisk mot *mig*? Hvad skall det betyda?»

«Låtom oss ej glömma,» sade han efter en stunds besinning, «att detta är ett viktigt ämne, om hvilket man ej utan synd kan tänka eller tala lätt sinnigt. Jag litar på att ni menar uppriktigt, Jane, då ni förklarar att ni vill hembära Herran ert hjerta. Jag är belåten härmed. Ty har ni vändt ert sinne från det jordiska och egnat det helt och hållet åt Gud, så skall befrämjandet af hans rike blifva er högsta önskan och ert enda sträfvan, och ni skall då vara färdig till allt, som befrämjar detta mål. Ni skall då inse, hvilket stöd och hvilken lyftning våra krafter få genom föreningen af vår kroppsliga och andliga natur i äktenskapet, ty detta är det enda band, som fullt förenar människors öden, liksom det är den enda förening, som bereder fortvarande harmoni dem emellan. Betänker ni detta rätt, Jane, så skall ni lemna alla nycker åsido, sätta er öfver alla betänkligheter angående styrkan eller graden af den personliga böjelsen, och skynda er att afsluta vår förening.»

«Tror ni det, S:t John?» svarade jag helt kort, un-

der det jag mönstrade hans sköna, men genom uttryckets kalla hårdhet fruktansväckande ansigte: hans befallande och dystra panna, hans klara, djupa och genomträngande men aldrig milda ögon, hans höga, imponerande gestalt, och försökte tänka mig som *hans hustru*. Nej; det var mig omöjligt. Att vara hans biträde, hans följeslagerska, det syntes mig ej svårt. Jag skulle ganska väl kunna resa med honom öfver oceanen, arbeta med honom i Asiens ödemarker, under tropikernas sol; beundra hans mod och enthusiasm samt likna honom deri; foga mig efter hans herrskarevilja; skilja mellan kristendomens förkämpe och menniskan, samt beundra den ena och urskulda den andra. Utan tvifvel skulle mitt arbete blifva tungt och mödosamt, men mitt hjerta och min själ skulle dock förbli fria. Oaktadt allt det slafveri, som väntade mig, skulle jag likväl i en punkt — mitt väsendes lifspunkt — vara oberoende; min själs helgedomar skulle tillhöra mig ensam, och till dem skulle han ej hafva något tillträde; och jag skulle hafva en inre verld för mig sjelf, hvars blommor ej af honom skulle förtrampas — men att vara hans hustru, att vid hans sida ständigt känna mig betryckt och förtryckt, att ständigt bekämpa just det, som var min innersta håg, och ändock vara tvungen att ingenting låtsas derom — det förekom mig i sanning outhärdligt.

«St John!» utropade jag, då jag i mina betraktelser kommit till denna punkt.

«Nå?»

«Ännu en gång upprepar jag, att jag villigt följer er såsom en hjälparinna vid missionsarbetet, men icke såsom er maka. Jag kan inte gifva mig med er och blifva ert andra jag.»

«Ni måste det, Jane,» svarade han med fasthet, «annars blir det ingenting af hela saken. Huru skulle



jag, sjelf ännu icke trettio år, kunna taga med mig en flicka, som blott är nitton, utan att hon är min hustru? Huru skulle vi, under alla möjliga förhållanden, kunna vara tillsammans såsom ogifta?»

«Lika väl, som om jag vore er verkliga syster, eller vore en man och en prest, som ni sjelf.»

«Det är en känd sak att ni ej är min syster, och det låter sig inte göra att utgifva er därför. Försökte jag det, så skulle det blott medföra orättvisa misstankar mot oss båda. För öfrigt om ni än har en mans hufvud, har ni dock en kvinnas hjerta — med ett ord, det går icke an.»

«Det gör det,» svarade jag något förtrytsamt, «och det mycket bra. Visserligen har jag en kvinnas hjerta, men det är icke svagt för er. Åt er egnar jag blott en kamrats vänskap, en medarbetares trohet och brodersinne, och, om ni så vill hafva det, en lärjunges undergifvenhet för sin mästare; ingenting mera — var lugn därför.»

«Just så vill jag hafva det,» sade han för sig sjelf. «Det är just detta jag önskar. Men der är hinder i vägen, och dessa måste undanröddjas. Janel ni skall ej ångra er, om ni gifter er med mig, var säker derpå, och ni måste gifta er med mig. Jag säger er ännu en gång, det gifves intet annat sätt, och utan tvifvel skall med äktenskapet följa en tillräcklig andel kärlek, för att rättfärdiga föreningen, äfven i edra ögon.»

«Jag föraktar er åsigt af kärleken,» utropade jag, ej längre i stånd att beherrska mina känslor, i det jag reste mig upp och ställde mig framför honom. «Jag föraktar den hycklade ömbet ni erbjuder mig, och jag föraktar äfven er, då ni gör ett sådant anbud.»

Han betraktade mig med spänd blick och sammanpressade läppar. Så väl beherskade han sina anletsdrag.

att jag icke kunde märka om han var förtörnad eller blott kände sig öfverraskad af mina djerfva ord.

«Jag väntade knappast att höra ett sådant uttryck från er mun, Jane. Jag vet mig ej hafva gjort eller sagt någonting, som förtjenar förakt.»

Hans milda ton rörde mig: den lugna högheten i hans väsende aftvang mig min aktning.

«Förlåt mig, St John, hvad jag nyss sade, men det var ert eget fel att jag yttrade så hårda ord. Ni har bragt ett ämne till tals, angående hvilket våra åsigtter äro fullkomligt olika, och på hvilket vi derföre ej borde inlåta oss. Blotta ordet kärlek är för oss ett tvedrägts-äpple: när så är, huru skall det då kunna vara med kärleken själf? Bäste Edvard, afstå från giftermålsplanen, tänk icke mera derpå!»

«Jag kan icke afstå från den,» svarade han, «det är en tanke, med hvilken jag länge umgåtts, ett nödvändigt vilkor för uppnåendet af mitt syfte. Emellertid skall jag ej för närvarande vidare bevåra er härmed. I morgon reser jag till Cambridge: jag har der många vänner, af hvilka jag vill taga afsked. Fjorton dagar blir jag borta; använd dem till att taga mitt anbud i öfvervägande, och glöm ej att om ni afslår detsamma, det icke är mig, utan Gud, som ni förnekar. Genom mig anvisar han er en herrlig lefnadsbana; det är endast i egenskap af min hustru ni kan beträda densamma. Vägrar ni att blifva det, så inskränker ni er själf till ett själfviskt hvardagslif och en oberömlig ringhet. Bäfva för att i sådant fall blifva räknad till dem, som förnekat sin tro och äro värre än hedningarna!»

Vid dessa ord tystnade han och vände sig från mig. Annu en gång

*«Öfver nejden blicken fög.»*

Men denna gång behöll han sina känslor för sig



sjelf; han ansåg mig icke värdig att få del af dem. Då vi sedan vandrade hem, kunde jag af hans envisa tystnad sluta till hans sinnesstämning mot mig: deri låg både en herrsklysten naturs missbelåtenhet med ett oväntadt motstånd, och en förståndsmenniskas ogillande af känslor, som han aldrig erfarit och hvilka han derföre ej kan dela.

Om qvällen, sedan han med en kyss tagit godnatt af sina systrar, ansåg han det vara i sin ordning att helt och hållet glömma mig. Han fattade ej ens min hand, innan han lemnade rummet. Fastän jag icke älskade honom, hyste jag dock mycken vänskap för honom, och blef derföre både sårad och bedröfvad öfver detta påtagliga förbiseende. Tårarna kommo mig i ögonen.

«Jag märker att du och S:t John haft någon tvist er emellan, under er utfärd,» yttrade Diana. «Gå efter honom, Jane; han är ännu kvar i korridoren och väntar på dig — han vill säkert ställa saken till rätta.»

Under sådana omständigheter var min stolthet ej stor: jag ville hellre vara lycklig än hålla på min värdighet; jag skyndade derföre efter honom. Han stod färdig att gå uppför trappan.

«God natt, S:t John!» yttrade jag.

«God natt, Jane,» svarade han med afmätt röst.

«Räck mig er hand!» tillade jag.

Han gjorde det, men huru knapphändig och lös var ej denna handtryckning, om den så kan benämnas? Dagens händelser hade hos honom alstrat ett sådant missnöje med mig, att min hjertlighet ej kunde värma honom. Det blef ingen försoning af, han skänkte mig icke ett vänligt leende, icke ett godt ord, ehuru väl hans grundsatsar bjödo honom att vara lugn och fördragsam.

Derföre, när jag frågade honom om han förlät mig, svarade han, att det ej var hans vana att lägga lidna

oförrätter på sinnet, samt att han för öfrigt ej hade något att förlåta mig, då jag ej förolämpat honom.

Med dessa ord lemnade han mig. Jag hade hellre sett att han slagit mig till golfvet.

---

### KAPITLET XV.

S:t John reste ej till Cambridge följande dagen, såsom han sjelf sagt. Han uppsköt sin affärd en hel vecka, och under tiden lät han mig känna tyngden af det straff, som en ädel men sträng, en samvetsgrann, men skoningslös man kan pålägga den, som missagat honom. Utan att tillåta sig en enda fiendtlig handling, och utan att begagna ett enda sårande ord, förstod han dock att hvarje ögonblick hos mig inpräglade den öfvertygelsen, att det en gång för alla var förbi med hans goda tanke om mig.

Jag vill allsicke påstå att S:t John hyste hämndkänslor, ovärdiga en kristen. Långt derifrån! Han skulle ej för något pris velat tillfoga mig den ringaste oförrätt. Både hans ursprungliga själsstämning och grundsatser höjde honom öfver låga hämndyttringar. Han hade tvifvelsutänkt förlåtit mig det yttrandet att jag föraktade både honom och hans kärlek, men dessa ord hade bildat ett öfverstigligt svalg oss emellan, och så länge han lefde skulle han aldrig glömma dem. Jag såg i hans blick, hörde på hans röst och märkte af allt, att det intryck dessa ord gjort på honom var outplånligt.

Han undvek ej att samtala med mig, och nu som förut kallade han mig till våra vanliga studier, men jag fruktade, att hans sämre menniska hade en njutning, som hans bättre jag ej kunde gilla, och den bestod deri,



att han, oaktadt hans ord och beteende voro som vanligt, ändock med verklig konst förstod att beröfva dem det deltagande och det bifall, som förut fångslat och på sitt vis behagat mig. Han förekom mig numera ej såsom en vanlig människa, utan som en marmorstaty; hans öga liknade en kall, klar, blå ädelsten, hans tunga en talmaschin och ingenting vidare.

Allt detta var för mig en tortyr — en förfinad, långsam pina. Den underhöll hos mig en tyst och tärande förbittring, en känsla af sorg och oro, som på en gång uppretade och nedslog mig. Jag kände att om jag vore denne mans bustru, så skulle han, så tadelfri och i många hänseenden utmärkt han än var, taga lifvet af mig, och det utan att utgjuta en droppe af mitt blod, och utan att på något vis fläcka sitt rena samvete. Detta kände jag i synnerhet då, när jag gjorde något försök att försona mig med honom. Det föreföll mig så svårt att icke stå på god fot med honom, att jag gjorde flerfaldiga bemödanden att återställa det fordna vänliga förhållandet, men allt förgäfves: han erfor ingen smärta af detta vårt främmande förhållande, kände intet behof af försoning, och fastän mina tårar ofta fuktade den bok, i hvilken vi läste tillsammans, gjorde detta ej mera intryck på hans hjerta, än om detta varit af sten. Emellertid var han vänligare mot sina systrar än någonsin förr. Förmodligen befarade han, att ej blott och bart hans mot mig visade köld kunde ådagalägga huru främmande han blifvit för mig, han ville genom kontrasten ännu tydligare visa det: och jag är säker på att detta skedde ej af elakhet utan af grundsats.

Aftonen innan han reste gick han ensam och spatserade i trädgården. Då jag fick se honom der, raun det mig så lifligt i sinnet, att denne man en gång hade råddat mitt lif, och att han var en nära släkting till

mig; jag ville derföre ännu en gång göra ett försök att återvinna hans vänskap. Jag gick ut och närmade mig honom, der han stod lutad öfver trädgårdsgrunden, och ryckte genast fram med det, som låg mig om hjertat.

«S:t John! Jag känner mig så olycklig, emedan ni är ond på mig. Låt oss bli vänner!»

«Jag hoppas vi äro det,» svarade han helt likgiltigt, och fortfor att betrakta den uppstigande månen, på hvilken han redan förut hade sina blickar fästade.

«Nej, S:t John, vi äro ej vänner på samma sätt som förut; det vet ni ganska väl.»

«Männ' tro det? Det vore illa. För min del önskar jag er allt godt och ingenting ondt.»

«Jag tror er, S:t John, emedan jag anser er ur stånd att vilja någon ondt, men då jag är nära slägt med er, skulle jag önska någon varmare och innerligare känsla hos er, än den allmänna menniskokärlek ni visar en och hvar, äfven dem, som äro er helt främmande.»

«Det är naturligt, och er önskan har goda skäl för sig; men jag betraktar er ej som en främling.»

Dessa ord, som han uttalade i kall och afmått ton, vore tillräckligt kränkande och afskräckande. Hade jag lyssnat till stolthetens och harmens ingifvelser, så skulle jag genast hafva gått min väg, men mitt hjertas röst var starkare än dessa känslor. Jag hyste djup högsakning för min kusins utmärkta egenskaper och högsinta grundsatser. Hans vänskap var för mig af högt värde, och förlusten af densamma smärtade mig djupt. Jag ville ej så snart afstå från försöken att återvinna den.

«Skola vi då skiljas på detta sätt, S:t John? Och när ni nu reser till Ostindien, vill ni väl då skiljas från mig utan ett enda vänligt ord?»

Han vände sig nu till mig och betraktade mig.



«När jag reser till Ostindien, Jane, skall jag väl då lemna er? Ni följer då således inte med mig dit?»

«Ni har ju sjelf sagt, att det ej går an, om jag inte gifter mig med er.»

«Ni vill då inte gifta er med mig, Jane; är detta ert bestämda beslut?»

Jag erfor nu huru mycken skräck en kall, imponerande natur kan inlägga i sin lugna, isande ton.

Förkänslan af hans vrede var som förkänslan af en fallande lavin: hans förtrytelse skulle urbryta såsom hafvet bryter sin isboja.

Icke desto mindre svarade jag.

«Nej, St John! jag vill icke gifta mig med er: jag står fast vid mitt beslut.»

Lavinen satte sig i rörelse och skred framåt, men ännu hade den ej kommit öfver mig.

«Ännu en gång frågar jag er, Jane, hvarföre ni vägrar.»

«Förut gjorde jag det, emedan ni ej älskade mig; nu gör jag det, emedan ni nära nog hatar mig. Om jag gifte mig med er, så skulle ni taga lifvet af mig. Det är ej långt ifrån att ni gör det nu.»

Hans läppar och kinder bleknade: de blefvo snöhvita.

«Skulle jag taga lifvet af er, Jane? Gör jag det nu? Edra ord äro sådana, att de ej borde komma öfver edra läppar. De äro osanna, opassande och anstå ej en qviinna. De vittna om en beklagansvärd sinnesstämning; de förtjena en allvarsam tillrättavisning och synas nästan oförlätliga, men det är sagdt, att en menniska bör förlåta sina medmenniskor, vore det och till den sjunde och sjuttionde gången.»

Det var då äntligen öfverståndet, men på hvad sätt? Jag hade uppsökt honom, drivven af önskan att utplåna minnet af min förra förseelse, och nu hade jag i stället tillfogat honom, som aldrig glömde, en vida större förolämpning; så att säga inbrännt den i hans hjerta.

«Nu kommer ni säkert att hata mig, S:t John,» utbrast jag. «Det vore fåfängt att söka blidka er: jag ser det, jag har nu i er fått en dödsfiende.»

Dessa ord tillfogade honom ett nytt sår, så mycket smärtsammare, som de innehöllo en andel sanning. Hans blodlösa läppar skälfdes krampaktigt. Jag visste att det var en oblidkelig vrede jag väckt till lif, och denna tanke smärtade mig djupt.

«Ni missförstår mig alldeles,» sade jag i det jag fattade hans hand; «jag har hvarken för afsigt att tillfoga er smärta eller förolämpning — långt derifrån.»

Han log med ett bittert leende och drog med en betecknande åtbörd sin hand ur min, samt yttrade: «och nu förmodar jag att ni äfven tar ert löfte tillbaka, Jane, och förklarar att ni inte vill resa till Ostindien.»

«Jo, jag vill det, S:t John, men endast såsom ert biträde.»

En lång tystnad inträdde. Hvilken kamp försiggick i hans inre, emellan hans bättre och sämre människan, det kan jag ej göra reda för; men visst är att hans ögon glödde med en sällsam glans, och att djupa skuggor sväfvade fram och åter öfver hans ansigte.

Slutligen sade han:

«En gång förut har jag visat det olämpliga deri, att en ung qvinna, som ni, Jane, följer med en man af min ålder på en längre färd, utan att vara gift med honom. Jag bevisade det på ett sådant sätt, att jag trodde, det ni en gång för alla skulle ha förlorat lusten



att tänka på en sådan plan. Att ni ännu en gång gjort en hänsyftning deråt, beklagar jag — för er egen skull.»

Jag afbröt honom. En förebräelse af det slag, att jag med framgång kunde gendrifva den, gaf mig åter mod. «Var då förständig, S:t John! Ni är på väg att säga orimligheter. Ni föreger att ni blir stött öfver mina ord, men ni är det i sjelfva verket icke, ty ni är en alltför öfverlägsen natur, för att hvarken af enfaldighet eller inbilskhet kunna missförstå min mening. Ännu en gång säger jag det: jag vill bli er medhjelperska, men aldrig er hustru.»

Ännu en gång blef han likblek, men bibehöll äfven nu fullkomligt väld öfver sig sjelf, under det han med stark betoning, men helt lugnt svarade mig:

«Ett qvinligt biträde, som ej är min hustru, anstår mig icke. Slutsatsen blir då den att ni inte kommer att följa med mig, men ifall ni har någon verklig mening med ert anbud, så skall jag, när jag kommer till staden, tala vid en gift missionär, hvars hustru behöfver en hjälparinna. Er enskilda förmögenhet gör er oberoende af missionssällskapets hjälp, och sålunda blir ni besparad den vanäran att hafva brutit ert löfte, och att hafva öfvergifvit den heliga skara med hvilken ni lofvat att förena er.»

Nu hade jag, såsom mina läsare sett af det föregående, aldrig gifvit något formligt löfte, eller avslutit någon förbindelse. Detta språk var således för strängt för att ej behöfva ett genmäle.

«Här kan inte blifva tal hyarken om någon vanära, något löftesbrott eller något förräderi mot en god sak. Jag har alls icke förbundit mig att i sällskap med personer som jag ej känner resa till Ostindien. Med er skulle jag ha gått in på mycket och vågat mycket, emedan jag beundrar och har förtroende för er, och älskar

er med systerlig kärlek. Emellertid är jag öfvertygad om att, i hvilkens sällskap jag än komme att resa, jag inte skulle kunna lefva länge i det klimatet.»

«Aha! ni är rädd om ert lif,» sade han, med en föraktlig krökning på läppen.

«Ja, det är jag, ty Gud har ej gifvit mig det, för att jag skulle kasta bort det, och jag börjar komma till den öfvertygelsen, att om jag skulle efterkomma er önskan, så skulle jag så godt som begå ett självmord. Dessutom vill jag, innan jag oåterkalleligen beslutar mig att lemna England, hafva visshet om hvar jag kan uträtta mesta nytta, om det är här hemma eller i främmande länder.»

«Hvad är er mening med dessa ord, Jane?»

«Det skulle gagna mig till ingenting att inlåta mig i förklaringar: endast så mycket vill jag säga, att det är en sak, öfver hvilken jag länge varit både orolig och oviss, och jag reser ingenstans förr än jag fått ljus i denna sak.»

«Jag tror mig veta, hvaråt ert hjertas håg står, och hvem som har det i sitt våld. Den böjelse ni hänfiver er åt är straffbar och syndig. Längre sedan borde ni hafva utrotat den, liksom ni nu borde blygas för att häntyda derpå. Ni tänker på Mr Rochester?»

Min tystnad bekräftade riktigheten af hans utsago.

«Ämnade ni taga reda på Mr Rochester?»

«Jag måste skaffa mig visshet om hvart han tagit vägen.»

«Då återstår för mig intet annat än att innesluta er i mina böner, och att anropa Gud derom, att ni ej måtte blifva en förtappad menniska. Jag hade trott mig i er se en af hans utvalda, men Herren ser bättre än en svag dödlig. Ske hans vilje!»



Han öppnade trädgårdsgrinden, gick ut och tog vägen åt dalen. Snart var han ur sigte.

Då jag inträdde i salen, fann jag Diana med tankfullt utseende stående vid fönstret. Hon lade handen på min axel och böjde sitt hufvud, för att uppmärksamt betrakta mitt ansigte.

«Jane,» sade hon, «nu för tiden ser du ständigt så upprörd och blek ut. Det måste vara någonting på färde, som oroar dig. Säg mig, hvad du och S:t John hafva er emellan! Jag har nu medan du var i trädgården gifvit akt på dig, och det får du ursäkta, ty nu en tid har jag kommit på så underliga tankar. S:t John är en egen menniska —»

Hon afbröt sig sjelf. Jag hade intet att säga; snart fortsatte hon:

«S:t John måste ha några särdeles afsigter, rörande dig, ty han har nu så länge egnat dig en uppmärksamhet och ett deltagande, som han ej offrat på någon annan. Hvad är hans mening? Jag önskar att han vore kär i dig — kanske han är det, Jane?»

Jag lade hennes svala hand på min brännandepanna :  
«Nej, Die, icke det ringaste.»

«Hvarföre förföljer han dig då med sina blickar, och söker att få vara ensam med dig? Både Mary och jag hafva dragit den slutsatsen, att han vill ha dig till hustru.»

«Så är det också — han har anhållit om min hand.»

Diana klappade händerna. «Det är just det som vi tänkt och hoppats. Och du tar honom till din man, Jane, inte' sannt? Aek, då stannar han qvar i England.»

«Långt derifrån! Hans afsigt med frieriet var att skaffa sig en lämplig medarbetarinna i missionsgöromålen.»

«Huru? Vill han att du skall följa med honom till Ostindien? Åh, det är ju för befängt. Du skulle inte kunna

lefva der tre månader, det är jag säker om. Du reser väl inte med honom, Jane? Du har väl svarat nej?»

«Jag har afslagit hans anbud.»

«Och följaktligen väckt hans misshag, eller hur?»  
tillade hon.

«I hög grad, och Gud vet om han nå'nsin förlåter mig, fastän jag erbjöd mig att följa med honom som hans syster.»

«Det var en ren galenskap af dig, Jane, att göra ett sådant förslag. Tänk på hvad slags arbete, som skulle förestå dig — ett arbete af oupphörliga ansträngningar och det i ett land, der ansträngningen tar lifvet af den starke, då du deremot är svag. St John — du känner honom — skulle fordra omöjligheter af dig, han skulle inte lemna dig någon hvila under dagens hetaste timmar, och jag har märkt, att du ger dig all möda att motsvara hans fordringar. Det förundrar mig verkligen att du hade mod att afslå hans hand. Du älskar honom då icke, Jane?»

«Nej, icke såsom min blifvande make.»

«Likväl är han en vacker karl.»

«Och jag ser så obetydlig ut. Vi passa ej tillsammans.»

«Du obetydlig? Visst icke! Du ser mycket för bra ut, och är alldeles för god, för att brännas till döds af Hindostans sol.» Och ännu en gång besvor hon mig att afstå från tanken att följa med hennes broder.

«Jag måste afstå derifrån,» svarade jag, «ty nu nyss, då jag förnyade mitt anbud att följa med honom som biträde, tillkännagaf han sin förvåning öfver min brist på känsla för det passande. Han tycktes vara af den tanken, att jag burit mig oskiekligt åt, då jag föreslog, att jag skulle blifva hans följeslagarinna, utan att vara hans hustru; och syntes glömma, att jag redan länge



betraktat honom som en broder, och vant mig att anse honom såsom en sådan.»

«Hvad har du för anledning, Jane, att antaga att han inte älskar dig?»

«Du skulle höra honom sjelf yttra sig i detta ämne. Han har flerfaldiga gånger förklarat, att det icke är för sin egen, utan för embetets skull, som han önskar gifta sig. Dessutom har han sagt mig att jag är skapad till arbete, ej till kärlek; hvilket då visserligen är en sanning. Men häraf följer, enligt min tanke, att om jag ej är skapad för kärlek, så är jag inte heller skapad för äktenskapet. Skulle det icke förekomma dig högst besynnerligt, Die, att för lifstiden vara fastkedjad vid en man, som ansåge dig blott för ett nyttigt redskap?»

«Det vore någonting så orimligt och så onaturligt, att det inte är värdt att egna en tanke deråt.»

«Och likväl,» fortfor jag, «ehuru jag för honom hyser endast en systerlig tillgifvenhet, tror jag, om jag blefve hans hustru, att jag ej kunde frigöra mig från en besynnerlig, qvalfull känsla af kärlek till honom; han är en så rikt begåfvad natur, och det finnes hos honom någonting öfverlägset i utseende, hållning och sätt att uttrycka sig. Men i sådant fall skulle jag bli out-sägligt olycklig. Han för sin del skulle inte ha något behof af min kärlek, och om jag visade mina känslor för honom, så skulle han låta mig förstå, att dessa vore alldeles öfverflödiga, ej af honom påkallade och opassande å min sida. Det skulle inte slå fel, att han komme att göra så.»

«Och ändock är St John en ädel man,» anmärkte Diana.

«Icke blott en ädel, utan en stor man, men en man som, uteslutande upptagen af sina stora intressen, helt

och hållet förbiser vanliga människors känslor och anspråk. Det är därför bäst för småfolk att ej gå honom i vägen, på det han icke med sina kämpasteg måtte nedtrampa dem. Se här kommer han! Farväl så länge, Diana! Jag gick upp på mitt rum, då jag såg honom inträda genom trädgårdsporten.

Men jag kunde icke undvika att sammanträffa med honom vid aftonmåltiden. Han visade då samma lugna hållning som vanligt. Jag trodde att han ej skulle tala till mig, och jag var säker på, att han slagit giftermålsplanen ur hågen, men jag hade misstagit mig i båda-dera fallet. Under samtalets gång vände han sig äfven till mig, och det på sitt vanliga sätt; det vill säga, det sätt som på sednare tiden varit det vanliga: han var utmärkt höflig, men lät förstå att vi voro främmande för hvarandra. Utan tvifvel hade han med brinnande böner sökt att betvinga den förtrytelse, jag framkallat hos honom, och ansåg sig nu för andra gången hafva skänkt mig sin förlåtelse.

Till aftonandakt valde han det tjuguförsta kapitlet af Johannis Uppenbarelse. Det var ständigt en njutning att höra Bibelns ord från hans läppar, ty aldrig ljöd hans sköna stämma så mild och klangfull som då: aldrig var hans föredrag i dess ädla enkelhet så gripande som när han förkunnade Herrans ord; men denna qväll ljödo hans ord i en tonart, mer än vanligt högstämd, och hans föredrag var mer än vanligt betydelsefullt och trängande till själens djup, der han satt midt i familjekretsen, omstrålad af majnattens måne, lutad öfver den gamla familjebibeln, och ur dess blad föreläsande uppbarelsen af en ny himmel och en ny jord, samt förkunnande huru »Gud skall varda boende bland människörna, huru han skall aftorka alla tårar af deras ögon, och huru ingen



död skall sedan vara, icke heller gråt, icke heller rop eller värk, ty det förra är förgånget.»

Ännu djupare kände jag mig gripen, när han kom till de följande verserna; helst som jag af en viss lätt, obeskriflig förändring i tonen märkte att han dervid hade sina blickar fastade på mig:

«Den som vinner, han skall allt detta få ega, och jag skall vara honom hans Gud, och han skall vara min son.»

«Men dem räddom och otrognom m. m. deras del skall vara uti den sjön, som brinner med eld och svavel; hvilket är den andra döden.»

Jag förstod nu hvilket öde St John fruktade att jag skulle gå till mötes.

En stilla, allvarlig segerkänsla var märkbar i den ton, med hvilken han uppläste de sista herrliga verserna af detta kapitel. Man kunde höra, huru han trodde sitt namn inskrifvet i lifsens bok, och huru han trängtade efter den timma, som skulle införa honom i den staden, i hvilken konungarna på jorden skola införa sin herrlighet och sin ära, och hvilken ej behöfver sol eller måne, ty Guds herrlighet upplyser den och dess ljus är Lammet.

I den bön han höll efter bibelläsningen inlade han hela sin kraft och sitt brinnande nit; han tycktes kämpa med Gud och vara besluten att segra. Han bad om styrka för de svaga, om ledning för de vilsefarande, om omvändelse, äfven i ellofte timman, för dem, hvilka genom frestelserna, världen och deras eget kött, blifvit dragna från den rätta och smala vägen.

Det djupa allvaret är alltid högtidligt och vörtnadsbjudande. Då han började sin bön väckte han min beundran, men då han under fortsättningen af densamma allt mera genomträngdes af helig ifver, greps äfven

jag af en helig bäfvan. Han var sjelf så öfvertygad om renheten och storheten af sitt sträfvande, att andra som hörde honom ej kunde undgå att känna detsamma.

Sedan han slutat sin bön, togo vi godnatt af hvar-andra, emedan S:t John skulle resa tidigt följande morgon. Diana och Mary kysste honom och lemnade rummet, som jag förmodar, till följe af en hemlig vink af honom. Jag räckte honom min hand och önskade honom lycklig resa.

«Tack, Jane! Såsom jag redan sagt er, kommer jag tillbaka från Cambridge om fjorton dagar och lemnar er den tiden till betänketid. Om jag lyssnade till ingifvelserna af mensklig stolthet, så skulle jag ej mera tala om giftermål oss emellan, men jag följer pligtens bud och fasthåller såsom mitt lifs syfte att göra allting till Guds ära. Min Herre Kristus måste mycket lida: så vill äfven jag göra. Jag kan icke öfverlåta er, som ett vredens käril åt förderfvet: ångra er, medan det ännu är tid! Kom ihåg, att vi äro uppfordrade att verka, medan dager är, ty 'natten kommer då ingen kan verka'. Betänk den rika mannens öde, som hade det godt medan han lefde. Må Gud förläna er nåd att välja den bättre delen, som ingen kan taga ifrån er!»

Han lade sin hand på mitt hufvud, då han yttrade dessa sista ord. Han hade talat med mildt allvar. Den blick han fästade på mig var icke en älskares, utan den var en herdes, som återkallar det vilsefarande fåret, eller kanske rättare, en skyddande engels, som vaktar den själ för hvilken han är ansvarig. Hvarje man af en högre ordning, han må nu vara lifvad af religiöst nit, äre- eller maktlystnad, har sina storartade ögonblick, då han oemotståndligt rycker andra med sig. Vid detta tillfälle hade S:t John en sådan stund. Min vördnad för honom var nu så stor, att den med ens dref mig till den punkt



jag så länge hade undvikit. Jag kände mig benägen att afstå från all strid med honom, att blindvis åt hans vilja öfverlåta mina öden och att oupplösligt vid hans varelse förknippa min egen. Jag hade i detta ögonblick en lika svår strid att bestå med honom, som jag förut, ehuru på olika sätt, haft att bestå med en annan. Jag var däråd och dåraktig vid båda tillfällena. Att hafva gifvit vika vid förra tillfället skulle hafva varit brist på grundsatser; att hafva gifvit vika nu skulle hafva varit brist på omdöme. Så tänker jag nu, då jag blickar tillbaka på dessa längesedan förflutna, kritiska ögonblick i mitt lif: vid intetdera tillfället visste jag af min egen dåraktighet.

Jag stod orörlig och förstummad. Min vägran var glömd, min fruktan försvunnen, min motståndskraft förlamad. Det omöjliga — mitt giftermål med S:t John — syntes mig nu en möjlighet. Allt hade med ens förändrat sig. Religionen kallade mig, englarna vinkade, Gud befallde, lifvet syntes mig en obetydlighet, dödens portar öppnades och läto mig kasta en blick in i evigheten: det förekom mig så gifvet att jag för den eviga sällheten, ögonblickligen borde offra den jordiska lyckan. Syner, den ena efter den andra, sväfvade för mina ögon.

«Skulle du nu kunna bestämma dig?» frågade missionären. Med mild röst framställde han denna fråga och drog mig lika mildt intill sig. O! Huru mycket mäktigare är ej mildheten än styrkan? Jag kunde motstå S:t Johns vrede, men jag böjde mig som en rö under hans ömhet. Dock kände jag hela tiden, att om jag nu gaf vika, så skulle jag förr eller sednare blifva straffad för den motsträfvighet jag förut visat. Hans natur var icke förändrad genom en timmes andaktsfull bön, den var endast högstämmande för ögonblicket.

«Jag kunde bestämma mig,» svarade jag, «om jag endast hade visshet; om jag blott vore öfvertygad om, att det är Guds vilje, att jag skall gifta mig med er, så skulle jag kunna besluta mig dertill nu och på detta ställe — det måtte sedan hända mig hvad som heldst!»

«Mina böner äro hörda!» utropade S:t John. Han tryckte sin hand fastare på mitt hufvud, såsom om han utkorat mig till sin egen; han slog sin arm omkring mig, *näst*an som om han älskat mig (jag säger *näst*an, ty jag kände skillnaden, jag visste hvad det ville säga att vara älskad; men i likhet med honom hade jag utlemnadt kärleken ur räkningen och tänkte endast på pligten): jag kämpade ännu med mig sjelf, ty ännu hade det ej blifvit ljust i min själ. Innerligt och djupt längtade jag att göra det som var rätt, och bad Himmelens Herre att visa mig vägen. Jag var mera upprörd än jag någonsin varit, och om det som sedan hände var en följd af detta upphetsade tillstånd, må läsaren dömma.

Det var tyst i huset, ty, som jag tror, hade alla, med undantag af S:t John och jag, gått till hvila. Ljuset höll på att slockna: mänskenet uppfyllde rummet. Mitt hjerta slog med hastiga och våldsamma slag: jag kunde höra huru det klappade. Plötsligen stod det stilla, till följe af en obeskriflig känsla som genomfor det, och som i ögonblicket spred sig till hufvudet och den öfriga kroppen. Denna känsla var ej lik den af en elektrisk stöt, ehuru den var lika stark och lika skakande: den verkade på mina sinnesorganer på ett sådant sätt, att deras högsta liflighet, jemförd med verkan häraf, blott tycktes varit en dvala, ur hvilken de nu rycktes och tvingades till verksamhet. Sinnenas uppfattningsförmåga stegrades till det yttersta: ögon och öron tycktes vänta något, under det hela min kropp skälfdes.



«Hvad har ni hört, Jane, hvad har ni sett?» frågade S:t John. Jag såg ingenting, men jag hörde en röst någonstädes ropa:

«Jane, Jane, Jane!»

«O, Gud! hvad är detta?» utbrast jag flämtande.

Jag hade lika gerna kunnat säga: «hvem är det?» ty ljudet kom ej från rummet eller från huset eller från trädgården: ej heller kom det nedifrån eller uppifrån. Jag hade hört det, så mycket var säkert, men hvarest, eller hvarifrån, det blir för mig ständigt en gåta. Och stämman var en mensklig varelses, en välkänd och kär stämma, Edvard Fairfax Rochesters, och den ljöd till mig i en ton af smärta och ångest, lidelsefullt klagande och manande.

«Jag kommer!» utbrast jag. «Vänta på mig! O! jag skall komma.»

Jag skyndade till dörren och såg ut i korridoren: der var mörkt. Jag sprang ut i trädgården: icke heller der märktes någonting.

«Hvar är ni?» utropade jag.

Kullarnas eko återgaf min fråga. Jag lyssnade. Vinden susade sakta genom träden: midnattens tystnad och hedens ödslighet gåfvo mig intet svar.

«Bort med all vidskepelse,» tänkte jag för mig sjelf, då jag kände en viss spökrädsla komma öfver mig. «Detta är ingen synvilla, ej heller något underbart: det är naturens verk. Hon har blifvit tagen i anspråk, och har gjort ej ett underverk, utan sitt bästa.»

Jag slet mig lös från S:t John, som hade följt mig och ville hålla mig tillbaka. Det var nu *min* tur att spela hufvudrolen. Mina krafter voro satta i rörelse och stegrade till högsta grad. Jag tillsade honom att hålla inne med alla frågor och anmärkningar, och bad honom lemna mig, emedan jag ville och måste vara allena. Utan in-

vändning efterkom han min begäran. Der energi är för handen hos den befallande, uteblir ej lydningen. Jag gick upp på mitt rum, stängde min dörr, föll på mina knän och bad — visserligen ej som S:t John, men till min egen tröst och fromma. Jag kände mig nära min Skapare, och utgjöt min tacksamhet för honom. Efter slutad andakt steg jag upp, fattade ett beslut, och lade mig till sängs, lätt till sinnes, liksom om jag undsluppit en fara, och motsåg med ifver den kommande dagen.

---

## KAPITLET XVII.

Vid dagens inbrott steg jag upp och sysselsatte mig till en början med att ställa mina saker i den ordning, hvori jag ville att de skulle förblifva under min korta frånvaro. Under tiden hörde jag S:t John lemna sitt rum. Han stannade vid min dörr: jag fruktade att han skulle knacka på — men endast en bit papper blef instucken under dörren. Jag tog upp det. Det innehöll dessa ord:

«Ni lemnade mig alltför hastigt i går aftons. Hade ni dröjt litet längre, skulle ni ha påtagit er Kristi kors och förvärfvat er Himmelens krona. Jag afvaktar ert bestämda beslut tills om fjorton dagar, då jag återkommer hit. Vaka under tiden och bed att ni ej måtte inledas i frestelse: jag tror att anden är villig, men köttet, märker jag, är svagt. Jag skall be för er, Jane, hvarje dag och hvarje timma. — Er S:t John.»

«Min ande,» sade jag för mig sjelf, «är villig att göra det rätta; och mitt kött, hoppas jag, är tillräckligt starkt för att uppfylla Himmelens vilja, då den en gång blifvit mig klar och tydlig. I alla händelser skall



det vara tillräckligt starkt för att forska, undersöka, och slutligen finna en utgång ur denna labyrinth af tvifvel och ovisshet.»

Det var den första Juni; men morgonen var molnhöljd och kall, och regnet slog häftigt emot rutorna. Jag hörde förstugudörren öppnas och såg St John gå ut derigenom, samt taga vägen genom trädgården fram mot den i töcken höljda heden, i riktningen åt Whiteross, der han skulle träffa diligensen.

«Inom några timmar skall jag färdas samma väg som ni, min kära kusin,» tänkte jag för mig sjelf: «äfven jag skall möta en diligens vid Whiteross. Äfven jag har en person att söka och träffa, innan jag reser härifrån för evigt.»

Det felades ännu tvenne timmar till frukostdags. Jag sysselsatte mig under tiden med att gå långsamt fram och tillbaka i mitt rum, och grubbla öfver den uppenbarelse, som gifvit mina planer denna riktning. Jag återkallade i minnet den sällsamma, obeskrifliga inre känsla jag dervid erfarit; ty jag var ännu ganska väl i stånd att erinra mig den. Jag erinrade mig den röst jag hört; och frågade mig ännu en gång, hvarifrån den kom, men lika förgäfvos som förut: det föreföll mig som om jag hört den inom mig, icke i den yttre verlden. Jag frågade mig sjelf om det endast varit en villa — en sinnenas yrsel. Men jag kunde ej fatta eller tro det: det föreföll mig snarare som en ingivelse från Himmelen. Mina känslor hade blifvit träffade af en stöt, liknande den jordbäfning som skakade Pauli fängelse: den hade öppnat dörrarne till själens cell och löst dess bojer — den hade väckt henne ur dess sömn, hvarur hon sprang upp, bäfvande, darrande och lyssnande; och derpå vibrerade trenne gånger ett rop genom hela min själ, utan att denna dock deraf hvarken kände sig ska-

kad eller förskräckt, utan snarare jublade af fröjd öfver framgången af den ansträngning hon blifvit tillåten att göra, oberoende af den hindersamma kroppen.

«Inom några få dagar,» sade jag, då jag slutade mina grubblerier, «skall jag veta något om honom, hvars röst förra aftonen tycktes kalla mig. Bref hafva visat sig vara utan nytta; jag vill nu i stället försöka hvad en personlig undersökning är i stånd att uträtta.»

Vid frukosten underrättade jag Diana och Mary att jag ämnade företaga en resa och bli borta åtminstone fyra dagar.

«Ämnar du resa ensam, Jane?» frågade de.

«Ja; det är för att träffa eller skaffa mig underrättelser om en vän, för hvilken jag en tid bortåt känt mig orolig.»

De kunde hafva svarat, såsom jag är öfvertygad att de tänkte, att de icke trott att jag egde någon vän utom dem, ty jag hade ofta sagt så; men deras naturliga finkänslighet afhöll dem från alla anmärkningar, utom att Diana frågade mig om jag var tillräckligt frisk och stark för att gifva mig ut på en resa. Jag såg så blek ut, sade hon. Jag svarade henne att det enda onda jag led af, var en sinnesoro, från hvilken jag snart hoppades blifva befriad.

De öfriga anordningarne för min resa voro snart vidtagna, och jag lemnade Moor-House klockan tre på eftermiddagen, samt var straxt efter fyra vid Whitercross' vägvisare, väntande på diligensen, som skulle föra mig till det aflägsna Thornfield. Jag hörde den snart närma sig. Det var samma vagn, hvarur jag för ett år sedan nedsteg på just detta samma ställe, så ytterst olycklig, tröstlös och utan mål. Den stannade, då jag vinkade åt den. Jag steg upp — nu icke som då tvungen att lemna hela min förmögenhet i betalning. Jag var nu



ännu en gång på väg till Thornfield och kände mig ungefär lik en breddufva på sin återfärd till hemmet.

Det var en resa på sex och trettio timmar. Jag hade rest från Whitcross på en tisdagseftermiddag, och tidigt följande thorsdagsmorgon stannade kusken, för att vattna sina hästar, vid ett bredvid vägen beläget värds- hus. Jag såg mig omkring, och gröna häckar, vid- sträckta fält och låga kullar mötte mitt öga likt dragen i ett bekant ansigte. Ja, jag igenkände ganska väl karakteren i detta landskap, och var öfvertygad att jag icke hade långt till min resas mål.

«Hur långt är det härifrån till Thornfieldhall?» frå- gade jag stalldrängen på stället.

«Ungefär två mil öfver fälten, Miss,» var svaret.

«Min resa är nu således slutad,» tänkte jag för mig sjelf. Jag steg ur vagnen, lemnade min kappsäck tills vidare i stalldrängens vård, betalade min skjuts och begaf mig å väg. Den uppgående solen lyste på värds- hus- skylten, och jag läste i förgyllda bokstäfver orden «Ro- chesters Vapen.» Mitt hjerta klappade af glädje: jag var redan på min förra husbondes egor. En dystrare känsla intog dock snart glädjens plats, då jag tänkte:

«Din kära husbonde sjelf är kanske nu på andra sidan kanalen; och om han också är vid Thornfield, dit du nu skyndar, hvem är väl der mera än han? Hans vansinniga hustru! I sådant fall är en öofverstiglig mur upprest mellan er båda, och då vågar du hvarken tala vid honom eller ens komma i hans närhet. Du har för- spillt din möda; det vore bättre att du icke gick längre,» sade den varnande stämman. «Gör dig underrättad af folket på värds- huset; de kunna säkert genast lösa dina tvifvel. Gå tillbaka dit och fråga om Mr Rochester är hemma.»

Rådet var godt; men det oaktadt kunde jag icke

förmå mig att handla derefter. Jag fruktade så mycket att erhålla ett svar som skulle sänka mig i förtviflan. Att förlänga ovissheten, var äfven att förlänga hoppet. Jag ville ännu en gång med förhoppningsfulla känslor se mitt forna hem. Se der ser jag ståtten framför mig — samma fält, öfver hvilka jag hade skyndat, den morgon på hvilken jag flydde från Thornfield, blind, döf, utom mig, förföljd af förtviflans furier. Innan jag ännu hade beslutit hvad jag borde göra, var jag redan på väg öfver dessa fält. Huru fort jag gick! Mer än en gång sprang jag till och med. Huru ifrigt blickade jag icke framför mig, för att uppfånga den första skymten af de välkända träden! Med hvilka känslor helsade jag icke vissa enskilda träd, som jag väl mindes, och de mellan dem liggande ängarne och kullarne!

Slutligen framträdde den Thornfieldhall omgifvande trädgruppen för mina ögon, och ett högt kraxande från dess bevingade innevånare störde morgonens tysta stillhet. En sällsam tjusning genomträngde hela min varrelse: jag skyndade framåt. Ännu ett fält hade jag att tillryggalägga — ännu en häckväg att följa — och nu såg jag gårdsmurarnē och uthusbyggnaderna: sjelfva hufvudbyggnaden var dock ännu dold för mina blickar.

«Jag skall laga så att jag genast kan få se den från facaden,» sade jag, «der den framträder i all dess enkla storhet, och der jag kan urskilja min husbondes fönster: kanske står han just nu och ser ut derigenom, ty han stiger tidigt upp; eller kanske går han i trädgården eller på planen framför byggningen. Om jag bara kunde få se honom för ett ögonblick! Säkert skulle jag icke i sådant fall vara nog tokig att springa fram till honom. Jag kan dock icke säga det så aldeles bestämdt — jag är inte fullkomligt säker. Än om jag gjorde det — hvad sedan? Hvem skulle väl taga anstöt af att jag ännu en



gång smakade den sällhet hans blick så väl förmår skänka mig? — Men jag yrar: kanhända ser han i detta ögonblick solen gå upp öfver Pyrenerne eller öfver Medelhafvets vågor.»

Jag hade följt den låga trädgårdsmuren, men vände nu omkring ett hörn: der bredvid var en port, som ledde utåt ängen, mellan tvenne stenpelare. Bakom en af dem kunde jag utan fruktan taga en öfversigt af byggningens framsida. Jag böjde mitt hufvud försigtigt framåt, för att se åt om rullgardinerna för något fönster ännu voro uppdragna. Jag visste att jag derifrån ganska väl kunde taga en öfversigt af hela byggnaden. Jag tittade försigtigt fram — men stirrade i nästa ögonblick med vild och häpen blick framför mig; jag sprang fram från mitt gömställe och ut på ängen, der jag stannade likasom förstenad. Hvarför det? hör jag läsaren fråga.

Jag vill först förklara mig genom en liknelse.

En älskare finner sin älskarinna sofvande på en gräsbänk; han önskar att få kasta en blick på hennes täcka ansigte, utan att väcka henne. Han smyger sakta fram på gräsmattan, rädd att göra något buller; han stannar, inbillande sig att hon rör sig: han går åter tillbaka, af fruktan att bli sedd. Allt är tyst och stilla: han närmar sig igen; han böjer sig ned öfver henne; en tunn slöja betäcker hennes ansigte: han upplyfter den och böjer sig ännu djupare ned öfver henne — han tycker sig redan i inbillningen se det sköna anletet, varmt, blomstrande och älskligt i dess hvila. Huru ifrig är icke hans första blick! Men se huru stela och glasartade äro icke i nästa ögonblick hans ögon! Se, huru han ryggar tillbaka! Huru han plötsligt och med lidelsefull häftighet slår båda armarne kring henne, som han för ett ögonblick sedan icke vågade vidröra med ett finger! Huru han ropar henne vid namn, släpper sin börda till

marken, och står sedan framför henne med vild och stirrande blick! Och allt detta gör han, emedan han ej vidare behöfver frukta, att hon vaknar af hans buller eller hans vidrörande. Han trodde att hon endast slumrade — men finner att hon är död!

Med skygg glädje hade jag riktat min blick fram mot hvad jag trodde vara ett ståtligt hus — och fann en svärtad ruin.

Jag behöfde nu icke längre dölja mig bakom stenpelaren, af fruktan att någon kunde upptäcka mig från fönstren! Jag behöfde nu icke lyssna om jag skulle höra någon dörr öppnas — eller steg på stenläggningen eller på gräsplanen! Allt var tyst och ödsligt, och portalen gapade tom och mörk emot mig. Hela framsidan var, såsom jag en gång hade sett i drömmen, endast en tunn och bräcklig mur, med fönstergluggar utan glas. Inga tinnar, intet tak, inga skorstenar — allt var instörtadt!

Rundtomkring herrskade dödens tystnad: hela nejden liknade en obebodd ödemark. Ej underligt att bref, som adresserades till ett sådant ställe, icke besvarades: lika väl kunde man skicka dem till grafhvalfvet i en kyrka. Stenarnes dystra svärta antydde det öde byggnaden undergått — det var tydligen en eldsvåda, som gått öfver den; men hvilka närmare omständigheter åtföljde denna brand? Hvad hade väl till följe deraf gått förloradt, utom träd och sten? Hade lif blifvit spildt, likaväl som egendom. Och om så var — hvilkens lif? Förfärliga fråga! Och ingen i närheten, som kunde svara derpå!

Under det jag ströfvade omkring bland dessa ruiner, fann jag snart att denna olycka måtte hafva inträffat för längesedan. Både snö och regn hade säkert fallit deröfver, ty våren hade redan framkallat en yppig vegetation mellan alla dessa ramlade stenar och bjelkar.



Men, ack! hvar fanns väl nu egaren till denna grushög? I hvilket land? I hvilka förhållanden? Min blick sväfvade ofrivilligt öfver till det grå kyrkornet, som syntes straxt på andra sidan gårdsgrindarne, och jag frågade mig sjelf: «Är han kanske hos Damer de Rochester, delande hans trånga marmorgrift?»

Jag måste hafva ett svar på alla dessa frågor. Jag kunde finna ett sådant endast på värds huset, och dit begaf jag mig också oförtöfvadt. Värden sjelf inbar frukosten åt mig. Jag bad honom stänga dörren och sätta sig ned: jag hade några frågor att göra honom. Men då han efterkom min begäran, visste jag knappast huru jag skulle börja, så bäfvande kände jag mig för de svar han möjligen kunde komma att gifva mig. Och likväl förberedde mig det skådespel jag nyss lemnat i viss mån på en sorglig berättelse. Värden var en medelålders man af aktningvärdt utseende.

«Ni känner väl naturligtvis till Thornfieldhall?» kom jag mig slutligen för att fråga.

«Ja bevars, Miss; jag har sjelf en gång bott der.»

«Jaså.» — Det måtte inte ha varit i min tid, tänkte jag för mig sjelf; ty jag känner dig icke.

«Jag var salig Mr Rochesters taffeltäckare.»

Salig Mr Rochester! Det slag, jag så länge sökt att undvika, träffade mig med sin fulla häftighet och styrka.

«Salig Mr Rochester!» framstapplade jag. «Han är då död?»

«Jag menar den nuvarande egarens, Mr Edwards, far,» svarade värden.

Jag andades åter; och mitt blod, som nästan stelnat i mina ådror, började åter att flyta. Jag insåg nu af dessa ord att Mr Edvard — min Edvard — åtminstone ännu lefde; och jag tyckte mig kunna med temligt lugn uthärda hvad jag vidare skulle få höra. Då han ej låg

i sin graf, tyckte jag att jag kunde uthärda till och med att höra att han var i en annan verldsdel.

«Bor Mr Rochester för närvarande på Thornfieldhall?» frågade jag, ehuru jag naturligtvis visste huru svaret skulle bli; men jag ville ännu undvika att göra en direkt fråga om hvar han verkligen befann sig.

«Nej bevars, Miss — det gör han visst inte. Ingen bor der. Ni måtte vara en främling här på orten, efter som ni inte hört hvad som hände förleden höst. Thornfieldhall är helt och hållet en ruin: det brann ned ungefär vid skördetiden. Det var en förskräcklig olycka! En hiskelig mängd med dyrbara saker brann opp, och det var knappast möjligt att rädda något af hela inredningen. Elden bröt ut midt i natten, och innan sprutorna från Millcote hunno fram, stod hela huset i full låga. Det var en ohygglig syn: jag såg den med mina egna ögon.»

«Midt i natten,» sade jag för mig själf. «Ja, detta var af gammalt en olyckstimma på Thornfieldhall. — Nå vet man hur elden uppkom?» frågade jag.

«Ja, man har sina gissningar. Ja, man är till och med temligen säker om hvem det var som vållade olyckan. Ni har kanske inte hört talas om,» fortfor han, i det han drog sin stol närmare bordet och nedsänkte tonen, «att det var en kvinna — en — en vänsinnig förvarad der i huset?»

«Jo, jag har hört ett och annat derom.»

«Hon hölls mycket väl instängd, så att man under några år inte riktigt kände till om hon fanns der eller inte. Ingen såg henne; man visste endast af ryktet att en sådan person fanns der; men hvem eller hvar hon var, visste ingen. Det påstods att Mr Rochester fört henne med sig utifrån, och somliga trodde att hon förr



varit hans älskarinna. Men för omkring ett år sedan hände någonting mycket besynnerligt.»

Jag fruktade nu att få höra min egen historia, och försökte återkalla honom till hufvudämnet.

«Nå, hur var det med den der vansinniga?»

«Jo, Miss, det befanns slutligen att hon var Mr Rochesters hustru. Upptäckten skedde på ett besynnerligt sätt. Det var ett ungt fruntimmer, en guvernant på herrgården, som Mr Rochester blef —

«Men eldsvådan?» inföll jag.

«Jag kommer straxt dit, Miss — som Mr Rochester blef kär uti. Tjenstfolket säger att di aldrig sett någon som varit så kär som han: han låg efter henne ständigt och jemnt. Ingen mer än han tyckte att hon var så särdeles vacker; men han värderade henne öfver allt annat. Hon var en liten spinkig en, ungefär som ett barn, hörde jag sägas. Sjelf såg jag henne aldrig; men jag hörde Lea, huspigjan, tala om henne. Lea tyckte rätt bra om henne. Mr Rochester var fyratio år, och guvernanten inte tjugu; och, som ni vet, Miss, när herrar vid hans ålder förälska sig i unga flickor, så bli di ofta som di skulle vara litet tokiga: med ett ord, han ville gifta sig med henne.»

«Ni kan tala om den delen af historien en annan gång.» sade jag; «men nu har jag mina egna skäl att vilja höra allt som rörde eldsvådan. Misstänkte man att Mr Rochesters vansinniga hustru hade sin hand med deri?»

«Just precis, Miss: det är ganska säkert att det var hon och ingen annan som satte eld på huset. Hon hade en person som höll vakt om sig, en qvinna vid namn Grace Poole — en mycket bra och duglig qvinna i sin väg och mycket pålitlig, utom i ett fall — och det är

någonting som är ganska vanligt hos sådana som måste vaka ofta — hon tyckte om att ta' sig en tår på tand, som man säger, och tittade ibland något för djupt i glaset. Det var visserligen, som sagdt, ursäktligt; men emellertid hade det sina svåra följder med sig; ty när Mrs Poole var djupt insomnad, sedan hon tagit sig sin styrkedryck, så brukade den vansinniga, som var slipad och listig som tusan, passa på och ta' nycklarne ur hennes ficka, gå ut ur sitt rum och vandra omkring i huset och göra hvarjehanda vilda streck, som kunde falla henne i sinnet. Det påstods, att hon en gång hållit på att bränna upp sin man i hans egen säng: men jag känner inte till hur det var med den saken. Den der olycksnatten satte hon emellertid först eld på sängomhängena i rummet nästintill sitt eget, och gick se'n ner i andra våningen, in i det rum som först varit guvernantens — (det såg nästan ut som hon anat hur sakens förhåll sig och hyst något agg till henne) och påtände bädden der: men lyckligtvis var det ingen som sof der. Guvernanten hade rymt två månader förut, och oaktadt allt hvad Mr Rochester sökte efter henne, som om hon varit det dyrbaraste föremål i hela världen, så fick han ändå inte reda på det ringaste spår efter henne. Han blef nu riktigt vild, och så beskedlig han annars var, så blef han nu nästan vådlig, se'n han förlorat henne. Han ville nu vara aldeles ensam. Han skickade hushållerskan, Mr Fairfax, bort till hennes släkttingar, sedan han likväl först anslagit en lifränta åt henne; hvilket hon också förtjente, ty hon var en mycket bra människa. Miss Adèle, en ung myndling han hade, skickades i skolan. Och se'n afbröt han allt umgänge med herrskaperna häromkring, och stängde sig inne, som en eremit.»

«Huru! Lemnade han då inte England?»



«Lemna England! Jo, det ska' man se! Han gick inte så mycket som utom dörr'n en gång; undantagandes om nätterna, då han ströfvade omkring i trädgården eller annars utomkring, som om han varit ett spöke eller mistat sitt förstånd — hvilket jag för min del också tror att han verkligen hade gjort; ty man kunde aldrig se en dugtigare och raskare och mera klipsker karl än han var, innan den der myggan till guve'nant kom för hans ögon. Han var inte, lik mängden, begifven på vin och spel och dyligt, och inte var han så särdeles vacker heller, men en karl för sin hatt var han, det är säkert. Jag kände honom alltifrån han var en liten pojke, förstår ni; och för min del har jag ofta önskat att den der Miss Eyre hade sjunkit i hafsens djup innan hon kom till Thornfieldhall.»

«Mr Rochester var således hemma, då elden utbröt?»

«Ja, det var han visst det; och han gick högst upp i öfversta våningen, under det allt brann under och omkring honom, och väckte upp tjenstfolket och hjälpte dem sjelf ned; sedan gick han tillbaka igen, för att hemta sin galna hustru ur hennes cell. Man ropade nu åt honom att hon var uppe på taket, der hon stod och svängde med armarne öfver tinnarne och skrek och vrålade så att det kunde höras en mil bort: jag såg och hörde henne sjelf. Hon var en stor och stark qvinna med långt svart hår, som fladdrade för vinden. Jag såg sjelf, och flera andra till mig kunna också intyga, hur Mr Rochester genom takfönstret steg upp på taket, för att hemta ned henne. Vi hörde honom ropa: 'Bertha! Bertha!' och sågo honom närma sig henne; men då uppgaf hon ett gällt, genomträngande skrik, tog ett häftigt språng och låg i nästa ögonblick krossad mot stenläggningen på gården.»

«Död, således?»

«Död, ja! Ja, hon hade inte mera lif i sig än de stenar, på hvilka hennes blod och hjerna lågo kringstänkta.»

«Barmhertige Gud!»

«Ni må väl säga så, Miss: det var en förskräcklig syn.»

Han ryste.

«Nå, hvad skedde sedan?» frågade jag.

«Jo, se'n brann huset ner ända till grunden: det finns numera ingenting qvar deraf, annat än en del af de gamla murarne.»

«Blef något annat lif spildt?»

«Nej; men kanske hade det varit bättre, om det blifvit det.»

«Hvad menar ni med det?»

«Stackars Mr Edvard!» utropade han; «aldrig trodde jag att jag skulle komma att upplefva något sådant! Somliga säga att det inte var mera än ett rättvist straff för det att han höll sitt första giftermål hemligt och tänkte taga sig en ny hustru, fastän han hade en annan i lifvet; men jag för min del beklagar honom.»

«Ni sade ju att han lefver?» utbrast jag.

«Ja, ja, visst lefver han; men många tänka att det varit bättre om han fått dö.»

«Hvarföre? Hur då?»

Blodet började åter stelna i mina ådror.

«Hvar är han?» frågade jag. «Är han i England?»

«Ja, det är han visst det: han kan inte komma derifrån, tänker jag, om han också ville: han är allt fastläst der han är.»

Hvilken förtviflans känsla fattade mig icke vid dessa ord! Och karlen tycktes besluten att förlänga den!

«Han är stenblind,» sade han slutligen. «Ja, Mr Edvard är stenblind.»



Jag hade fruktat något värre: jag hade fruktat att han förlorat sitt förstånd. Jag tog styrka till mig för att fråga hvad som vållat denna olycka.

«Jo, hans mod, och man skulle också kunna säga, hans hjertas godhet var orsaken dertill. Han ville inte lemna byggningen, för än alla andra voro ute före honom. Då han slutligen kom ned utför stora trappan, sedan Mrs Rochester hade kastat sig ned från taket, hördes plötsligt ett starkt brak, och hela huset störtade in. Han framdrogs undan ruinerna, lefvande, men fäsligt illa tilltygad. En bjelke hade fallit så, att den till en del skyddade honom; men det ena ögat var utslaget, och en hand så illa krossad, att doktor Carter genast måste taga af den. Han fick sedan inflammation i det andra ögat, och miste synen på det också. Han är nu riktigt hjälplös — blind och krympling.»

«Hvar finns han? Hvar bor han för närvarande?»

«Han bor vid Ferndean, en farm som han rår om och som ligger en trettio mil härifrån: ett dystert och ödsligt ställe.»

«Hvilka har han med sig?»

«Gamle John och hans hustru: han ville inte ha någon annan. Han är riktigt öfver sig gifven, sägs det.»

«Har ni något slags åkdon här?»

«Ja, jag har en chäs, Miss, en mycket nätt och vacker chäs.»

«Laga då att den så snart som möjligt blir i ordning; och om den, som kör mig, kan hinna fram till Ferndean innan mörkningen, så vill jag betala er och honom dubbelt mera än ni annars pläga begära.»

---

## KAPITLET XVIII.

Ferndeans herrgård var en temligen åldrig, anspråkslös och oanseulig byggnad, begrafven djupt inne i en skog. Jag hade redan förut hört talas om densamma. Mr Rochester hade flera gånger nämnt den och stundom rest dit. Hans fader hade köpt stället för jagtens skull, och han skulle gerna hyrt ut byggningen, om han endast kunnat finna någon hyresgäst, hvilket emellertid icke lyckades, till följe af dess aflägsna och ohelsosamma läge. Ferndeans stod derföre öde och omöbleradt, med undantag af ett par tre rum, som voro inredda för Squirens bekvämlighet, då han vid jagttiden kom dit för att jaga.

Jag anlände nu till denna byggnad, straxt före mörkningen en kulen och stormig afton, ännu mera fördystrad genom ett fint, genomträngande duggregn. Den sista milen hade jag gått till fots, sedan jag återskickat åkdonet och kusken med den belöning jag hade lofvat. Ännu då jag endast var på ett ganska kort afstånd från herrgården, kunde jag ej se någon skymt deraf, så tät och mörk var skogen. Ett par jerngrindar, mellan ett par stolpar af granit, visade mig hvilken väg jag skulle taga, och då jag gick igenom den, befann jag mig genast i skogens skymning. En gräsbevuxen gångstig, tätt öfverskuggad af träd, låg framför mig; jag följde den, i förmodan att den skulle leda mig fram till målet för min resa; men den slingrade sig hit och dit och räckte så länge, utan att visa ringaste spår till människors närhet, att jag slutligen fruktade att jag tagit miste om väg och gått vilse.

Det såväl af den annalkande skymningen som af trädens täta skugga alstrade mörkret tilltog allt mer och



mer, och jag såg mig nu omkring, för att se efter om jag kunde upptäcka någon annan väg; men ingen stod att finna — jag såg intet annat än tjocka trädstammar, sammanflätade grenar och grönt, lummigt löfverk.

Jag gick vidare, och äntligen blef skogen ljusare och öppnare, och jag såg nu först en inhägnad och sedan en byggning, ehuru den med sina mossbevuxna och af ålder och fukt angripna murar i det svaga dagsljuset knappt kunde urskiljas från de omgifvande träden. Jag inträdde genom en port, som var tillstängd endast med en klinka, och stod på en inhägnad gård, från hvilken skogen var undanbuggen i en halfcirkel. Der fanns inga blommor eller några trädgårdssångar, utan endast en gräsrundel, kring hvilken slingrade sig en bred sandväg, som sedan ledde in i den mörka skogen. Byggningen visade i fronten tvenne spetsiga gaflar; fönsterna voro små och försedda med blyinfattning; hufvudingången var äfven liten och trång, och endast ett enda trappsteg af sten ledde dit upp. Det hela såg verkligen i högsta grad ödsligt och dystert ut; trakten var så tyst och stilla, som en kyrka på hvardagarna, och det mot löfven prasslande regnet var det enda ljud som hördes i dess grannskap.

«Kan väl någon människa bo här?» frågade jag mig sjelf.

Ja, lefvande varelser måste verkligen finnas här; ty jag hörde i detta ögonblick ett buller — den smala porten öppnades och en människogestalt visade sig i dess öppning: det var en mansperson, utan hufvudbonad, som nu trädde ut på trappsteget, samt räckte ut handen, likasom för att känna om det regnade. Mörkt, som det var, igenkände jag honom likväl genast — det var min förra husbonde, Edvard Fairfax Rochester, han och ingen annan.

Jag stannade i ögonblicket och nästan höll andan, för att sjelf osedd (tyvärr kunde han icke se mig) kunna betrakta honom. Det var ett oförmodadt möte, och ett sådant, hvarvid glädjen och förtjusningen icke obetydligt dämpades af smärtan och sorgen. Jag hade ingen svårighet för att hålla min röst från att ropa, eller min fot från att närma sig.

Hans gestalt visade ännu samma kraft och styrka som förut; hans hållning var upprätt, och hans hår ännu lika korpsvart som fordom; äfven anletsdragen hade icke undergått någon förändring: ett enda år, så fullt af sorger och qual det än varit, hade dock ej varit i stånd att böja hans kämpakraft, eller bleka hans mandoms friska grönska. Endast i sjelfva uttrycket såg jag någon förändring: det var dystert och grubblande, och påminde mig om ett fjetttradt och missbehandladt vilddjur, färdigt att nalkas i dess dystra vrede. Den i bur fångade örnen, hvars guldrandade ögon man utstungit, måste ungefär se ut som denna blindå Simson.

Tror du väl, käre läsare, att jag nu fruktade honom i detta tillstånd? — i så fall känner du mig föga. I den sorg jag kände, blandade sig ett ljuft hopp att jag snart skulle våga trycka en kyss på denna marmorhårda panna och på dessa dystert tillslutna ögonlock. Jag ville dock icke ännu närma mig eller tilltala honom.

Han gick ned från trappsteget och närmade sig långsamt och trefvande den förut omtalade gräsundeln. Hvar var väl nu hans förra djerfva och raska gång? Han stannade snart, likasom om han ej visste hvart han skulle vända sig. Han upplyfte sin hand och öppnade sina ögonlock, samt stirrade mot himlahalvvet och mot den framför honom liggande skogen; men det syntes tydligt att allt för honom var tomt mörker. Han utsträckte sin högra hand (den venstra, som blifvit stympad, höll



han innanför slaget på sin rock), och tycktes med känseln vilja skaffa sig en föreställning om sin omgivning: men han mötte ännu endast tomma luften, ty träden voro på några alnars afstånd från det ställe, der han stod. Han afstod därför från sitt försök, lade armarna i kors på bröstet och stod tyst och stilla i regnet, som ännu alltjemt fortfor att falla på hans obetäckta hufvud. I detta ögonblick framträdde oförmodadt hans gamla betjent, John.

«Vill ni inte ta min arm, Sir?» sade han; «det kommer snart en häftig regnskur, så att det kanske vore bäst om ni gick in.»

«Nej, låt mig vara allena,» blef svaret.

John gick, utan att hafva märkt mig. Mr Rochester försökte nu att vandra omkring, men förgäfves: han var ännu för osäker hvart han skulle rikta sina steg. Han trefvade snart åter tillbaka till byggningen, gick in och tillslöt porten efter sig.

Jag närmade mig nu och knackade på. Johns hustru kom och öppnade för mig.

«Huru mår ni, Mary?» frågade jag henne.

Hon studsade tillbaka, som om hon sett ett spöke; jag lugnade henne dock snart.

På hennes häftiga fråga: «Är det då verkligen ni, Miss, som kommit på en så sen timma till detta ödsliga ställe?» svarade jag med att taga hennes hand, och följde henne derefter in i köket, der John nu satt framför en skön brasa.

Jag förklarade för dem i få ord att jag hört talas om allt som händt sedan jag lemnade Thornfield, och att jag nu kommit för att besöka Mr Rochester. Jag bad John gå ned till grindstugan, der jag hade afskedat vagnen, och hemta min nattsäck, som jag der kvarlemnade; derpå frågade jag Mary, under det jag tog af mig

hatt och schal, om jag kunde få kvarter på herrgården öfver natten, och då jag fann att detta, om också med någon svårighet, kunde gå för sig, förklarade jag att jag ämnade stanna kvar. Just i detta ögonblick ringde en kloeka från förmaket.

«När ni går in,» sade jag till Mary, «så kan ni säga er husbonde, att det är en person som vill tala vid honom; men nämn inte mitt namn.»

«Jag tror inte att han tar emot er,» sade hon; «han brukar säga nej åt hvem det vara må.»

Då hon kom tillbaka, frågade jag hvad han svarat.

«Ni måste säga ert namn och ert ärende,» svarade hon; gick derpå efter ett glas, som hon fyllde med vatten och satte på en bricka tillika med ett par brinnande ljus.

«Var det det der han ringde efter?» frågade jag.

«Ja; han vill alltid ha ljus i skymningen, fast han är blind.»

«Gif mig brickan; jag ska bära in den.»

Jag tog den ifrån henne, och hon visade mig dörren till förmaket. Brickan skakade i min hand, vattnet spilldes ut, och mitt hjerta slog högt och våldsamt. Mary öppnade dörren för mig och tillslöt den sedan åter.

Förmaket såg mörkt och dystert ut: en vårdslösad eld brann på spiselhården, och nedlutad deröfver, med hufvudet stödt mot den höga, gammaldags kaminen, satt den blinde egaren sjelf. Hans gamla hund, Pilot, låg på sidan, ett stycke ifrån honom och tätt ihopkru- pen, likasom om han fruktat att oförvarandes blifva trampad. Han spetsade öronen, då jag inträdde, rusade derpå upp med ett skall och ett sakta tjut samt hoppade fram emot mig: han höll nära nog på att slå brickan ur min hand. Jag satte den på bordet, klappade ho-



nom och sade sakta: «Lägg sig!» Mr Rochester vände sig mekaniskt om, för att *se* hvad det var; men som han ingenting såg, så vände han åter bort hufvudet och suckade.

«Tag hit vattnet, Mary,» sade han.

Jag gick fram till honom med det nu endast half-fyllda glaset; Pilot följde mig, ännu helt orolig.

«Hvad är det?» frågade han.

«Lägg sig, Pilot!» sade jag ännu en gång. Han höll stilla glaset, som redan var på väg till hans läppar, och tycktes lyssna; drack derpå ur det och satte det ned bredvid sig. — «Det är ju du, Mary, eller hur?»

«Mary är i köket,» svarade jag.

Han utsträckte sin hand med en snabb rörelse, men som han ej såg hvar jag stod, råkade han mig ej.

«Hvem är det? Hvem är det?» frågade han och tycktes åter försöka att se med dessa nattomhöljda ögon — ett fruktlöst och nedslående försök! — «Svara mig — tala ännu en gång.»

«Vill ni ha litet mer vatten, Sir? Jag spillde ut hälften af det som var i glaset,» sade jag.

«Hvem är det? Hvem är det som talar?»

«Pilot känner mig, och Mary och John veta att jag är här: jag kom alldeles nyss,» svarade jag.

«Gode Gud! — hvilken villa har kommit öfver mig? Hvilket ljuft vansinne har angripit mig?»

«Det är ingen villa — intet vansinne: er själ, Sir, är alltför stark för att låta dåra sig.»

«Och hvar är den talande? Är det endast en stämma? Ack, jag kan inte se, men måste känna, annars *blir* jag vansinnig. Hvad eller hvem ni är, låt mig röra vid er, eller jag dör.»

Han trefvade framför sig; jag fattade hans famlande hand och slöt den i båda mina.

«Ah, det är hennes fingrar!» ropade han; «hennes små fina fingrar! När det är så, måste det äfven finnas mera af henne.»

Hans kraftfulla hand ryckte sig lös ur sitt fångsel; han fattade min arm, min axel, min hals, slog sin arm kring mitt lif och tryckte mig intill sig.

«Är det Jane? Ja, det måtte vara hon. Detta är hennes gestalt, hennes växt —»

«Ja, och det här är hennes röst,» tillade jag. «Hon är här hel och hällen, och hennes hjerta med. Gud väl-signe er, min dyre Sir! Jag är så glad att åter vara er nära.»

«Jane Eyre! — Jane Eyre!» var allt hvad han sade.

«Min älskade husbonde,» svarade jag; «jag är Jane Eyre. Jag har nu funnit reda på er och kommit tillbaka till er.»

«Verkligen? — i kroppslig gestalt? Är det min lefvande Jane?»

«Ni rör ju vid mig, Sir, — ni håller uti mig, och det hårdt nog: jag är ju inte kall som ett lik, eller kropplös som tomma luften, eller hur?»

«Min älskling skulle då vara i lifvet! Detta är visserligen hennes kropp, och detta är hennes ansigte; men jag vågar ändå knappast tro att jag kan upplefva så stor sällhet efter så många lidanden. Det är säkert endast en dröm; en sådan dröm som jag mer än en gång haft, då jag tyckt mig trycka henne till mitt hjerta, såsom jag nu gör; och kysst henne på detta sätt, och känt att hon älskade mig och hoppats att hon inte skulle öfvergifva mig.»

«Såsom jag från denna dag heller aldrig vill göra.»

«Aldrig vill göra, säger drömgestalten. Men jag vaknade ständigt och fann att det endast var ett tomt gäckeri, och jag var ensam och öfvergifven — mitt lif



var mörkt och hopplöst — min själ törstade, och fick icke dricka — mitt hjerta hungrade, men fick ingen föda. Du hulda, ljufva dröm, som nu hvilat i mina armar, äfven du skall snart fly, såsom alla dina systrar förut gjort; men kyss mig ännu en gång innan du går — omfamna mig ännu en gång, Jane.»

«Så, Sir — och så!»

Jag tryckte mina läppar mot hans förr klara och strålande, men nu dunkla och omtöcknade ögon — jag strök håret från hans panna och kysste äfven denna. Han tycktes nu plötsligt vakna till full lif: öfvertygelsen om allt dettas verklighet tycktes nu fatta honom.

«Ja, det är du — det är Jane. Du har då således kommit tillbaka till mig?»

«Ja, jag har så.»

«Och du ligger inte död i något dike, eller i någon ström? Och du är ingen arm irrande flyktig bland främlingar?»

«Nej, Sir, jag är nu min egen och helt och hållet oberoende.»

«Oberoende? Hvad menar du med det, Jane?»

«Min onkel på Madeira är död och har lemnat mig fentusen pund.»

«Ah, detta är då någonting praktiskt — någonting verkligt!» ropade han. «Jag skulle aldrig kunna drömma något sådant. Och dessutom är det hennes röst, på hvilken jag aldrig kan ta' miste — denna på en gång så milda och så lifliga och klangfulla röst, som lifvar och uppmjukar mitt förstenaade hjerta. — Jaså, Jane; du är då oberoende och rik?»

«Ja, Sir, ganska rik. I fall ni inte vill låta mig bo här hos er, så kan jag bygga upp ett eget hus, tätt bredvid ert, och se'n kan ni komma och sitta i mitt förmak, då ni vill ha sällskap om aftnarne.»

«Men om du är rik, Jane, så har du också säkert vänner som inte vilja släppa dig ifrån sig eller tillåta att du uppoffrar dig för en blind stackare, som jag.»

«Jag sade er ju att jag är oberoende, Sir, lika väl som rik: jag råar helt och hållet mig sjelf.»

«Och du vill stanna hos mig?»

«Ja visst — så vida ni inte har något deremot. Jag vill vara er granne, er sköterska, er hushållerska. Jag finner er ensam, och jag vill bli ert sällskap — läsa för er, spatsera med er, sitta hos er, med ett ord ersätta er hand och ögon. Se så, se nu inte så ledsen ut, min dyre husbonde; ni skall inte lefva öfvergifven, så länge jag finnes i lifvet.»

Han svarade icke, utan syntes dyster och tankspridd. Han suckade; öppnade till hälften sina läppar, för att tala; men tillslöt dem åter. Jag kände mig något förlägen. Kanhända, tänkte jag, har jag varit för ifrig att erbjuda mitt sällskap och min hjälp, och att han, likt St John, deri såg något opassande och påflugnet. Jag hade emellertid gjort mitt anbud, i tanke att han önskade att begära min hand: en förmodan att han med ens skulle erbjuda mig sitt hjerta hade framkallat denna min ifver! Men då icke den ringaste hänsyftning i detta afseende undföll honom, och hans ansigte blef allt mera dystert och mulet, föll jag i en hast på den tanken att jag burit mig dumt åt; jag sökte derföre undandraga mig hans omfamning; men han drog mig dervid ifrigt ännu närmare intill sig.

«Nej — nej — Jane; du får inte gå. Nej — jag har rört vid dig, jag har hört dig och känt sällheten af din närhet — hugsvalelsen i den tröst du erjudit mig, och jag kan inte släppa denna glädje ifrån mig. Jag har så föga kvar af mig sjelf, att jag icke kan undvara dig. Verlden må skratta — kalla mig löjlig, egoistisk —



det betyder föga. Min själ trånar efter dig, och hon måste tillfredsställas; i annat fall kommer hon att dödligt hämnas på min kropp.»

«Nåväl, Sir; jag vill stanna hos er: jag har ju redan sagt det.»

«Ja, men du menar dermed något helt annat än jag. Du skulle måhända kunna besluta dig att blifva min ledande stjärna, min hulda sköterska, ty du har ett ömt hjerta och en ädel själ, som manar dig att bistå dem för hvilka du hyser medlidande, och jag borde visserligen vara nöjd dermed. Jag borde väl nu icke hysa några andra än faderliga känslor för dig: tänker du inte så? Se så — säg mig det?»

«Jag vill tänka allt hvad ni önskar, Sir: jag är nöjd med att endast vara er sköterska, om ni anser det för bättre.»

«Men du kan inte alltid vara min sköterska, Jane: du är ung — du måste en dag gifta dig!»

«Jag tänker alldeles inte på giftermål.»

«Men det borde du göra, Jane: om jag vore hvad jag fordom var, skulle jag söka förmå dig att tänka derpå — men nu — en blind krympling som jag är!»

Han försjönk åter i sitt dystra grubbel. Jag blef deremot mera glad och munter och fattade nytt mod: dessa hans sista ord läto mig ana hvori hindret låg, och något sådant fanns icke å min sida. Jag kände mig nu helt och hållet befriad från min förra förlägenhet, och gaf samtalet en lifligare vändning.

«Det är tid på att någon åtager sig att skaffa er ett litet menskligare utseende,» sade jag, i det jag strök hans tjocka och långa okammade hår ur pannan; «ty jag märker att ni blifvit förvandlad till ett lejon, eller någonting dylikt. Ni ser helt vild ut, det försäkrar jag: ert hår påminner mig om en örn's fjädrar; huruvida edra

naglar blifvit lika en fogels klor eller ej, har jag ännu icke kommit i tillfälle att upptäcka.»

«På den här armen har jag hvarken hand eller naglar,» sade han, i det han drog den stympade lemman från sitt bröst och visade mig den. «Det är endast en stump — en hemsk och vidrig syn. Tycker du inte så, Jane?»

«Det gör mig ondt att se den och äfven edra ögon, tillika med ärret på er panna, och det värsta af allt är, att man sväfvar i fara att älska er för mycket för allt detta, och att fästa sig för mycket vid er.»

«Jag tänkte att du skulle känna afsmak och leda, Jane, när du fick se min arm och mitt ärriga ansigte.»

«Trodde ni det? Säg inte så, på det att jag inte måtte fatta en klen tanke om ert omdöme. Men låt mig nu lemna er ett ögonblick, för att laga att en bättre eld blir uppgjord i kaminen. Kan ni se, när brasan brinner lifligt?»

«Ja, med högra ögat ser jag ett sken — ett rödaktigt skimmer.»

«Ser ni ljusen också?»

«Mycket otydligt — hvart och ett af dem förekommer mig som ett ljust moln.»

«Kan ni se mig?»

«Nej, min hulda fé; men jag tackar Gud att jag åtminstone kan höra och känna dig.»

«När brukar ni äta qvällsvard?»

«Det gör jag aldrig.»

«Men i qväll måste ni äta litet. Jag är hungrig, och så är ni med, det är jag säker om, bära ni kan förmå er att glömma edra olyckor.»

Jag gick derpå efter Mary och fick snart rummet i ett trefligare skick, samt tillagade derefter en smaklig måltid. Jag kände mig helt upprymd och talade mun-



tert och lifligt med honom under måltiden och en lång stund derefter. Jag kände i hans sällskap icke något tvång, och behöfde icke lägga band på min glädtighet, ty jag visste att jag behagade honom. Det var ett ljuft medvetande och väckte hela min natur till lif och utveckling: i hans närvaro lefde jag fullkomligt, och han i min. Blind, som han var, låg det dock allt emellanåt ett leende på hans läppar och uppklarnade allt mera hans panna: hans anletsdrag blefvo allt mera veka och lifliga.

Efter qvällsvarden började han göra mig en mängd frågor om hvar jag hade varit, hvad jag hade gjort och huru jag funnit reda på honom; men jag gaf honom endast korta och obestämda svar, emedan det var för sent att denna afton inlåta sig i några enskildheter. Dessutom ville jag icke vidröra någon lätt vibrerande sträng — icke upprifva något nytt sår i hans hjerta: mitt enda närvarande syfte var att muntra och upplifva honom. Lifvad var han också, såsom jag nyss nämnde, men likväl endast stundtals. Om samtalet för ett enda ögonblick aftynade, sträckte han sin hand oroligt efter mig och sade: «Jane!»

«Är du då verkligen en riktig, mensklig varelse, Jane? Är du riktigt säker på det?»

«Ja, jag är åtminstone för min del fullt säker derom.»

«Men hur kunde du då denna mörka och dystra afton så plötsligt stå vid min ensamma härd? Jag utsträckte min hand för att taga ett glas vatten af ett legohjon, och det var du som gaf mig det; jag framställde en fråga, väntande att Johns hustru skulle svara mig, och så var det din röst som nådde mitt öra.»

«Det var helt enkelt derföre att jag gick in med brickan i Marys ställe.»

«Det ligger en förtrollning i sjelfva den stund jag nu tillbringar i ditt sällskap. Hvem kan väl säga, hvilket mörkt, dystert och hopplöst lif jag framsläpat sedan månader tillbaka? Jag gjorde intet, hoppades intet, förblandade dag och natt och erfor endast känslan af köld då elden slocknade, och hunger då jag glömde att äta; och för öfrigt endast en ändlös sorg, och ett riktigt dilirium af trånad att åter få träffa dig, Jane. Ja, jag längtade vida mera att återfå henne, än min förlorade syn. Huru kan det väl då nu komma till att Jane är vid min sida, och säger mig att hon älskar mig? Skall hon inte försvinna lika hastigt som hon kommit? Jag fruktar att jag i morgon icke mera skall återfinna henne.»

Ett prosaiskt svar, som alldeles icke ingick i hans upprörda tankegång, föreföll mig såsom det bästa sättet att få honom ur denna oroliga sinnesstämning. Jag for därför med mina fingrar öfver hans ögonbryn, och anmärkte att de voro svedda, och att jag ville skaffa något, som kunde komma dem att växa lika breda, och svarta som förut.

«Hvad kan väl allt detta gagna mig, du välgörande fé, när du ändock i någon olycksalig stund åter kommer att öfvergifva mig — försvinnande likt en skugga, utan att jag vet hvart eller på hvad sätt du försvinner, och utan att det sedan för mig blir möjligt att återfinna dig?»

«Har ni en kam på er, Sir?»

«Hvarför frågar du det, Jane?»

«Jo, för att jag vill kamma er raggiga, svarta mahn. Ni ser verkligen förskräcklig ut, när jag betraktar er närmare; ni talar om att jag är en elfva; men jag är öfvertygad om att ni vida mera liknar en skogsmenniska.»

«Ser jag då så förskräcklig ut, Jane?»



«Ja, i hög grad, Sir: det har ni alltid gjort, som ni vet.»

«Hm! Elakheten har inte gått ur henne ändå, hvar hon än har hållit hus.»

«Ja, och likväl har jag varit bland goda människor; vida bättre än ni, Sir — ja, hundra gånger bättre; folk som egde idéer och syften, som ni aldrig hyst i hela ert lif — vida mera högsinta och förfinade.»

«Hvad tusan har du då varit hos för ena?»

«Om ni rycker på er så der, så har ni mig att slita allt håret af ert hufvud; och då förmodar jag åtminstone att ni skall upphöra med att tvifla på min kroppsliga tillvaro.»

«Hvilka har du varit hos, Jane?»

«Ja, det får ni inte ur mig i afton, Sir; ni måste vänta tills i morgon; om jag inte talar om alltsammans nu, så har ni ju deri en slags underpant på att jag i morgon visar mig vid frukostbordet, för att avsluta min berättelse. Men det är saunt, jag måste komma ihåg att jag då inte, såsom i afton, kommer endast med ett glas vatten, utan åtminstone med ett ägg, för att inte tala om kokt skinka.»

«Du lilla skålmaktiga borthyting — född af feer, men uppfostrad af människor! Du väcker hos mig känslor, som jag icke på tolf månader erfarit. Om Saul haft dig till sin David, så skulle säkert den onda anden blivit fördrifven utan harpa.»

«Se så, Sir, nu är ni friserad och ser snygg ut igen. Men nu måste jag lemna er; jag har rest under de sista tre dagarne, så att jag verkligen känner mig litet trött. God natt!»

«Ännu ett ord, Jane; fanns det endast fruntimmer i huset der du vistades?»

Jag skrottade och sprang min väg, ännu skrottande under det jag ilade uppför trapporna.

«En god idé!» tänkte jag med glädtigt sinne. «Jag ser nu att jag har ett medel att för en tid bortåt bort-jaga hans tungsintethet.»

Helt tidigt följande morgon hörde jag honom vara uppe och ströfva omkring, vandrande ur rum i rum. Så snart Mary kom ned, hörde jag honom fråga: «är Miss Eyre här?» och sedan: «hvilket rum gaf du henne? Det är väl inte fuktigt? Är hon uppe? Gå och fråga om hon behöfver någonting och när hon tänker komma ned.»

Jag gick ned så snart jag ansåg att frukosttimman kunde vara inne. Jag inträdde sakt i rummet och var derigenom i tillfälle att betrakta honom, innan han märkte min närvaro. Det var verkligen en bedräglig syn, att se huru denna starka ande måste böja sig under ett kroppsligt lyte. Han satt i sin stol — stilla, men icke lugn; synbarligen väntande på något, och den på sednare tiden vanliga dysterheten hade åter lägrat sig öfver hans anlete. Hans ansigte påminde om en utsläckt lampa, väntande att åter blifva upptänd; tyvärr kunde han icke sjelf åstadkomma en dylik verkan; han behöfde dertill andras hjälp! Jag hade ämnat vara yster och glad, men den starke mannens vanmäktighet genomborrade mitt hjerta. Jag tilltalade honom likväl med så mycken liflighet jag kunde:

«Det är en klar och solig morgon, Sir,» sade jag. «Regnet har upphört, och luften är nu så frisk och ren. Vi skola gå ut och spatsera om en stund.»

Jag hade framkallat elden: hans anlete strålade.

«Ah, är du der, min ljuftva lärka! Kom hit till mig. Du är då inte borta och försvunnen? Jag hörde en af ditt släkte för en stund sedan sjunga högt öfver skogen; men dess sång hade ingen musik för mig; lika



litet som solen har för mig några strålar. All verdens melodi är för mig samlad på min Janes tunga (jag är glad öfver att den icke af naturen hör till det tystlåtna slaget) och allt solsken jag kan känna, är i hennes närvaro.»

Tårarne kommo mig i ögonen, då jag hörde honom sålunda erkänna sitt beroende: just som om en kunglig örn, fastkedjad på en vagel, hade sett sig tvungen att be en liten sparf att blifva hans hjälp och hans biträde. Men jag ville icke vara sentimental; jag borttorkade de salta dropparne, och sysselsatte mig med att tillreda frukosten.

Största delen af morgonen tillbragtes i fria luften. Jag ledde honom från den vilda och våta skogen ut på ett öppet, leende fält; jag beskref för honom gräsets djupa grönska, blommornas och häckarnes angenäma friskhet och himlahvalfvets milda azur. Jag uppsökte en sittplats för honom på ett undangömdt och ensligt ställe, bestående af en torr trädstubbe, och nekade honom icke att taga mig på sitt knä — hvarföre skulle jag väl också göra det, då både han och jag kände oss så mycket lyckligare då vi voro nära hvarandra, än då vi voro åtskilda? Pilot låg vid våra fötter: allt var tyst och stilla. Mr Rochester afbröt dock hastigt denna tystnad, i det han häftigt tryckte mig i sina armar och utropade:

«Ack, du grymma, grymma flykting! Hvilka olidliga qual kände jag icke då jag upptäckte att du flytt från Thornfield; då jag ingenstädes var i stånd att finna reda på dig, och då jag märkte att du icke tagit med dig några penningar, eller någonting som kunde ersätta sådana! Ett perlband, som jag gifvit dig, låg kvar i sitt lilla fodral: dina kappsäckar stodo tillästa och ombundna, alldeles så som de blifvit tillrustade för vår bröllopsresa. Hvad skulle väl min älskling taga sig till, frågade jag

mig sjelf, då hon var så fattig och så utan stöd? Hur bar hon sig åt? Säg mig det.»

För att efterkomma hans önskan började jag nu att genomgå mina öden under det sist förflutna året. Beskrifningen på mina lidanden under de trenne första dagarne halkade jag dock öfver så lätt som möjligt, för att icke bereda honom en onödig smärta; redan det lilla jag omtalade grep honom djupare än jag hade önskat.

Jag borde ej hafva lemnat honom på detta sätt, sade han, utan medel att taga mig fram: jag borde meddelat honom min afsigt. Jag borde haft förtroende för honom: han skulle aldrig velat tvinga mig att bli hans mätress. Så våldsam han än kunde tyckas vara i sin förtviflan, älskade han mig dock alltför djupt för att upphäfvä sig till en tyrann öfver mig: han skulle ha gifvit mig hälften af sin förmögenhet, utan att begära så mycket som en kyss därför, hellre än jag så utan stöd och vänner handlöst kastade mig ut i den vida verlden. Han var fullt öfvertygad om att jag slitit mycket mera ondt än jag nu ville omtala för honom.

«Mina lidande må ha varit hvilka som helst, så voro de åtminstone ganska kortvariga,» svarade jag, och berättade honom derpå huru jag blef upptagen i Moor-House; huru jag erhållit en skolmästarinnas plats etc. Mitt arf och upptäckten af mina släktingar kommo sedan i ordningen. Under loppet af min berättelse förekom ofta S:t Johns namn. Då jag hade slutat började han genast fråga mig om honom.

«Den der S:t John är således din kusin?»

«Ja.»

«Du har nämnt honom så ofta: tyckte du om honom?»

«Det var en mycket bra och ädel man, Sir; jag kan inte hjälpa att jag tyckte om honom.»



«En ädel man! Du menar väl att det var en vördnadsbjudande, rättskaffens man om sina femtio? Eller hvad menar du?»

«St John var endast tjugonio, Sir.»

*Jeune encore*, som fransmännen säga. Då var han väl åtminstone liten, undersätsig, flegmatisk och ful? En person, hvars godhet mera låg i hans frihet från laster, än i hans framhårdande i dygd?»

«Han är rastlöst verksam. Stora och ädla handlingar, är just hvad han önskar att utföra.»

«Men hur är det med hans hjerna? Den är väl förmodligen något klen? Han menar väl, kan jag tänka; men man kan inte låta bli att draga på axlarna, när man hör honom tala?»

«Han talar helt obetydligt, Sir; men hvad han säger är väl sagdt och alltid träffande. Hans hufvud är af första ordningen, det är jag säker om: icke så särdeles mottagligt för intryck; men skarpt och genomträngande.»

«Han är då således en duglig karl?»

«Ja, mycket duglig.»

«Och mycket bildad?»

«St John är en utmärkt lärd.»

«Men hans sätt och fasoner, tyckte jag du sade, äro ju inte i din smak — han är ju tillgjord och pedantisk?»

«Jag har aldrig talat om hans sätt; men, så vida man inte har en mycket dålig smak, måste man tycka om det — det är lugnt, städat, artigt — med ett ord fullkomligt en gentlemans.»

«Men hans utseende — jag har glömt din beskrifning på hans utseende: ser han inte ut som en rå adjunkt på landet, halfstrypt af sin korta halsduk och utstyrd med grofva becksömsstöflar, eller hur?»

«St John klär sig väl. Han är en vacker karl: lång och välvext med blåa ögon och en grekisk profil.»

(Afsides) «Fördömme den karl'n!» — (Högt) «Tyckte du om honom, Jane?»

«Ja, Mr Rochester, jag tyckte om honom: men det har ni ju frågat mig en gång förut.»

Jag förstod ganska väl meningen med Mr Rochesters frågor. Svartsjukan hade angripit honom och stack honom nu med sina taggar; men dessa stygn voro hellsamma: de befriade honom från svärmodets gnagande tand. Jag ville derföre icke genast befria honom derifrån.

«Kanske ni inte gerna sitter så här längre i mitt knä, Miss Eyre?» var hans nästa något oväntade anmärkning.

«Jo, hvarför skulle jag inte det?»

«Det porträtt, som ni nyss tecknat, utgör en alltför stark kontrast mot min egen person. Edra ord hafva skildrat en helt fin och fiffig Apollo; han lefver i ert minne — med sina blå ögon och sin grekiska profil; och nu hvila edra ögon på en Vulcan — en riktig grofsmed, svart och bredaxlad; och blind och lam till på köpet.»

«Jag har aldrig kommit att tänka på det förut; men ni är verkligen lik en Vulcan, Sir.»

«Nå, nå — ni kan då lemna mig, Miss; men innan ni går (härvid tryckte han mig till sig med ett fastare tag än någonsin förut) anhåller jag att ni måtte svara mig på en fråga eller två.»

Han tystnade.

«Hvilka frågor, Mr Rochester?»

«St John skaffade er ju plats som skolmästarinna i Morton, innan han visste att ni var hans kusin?»

«Ja.»

«Träffade ni honom ofta? Brukade han stundom besöka skolan?»

«Dagligen.»



«Och han gillade väl edra planer, Jane? Jag är säker på att de voro kloka, ty jag känner edra talanger.»

«Ja, han gillade dem verkligen.»

«Han upptäckte väl många företräden hos er, som han inte hade väntat?»

«Det känner jag inte.»

«Ni hade ju en liten stuga bredvid skolan — kom han nå'sin dit och helsade på er?»

«Ja, emellanåt.»

«På aftnarne?»

«En eller par gånger.»

En tystnad inträdde.

«Hur länge bodde ni hos hans systrar, sedan er släktskap blef upptäckt?»

«I fem månader.»

«Tillbragte Rivers mycken tid i fruntimmernas sällskap?»

«Ja; förmaket var både hans och vårt gemensamma arbetsrum; han satt vid fönstret, och vi vid bordet.»

«Studerade han mycket?»

«Ja, ganska mycket.»

«Hvad för slag?»

«Hindostanska.»

«Och hvad gjorde ni under tiden, Jane?»

«Jag läste i början tyska.»

«Lärde han er det, Miss?»

«Nej, han kunde inte sjelf tyska.»

«Lärde han er någonting annat?»

«Ja, litet Hindostanska.»

«Rivers lärde er Hindostanska?»

«Ja, Sir.»

«Och sina systrar också?»

«Nej.»

«Endast er?»

«Ja, endast mig.»

«Bad ni honom lära er det?»

«Nej.»

«Önskade han att få lära er det?»

«Ja.»

En ny paus.

«Önskade han det? Hvad kunde väl Hindostanska gagna er?»

«Han ville att jag skulle följa med honom till Indien.»

«Aha! Här kommer jag till sjelfva knuten af saken. Han ville gifta sig med er?»

«Ja, han begärde min hand.»

«Det är en osanning — en oförsämd dikt, uppfunnen för att plåga mig.»

«Jag ber om ursäkt; det är bokstaflig sanning; han bad mig mer än en gång derom; och var lika ifrig att bedrifva sin sak, som ni någonsin kunde vara.»

«Miss Eyre, jag upprepar det ännu en gång, ni kan lemna mig. Hur många gånger skall jag säga samma sak? Hvarför fortfar ni att sitta uppklängd på mitt knä, då jag bedt er lemna mig?»

«Jo, därför att jag tycker att jag sitter så bra.»

«Nej, Jane; det kan du inte tycka, emedan ditt hjerta inte är hos mig, utan hos din kusin — den der S:t John. Ack, ända tills nu trodde jag att min lilla Jane tillhörde mig helt och hållet! Till och med då hon öfvergaf mig, trodde jag ändå att hon älskade mig; och detta var åtminstone alltid en droppe glädje i all min bittra sorg. Så länge vi än varit skiljda, så heta tårar jag än gjutit öfver vår skiljsmessa, har jag dock aldrig trott, att hon, under det jag sörjde öfver henne, älskade en annan! Men det är inte värdt att sörja. Lemna mig, Jane, och gå och gift dig med Rivers.»



«Stöt bort mig, då, Sir — stöt bort mig; ty jag går inte frivilligt ifrån er.»

«Jane, jag tycker alltid om tonen i din röst: den lifvar alltid åter hoppet och låter så innerlig och trofast. Då jag hör den, känner jag mig tillbakaflyttad ett helt år. Jag glömmet att du har knutit ett nytt band. Men jag är en dåre — gå —»

«Hvart skall jag gå, Sir?»

«Din egen bana — med den make du valt dig.»

«Hvar finns han?»

«Det vet du nog — det är ju St John Rivers.»

«Han är inte min man, och inte heller kommer han någonsin att bli det. Hans kärlek (nemligen en sådan som han kan känna) tillhör ett ungt, skönt fruntimmer, vid namn Rosamunda. Han önskade gifta sig med mig endast derföre att han ansåg att jag skulle vara temligen passande till en missionärs hustru, hvilket hon deremot icke var. Han är ädel och storsint, men kall och sträng; och för mig är han kall som ett isberg. Han är inte lik er, Sir: jag känner mig inte lycklig vid hans sida, eller i hans närhet. Han har ingen ömhet för mig. Han ser ingenting tilldragande hos mig, inte en gång min ungdom — utan endast några få nyttiga egenskaper. Måste jag då lemna er, Sir, för att gå till honom?»

Jag ryste ofrivilligt till och tryckte mig instinktlikt närmare till min blinda men älskade husbonde. Han log.

«Huru, Jane? Är detta sannt? Stå sakerna verkligen sålunda mellan dig och Rivers?»

«Ja, aldeles så. Ack, ni behöfver inte vara svart-sjuk! Jag ville bara plåga er litet för att göra er mindre dystre: jag ansåg att förtrytelsen skulle vara bättre än sorgen. Men om ni önskar att jag älskar er, så skulle ni, om ni kunde se huru högt jag älskar er, känna

er helt stolt och nöjd. Hela mitt hjerta tillhör er, Sir, och skall alltid göra det, äfven om ett omildt öde ryckte mig från er sida.»

Han kysste mig; men nya dystra tankar förmörkade åter hans anlete.

«Min förlorade syn! Min brutna styrka!» mumlade han sorgset.

Jag smekte honom och sökte trösta honom. Jag förstod hvad han ville säga, och skulle gerna gått honom till mötes; men jag vågade icke. Han bortvände för ett ögonblick sitt ansigte, och jag såg en tår framglida under det tillslutna ögonlocket samt nedfalla på den manliga kinden.

«Jag är inte bättre än det gamla, af blixten träffade kastanieträdet i Thornfields trädgård,» sade han straxt derefter; «och hvad rätt har väl en sådan ruin att fordra att den friska, blomstrande kaprifolien skall med sin rika grönska öfverskylla dess brister?»

«Ni är ingen ruin, Sir — intet af blixten träffadt träd: ni är ännu en frisk och kraftfull ek, i hvars skugga friska telningar skola uppväxa, och de skola slingra sig omkring er, emedan er styrka erbjuder dem ett så säkert stöd.»

«Du talar om vänner, Jane?» frågade han.

«Ja, om vänner,» svarade jag tvekande; ty jag menade något mera än vänner, men kunde icke säga hvilket ord jag egentligen ville använda. Han hjälpte mig.

«Men jag behöfver en hustru, Jane.»

«Jaså, gör ni det, Sir?»

«Ja; är det någon nyhet för dig?»

«Naturligtvis: ni här inte talat någonting om det förut.»

«Är det en ovälkommen nyhet?»

«Det beror på omständigheterna, Sir — på ert val.»



«Du skall välja åt mig, Jane; jag underkastar mig ditt val.»

«Välj då den ni mest älskar, Sir.»

«Ja, jag vill göra det: vill du bli min hustru, Jane?»

«Ja, Sir.»

«Vill du gifta dig med en blind stackare, som du måste leda vid handen?»

«Ja, Sir.»

«Med en krympling, som är tjugu år äldre än du, och som du måste vakta och sköta?»

«Ja, Sir.»

«Är det ditt allvar, Jane?»

«Ja, mitt fullaste allvar.»

«O, min älskling, måtte Gud välsigna och belöna dig!»

«Mr Rochester, om jag någonsin gjort en god gerning i mitt lif — om jag någonsin haft en ren och god tanke — om jag någonsin bedt en uppriktig och oskuldfull bön eller hyst en from och ädel önskan, så är jag nu belönad därför. Att blifva er hustru är för mig det samma som att uppnå den högsta möjliga sällbet på jorden.»

«Ja, det är därför att du tycker om att uppoffra dig sjelf, Jane.»

«Kallar ni då det för en uppoffring, då man får sin innersta längtan tillfredsställd, sin djupaste trånad uppfylld? Att få rättighet att linda sin arm kring den man mest värderar — smeka den man högst älskar — stödja sig på den, till hvilken man hyser det djupaste förtroendet — detta skulle således vara att offra sig sjelf! I sådant fall medger jag gerna att jag tycker om att uppoffra mig.»

«Ja, men att ha fördrag med mina skröpligheter, Jane — att ständigt ha mina lyten för ögonen?»

«I mina ögon eger ni inga sådana, Sir. Jag älskar

er ännu mera nu, då jag kan vara er nyttig, än förr i ert stolta oberoende, då ni försmådde hvarje annan rol än gifwarens och beskyddarens.»

«Hittills har jag afskytt att bli hjälpt — att bli ledd; men jag känner nu att jag hädanefter ej mera skall komma att göra det. Jag tyckte inte om att sticka min hand i ett legohjons, men det är angenämt att känna den omfattad af Janes små fingrar. Jag föredrog ytterlig ensamhet framför ett tjenstehjons ständiga närvaro, men Janes ömma vård skall bli mig en outtömlig källa till glädje. Jane behagar mig, behagar jag äfven henne?»

«Ja, i de innersta fibrerna af min varelse, Sir.»

«I sådant fall ha vi ingenting i världen att vänta på; vi måste genast gifta oss.»

Både hans ansigtsuttryck och hans ord talade om orolig ifver: hans gamla häftighet hade åter vaknat.

«Det behöfs endast att skaffa sig tillståndsbrev, så —»

«Mr Rochester, solen har redan börjat sjunka på himmelen, och Pilot har gått hem till sin middag. Låt mig få se hvad er klocka är.»

«Se här, tag och fäst den i ditt bälte, Jane; och behåll den hädanefter. Jag behöfver den inte vidare.»

«Klockan är nära fyra, Sir: känner ni er inte hungrig?»

«Tredje dagen från i dag måste bli vår bröllopsdag, Jane. Nu är det inte värdt att tänka på juveler och vackra kläder: de betyda nu mindre än intet.»

«Solen har torkat upp allt regnet, Sir; vinden har upphört: det är riktigt hett.»

«Vet du, Jane, att jag har ditt lilla halsband fästadt under min halsduk; jag har burit det ända från det ögonblick, då jag förlorade min enda skatt — såsom ett minne af henne.»



«Vi skola gå hem genom skogen: det är den skuggrikaste och angenämaste vägen.»

Han fullföljde sin egen tankegång utan att akta på hvad jag sade.

«Jane, du tror säkert att jag är en ogudaktig sälle; men mitt hjerta sväller i detta ögonblick af tacksamhet mot den barmhertige guden. Han ser icke såsom menniskor se; men mycket klarare; han dömmar icke såsom menniskor dömma; men mycket visare. Jag var brottslig: jag skulle ha befläckt min rena, oskuldsljufva blomma — andats gift på hennes renhet; men den Allsmåktige ryckte henne ifrån mig. I min kortsynta uppstudsighet nästan förbannade jag denna dom, i stället för att ödmjukt och tacksamt böja mig derunder. Den gudomliges rättvisa fortgick sin gång; den ena olyckan efter den andra kom öfver mig: jag var tvungen att genomgå dödsskuggans dal. Guds straffdommar äro mäktiga, och en af dem krossade och förödmjukade mig för alltid. Du vet att jag yfdes öfver min kraft och min styrka: men hvar är den nu, då jag måste öfverlemnas mig åt andras ledning, såsom ett barn i sin svaghet? På senare tiden, Jane — först på senare tiden — började jag se och igenkänna Guds hand i det öde som drabbat mig. Jag började känna samvetsqual, ånger, samt längta efter försoning med min Skapare. Jag började att stundom bedja, och dessa böner voro visserligen korta, men varma och innerliga.

«För några dagar sedan — jag kan ganska väl räkna dem — för fyra dagar sedan, det vill säga förleden måndagskväll, var jag vid en högst egen och besynnerlig sinnesstämning: en i hvilken sorgen kom i förtviflans och bitterhetens ställe. Jag hade länge tänkt, att du måste vara död, eftersom du ingenstädes stod att finna. Sent på aftonen, innan jag gick till mitt dystra läger —

klockan kunde vara emellan elfva och tolf — bad jag Gud, att, om det honom så för godt syntes, snart taga mig hädan och tillåta mig komma till den värld, der jag ännu egde hopp att återfinna min Jane.

«Jag var i mitt rum och satt vid fönstret, som stod öppet: den milda doftande nattluften gjorde mig godt. Jag trånade efter dig, Jane! Jag frågade Gud både i ångest och ödmjukhet om jag ej varit länge nog öfvergifven, hemfallen åt olyckan och plågan, och om jag ej snart kunde få smaka någon sällhet, någon frid. Jag medgaf att jag väl förskyllat allt hvad jag lidit — men klagade äfven att jag knappast kunde uthärda mera; och mitt hjertas första och sista önskan utbröt omedvetet från mina läppar i orden: 'Jane! Jane! Jane!」

«Sade ni dessa ord högt, Sir?」

«Ja, det gjorde jag. Om någon hört mig, skulle han säkert ansett mig för vansinnig; ty jag uttalade dem med sådan förtviflansfull häftighet.»

«Och det var förleden måndagskväll, ungefär vid midnatten?」

«Ja, men tiden gör föga till saken: hvad som sedan följde, är just det sällsamma och besynnerliga i saken. Du anser mig säkert för vidskeplig — och det är inte utan att jag alltid haft en släng deraf: det må emellertid dermed vara hurusomhelst, sannt är det; sannt åtminstone att jag hörde hvad jag nu säger:

«Då jag ropade 'Jane! Jane! Jane!' svarade mig en röst — jag kan inte säga hvarifrån den kom, men hvems det var kände jag ganska väl — 'Jag kommer! Vänta!' Och en stund derefter kom på vindens vingar de framhvisade orden: 'Hvar är ni?」

«Jag vill försöka beskrifva för dig, Jane, hvilka tankar dessa ord uppväckte i min själ, ehuru det är svårt att uttrycka hvad jag menar. Ferndeans är, såsom du ser,



begrafven i en djup skog, der ljudet dör bort utan eko. Men mig förekom det som om dessa ord blifvit talade bland berg och kullar och deras eko fört dem fram till mig. Vinden förekom mig i detta ögonblick mera sval och uppfriskande: jag hade kunnat inbilla mig att jag och du möttes i någon vild och ödslig trakt; och jag är öfvertygad om att åtminstone våra själar möttes. Du låg i detta ögonblick förmodligen försjunken i en medvetslös sömn, Jane, och din själ flydde måhända ur sitt fängelse för att trösta och hugsvala min; ty så visst som jag lever, var det din stämma, som uttalade dessa ord!»

Det var just måndagskvällen — nära midnatten — som jag hade hört den hemlighetsfulla kallelsen; och dessa voro just de ord som jag svarade derpå. Jag åhörde Mr Rochesters berättelse, men sökte icke att gifva någon förklaring deröfver. Det sällsamma sammanträffandet föreföll alltför hemskt och oförklarligt, för att lämpa sig till ämne för meddelande. Om jag omtalade hvad som händt mig, skulle min berättelse nödvändigt komma att göra ett djupt intryck på min åhörarens själ; och denna var redan förut alltför mycket fallen för dysterhet, för att man borde uppkalla det öfvernaturliga att deröfver kasta en ännu djupare skugga; jag behöll därför allt detta för mig sjelf och öfvervägde det i mitt hjerta.

«Nu kan du inte undra,» fortfor Mr Rochester, «att jag, då du i går aftons så oförmodadt stod vid min sida, hade svårt för att tro att du var något annat än en tom stämma eller en uppenbarelse; någonting som snart skulle förstummas och försvinna likasom den nattliga stämman och ekot hade försvunnit. Nu deremot vet jag att det är annorlunda, och tackar Gud därför af allt mitt hjerta.»

Han lyfte mig ned ur sitt knä, steg upp, aftog vördnadsfullt sin hatt, böjde sitt hufvud mot jorden och stod en stund försänkt i djup andakt. Endast de sista orden af sin bön uttalade han med hög röst:

«Jag tackar min Skapare, att han midt under sin straffande rättvisa ej har förgätit sin barmhertighet. O, min Förlossare, gif mig kraft att hädanefter föra ett bättre och renare lif än hittills!»

Han framsträckte derefter sin hand, att jag skulle leda honom. Jag fattade denna kära hand, tryckte den ett ögonblick till mina läppar och lade den sedan på min axel; och som jag var betydligt kortare än han, tjenade jag honom sålunda på en gång till stöd och ledning. Vi togo derpå vägen hem genom skogen.

#### KAPITLET XIX.

Vi blefvo gifta. Ett tyst och stilla bröllop var det: han och jag, samt presten och notarien, voro de enda närvarande. Då vi kommo tillbaka från kyrkan, gick jag in i köket, der Mary var sysselsatt med att rusta till middagen och John med att skura knifvar, och sade:

«Mary, jag har nu på morgonen gift mig med Mr Rochester.»

Hushållerskan och hennes man voro båda af detta lugna och flegmatiska slags folk, som man när som helst kan meddela en anmärkningsvärd nyhet, utan att behöfva frukta att öronen blifva sprängda af deras häftiga utrop och derpå följande ordsvall. Mary såg upp och stirrade på mig; sässeleven, med hvilken hon begöt ett par på spett uppsatta kycklingar, hängde för några ögonblick stilla i luften, och John upphörde äfven för ett par minuter att



skura sina knifvar; men derpå egnade hon åter hela sin uppmärksamhet åt stekspettet och sade endast:

«Jaså, har ni det, Miss. Nå, lycka till, då!»

Straxt derpå tillade hon: «Jag såg er gå ut med herrn, men inte visste jag att ni gick till kyrkan för att viga er,» hvarefter hon återtog sin förra sysselsättning. Då jag vände mig till John, hade han dragit munnen upp till båda öronen.

«Jag sa' Mary hur det skulle gå,» sade han. «Jag visste hvad Mr Edvard ämnade göra; och jag var säker på att han inte skulle dröja länge heller: och han har gjort rätt deri, för allt hvad jag vet. Jag önskar er lycka, Miss,» och han skrapade höfligt med foten.

«Tack ska' ni ha, John. Mr Rochester bad mig ge er och Mary det här.»

Jag stack en fempunds-not i hans hand, och gick derpå utån några vidare ord ut ur köket. Då jag en stund derefter kom att gå derförbi, hörde jag dessa ord: «Hon kommer att passa honom mycket bättre än någon af de förnåma damerna,» samt vidare: «Om hon inte just är så vacker, så är hon åtminstone inte ful heller, och mycket god och beskedlig, och i hans ögon är hon en riktig skönhet, det kan då hvar menniska se.»

Jag skref genast till Moor-House och till Cambridge, för att berätta hvad jag gjort, samt förklara anledningen hvarför jag gjort det. Diana och Mary gillade obetingadt mitt handlingsätt; och den förra skref att hon endast först ville låta smekmånaden gå förbi, för att sedan komma och helsa på mig.

«Hon gjorde bäst uti att inte vänta till den tiden,» sade Mr Rochester, när jag läste upp hennes bref för honom; «om hon det gör, kommer hon bestämdt för sent, ty vår smekmånad skall aldrig upphöra förrän med någonderas död.»

Huru S:t John mottog dessa underrättelser vet jag icke; ty han besvarade aldrig det bref hvori jag skref och underrättade honom om mitt giftermål; men sex månader derefter skref han till mig; likväl utan att nämna Mr Rochesters namn eller med ett ord hänsyfta på mitt giftermål. Han har sedan dess underhållit en regelbunden korrespondens, och brukar alltid yttra den förhoppningen att jag är lycklig och icke hör till de slags menniskor, som lefva utan Gud och endast fästa sig vid jordiska ting.

Läsaren har väl icke helt och hållet förgätit lilla Adèle? Jag hade icke heller gjort det; jag begärde och erhöll tillåtelse af Mr Rochester, att få resa och besöka henne i den skola hvori han satt henne. Hennes ytterliga glädje, då hon åter fick se mig, rörde mig mycket. Hon såg blek och mager ut och sade att hon icke var lycklig. Jag fann att skolreglorna voro för stränga, och läsordningen alltför ansträngande för ett barn vid hennes ålder. Jag tog henne hem med mig, och ämnade ännu en gång blifva hennes guvèrnant; men jag fann snart att detta icke lät sig göra: min tid och mina omsorger togos nu i anspråk af en annan — min man behöfde dem alla. Jag uppsökte derföre en skola, der det icke gick så strängt till, och som låg tillräckligt nära för att tillåta mig att ofta besöka henne och stundom föra henne hem. Jag vinnlade mig noga om att det ej skulle felas henne något som kunde bidraga till hennes trefnad, och hon var snart hemmastadd på sin nya plats, blef snart nöjd och lycklig der, och gjorde vackra framsteg i sina studier. Då hon växte upp, borttog en sund engelsk uppfostran till största delen de fel, som härledde sig från hennes härkomst, och då hon lemnade skolan, fann jag i henne en angenäm och förbindlig vän, läraktig, godlynt och med vackra grundsatser. Genom



en stark tillgifvenhet för mig och de mina hade hon sedan länge fullt vedergällt det lilla goda jag varit i tillfälle att visa henne.

Min berättelse närmar sig nu sitt slut; jag vill endast tillägga ett par ord om mitt äktenskap och de i denna bok oftast förekommande personerna.

Jag har nu varit gift i tio år, och vet hvad det är att lefva uteslutande för och med den person man högst älskar. Jag anser mig sjelf för den lyckligaste människa på jorden — lyckligare än ord kunna beskrifva; emedan jag utgör min mans lif, likasom han mitt. Jag tröttnar aldrig vid min Edwards sällskap, äfvensom han heller aldrig tröttnar vid mitt.

I vårt umgänge känna vi på en ~~öfvermåttad~~ ogenerade frihet och sällskapsöns behag. Jag tror att vi tala med hvarandra från morgon till qväll; och hvad vi tala är intet annat än våra tankar, endast att dessa derigenom att de uttalas blifva mera klara och lifliga. Ett oinskränkt förtroende råder oss emellan; våra karakterer öfverensstämma fullkomligt, och en fullständig harmoni är följden deraf.

Mr Rochester fortfor att vara blind under de tyvenne första åren af vårt äktenskap. Måhända var det denna omständighet som förde oss så nära hvarandra — som förenade oss så innerligt; ty jag var då hans öga, likasom jag ännu är hans högra hand. Jag var bokstafligen (såsom han äfven ofta plögade kalla mig) hans ögonsten. Genom mig såg han naturen och litteraturens skatter; och jag tröttnade aldrig att se för honom och beskrifva intrycket af det omgifvande landskapet — af fält, träd, vatten, moln och solsken. Ej heller tröttnade jag någonsin att läsa för honom, eller att göra hvad han önskade. Och i dessa mina tjänster låg en ljuf tillfredsställelse — så mycket mera som han aldrig kände någon

bligsel eller förödmjukelse i att mottaga dem. Han älskade så djupt och innerligt, att han ej kände den ringaste motvilja för att mottaga mitt biträde, han visste att jag älskade honom för högt, för att icke ett sådant biträde skulle utgöra min innerligaste och käraste önskan.

En morgon, efter förloppet af tvenne år, kom han fram till mig der jag satt och skref ett bref efter hans diktamen, och sade, i det han lutade sig ned öfver mig:

«Jane, bär du inte en förgylld prydnad kring din hals?»

Jag hade en liten guldkedja; och jag svarade «ja.»

«Och du har en ljusblå klädning på dig?»

Jag hade så. Han underrättade mig då att han nå-  
gotid bortåt hade tyckt att mörkret för hans ena öga  
så småningom ~~bejaktades~~ ~~bejaktades~~ och att han nu var  
säker derom.

Vi följdes åt till London, der han genom en skicklig ögonläkares biträde återfick synen på det ena ögat. Han kan visserligen icke se så särdeles tydligt, och kan icke läsa eller skriva mycket; men han kan gå hvart han vill, utan att behöfva ledas, och han kan njuta af naturens anblick. Då hans förstfödda lades i hans armar, kunde han se att gossen ärft hans egna ögon, sådana de fordom voro — stora, mörka och strålande. Och vid detta tillfälle erkände han åter af fullt hjerta, att Gud är barmhertig likaväl som rättvis.

Min Edvard och jag äro således, som sagdt, lyckliga, och det i så mycket högre grad, som de, hvilka vi mest älska, äfven äro det. Diana och Mary Rivers äro båda gifta; de komma turvis en gång om året på besök till oss, och vi helsa äfven på dem emellanåt. Dianans man är kapten vid flottan, en tapper officer och en god och hederlig man. Marys man är prest, en akademikamrat med hennes bror, och fullt värdig en sådan hustru. Både



kaptén Fitzjames och Mr Wharton älska sina hustrur och äro af dem älskade tillbaka.

Hvad S:t John Rivers angår, lemnade han England och for till Indien, der han med all ifver fullföljer den bana han för sig utstakat. En mera beslutsam och ihärdig förkämpe har kristendomen knappast någonsin haft. Fast, trogen och hängifven sitt kall, full af handlingskraft och nit, arbetar han för sin nästas omvändelse och förbättring, och bekämpar med jättekraft alla de hinder, som vantro och kast-anda lägga i hans väg. Han må väl vara sträng och stor i anspråk, ja, äfven äregirig; men det är dock stridsmannens stränghet — stridsmannen, som vaktar sin skara för den lede fiendens angrepp. Hvad han fordrar af mina medmenniskor innefattas i dessa Kristi ord: «Hvar och en som vill följa mig, han försake sig sjelf, tage sitt kors på sig och följ mig.» Hans ärelystnad är af det höga slag, som eftersträfvar en plats bland dem som stå rena och syndfria inför Guds thron; som dela Lammets segrar; som äro kallade, utvalde och trogne intill ändan.

S:t John är ogift och skall äfven förblifva det. Hitills hade han sjelf varit ensam vuxen sitt arbete, och detta lider nu till ända: hans ärofulla bana hastar mot sitt slut. Det sista bref han tillskref mig, aflockade mina ögon menckliga tårar, men fyllde mitt hjerta med himmelsk sällhet: han såg redan i andanom sin belöning, sin oförgängliga krona. Jag vet att en främlings hand nästa gång skall skrifva till mig och säga att den gode och trogne tjenaren slutligen blifvit kallad att ingå i sin Herras glädje. Och hvarför gråta öfver det? Ingen dödsfruktan skall fördystra S:t Johns sista timma: hans själ skall vara fri och oförskräckt, hans hjerta starkt, hans hopp fast och hans tro orubbad. Hans egna ord äro en borgen derfor: —

«Min Herre och Mästare,» säger han, «har förberedt mig på sin ankomst, och dagligen förkunnar han mera tydligt — 'Sannerligen säger jag dig, jag kommer snart,' och för hvar gång svarar jag allt mera ifrigt: — 'Ja, kom, kom snart Herre Jesus, min Frälsare!'»

SLUT PÅ DELEN II.

---

RÄTTELSEER:

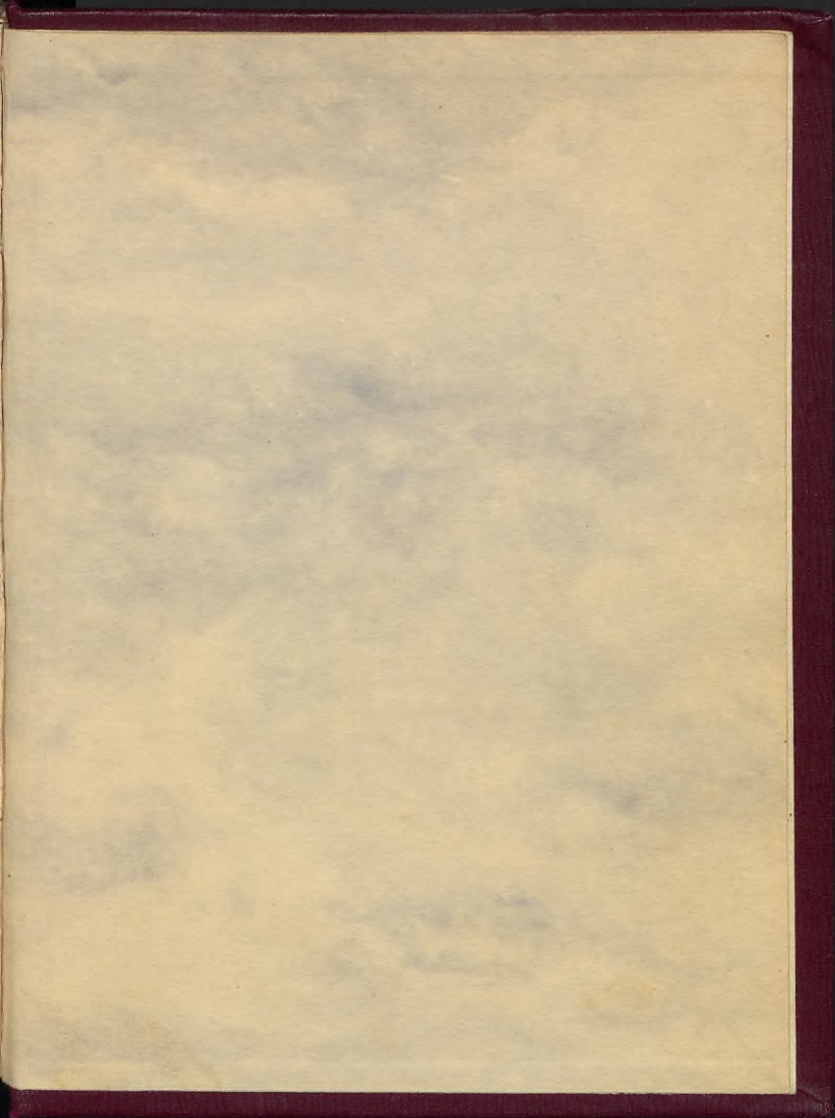
Del. II. Sid.	77 rad. 16	uppfir. står	Atice	läs Alice
-- --	105 -- 12	-- --	„ sömnen	-- stormen
-- --	130 -- 8	-- --	„ Apostelen	-- Psalmisten

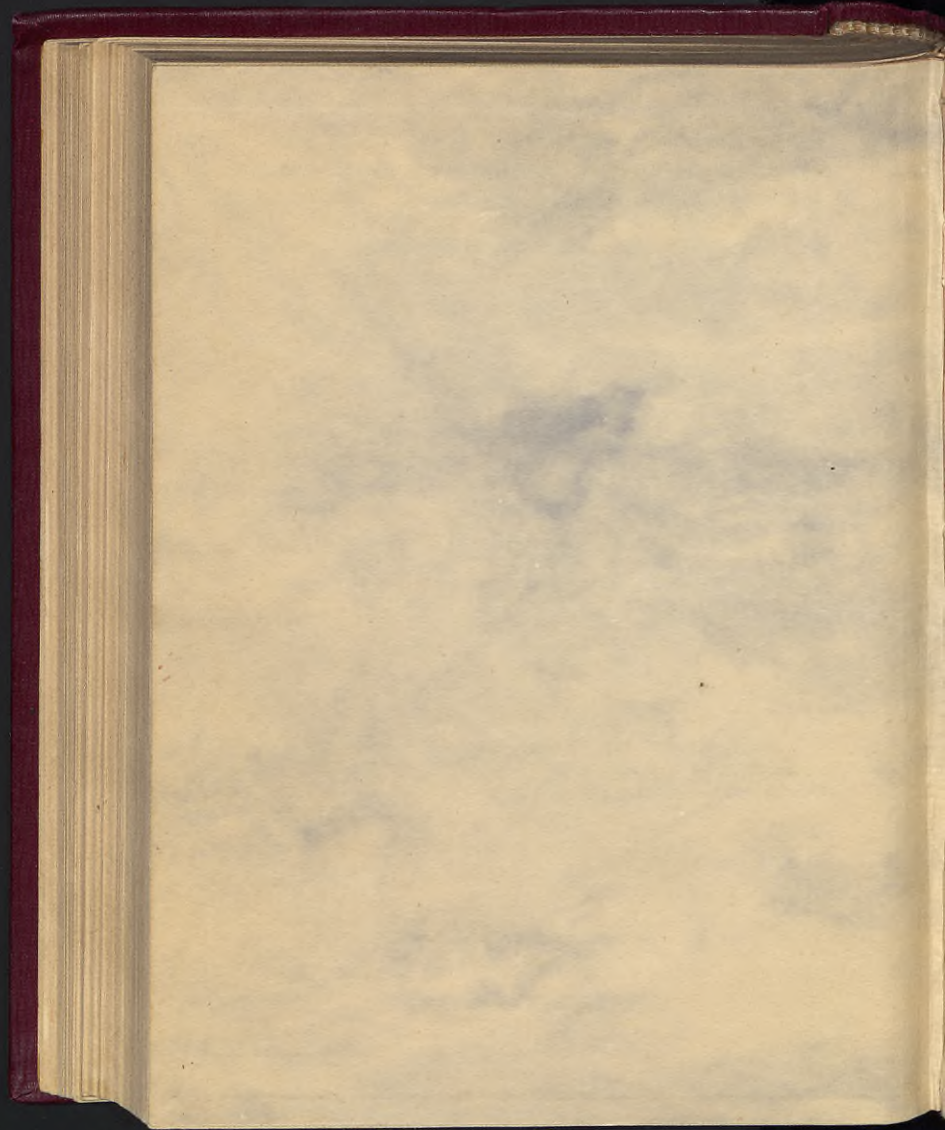
---

UPSALA,

C. A. LEFFLER, 1855.









6000100266



Göteborgs universitetsbibliotek

